

Grupa Kapitałowa

ING Banku Śląskiego S.A.

w 2023 roku

Roczne Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2023 rok

Spis treści

Skonsolidowany rachunek zysków i strat	3	11. Wynik na pozostałej działalności podstawowej	29	28. Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy	79
Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	4	12. Leasing i usługi faktoringowe	29	29. Zobowiązania wobec klientów	79
Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej	5	13. Aktywa i zobowiązania finansowe	29	30. Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	80
Sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym	6	14. Rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne	45	31. Zobowiązania podporządkowane	80
Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	8	15. Inne aktywa finansowe	48	32. Rezerwy	81
Polityka rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające	9	16. Rezerwy	48	33. Inne zobowiązania	86
I. Informacje o Banku i Grupie Kapitałowej	10	17. Rozliczenia międzyokresowe	48	34. Kapitał własny	87
1. Podstawowe informacje o Banku	10	18. Świadczenia pracownicze	49	35. Zobowiązania warunkowe	90
2. Zakres działania, czas trwania	10	19. Kapitały	49	36. Wartość godziwa	90
3. Kapitał zakładowy	10	20. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	50	37. Kompensowanie instrumentów finansowych	97
4. Akcjonariat ING Banku Śląskiego S.A.	10	21. Podatki	50	38. Działalność powiernicza	98
5. Podmiot uprawniony do badania sprawozdania finansowego	10	IV. Porównywalność danych finansowych	51	39. Informacje uzupełniające do skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych	98
6. Zatwierdzenie sprawozdania	10	V. Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego	53	40. Podmioty powiązane	102
7. Skład Zarządu oraz Rady Nadzorczej Banku	11	1. Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności	53	41. Transakcje z personelem zarządzającym i pracownikami	103
8. Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.	12	2. Wynik z tytułu odsetek	56	42. Zatrudnienie	105
II. Zgodność z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej	13	3. Wynik z tytułu prowizji	57	43. Istotne zdarzenia po dacie bilansowej	105
1. Zmiany w standardach rachunkowości	13	4. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wynik z pozycji wymiany	58	Zarządzanie ryzykiem oraz kapitałem	106
2. Kontynuacja działalności	14	5. Wynik na sprzedaży papierów wartościowych i przychody z tytułu dywidend	58	I. Zarządzanie kapitałem	107
3. Zakres podmiotowy i waluta sprawozdania	14	6. Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	58	1. Wprowadzenie	107
4. Okres sprawozdania i dane porównawcze	14	7. Wynik na pozostałej działalności podstawowej	58	2. Minimalne wymagania kapitałowe	107
5. Zasady konsolidacji	14	8. Koszty działania	59	3. Adekwatność kapitałowa	108
III. Znaczące zasady rachunkowości	15	9. Odpisy na oczekiwane straty kredytowe	61	4. Wymogi MREL	110
1. Podstawy sporządzania sprawozdania finansowego	15	10. Koszty ryzyka prawnego kredytów hipotecznych w walutach obcych	61	5. Polityka dywidendowa	111
2. Profesjonalny osąd	15	11. Podatek od niektórych instytucji finansowych	61	II. Zarządzanie ryzykiem	113
3. Zastosowanie szacunków	15	12. Podatek dochodowy	62	1. Wprowadzenie	113
4. Podstawy konsolidacji	25	13. Zysk oraz wartość księgowa przypadające na jedną akcję	63	2. Ryzyko kredytowe	115
5. Waluty obce	26	14. Kasa i środki w Banku Centralnym	64	3. Ryzyko rynkowe	145
6. Wynik z tytułu odsetek	26	15. Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	64	4. Ryzyko płynności i finansowania	162
7. Przychody i koszty z tytułu prowizji	27	16. Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy	65	5. Ryzyko operacyjne	170
8. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wynik z pozycji wymiany	28	17. Wycena instrumentów pochodnych	66	6. Ryzyko ESG	171
9. Wynik na sprzedaży papierów wartościowych oraz przychody z tytułu dywidend	28	18. Pochodne instrumenty zabezpieczające	67	7. Pozostałe ryzyka	174
10. Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	29	19. Inwestycyjne papiery wartościowe	67		
		20. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	68		
		21. Kredyty i inne należności udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu	70		
		22. Inwestycje w jednostki stowarzyszone wyceniane metodą praw własności	72		
		23. Rzeczowe aktywa trwałe	72		
		24. Wartości niematerialne	75		
		25. Podatek odroczony	77		
		26. Inne aktywa	78		
		27. Zobowiązania wobec innych banków	78		

Skonsolidowany rachunek zysków i strat

za rok kończący się 31 grudnia			
	Numer noty	2023	2022
Przychody odsetkowe	2	12 409,0	8 111,9
obliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej	2	11 367,6	7 162,1
pozostałe przychody odsetkowe	2	1 041,4	949,8
Koszty odsetkowe	2	-4 238,5	-2 497,9
Wynik z tytułu odsetek	2	8 170,5	5 614,0
Przychody z tytułu prowizji	3	2 722,3	2 636,7
Koszty prowizji	3	-557,8	-541,9
Wynik z tytułu prowizji	3	2 164,5	2 094,8
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wynik z pozycji wymiany	4	332,1	32,1
Wynik na sprzedaży papierów wartościowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu	5	0,0	-24,8
Wynik na sprzedaży papierów wartościowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody oraz przychody z tytułu dywidend	5	1,1	26,5
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	6	-4,8	-39,4
Wynik na pozostałej działalności podstawowej	7	-15,3	-6,6
Wynik na działalności podstawowej		10 648,1	7 696,6
Koszty działania	8	-3 700,1	-3 642,1
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe	9	-507,7	-735,8
w tym zysk z tytułu sprzedaży wierzytelności		24,3	82,7
Koszty ryzyka prawnego kredytów hipotecznych w walutach obcych	10	-105,5	-294,3
Podatek od niektórych instytucji finansowych	11	-644,3	-646,9
Udział w zyskach netto jednostek stowarzyszonych wycenianych metodą praw własności	22	29,5	25,6
Zysk brutto		5 720,0	2 403,1
Podatek dochodowy	12	-1 279,1	-688,7
Zysk netto		4 440,9	1 714,4
w tym przypadający akcjonariuszom ING Banku Śląskiego S.A.		4 440,9	1 714,4

za rok kończący się 31 grudnia			
	Numer noty	2023	2022
Zysk netto przypadający akcjonariuszom ING Banku Śląskiego S.A.		4 440,9	1 714,4
Średnia ważona ilość akcji zwykłych		130 117 872	130 100 000
Zysk przypadający na jedną akcję (w zł)	13	34,13	13,18

Wartość rozwodnionego zysku na jedną akcję pokrywa się z wartością zysku na jedną akcję zwykłą.

Skonsolidowany rachunek zysków i strat należy analizować łącznie z notami do skonsolidowanego sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

za rok kończący się 31 grudnia			
	Numer noty	2023	2022
Zysk netto za okres sprawozdawczy		4 440,9	1 714,4
Pozostałe całkowite dochody netto, w tym:	34.2	2 944,6	-5 218,3
Pozycje, które mogą być przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat, w tym:		2 861,2	-5 184,6
dłużne papiery wartościowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody – zyski / straty z rewaluacji odnoszone na kapitał własny		273,0	-411,3
dłużne papiery wartościowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody – przeniesienie na wynik finansowy w związku ze sprzedażą		5,1	-15,9
zabezpieczenie przepływów pieniężnych – zyski / straty z rewaluacji odnoszone na kapitał własny		425,0	-6 064,6
zabezpieczenie przepływów pieniężnych – przeniesienie do zysku lub straty		2 158,1	1 307,2
Pozycje, które nie zostaną przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat, w tym:		83,4	-33,7
kapitałowe instrumenty finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody – zyski / straty z rewaluacji odnoszone na kapitał własny		93,2	-37,7
aktualizacja wyceny rzeczowych aktywów trwałych		0,1	0,1
zyski / straty aktuarialne		-9,9	3,9
Całkowity dochód netto za okres sprawozdawczy		7 385,5	-3 503,9
w tym przypadający akcjonariuszom ING Banku Śląskiego S.A.		7 385,5	-3 503,9

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów należy analizować łącznie z notami uzupełniającymi do skonsolidowanego sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

stan na 31 grudnia			
	Numer noty	2023	2022
Aktywa			
Kasa i środki w Banku Centralnym	14	6 751,4	2 337,6
Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	15	19 909,1	5 161,1
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy	16, 17, 20	2 273,9	1 952,3
Pochodne instrumenty zabezpieczające	18	208,4	139,2
Inwestycyjne papiery wartościowe	19	56 613,7	48 432,8
Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	20, 16	165,2	163,8
Kredyty i inne należności udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu	21	156 520,7	154 974,6
Inwestycje w jednostki stowarzyszone wyceniane metodą praw własności	22	180,9	178,9
Rzeczowe aktywa trwałe	23	1 002,4	950,0
Wartości niematerialne	24	494,1	417,2
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	12	0,6	572,2
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	25	1 096,8	1 828,6
Inne aktywa	26	144,2	157,8
Aktywa razem		245 361,4	217 266,1

stan na 31 grudnia			
	Numer noty	2023	2022
Zobowiązania			
Zobowiązania wobec innych banków	27	13 654,8	5 639,6
Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy	28, 17	1 821,6	2 203,8
Pochodne instrumenty zabezpieczające	18	280,3	369,5
Zobowiązania wobec klientów	29	205 289,9	192 731,3
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	30	404,4	404,8
Zobowiązania podporządkowane	31	1 526,2	1 643,9
Rezerwy	32	541,8	359,0
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	12	114,8	19,9
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	25	0,0	0,4
Inne zobowiązania	33	4 991,6	4 549,6
Zobowiązania razem		228 625,4	207 921,8
Kapitał własny			
Kapitał akcyjny	34.1	130,1	130,1
Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	34.3	956,3	956,3
Skumulowane inne całkowite dochody	34.2	-5 094,7	-8 039,3
Zyski zatrzymane	34.3	20 749,6	16 297,2
Akcje własne na cele pracowniczego programu motywacyjnego		-5,3	0,0
Kapitał własny razem	13	16 736,0	9 344,3
w tym przypadający akcjonariuszom ING Banku Śląskiego S.A.		16 736,0	9 344,3
Zobowiązania i kapitał własny razem		245 361,4	217 266,1

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej należy analizować łącznie z notami do skonsolidowanego sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym

za rok kończący się 31 grudnia 2023						
Numer noty: 34	Kapitał akcyjny	Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Skumulowane inne całkowite dochody	Zyski zatrzymane	Akcje własne na cele pracowniczego programu motywacyjnego	Kapitały razem
Kapitał własny na początek okresu	130,1	956,3	-8 039,3	16 297,2	0,0	9 344,3
Zysk netto bieżącego okresu	-	-	-	4 440,9	-	4 440,9
Inne całkowite dochody netto, w tym:	0,0	0,0	2 944,6	0,0	0,0	2 944,6
aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody – zyski / straty z rewaluacji odnoszone na kapitał własny	-	-	366,2	-	-	366,2
dłużne papiery wartościowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody – przeniesienie na wynik finansowy w związku ze sprzedażą	-	-	5,1	-	-	5,1
zabezpieczenie przepływów pieniężnych – zyski / straty z rewaluacji odnoszone na kapitał własny	-	-	425,0	-	-	425,0
zabezpieczenie przepływów pieniężnych – przeniesienie do zysku lub straty	-	-	2 158,1	-	-	2 158,1
aktualizacja wyceny środków trwałych	-	-	0,1	-	-	0,1
zyski / straty aktuarialne	-	-	-9,9	-	-	-9,9
Pozostałe zmiany w kapitale własnym, w tym:	0,0	0,0	0,0	11,5	-5,3	6,2
wycena motywacyjnych programów pracowniczych	-	-	-	16,5	-	16,5
nabycie akcji własnych na cele programu motywacyjnego	-	-	-	-	-9,5	-9,5
rozliczenie nabycia i przekazanie akcji własnych pracownikom	-	-	-	-4,1	4,2	0,1
rozliczenie nabycia zorganizowanej części przedsiębiorstwa	-	-	-	-0,9	-	-0,9
Kapitał własny na koniec okresu	130,1	956,3	-5 094,7	20 749,6	-5,3	16 736,0

Sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym należy analizować łącznie z notami do skonsolidowanego sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym - c.d.

za rok kończący się 31 grudnia 2022					
Numer noty: 34	Kapitał akcyjny	Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Skumulowane inne całkowite dochody	Zyski zatrzymane	Kapitały razem
Kapitał własny na początek okresu	130,1	956,3	-2 821,0	15 266,0	13 531,4
Zysk netto bieżącego okresu	-	-	-	1 714,4	1 714,4
Inne całkowite dochody netto, w tym:	0,0	0,0	-5 218,3	0,0	-5 218,3
aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody – zyski / straty z rewaluacji odnoszone na kapitał własny	-	-	-449,0	-	-449,0
dłużne papiery wartościowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody – przeniesienie na wynik finansowy w związku ze sprzedażą	-	-	-15,9	-	-15,9
zabezpieczenie przepływów pieniężnych – zyski / straty z rewaluacji odnoszone na kapitał własny	-	-	-6 064,6	-	-6 064,6
zabezpieczenie przepływów pieniężnych – przeniesienie do zysku lub straty	-	-	1 307,2	-	1 307,2
aktualizacja wyceny środków trwałych	-	-	0,1	-	0,1
zyski / straty aktuarialne	-	-	3,9	-	3,9
Pozostałe zmiany w kapitale własnym, w tym:	0,0	0,0	0,0	-683,2	-683,2
wycena motywacyjnych programów pracowniczych	-	-	-	6,3	6,3
wypłata dywidendy	-	-	-	-689,5	-689,5
Kapitał własny na koniec okresu	130,1	956,3	-8 039,3	16 297,2	9 344,3

Sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym należy analizować łącznie z notami do skonsolidowanego sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

za rok kończący się 31 grudnia			
	Numer noty	2023	2022
Zysk netto		4 440,9	1 714,4
Korekty, w tym:		-6 782,9	1 240,7
Udział w zyskach (stratach) netto jednostek stowarzyszonych wycenianych metodą praw własności	22	-29,5	-25,6
Amortyzacja	8, 23, 24	327,4	279,3
Wynik z tytułu odsetek (z rachunku zysków i strat)	2	-8 170,5	-5 614,0
Odsetki zapłacone		-4 023,7	-2 060,3
Odsetki otrzymane		12 020,3	7 719,4
Dywidendy otrzymane	5	-7,4	-6,8
Zyski (straty) z działalności inwestycyjnej		1,1	5,8
Podatek dochodowy (z rachunku zysków i strat)	12	1 279,1	688,7
Podatek dochodowy zapłacony		-1 140,1	-125,0
Zmiana stanu rezerw	32, 39	170,4	26,7
Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych innym bankom	15, 39	-15 149,0	-4 014,9
Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy	16, 17, 39	-315,4	-405,1
Zmiana stanu pochodnych instrumentów zabezpieczających	18, 39	3 030,6	-5 628,1
Zmiana stanu inwestycyjnych papierów wartościowych	19, 39	-7 125,9	-1 800,0
Zmiana stanu aktywów stanowiących zabezpieczenie zobowiązań	20, 16, 39	-2,9	1 345,8
Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych klientom wycenianych według zamortyzowanego kosztu	21, 39	-1 268,4	-8 197,2
Zmiana stanu pozostałych aktywów	26, 39	472,3	238,3
Zmiana stanu zobowiązań wobec innych banków	27, 39	562,8	-5 517,5
Zmiana stanu zobowiązań wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy	17, 28	-382,2	524,2
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	29, 39	12 528,6	21 735,6
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji papierów wartościowych	30, 39	-0,4	1,5
Zmiana stanu zobowiązań podporządkowanych	31, 39	-117,7	31,7
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań	33, 39	557,6	2 038,2
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej		-2 342,0	2 955,1

za rok kończący się 31 grudnia			
	Numer noty	2023	2022
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych	23	-155,6	-150,1
Zbycie rzeczowych aktywów trwałych		0,2	0,7
Nabycie wartości niematerialnych	24	-163,0	-118,1
Nabycie dłużnych papierów wartościowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu		-6 503,9	-4 959,5
Zbycie dłużnych papierów wartościowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu		5 990,8	4 244,0
Dywidendy otrzymane	5	7,4	6,8
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		-824,1	-976,2
Zaciągnięcie kredytów długoterminowych	39	9 680,9	2 423,8
Spłata kredytów długoterminowych	39	-2 113,2	-1 311,2
Spłata odsetek od kredytów długoterminowych	39	-269,1	-35,6
Wykup dłużnych papierów wartościowych	30	0,0	-575,0
Odsetki od wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych		-31,0	-14,9
Spłata zobowiązań z tytułu leasingu	39	-101,7	-104,4
Nabycie akcji własnych na cele pracowniczego programu motywacyjnego		-9,5	0,0
Dywidendy wypłacone	34.3	0,0	-689,5
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej		7 156,4	-306,8
Zwiększenie / zmniejszenie środków pieniężnych netto		3 990,3	1 672,1
w tym zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych		497,1	-119,1
Środki pieniężne na początek okresu		3 049,7	1 377,6
Środki pieniężne na koniec okresu	39	7 040,0	3 049,7

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych należy analizować łącznie z notami do skonsolidowanego sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Polityka rachunkowości

oraz dodatkowe noty objaśniające

I. Informacje o Banku i Grupie Kapitałowej	10
II. Zgodność z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej	13
III. Znaczące zasady rachunkowości	15
IV. Porównywalność danych finansowych	51
V. Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego	53

Polityka rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające

I. Informacje o Banku i Grupie Kapitałowej

1. Podstawowe informacje o Banku

ING Bank Śląski S.A. („Spółka dominująca”, „Jednostka dominująca”, „Bank”) z siedzibą Centrali w Polsce, w Katowicach, przy ul. Sokolskiej 34, kod pocztowy 40-086, został wpisany do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Katowicach, Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 5459. Spółce dominującej nadano numer statystyczny REGON 271514909 oraz numer identyfikacji podatkowej NIP 634-013-54-75.

2. Zakres działania, czas trwania

ING Bank Śląski S.A. oferuje szeroki zakres usług bankowych świadczonych na rzecz klientów indywidualnych oraz instytucjonalnych zgodnie z zakresem usług określonym w statucie Banku. Bank prowadzi operacje zarówno w złotych, jak i w walutach obcych oraz aktywnie uczestniczy w obrocie na krajowym i zagranicznych rynkach finansowych. Ponadto, poprzez podmioty zależne Grupa prowadzi działalność leasingową, faktoringową oraz świadczy usługi bankowe oraz inne usługi finansowe. Czas trwania Spółki dominującej jest nieoznaczony.

3. Kapitał zakładowy

Kapitał zakładowy (akcyjny) ING Banku Śląskiego S.A. wynosi 130 100 000 zł i dzieli się na 130 100 000 sztuk akcji zwykłych na okaziciela o wartości nominalnej 1,00 zł każda. Akcje Banku są notowane na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych (sektor banki).

4. Akcjonariat ING Banku Śląskiego S.A.

ING Bank Śląski S.A. jest spółką zależną od ING Bank N.V., który według stanu na 31 grudnia 2023 roku posiadał 75% udziału w kapitale zakładowym ING Banku Śląskiego oraz 75% udziałów w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu ING Banku Śląskiego S.A. ING Bank N.V. wchodzi w skład Grupy Kapitałowej, określanej na potrzeby niniejszego sprawozdania finansowego jako Grupa ING.

Na 31 grudnia 2023 roku akcjonariuszami posiadającymi 5 i więcej procent głosów na Walnym Zgromadzeniu ING Banku Śląskiego S.A. były następujące podmioty:

Lp.	Podmiot	Liczba akcji i głosów	% ogólnej liczby akcji i głosów na WZ
1.	ING Bank N.V.	97 575 000	75,00
2.	Allianz Polska Otwarty Fundusz Emerytalny	12 102 036	9,30

5. Podmiot uprawniony do badania sprawozdania finansowego

Podmiotem uprawnionym do badania jest Mazars Audyt Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie.

6. Zatwierdzenie sprawozdania

Niniejsze roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. za okres od 1 stycznia 2023 roku do 31 grudnia 2023 roku zostało przyjęte do publikacji przez Zarząd Banku 5 marca 2024 roku.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. za okres od 1 stycznia 2022 roku do 31 grudnia 2022 roku zostało zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie ING Banku Śląskiego S.A. 26 kwietnia 2023 roku.

7. Skład Zarządu oraz Rady Nadzorczej Banku

Zarząd Banku

Na koniec 2023 roku, podobnie jak na koniec 2022 roku, skład Zarządu ING Banku Śląskiego S.A. przedstawiał się następująco:

- p. Brunon Bartkiewicz – Prezes Zarządu Banku,
- p. Joanna Erdman – Wiceprezes Zarządu Banku,
- p. Marcin Giżycki – Wiceprezes Zarządu Banku,
- p. Bożena Graczyk – Wiceprezes Zarządu Banku,
- p. Ewa Łuniewska – Wiceprezes Zarządu Banku,
- p. Michał H. Mrozek – Wiceprezes Zarządu Banku,
- p. Sławomir Soszyński – Wiceprezes Zarządu Banku,
- p. Alicja Żyła – Wiceprezes Zarządu Banku.

Rada Nadzorcza Banku

26 stycznia 2023 roku Bank otrzymał oświadczenie Pana Arisa Bogdanerisa (Aris Bogdaneris) o rezygnacji z funkcji członka Rady Nadzorczej Banku z dniem odbycia Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Banku. Powodem rezygnacji było planowane zakończenie pracy w Grupie ING.

26 kwietnia 2023 roku Walne Zgromadzenie Banku powołało Panią Katarzynę Zajdel-Kurowską oraz Pana Hansa de Munck w skład Rady Nadzorczej ING Banku Śląskiego S.A.

Na koniec 2023 roku Rada Nadzorcza ING Banku Śląskiego S.A. działała w następującym składzie:

- p. Aleksander Galos – Przewodniczący RN, Członek Niezależny,
- p. Małgorzata Kołakowska – I Wiceprzewodnicząca RN,
- p. Michał Szczurek – Wiceprzewodniczący RN,
- p. Stephen Creese – Członek RN,
- p. Dorota Dobija – Niezależny Członek RN,
- p. Monika Marcinkowska – Niezależny Członek RN,
- p. Hans De Munck – Członek RN,
- p. Katarzyna Zajdel-Kurowska – Niezależny Członek RN.

8. Grupa Kapitałowa ING Banku Śląskiego S.A.

ING Bank Śląski S.A. jest podmiotem dominującym Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. („Grupa Kapitałowa”, „Grupa”). Skład Grupy przedstawia się następująco:

nazwa	rodzaj działalności	siedziba	% udziału Grupy w kapitale zakładowym i w głosach na WZ		charakter powiązania kapitałowego	ujęcie w sprawozdaniu Grupy
			stan na 31.12.2023	stan na 31.12.2022		
ING Investment Holding (Polska) S.A., posiadający udziały w następujących podmiotach zależnych i stowarzyszonych:	holding finansowy	Katowice	100	100	zależny	konsolidacja pełna
ING Commercial Finance S.A.	usługi faktoringowe	Warszawa	100	100	zależny	konsolidacja pełna
ING Lease (Polska) Sp. z o.o.*	usługi leasingowe	Warszawa	100	100	zależny	konsolidacja pełna
SAIO Spółka Akcyjna	sprzedaż oprogramowania, robotyzacja procesów	Katowice	100	100	zależny	konsolidacja pełna
Paymento Financial S.A.	usługi finansowe oraz rozwiązania IT dla sektora finansowego	Tychy	100	nd	zależny	konsolidacja pełna
Goldman Sachs TFI S.A. (wcześniej pod nazwą NN Investment Partners TFI S.A.)**	towarzystwo funduszy inwestycyjnych	Warszawa	45	45	stowarzyszony	konsolidacja metodą praw własności
ING Bank Hipoteczny S.A.	usługi bankowe	Katowice	100	100	zależny	konsolidacja pełna
ING Usługi dla Biznesu S.A.	usługi księgowe, kadrowo- płacowe, powiązane z dostępem do informacji o rachunku	Katowice	100	100	zależny	konsolidacja pełna
Nowe Usługi S.A.	edukacja i promocja na rzecz rynku finansowego oraz Certyfikatów TURBO	Katowice	100	100	zależny	konsolidacja pełna

*) W skład grupy kapitałowej ING Lease (Polska) Sp. z o.o. wchodzi 5 spółek celowych, w których ING Lease (Polska) Sp. z o.o. posiada 100% udziałów.

**) 24 kwietnia 2023 roku spółka NN Investment Partners TFI S.A. zmieniła nazwę na Goldman Sachs TFI S.A.

Zmiany w składzie Grupy Kapitałowej

Nabycie spółki Paymento Financial S.A.

27 stycznia 2023 r. Komisja Nadzoru Finansowego (KNF) stwierdziła brak podstaw do zgłoszenia sprzeciwu wobec nabycia przez ING Investment Holding (Polska) S.A. – spółkę w 100% zależną od ING Banku Śląskiego S.A. – pakietu kontrolnego akcji Paymento Financial S.A. Transakcja nabycia została sfinalizowana 31 marca 2023 roku. Wartość godziwa na dzień przejęcia całkowitej przekazanej zapłaty wynosiła 24,4 mln zł (rozliczone w środkach pieniężnych). Na dzień przejęcia Grupa ujęła wartości niematerialne w wysokości 21,1 mln zł oraz pozostałe aktywa i zobowiązania netto w wysokości 3,3 mln zł. W związku z tą transakcją Grupa nie rozpoznała wartości firmy. Wynik finansowy nabytej spółki zarówno ujęty w konsolidacji, jak i za cały rok obrotowy wyniósł poniżej 1 mln zł. Paymento Financial S.A. dostarcza profesjonalne usługi finansowe oraz rozwiązania IT dla sektora finansowego. Spółka jest Krajową Instytucją Płatniczą, a jej działalność podlega nadzorowi Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego. Przejęcie spółki technologicznej oznacza wzmacnianie kompetencji e-commerce w ING Banku Śląskim S.A. i wsparcie w dalszym rozwoju oferty w tym obszarze.

Przedmiot działalności spółek Grupy Kapitałowej

ING Investment Holding (Polska) S.A.

ING Investment Holding (Polska) S.A. jest spółką holdingową. Za jej pośrednictwem Bank posiada udziały w czterech spółkach zależnych: ING Lease (Polska) Sp. z o.o. (100%), ING Commercial Finance S.A. (100%), SAIO S.A. (100%), Paymento Financial S.A. (100%) oraz w jednej spółce stowarzyszonej Goldman Sachs TFI S.A. (45%).

ING Commercial Finance S.A.

Podstawowym przedmiotem działalności spółki jest faktoring, czyli usługi w zakresie finansowania i obsługi wierzytelności. Spółka oferuje faktoring z regresem i bez regresu, z przejęciem ryzyka wypłacalności odbiorcy. Kompleksowa obsługa wierzytelności obejmuje monitorowanie odbiorców, sporządzanie bieżących raportów, pośredniczenie w ubezpieczeniu wierzytelności i windykację.

ING Lease (Polska) Sp. z o.o.

Spółka oferuje wszystkie podstawowe rodzaje leasingu które pozwalają sfinansować zarówno ruchomości (w postaci samochodów osobowych, dostawczych, środków transportu ciężkiego, maszyn i urządzeń, sprzętu budowlanego, medycznego, wyposażenia oraz IT), jak i nieruchomości. Spółka kieruje swoje usługi do wszystkich grup klientów: dużych, średnich i małych firm, a także mikro (przedsiębiorców).

SAIO S.A.

Przedmiotem działalności spółki jest sublicencjonowanie oprogramowania do robotyzacji SAIO oraz realizacja robotyzacji procesów biznesowych u klientów w ramach działań własnych oraz budowanej sieci partnerskiej. Spółka przejęła operacje dotychczas prowadzone w spółce ING Usługi dla Biznesu. Celem zmiany jest skupienie wszystkich funkcji w dedykowanym podmiocie celem szerokiego skalowania biznesu robotyzacji procesów.

Paymento Financial S.A.

Spółka dostarcza profesjonalne usługi finansowe oraz rozwiązania IT dla sektora finansowego. Swoje usługi kieruje do uczestników rynku finansowego oraz e-commerce.

ING Bank Hipoteczny S.A.

Celem funkcjonowania spółki jest pozyskanie, a następnie zwiększenie udziału długoterminowego finansowania w bilansie Grupy poprzez emisję długoterminowych listów zastawnych opartych o wierzytelności kredytowe zabezpieczone hipoteką, nabyte od ING Banku Śląskiego lub innych banków.

ING Usługi dla Biznesu S.A.

Spółka prowadzi działalność operacyjną w następujących obszarach biznesowych: prowadzenie internetowej bazy danych o firmach oraz platformy handlowo-aukcyjnej B2B online (ALEO), prowadzenie platformy do fakturowania i zarządzania płatnościami, usługi księgowe i kadrowo-płacowe (ING Księgowość) oraz udostępnianie aplikacji dla klientów indywidualnych agregującej w jednym miejscu rachunki od wielu dostawców (Rachunki imoje).

Nowe Usługi S.A.

Spółka prowadzi działalność edukacyjną i marketingową. Udostępnia portal o inwestowaniu i giełdzie, na którym publikowane są materiały o tematyce inwestycyjnej oraz dostępna jest baza wiedzy (edukacjagieldowa.pl). Spółka zajmuje się także popularyzacją certyfikatów ING Turbo na polskim rynku. To instrumenty notowane na giełdzie w Warszawie, których emitentem jest ING Bank N.V. Główne działania spółki to organizacja akcji marketingowych, prowadzenie szkoleń, obsługa infolinii ING Turbo oraz wsparcie techniczne przy prowadzeniu strony internetowej (ingturbo.pl).

Goldman Sachs TFI S.A.

Przedmiotem działalności spółki jest tworzenie funduszy inwestycyjnych i zarządzanie nimi, w tym pośrednictwo w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa, reprezentowanie ich wobec osób trzecich oraz zarządzanie portfelami. Spółka jest częścią międzynarodowej Grupy NN.

II. Zgodność z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej

Niniejsze roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. za okres od 1 stycznia 2023 roku do 31 grudnia 2023 roku zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) zatwierdzonymi przez UE. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe uwzględnia wymogi zatwierdzonych przez UE standardów oraz interpretacji.

1. Zmiany w standardach rachunkowości

W niniejszym rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupa uwzględniła następujące zmiany do standardów i nowe interpretacje zatwierdzone przez Unię Europejską i obowiązujące dla okresów rocznych rozpoczynających się w dniu 1 stycznia 2023 roku lub po tej dacie:

Zmiana	Wpływ na sprawozdanie Grupy
MSSF 17 Umowy ubezpieczeniowe z uwzględnieniem wydłużenia okresu czasowego zwolnienia z zastosowania MSSF 9.	Implementacja zmian nie wywiera istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.
MSR 1 i stanowisko praktyczne do MSSF Ujawnienia w zakresie Polityki rachunkowości	Zmiana dotycząca zakresu ujawnień znaczących zasad rachunkowości w sprawozdaniu finansowym. Zgodnie z wprowadzonymi zmianami przedmiotem ujawnień będą tylko zasady rachunkowości, które mają istotny wpływ na informacje zawarte w sprawozdaniu finansowym. Załączone do zmiany stanowisko praktyczne zawiera szczegółowy przykład ilustrujący. Implementacja zmiany nie wywarła istotnego wpływu na zakres ujawnień znaczących zasad rachunkowości w sprawozdaniu finansowym Grupy.
MSR 8: definicja wartości szacunkowych	Zmiana doprecyzowująca definicję wartości szacunkowych tj.: kwoty pieniężne ujęte w sprawozdaniu finansowym, które są przedmiotem niepewności pomiaru. Implementacja zmiany nie miała znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.
MSR 12 Podatek odroczony dotyczący aktywa oraz zobowiązania ujętego w wyniku pojedynczej transakcji	Zmiana precyzuje zasady ewidencyjne w zakresie podatku dochodowego i możliwego do zastosowanie wyłączenia z ujęcia podatku odroczonego. Wprowadzona zmiana precyzuje, że tego wyłączenia nie stosuje się do transakcji leasingowych i ujęcia zobowiązania wynikającego z likwidacji składnika aktywów tj.: transakcji, dla których równocześnie ujemuje się aktywo oraz zobowiązanie. Zastosowanie zmiany nie wywarło wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.
MSSF 17 Umowy ubezpieczeniowe: Pierwsze zastosowanie MSSF 17 oraz MSSF 9 – informacje porównawcze.	Implementacja zmian nie wywarła wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.
MSR 12 Podatek dochodowy: Międzynarodowa reforma podatkowa – wzorcowe przepisy filara drugiego	Zmiana wprowadza możliwość zastosowania tymczasowego wyłączenia od stosowania zasad ogólnych w zakresie ujęcia podatku odroczonego wynikającego z implementacji międzynarodowych zasad podatkowych w poszczególnych jurysdykcjach. Z analiz Grupy wynika, że implementacja zmiany może mieć wpływ na zakres ujawnień, niemniej jednak nie będzie wywierała istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.

Opublikowane standardy i interpretacje, które zostały wydane do 31 grudnia 2023 roku i zatwierdzone przez Unię Europejską, ale nie zostały wcześniej zastosowane przez Grupę:

Zmiana (w nawiasie data zastosowania w Unii Europejskiej)	Wpływ na sprawozdanie Grupy
MSR 1 Prezentacja sprawozdań finansowych: • klasyfikacja zobowiązań finansowych jako krótkoterminowe lub długoterminowe • odroczenie daty zastosowania oraz • zobowiązania długoterminowe z kowenantami (rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2024)	Klasyfikacja zobowiązań finansowych jako długoterminowe będzie uzależniona od istnienia praw do dokonania prolongaty zobowiązania na okres dłuższy niż 12 miesięcy oraz od spełnienia warunków (kowenantów) realizacji takiej prolongaty na dzień bilansowy. Wymagane będzie również ujawnienie informacji o tych kowenantach w notach to sprawozdania finansowego. W ocenie Grupy implementacja zmiany nie będzie wywierała wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.
MSSF 16 Leasing: Zobowiązanie leasingowe w transakcjach sprzedaży i leasingu zwrotnego. (rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2024)	Z analiz Grupy wynika, że implementacja zmian nie będzie wywierała wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.

Opublikowane standardy i interpretacje, które zostały wydane do 31 grudnia 2023 roku, ale nie zostały zatwierdzone przez Unię Europejską na 31 grudnia 2023 roku i nie zostały wcześniej zastosowane przez Grupę:

Zmiana (w nawiasie oczekiwana data zastosowania przez IASB)	Wpływ na sprawozdanie Grupy
MSR 7 Sprawozdanie z przepływów pieniężnych i MSSF 7 Instrumenty finansowe: ujawnienia – umowy finansowania dostawców (rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2024)	Z analiz Grupy wynika, że implementacja zmian wpłynie na zakres ujawnień, niemniej jednak nie będzie wywierała istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.
MSR 21 Skutki zmian kursów wymiany waluty: utrata wymienialności walutowej (rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2025)	Z analiz Grupy wynika, że implementacja zmiany nie będzie wywierała istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.

Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania do publikacji, biorąc pod uwagę toczący się w UE proces wprowadzania standardów MSSF oraz prowadzoną przez Grupę działalność, w zakresie stosowanych przez Grupę zasad rachunkowości nie ma różnicy między standardami MSSF, które weszły w życie, a standardami MSSF zatwierdzonymi przez UE.

2. Kontynuacja działalności

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. za okres od 1 stycznia 2023 roku do 31 grudnia 2023 roku zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Grupę Kapitałową w okresie co najmniej 12 miesięcy od daty publikacji, czyli od 8 marca 2024 roku. Zarząd Banku nie stwierdza na dzień podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego istnienia faktów i okoliczności, które wskazywałyby na zagrożenia dla możliwości kontynuacji działalności przez Grupę Kapitałową w okresie 12 miesięcy od daty publikacji na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania bądź istotnego ograniczenia przez Grupę Kapitałową dotychczasowej działalności.

3. Zakres podmiotowy i waluta sprawozdania

Niniejsze roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. za okres od 1 stycznia 2023 roku do 31 grudnia 2023 roku zawiera dane Banku oraz jego jednostek zależnych i stowarzyszonych (razem zwanych “Grupą”).

Niniejsze roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzane w złotych polskich („PLN”, „zł”). Wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, podane są po zaokrągleniu do miliona złotych z jednym miejscem po przecinku. W związku z tym mogą wystąpić przypadki matematycznej niespójności w sumowaniach lub pomiędzy poszczególnymi notami.

4. Okres sprawozdania i dane porównawcze

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. obejmuje okres od 1 stycznia 2023 roku do 31 grudnia 2023 roku i zawiera dane porównawcze:

- dla skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej na 31 grudnia 2022,
- dla pozycji ze skonsolidowanego rachunku zysków i strat, skonsolidowanego sprawozdania z całkowitych dochodów, skonsolidowanego sprawozdania ze zmian w kapitale własnym oraz skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych za okres od 1 stycznia 2022 roku do 31 grudnia 2022 roku.

5. Zasady konsolidacji

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmuje sprawozdanie finansowe Banku oraz sprawozdania finansowe jego jednostek zależnych. Zostały one sporządzone za okres 12 miesięcy kończący się w dniu 31 grudnia 2023 roku.

Sprawozdania finansowe jednostek zależnych, po uwzględnieniu korekt doprowadzających do zgodności z MSSF, sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy, co sprawozdanie finansowe jednostki dominującej, w oparciu

o jednolite zasady rachunkowości zastosowane dla transakcji i zdarzeń gospodarczych o podobnym charakterze. W celu eliminacji jakichkolwiek rozbieżności w stosowanych zasadach rachunkowości wprowadza się korekty.

Wszystkie znaczące salda i transakcje pomiędzy jednostkami Grupy, w tym przychody i koszty, niezrealizowane zyski oraz zyski i straty wynikające z transakcji w ramach Grupy, zostały w całości wyeliminowane. Niezrealizowane straty są eliminowane, chyba że dowodzą wystąpienia utraty wartości.

Jednostki zależne podlegają pełnej konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez jednostkę dominującą do dnia ustania kontroli. Sprawowanie kontroli przez jednostkę dominującą ma miejsce wtedy, gdy jednostka dominująca sprawuje władzę nad jednostką zależną, z tytułu swojego zaangażowania w jednostkę zależną jednostka dominująca podlega ekspozycji na zmienne wyniki finansowe lub posiada prawa do zmiennych wyników finansowych oraz posiada możliwość wykorzystania sprawowanej władzy nad jednostką zależną do wywierania wpływu na wysokość swoich wyników finansowych.

III. Znaczące zasady rachunkowości

Z wymagań MSSF wynikają określone opcje wyboru polityki rachunkowości. Kluczowe obszary, w których MSSF dopuszczają dokonanie wyboru polityki i które odnoszą się do Polityki Rachunkowości Grupy są następujące:

- wybór polityki rachunkowości w zakresie kontynuacji stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń zgodnie w wytycznymi MSR 39,
- wybór polityki rachunkowości w zakresie wyceny budynków i gruntów w wartości przeszacowanej odpowiadającej wartości godziwej na dzień bilansowy.

Polityka rachunkowości Grupy zgodna z wymaganiami MSSF oraz decyzje Grupy w zakresie dopuszczalnych opcji wyboru polityki zostały zaprezentowane poniżej.

1. Podstawy sporządzania sprawozdania finansowego

Sprawozdanie finansowe jest sporządzane w złotych polskich w zaokrągleniu do miliona złotych z jednym miejscem po przecinku (chyba, że zaznaczono inaczej). W sprawozdaniu stosuje się koncepcję wartości godziwej dla nieruchomości własnych oraz aktywów finansowych i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej, w tym instrumentów pochodnych, oraz aktywów finansowych klasyfikowanych jako wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody. Pozostałe składniki aktywów finansowych (w tym kredyty i pożyczki) wykazywane są w wartości amortyzowanego kosztu pomniejszonego o odpisy z tytułu utraty wartości

lub cenie nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości. Ujęte aktywa finansowe, które zostały desygnowane jako pozycje zabezpieczane w strategii zabezpieczenia wartości godziwej i które w sytuacji braku takiej desygnaacji wyceniane byłyby według amortyzowanego kosztu, wyceniane są według amortyzowanego kosztu z uwzględnieniem korekty wyceny z tytułu zabezpieczanego ryzyka. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży, wykazywane są w kwocie niższej z ich wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia.

2. Profesjonalny osąd

W procesie stosowania zasad rachunkowości wobec zagadnień wskazanych poniżej, największe znaczenie, oprócz szacunków księgowych, miał profesjonalny osąd kierownictwa.

2.1. Składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego

Grupa rozpoznaje aktywa z tytułu podatku odroczonego bazując na założeniu, że jest prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

2.2. Klasyfikacja umów leasingowych przez leasingodawcę

Występując w roli leasingodawcy Grupa dokonuje klasyfikacji leasingu jako operacyjnego lub finansowego. Klasyfikacja wykonywana jest w oparciu o ocenę, w jakim zakresie ryzyko i pożytki z tytułu posiadania przedmiotu leasingu oraz w odniesieniu do leasingu aktywów wynikających z leasingu przypadają w udziale leasingodawcy, a w jakim leasingobiorcy. Treść ekonomiczna każdej transakcji stanowi podstawę do oceny w tym zakresie.

2.3. Klasyfikacja aktywów finansowych

Grupa klasyfikuje aktywa finansowe na podstawie oceny modelu biznesowego, w ramach którego aktywa są utrzymywane oraz oceny czy z warunków umownych wynikają wyłącznie płatności kapitału i odsetek od kwoty tego kapitału. Szczegółowe informacje o przyjętych założeniach w tym zakresie zaprezentowane zostały w punkcie **13.2. Klasyfikacja aktywów finansowych**.

3. Zastosowanie szacunków

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga dokonania przez Grupę pewnych szacunków oraz przyjęcia założeń, które mają wpływ na kwoty prezentowane w sprawozdaniu finansowym oraz w notach objaśniających.

Szacunki i założenia, przyjęte do prezentowania wartości aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów, dokonywane są w oparciu o dostępne dane historyczne oraz szereg innych czynników, które są uważane za właściwe w danych warunkach. Przyjęte założenia dotyczące przyszłości i dostępne źródła danych tworzą podstawę do dokonywania szacunków odnośnie wartości bilansowych aktywów i zobowiązań, których nie da się określić w jednoznaczny sposób na podstawie innych źródeł. Szacunki uwzględniają przewidywane na dzień bilansowy przyczyny/źródła niepewności. Wyniki rzeczywiste mogą się różnić od wartości szacunkowych.

Szacunki i założenia podlegają bieżącym przeglądom. Korekty w szacunkach są rozpoznawane w okresie, w którym dokonano zmiany szacunku pod warunkiem, że korekta dotyczy tylko tego okresu lub w okresie, w którym dokonano zmiany i okresach przyszłych, jeśli korekta wpływa zarówno na bieżący jak i przyszłe okresy.

Poniżej opisane zostały najistotniejsze szacunki księgowe dokonane przez Grupę.

3.1. Szacowanie oczekiwanych strat kredytowych w odniesieniu do aktywów finansowych oraz utrata wartości aktywów trwałych

Grupa ocenia czy na datę bilansową istnieją obiektywne dowody utraty wartości składników aktywów finansowych (pojedynczych lub grupy aktywów finansowych) i składników aktywów trwałych.

3.1.1. Szacowanie oczekiwanych strat kredytowych w odniesieniu do aktywów finansowych

Grupa stosuje wymogi standardu MSSF 9 w zakresie utraty wartości w celu ujęcia i wyceny odpisu na oczekiwane straty kredytowe z tytułu dłużnych aktywów finansowych, które są wyceniane według zamortyzowanego kosztu lub według wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Strata oczekiwana w portfelu ekspozycji nieistotnych indywidualnie jest kalkulowana kolektywnie jako średnia ważona prawdopodobieństwem z trzech scenariuszy makroekonomicznych o różnym prawdopodobieństwie wystąpienia. Finalny poziom rezerw wynika z sumy strat oczekiwanych wyliczanych w każdym roku w przyszłości aż do daty zapadalności dla Etapu 2 i 3 oraz w horyzoncie 12-miesięcznym dla Etapu 1 z uwzględnieniem dyskontowania.

Do określenia utraty wartości (lub jej odwrócenia) w portfelu ekspozycji indywidualnie istotnych niezbędne jest wyliczenie bieżącej wartości oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych. Wartość przyszłych przepływów pieniężnych jest określana m.in. z uwzględnieniem informacji o obecnej i prognozowanej sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorcy, przewidywanej wartości odzysku z zabezpieczeń prawnych ekspozycji oraz czynników makroekonomicznych.

Metodologia i założenia wykorzystywane przy szacowaniu zarówno wysokości jak i momentów przyszłych przepływów pieniężnych są regularnie przeglądane i uaktualniane w razie potrzeby.

Prognozy makroekonomiczne

Modele ryzyka kredytowego na potrzeby MSSF 9 były budowane w oparciu o historyczne relacje pomiędzy zmianą parametrów ekonomicznych (tj. PKB czy stóp procentowych) i ich późniejszym skutkiem w realizacji zmian w poziomie ryzyka kredytowego (PD/LGD). Do końca 2019 roku zmiany prognoz makroekonomicznych realizowały się stosunkowo powoli, przechodząc płynnie z jednej fazy cyklu do drugiej, bez drastycznych i szokowych zdarzeń zmieniających sytuację makroekonomiczną. Obecna sytuacja gospodarcza wywołana między innymi przez wojnę w Ukrainie ma zupełnie inną charakterystykę - nagły wzrost stóp procentowych, inflacji, przerwania łańcuchów dostaw, dalsze obniżenie prognoz PKB. Dodatkowo, w związku z efektem programów pomocowych dla kredytów hipotecznych efekt zmiany prognoz makroekonomicznych został złagodzony w stosunku do tego co pokazywałyby same wskaźniki makroekonomiczne.

Na 31 grudnia 2023 roku, Grupa dokonała rewizji prognoz wskaźników makroekonomicznych. Założenia makroekonomiczne użyte do wyznaczenia oczekiwanych strat kredytowych oparte są o prognozy przygotowane przez Biuro Analiz Makroekonomicznych Banku, uzupełnione o korekty zarządcze tam, gdzie zdaniem kierownictwa nie zostały w pełni uchwycone ostatnie zdarzenia gospodarcze.

Rekalibracja parametrów modeli i korekty zarządcze

W 4 kwartale 2023 roku, Bank, zgodnie z zapisami Rekomendacji R, dokonał okresowej rekalibracji modeli ryzyka kredytowego. Rekalkulacja dotyczyła ujęcia nowszych okresów danych w wyliczeniach parametrów ryzyka modeli. Zmianie uległy m.in. wartość korelacji parametrów makroekonomicznych z parametrami ryzyka. Dokonane zmiany w parametryzacji modeli detalicznych oraz dla portfela pracującego segmentu Małych Przedsiębiorstw skutkowały rozwiązaniem odpisów dla portfela detalicznego o 209,4 mln zł oraz dotworzeniem 19,4 mln zł dla portfela MŚP. Wynik dla portfela MŚP uwzględnia korektę zarządczą wynikającą z niepełnej implementacji modułu in-default w kwocie 46,4 mln zł.

W czasach podwyższonej zmienności i niepewności, w których jakość portfela i otoczenie gospodarcze szybko się zmieniają, modele mają osłabione możliwości dokładnego przewidywania strat. Aby ograniczyć ryzyko modeli, możliwe jest dokonanie dodatkowych korekt, adresujących problemy z jakością danych, modelami lub wynikających z opinii ekspertów. Obejmują one również korekty wynikające z przeszacowania lub niedoszacowania odpisów na oczekiwane straty kredytowe przez modele MSSF 9.

Obserwowany obecnie wysoki poziom inflacji i stóp procentowych nie występował w ostatnich kilku latach. Historyczna korelacja parametrów ryzyka (PD w modelach MSSF) z parametrami makroekonomicznymi nie odzwierciedla w pełni obecnego ryzyka kredytowego portfeli, dlatego też Bank zastosował korektę zarządczą podnosząc wartość odpisów w Etapie 1 i 2.

Wprowadzenie na koniec 2023 roku korekt zarządczych, adresujących wyżej wymienione zagadnienie, wpłynęło, na zwiększenie odpisu na oczekiwane straty kredytowe o 52,1 mln zł dla portfela klientów detalicznych oraz o 82,5 mln zł dla portfela klientów korporacyjnych (na koniec 2022 roku zwiększenie odpowiednio o 109,1 mln zł i 117,5 mln zł).

W przypadku klientów strategicznych głównym czynnikiem makroekonomicznym wpływającym portfelowo na parametry ryzyka jest zmiana PKB, jednakże obecne wysokie stopy procentowe i inflacja wpływają punktowo na wzrost ryzyka poszczególnych branż szczególnie narażonych na te czynniki makroekonomiczne. W ocenie Grupy obecne modele MSSF dla klientów korporacyjnych nie w pełni pokrywają ryzyko narażenia na inflację i stopę procentową poszczególnych sektorów. W konsekwencji Grupa przeprowadziła analizę sektorów, w których działają klienci strategiczni (w ramach portfela klientów korporacyjnych), pod kątem ryzyka przyszłych problemów związanych z istotnym wzrostem kosztów działalności oraz obsługi zadłużenia i zdecydowała się na zwiększenie na koniec 2023 roku odpisu na oczekiwane straty kredytowe dla tego portfela o 43,4 mln zł (zwiększenie o 84,3 mln zł na koniec 2022 roku).

Zgodnie z nowym strategicznym planem rozwoju modelu ULPD IFRS9 wszystkie portfele o bardzo niskim poziomie niewykonania zobowiązania (ultra low default portfolio – ULDP) będą zintegrowane w ramach jednego modelu, przy jednoczesnym odzwierciedleniu specyfiki danych portfeli poprzez użycie modeli bazowych. Do czasu integracji obecnych modeli w jeden, stosowana będzie korekta zarządcza, która w 2023 roku spowodowała wzrost odpisów o 17,4 mln zł.

W konsekwencji planowanej zmiany sposobu zarządzania klientami korporacyjnymi z zaangażowaniem do 1,2 mln zł (Duży Easy Lending) na automatyczny, oraz otrzymania przez Bank zgody regulacyjnej na przeniesienie tego portfela z metody AIRB do metody standardowej (SA), został oszacowany wpływ tej zmiany na poziom odpisów. W efekcie zmianie ulegnie też model ryzyka kredytowego dla tych ekspozycji z modelu SME na model SBF. Bank oszacował korektę zarządczą adresującą tą zmianę. W jej efekcie odnotowano wzrost odpisów o 39,6 mln zł.

Bank zbudował nowy model IFRS9 dla klientów korporacyjnych (SME). Planowana implementacja modelu oczekuje na wdrożenie nowego modelu AIRB. Bank oszacował wpływ wykorzystania nowego modelu rezerwowego na wysokość odpisów. W efekcie, poprzez korektę zarządczą, odnotowano rozwiązanie odpisów w kwocie 87,4 mln zł.

Na koniec roku 2022 korekty z tytułu nadmiernej konserwatywności modelu LGD wpłynęły na zmniejszenie odpisów na oczekiwane straty kredytowe o 113,8 mln zł dla portfela klientów detalicznych oraz o 188,0 mln zł dla portfela klientów korporacyjnych.

Powyższe korekty zarządcze nie miały wpływu na klasyfikację ekspozycji do Etapów prezentowaną w niniejszym sprawozdaniu finansowym.

W 2022 roku został wprowadzony ustawowy program pomocowy umożliwiający klientom posiadającym kredyty hipoteczne w PLN na zawieszenie 4 rat w 2022 roku oraz 4 rat (po jednej w kwartale) w roku 2023 (moratoria kredytowe). Ze względu na specyfikę modeli PD, które wykorzystują informacje o zachowaniu na rachunkach (w szczególności w zakresie terminowości spłat), modelowe parametry mogą być zaniżone w stosunku do faktycznej sytuacji klienta. W związku z powyższym, na koniec 2023 roku, Grupa zdecydowała się na zwiększenie o 18,5 mln zł (zwiększenie o 25,0 mln zł na koniec 2022 roku) odpisu na oczekiwane straty kredytowe dla portfela kredytów hipotecznych oraz przeklasyfikowała część portfela ekspozycji do Etapu 2 (klienci posiadający zaległości na innych produktach lub cechujący się niepewną sytuacją ekonomiczną np. z wysokim wskaźnikiem DSTI, oznaczającym wysoką relację kosztu obsługi zadłużenia do dochodu).

Podział korekt na etapy i na segment korporacyjny i detaliczny został zaprezentowany w rozdziale **II.2.10.2. Jakość portfela kredytowego**, w sekcji *Zarządzanie ryzykiem oraz kapitałem*.

Opis przesłanek identyfikacji utraty wartości aktywów finansowych, metodologia kalkulacji odpisów oraz stosowane zasady ewidencyjne opisane zostały w punkcie **13.12. Oczekiwane straty kredytowe**.

Progi stosowane w identyfikacji istotnego wzrostu ryzyka kredytowego

Ustalenie progu istotnego wzrostu ryzyka kredytowego wymaga osądu i jest istotnym źródłem niepewności szacunków dotyczących strat oczekiwanych.

Progi wzrostu parametru PD w całym okresie życia ekspozycji w stosunku do PD z daty początkowego ujęcia, stanowiące o istotnym wzroście ryzyka kredytowego, wyznaczone są dla modeli zgodnie z przyjętą metodyką.

Na koniec 2023 i 2022 roku ich wartości kształtowały się następująco:

	Portfel klientów strategicznych	Portfel korporacyjnej sieci sprzedaży (model SME)	Portfel Mortgages i SE&Micro (model MTG i SBF)	Portfel Consumer Lending (model CLN)	Portfel inwestycyjny
Próg względny	1	1	0,5	0,7	1
Próg bezwzględny	100pb	250pb	75pb	350pb	100pb

Próg bezwzględny – wskazuje maksymalną różnicę między PD na datę raportową a PD z początkowego ujęcia ekspozycji, po której przekroczeniu aktywo jest klasyfikowane do Etapu 2.

Próg względny – wskazuje maksymalną miarę relacji między PD na datę raportową a PD z początkowego ujęcia ekspozycji z uwzględnieniem współczynnika skalującego określonego na poziomie poszczególnej ekspozycji, bazującego na PD z początkowego ujęcia, po przekroczeniu którego aktywo jest klasyfikowane do Etapu 2.

Dodatkowo, niezależnie od opisanych wyżej progów względnego i bezwzględnego, w Grupie funkcjonuje dodatkowy warunek identyfikacji istotnego wzrostu ryzyka kredytowego - trzykrotny wzrost parametru PD od momentu udzielenia ekspozycji.

Różne poziomy progów w zależności od portfela ekspozycji wynikają z innej specyfiki poszczególnych portfeli, w tym uzależnione są od wysokości średniej stopy default rate dla danego portfela.

Analiza wrażliwości strat oczekiwanych na poziom przyjętego progu PD

W celu pokazania wrażliwości strat oczekiwanych na poziom przyjętego progu PD, Grupa dokonała oszacowania odpisów na straty oczekiwane w Etapie 1 i 2 przy następujących założeniach:

- wszystkie te aktywa finansowe znajdowałyby się poniżej progu PD i miały przypisane 12-miesięczne straty oczekiwane oraz
- wszystkie te aktywa przekroczyłyby ten próg PD i miały przypisane straty oczekiwane w całym okresie życia.

Te oszacowania pokazują na 31 grudnia 2023 roku odpowiednio hipotetyczne mniejsze straty oczekiwane dla składników aktywów w Etapie 1 i 2 o około 280 mln zł (w tym 190 mln zł dla portfela korporacyjnego i 90 mln zł dla portfela detalicznego) lub większe o około 600 mln zł (odpowiednio 360 mln zł dla portfela korporacyjnego i 240 mln zł dla portfela detalicznego).

Oszacowania wykonane na 31 grudnia 2022 roku pokazały odpowiednio hipotetyczne mniejsze straty oczekiwane dla składników aktywów w Etapie 1 i 2 o około 290 mln zł (w tym 200 mln zł dla portfela korporacyjnego i 90 mln zł

dla portfela detalicznego) lub większe o około 840 mln zł (odpowiednio 440 mln zł dla portfela korporacyjnego i 400 mln zł dla portfela detalicznego).

Prognozy czynników makro i wagi przypisane poszczególnym scenariuszom makroekonomicznym

Poniżej przedstawiono przyjęte na 31 grudnia 2023 roku oraz na 31 grudnia 2022 roku prognozy makroekonomiczne głównych wskaźników oraz odchylenie strat oczekiwanych w scenariuszu pozytywnym, bazowym i negatywnym od raportowanych strat oczekiwanych, zważonych prawdopodobieństwem scenariuszy – podział na portfel korporacyjny, detaliczny oraz dla całego portfela kredytowego. Analiza uwzględnia zmiany horyzontu czasowego strat oczekiwanych (migracje między Etapami) wynikające z wykorzystanych w analizie scenariuszy makroekonomicznych. Prezentowane odchylenia od strat raportowanych nie uwzględniają wpływu korekt zarządczych opisanych wcześniej. Założenia makroekonomiczne, użyte do wyznaczenia tych odchyleń dla scenariusza bazowego oparte są o prognozy przygotowane przez Biuro Analiz Makroekonomicznych Banku, przy czym dla stóp procentowych przyjęto krzywe forwardowe według stanów na koniec roku.

W tabelach przedstawiono wyniki analizy zmiany ekspozycji w Etapach oraz zmiany pokrycia odpisami łącznie dla całego portfela kredytowego oraz odrębnie dla portfela korporacyjnego i detalicznego.

Zarówno dla całego portfela kredytowego, jak i jego części korporacyjnej oraz detalicznej selektywne zastosowanie scenariusza negatywnego z wagą 100% powoduje wzrost poziomu odpisów we wszystkich Etapach (1/2/3). Średni wzrost odpisu na całym portfelu w ujęciu skonsolidowanym, wynosi około 16% w porównaniu do scenariusza uśrednionego, zastosowanego w wyliczeniu odpisów za rok 2023. Wzrost odpisów w tym scenariuszu jest powodowany przede wszystkim przez migrację ekspozycji do Etapu 2 spowodowaną głównie ujemną dynamiką PKB w krótkim okresie i umiarkowanym wzrostem stopy bezrobocia.

W przypadku zastosowania wagi 100% dla scenariusza pozytywnego nastąpiłby spadek odpisów o około 8% na całym portfelu (dla portfela korporacyjnego o 10% a dla detalicznego o 5%). Obserwowany jest tu pozytywny efekt wzrostu PKB oraz stabilne wartości pozostałych zmiennych (stopa bezrobocia: około 2%, stopa procentowa: 7-8%).

Zastosowanie wagi 100% dla scenariusza bazowego pozostaje niemalże neutralne dla wysokości odpisów (spadek o 2% na całym portfelu).

2023

cały portfel kredytowy

		2024	2025	2026	Straty oczekiwane ważone prawdopodobieństwem - odchylenie od strat raportowanych w %		Zmiana udziału Etapu 2 w stosunku do całego portfela w %	Waga przypisana scenariuszowi do wyznaczenia raportowanych strat oczekiwanych	Raportowane straty oczekiwane (ocena kolektywna w Etapie 1, 2 i 3)				
					Razem	wg Etapów			Razem	wg Etapów			
Scenariusz pozytywny	PKB	5,4%	4,6%	4,6%	-8%	Etap 1	-15%	-7%	100%	2 427,3	Etap 1 371,6 Etap 2 637,7 Etap 3 1 418,0		
	Bezrobocie	2,2%	2,2%	2,0%		Etap 2	-21%						
	Indeks cen nieruchomości	5,6%	5,4%	7,8%		Etap 3	-2%						
	3-mies. stopa procentowa	7,0%	7,9%	8,1%									
Scenariusz bazowy	PKB	2,5%	3,5%	3,0%	-2%	Etap 1	-4%	-2%	100%				
	Bezrobocie	3,0%	3,0%	3,0%		Etap 2	-4%						
	Indeks cen nieruchomości	3,7%	4,1%	6,0%		Etap 3	0%						
	3-mies. stopa procentowa	4,4%	4,4%	4,6%									
Scenariusz negatywny	PKB	-1,7%	1,5%	0,9%	16%	Etap 1	9%	57%	100%				
	Bezrobocie	4,7%	5,9%	7,1%		Etap 2	52%						
	Indeks cen nieruchomości	-1,9%	2,2%	3,9%		Etap 3	3%						
	3-mies. stopa procentowa	2,8%	2,3%	2,2%									

portfel korporacyjny

		2024	2025	2026	Straty oczekiwane ważone prawdopodobieństwem - odchylenie od strat raportowanych w %		Zmiana udziału Etapu 2 w stosunku do całego portfela w %	Waga przypisana scenariuszowi do wyznaczenia raportowanych strat oczekiwanych	Raportowane straty oczekiwane (ocena kolektywna w Etapie 1, 2 i 3)			
					Razem	wg Etapów			Razem	wg Etapów		
Scenariusz pozytywny	PKB	5,4%	4,6%	4,6%	-10%	Etap 1 -20%	-7%	100%	1 493,4	Etap 1 238,4 Etap 2 434,6 Etap 3 820,4		
	Bezrobocie	2,2%	2,2%	2,0%		Etap 2 -26%						
	Indeks cen nieruchomości	5,6%	5,4%	7,8%		Etap 3 -2%						
	3-mies. stopa procentowa	7,0%	7,9%	8,1%								
Scenariusz bazowy	PKB	2,5%	3,5%	3,0%	-2%	Etap 1 -7%	-2%	100%				
	Bezrobocie	3,0%	3,0%	3,0%		Etap 2 -6%						
	Indeks cen nieruchomości	3,7%	4,1%	6,0%		Etap 3 0%						
	3-mies. stopa procentowa	4,4%	4,4%	4,6%								
Scenariusz negatywny	PKB	-1,7%	1,5%	0,9%	21%	Etap 1 10%	67%	100%				
	Bezrobocie	4,7%	5,9%	7,1%		Etap 2 67%						
	Indeks cen nieruchomości	-1,9%	2,2%	3,9%		Etap 3 2%						
	3-mies. stopa procentowa	2,8%	2,3%	2,2%								

2022

cały portfel kredytowy

		2023	2024	2025	Straty oczekiwane ważone prawdopodobieństwem - odchylenie od strat raportowanych w %		Zmiana udziału Etapu 2 w stosunku do całego portfela w %	Waga przypisana scenariuszowi do wyznaczenia raportowanych strat oczekiwanych	Raportowane straty oczekiwane (ocena kolektywna w Etapie 1, 2 i 3)			
					Razem	wg Etapów			Razem	wg Etapów		
Scenariusz pozytywny	PKB	4,2%	4,3%	5,2%	-9%	Etap 1 -26%	-17%	20%	2 356,9	Etap 1 432,7 Etap 2 833,0 Etap 3 1 091,1		
	Bezrobocie	2,1%	2,2%	1,8%		Etap 2 -16%						
	Indeks cen nieruchomości	2,1%	3,9%	5,0%		Etap 3 -2%						
	3-mies. stopa procentowa	10,2%	10,2%	9,9%								
Scenariusz bazowy	PKB	1,5%	3,3%	3,5%	-5%	Etap 1 4%	-17%	60%				
	Bezrobocie	3,1%	2,9%	2,8%		Etap 2 -20%						
	Indeks cen nieruchomości	0,3%	2,5%	3,2%		Etap 3 0%						
	3-mies. stopa procentowa	8,0%	7,3%	7,1%								
Scenariusz negatywny	PKB	-2,8%	1,1%	1,5%	21%	Etap 1 17%	104%	20%				
	Bezrobocie	4,6%	5,9%	6,9%		Etap 2 63%						
	Indeks cen nieruchomości	-5,1%	0,6%	1,2%		Etap 3 3%						
	3-mies. stopa procentowa	6,7%	5,4%	4,6%								

portfel korporacyjny

		2023	2024	2025	Straty oczekiwane ważone prawdopodobieństwem - odchylenie od strat raportowanych w %		Zmiana udziału Etapu 2 w stosunku do całego portfela w %	Waga przypisana scenariuszowi do wyznaczenia raportowanych strat oczekiwanych	Raportowane straty oczekiwane (ocena kolektywna w Etapie 1, 2 i 3)			
					Razem	wg Etapów			Razem	wg Etapów		
Scenariusz pozytywny	PKB	4,2%	4,3%	5,2%	-13%	Etap 1	-45%	-20%	20%	1 316,4		
	Bezrobocie	2,1%	2,2%	1,8%		Etap 2	-20%					
	Indeks cen nieruchomości	2,1%	3,9%	5,0%		Etap 3	-2%					
	3-mies. stopa procentowa	10,2%	10,2%	9,9%								
Scenariusz bazowy	PKB	1,5%	3,3%	3,5%	-4%	Etap 1	-15%	-7%	60%		Etap 1	237,3
	Bezrobocie	3,1%	2,9%	2,8%		Etap 2	-6%				Etap 2	535,3
	Indeks cen nieruchomości	0,3%	2,5%	3,2%		Etap 3	0%				Etap 3	543,7
	3-mies. stopa procentowa	8,0%	7,3%	7,1%								
Scenariusz negatywny	PKB	-2,8%	1,1%	1,5%	32%	Etap 1	29%	129%	20%			
	Bezrobocie	4,6%	5,9%	6,9%		Etap 2	90%					
	Indeks cen nieruchomości	-5,1%	0,6%	1,2%		Etap 3	3%					
	3-mies. stopa procentowa	6,7%	5,4%	4,6%								

2023

portfel detaliczny

		2024	2025	2026	Straty oczekiwane ważone prawdopodobieństwem - odchylenie od strat raportowanych w %		Zmiana udziału Etapu 2 w stosunku do całego portfela w %	Waga przypisana scenariuszowi do wyznaczenia raportowanych strat oczekiwanych	Raportowane straty oczekiwane (ocena kolektywna w Etapie 1, 2 i 3)				
					Razem	wg Etapów			Razem	wg Etapów			
Scenariusz pozytywny	PKB	5,4%	4,6%	4,6%	-5%	Etap 1	-8%	-9%	100%	933,9	Etap 1 133,2 Etap 2 203,1 Etap 3 597,6		
	Bezrobocie	2,2%	2,2%	2,0%		Etap 2	-11%						
	Indeks cen nieruchomości	5,6%	5,4%	7,8%		Etap 3	-3%						
	3-mies. stopa procentowa	7,0%	7,9%	8,1%									
Scenariusz bazowy	PKB	2,5%	3,5%	3,0%	0%	Etap 1	0%	-2%	100%				
	Bezrobocie	3,0%	3,0%	3,0%		Etap 2	-2%						
	Indeks cen nieruchomości	3,7%	4,1%	6,0%		Etap 3	0%						
	3-mies. stopa procentowa	4,4%	4,4%	4,6%									
Scenariusz negatywny	PKB	-1,7%	1,5%	0,9%	7%	Etap 1	8%	13%	100%				
	Bezrobocie	4,7%	5,9%	7,1%		Etap 2	17%						
	Indeks cen nieruchomości	-1,9%	2,2%	3,9%		Etap 3	3%						
	3-mies. stopa procentowa	2,8%	2,3%	2,2%									

2022

portfel detaliczny

		2023	2024	2025	Straty oczekiwane ważone prawdopodobieństwem - odchylenie od strat raportowanych w %		Zmiana udziału Etapu 2 w stosunku do całego portfela w %	Waga przypisana scenariuszowi do wyznaczenia raportowanych strat oczekiwanych	Raportowane straty oczekiwane (ocena kolektywna w Etapie 1, 2 i 3)			
					Razem	wg Etapów			Razem	wg Etapów		
Scenariusz pozytywny	PKB	4,2%	4,3%	5,2%	-4%	Etap 1	-5%	-4%	20%	1 040,5		
	Bezrobocie	2,1%	2,2%	1,8%		Etap 2	-10%					
	Indeks cen nieruchomości	2,1%	3,9%	5,0%		Etap 3	-2%					
	3-mies. stopa procentowa	10,2%	10,2%	9,9%								
Scenariusz bazowy	PKB	1,5%	3,3%	3,5%	-6%	Etap 1	25%	-55%	60%		Etap 1	195,4
	Bezrobocie	3,1%	2,9%	2,8%		Etap 2	-42%				Etap 2	297,7
	Indeks cen nieruchomości	0,3%	2,5%	3,2%		Etap 3	-1%				Etap 3	547,4
	3-mies. stopa procentowa	8,0%	7,3%	7,1%								
Scenariusz negatywny	PKB	-2,8%	1,1%	1,5%	8%	Etap 1	4%	9%	20%			
	Bezrobocie	4,6%	5,9%	6,9%		Etap 2	21%					
	Indeks cen nieruchomości	-5,1%	0,6%	1,2%		Etap 3	4%					
	3-mies. stopa procentowa	6,7%	5,4%	4,6%								

3.1.2. Utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych

Ocena w przedmiotowym zakresie bazuje na oszacowaniu wartości odzyskiwalnej aktywa, którą stanowi wartość użytkowa lub wartość sprzedaży pomniejszona o koszty bezpośrednie sprzedaży, w zależności od tego, która z wyżej wymienionych wartości na moment przeprowadzania przeglądu jest wyższa.

Oszacowanie wartości użytkowej składnika aktywów (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne w sytuacji gdy nie można ustalić wartości odzyskiwalnej pojedynczego składnika aktywów zaliczanego do majątku wspólnego) wiąże się, między innymi, z przyjęciem założeń w zakresie szacunków, co do kwot, terminów przyszłych przepływów pieniężnych, które Grupa może uzyskać z tytułu danego składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne) oraz innych czynników. W celu wyznaczenia wartości użytkowej, oszacowane przyszłe przepływy pieniężne są dyskontowane do ich wartości bieżącej przy użyciu stopy dyskontowej przed opodatkowaniem, która odzwierciedla bieżące oczekiwania rynku co do wartości pieniądza oraz specyficznego ryzyka w odniesieniu do danego aktywa.

Szacując wartość godziwą pomniejszoną o koszty sprzedaży Grupa opiera się na dostępnych danych rynkowych na ten temat lub wycenach sporządzonych przez niezależnych rzeczoznawców, które co do zasady również opierają się na szacunkach.

Zasady ewidencyjne w tym zakresie zostały wskazane w rozdziale III. *Znaczące zasady rachunkowości*, w punkcie **14.4. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości**.

Szczegółowe informacje dotyczące testu na utratę wartości w odniesieniu do wartości firmy przedstawiono w notcie objaśniającej nr **24. Wartości niematerialne**.

3.2. Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego na niewykorzystaną stratę podatkową

Grupa ujmuje składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego z tytułu ujemnych różnic przejściowych oraz nierozliczonej straty podatkowej w zakresie, w którym jest prawdopodobne, że osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic i rozliczenie strat podatkowych. Na bazie prognozy wyników podatkowych Grupy na lata 2024-2027 oszacowano, że Grupa osiągnie wystarczający dochód do opodatkowania, pozwalający na zmniejszenie podstawy opodatkowania o pełną kwotę straty podatkowej. W związku z tym Grupa ujęła w aktywie z tytułu odroczonego podatku dochodowego stratę podatkową w pełnej wysokości. Na koniec 2023 roku składnik aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego dotyczący nierozliczonych strat podatkowych wynosił 519,2 mln zł (1 038,1 mln zł na koniec 2022).

3.3. Wycena instrumentów finansowych nienotowanych na aktywnych rynkach

Wartość godziwą instrumentów finansowych nienotowanych na aktywnych rynkach ustala się poprzez zastosowanie technik wyceny. Dla instrumentów pochodnych o charakterze nieopcyjnym stosowane są modele bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych. Dla instrumentów pochodnych o charakterze opcyjnym stosuje się modele wyceny odpowiednie do rodzaju transakcji. Modele wyceny stosowane przez Grupę, podlegają weryfikacji przed ich zastosowaniem.

Co do zasady, do modeli wprowadzane są wyłącznie dane możliwe do obserwacji pochodzące z aktywnego rynku, jednakże w pewnych okolicznościach dobranie właściwego parametru wyceny wymaga oszacowania opartego na porównaniu instrumentu do innego o podobnej charakterystyce lub analogicznego, występującego na innym rynku. Zasadą przewodnią przy ustalaniu wyceny tym sposobem jest zastosowanie się do zasady ostrożnej wyceny nakazującej wybór niższej wyceny aktywów i wyższej wyceny zobowiązań jako bardziej prawdopodobnej, zwłaszcza w warunkach obniżonej płynności lub/i zmienności na rynkach finansowych. Zmiana założeń dotyczących tych czynników może wpłynąć na wyceny niektórych instrumentów finansowych.

Analizę wrażliwości wyceny instrumentów finansowych nienotowanych na aktywnych rynkach zaprezentowano w notcie objaśniającej nr **36. Wartość godziwa**.

3.4. Rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe

Grupa tworzy rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe zgodnie z MSR 19. Rezerwa na odprawy emerytalne i rentowe przyznane w ramach świadczeń z tytułu regulacji wynikających z Kodeksu Pracy wyliczana jest metodą aktuarialną przez niezależnego aktuarium jako wartość obecna przyszłych, długoterminowych zobowiązań Grupy wobec pracowników według stanu zatrudnienia i płac na dzień aktualizacji.

Wyliczenie rezerw jest oparte na szeregu założeń, zarówno co do stóp dyskontowych, prognozowanych podwyżek wynagrodzeń jak i założeń dotyczących rotacji pracowników, ryzyka śmierci i innych. Założenia są weryfikowane na koniec roku obrotowego.

Poniższe tabele prezentują wrażliwość modelu na przyjęte wartości poszczególnych założeń na 31 grudnia 2023 roku oraz 31 grudnia 2022 roku. Jako wariant bazowy zaprezentowano wartość rezerw emerytalnych i rentowych ujętych w księgach Grupy odpowiednio na 31 grudnia 2023 roku oraz 31 grudnia 2022 roku.

Założenia przyjęte do wyceny:

- stopa dyskonta – 5,40%,
- długoterminowa stopa wzrostu wynagrodzeń – 5,00%.

2023

	Rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe (w mln zł)		
	dolny przedział	wariant bazowy	górny przedział
Stopa dyskontowa (-1% / wariant bazowy / + 1%)	84,5	93,3	103,7
Odchylenie od założonej dynamiki zmian w wynagrodzeniach (- 0,5% / wariant bazowy / +0,5%)	88,2	93,3	98,7

2022

	Rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe (w mln zł)		
	dolny przedział	wariant bazowy	górny przedział
Stopa dyskontowa (-1% / wariant bazowy / + 1%)	67,2	74,0	81,8
Odchylenie od założonej dynamiki zmian w wynagrodzeniach (- 0,5% / wariant bazowy / +0,5%)	70,0	74,0	78,0

3.5. Okres leasingu przy umowach bezterminowych

Okres leasingu ustalony został z uwzględnieniem opcji przedłużenia oraz skrócenia dostępnych w zawartych kontraktach, jeżeli prawdopodobne jest skorzystanie z opcji. W przypadku kontraktów zawartych na czas nieokreślony z opcją wypowiedzenia przysługującą obu stronom kontraktu Grupa oceniła, czy występują istotne koszty wyjścia z umowy. Posiadane przez Grupę kontrakty na czas nieokreślony to przede wszystkim umowy najmu nieruchomości. Jeżeli nie występują istotne koszty, jako okres leasingu ustalony został okres wypowiedzenia przysługujący obu stronom kontraktu. W przypadku gdy koszty wyjścia z kontraktu są istotne, jako okres leasingu Grupa przyjęła okres 4 lat. Przyjęty okres wynika ze strategii fizycznej obecności w danej lokalizacji, zapewniającej elastyczność i efektywność biznesową oraz uwzględniającej zmieniające się oczekiwania i preferencje klientów. Przyjęte szacunki nie mają istotnego wpływu na wartość aktywów z tytułu prawa do użytkowania. Na 31 grudnia 2023 roku zmiana przyjętego okresu leasingu o 1 rok wpływa na zmianę wartości aktywów o ok. 9,2 mln zł (ok. 8,5 mln zł na 31 grudnia 2022 roku).

3.6. Odpisy i rezerwy portfelowe związane z portfelem kredytów hipotecznych indeksowanych do kursu franka szwajcarskiego

Na 31 grudnia 2023 roku oraz na 31 grudnia 2022 roku Grupa posiadała należności z tytułu detalicznych kredytów hipotecznych indeksowanych kursem CHF. W tabeli poniżej zaprezentowano liczbę oraz poszczególne elementy składające się na wartość bilansową brutto i netto tych należności.

Dodatkowo, na 31 grudnia 2023 roku Grupa oszacowała rezerwę na ryzyko prawne kredytów hipotecznych indeksowanych do CHF w wysokości 128,4 mln zł, która dotyczy kredytów hipotecznych indeksowanych do CHF usuniętych ze sprawozdania z sytuacji finansowej oraz części kredytów ujętych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, dla których oszacowana wartość straty przekracza ekspozycję brutto. Na 31 grudnia 2022 roku rezerwa wynosiła 53,7 mln zł i dotyczyła w całości kredytów hipotecznych indeksowanych do CHF usuniętych ze sprawozdania z sytuacji finansowej. Opisana rezerwa prezentowana jest w zobowiązaniach w pozycji Rezerwy (nota objaśniająca nr 32).

stan na 31 grudnia		
	2023	2022
liczba umów (w szt.)	2 753	3 318
saldo kapitału	583,6	719,0
korekta wartości bilansowej brutto z tytułu ryzyka prawnego	-510,2	-581,6
inne elementy wartości bilansowej brutto (odsetki, ESP)	3,1	2,1
wartość bilansowa brutto	76,5	139,5
odpisy na oczekiwane straty kredytowe	-7,6	-16,2
wartość bilansowa netto	68,9	123,3
Rezerwa na ryzyko prawne kredytów hipotecznych indeksowanych do CHF	128,4	53,7

Na 31 grudnia 2023 roku liczba umów kredytów hipotecznych indeksowanych do CHF, usuniętych ze sprawozdania z sytuacji finansowej, wyłączając umowy zamknięte w wyniku unieważnienia umowy przez sąd lub w wyniku konwersji na kredyty złotówkowe, w związku z przystąpieniem do ugody (szerzej o programie ugód w nocie objaśniającej nr 32. Rezerwy), wyniosła 2 479 (2 373 na 31 grudnia 2022 roku), a odpowiadająca im kwota uruchomienia wyniosła 351,8 mln zł (342,9 mln zł na 31 grudnia 2022 roku).

Na 31 grudnia 2023 roku przeciwko Bankowi toczyło się 1 389 spraw sądowych (1 041 spraw na koniec 2022 roku) w związku z zawartymi umowami o kredyt w złotych indeksowany kursem CHF. Niespłacony kapitał kredytów hipotecznych, których dotyczyły przedmiotowe postępowania wynosił na 31 grudnia 2023 roku 290,6 mln zł (251,8

mln zł na koniec 2022 roku). Do 31 grudnia 2023 roku prawomocnym wyrokiem sądu zakończyło się 384 spraw sądowych.

Zmiany w okresie dotyczące szacunku korekty/rezerwy z tytułu ryzyka prawnego zarówno w odniesieniu do kredytów znajdujących się w portfelu Banku jak i w odniesieniu do kredytów spłaconych Bank prezentuje w rachunku zysków i strat w pozycji *Koszty ryzyka prawnego kredytów hipotecznych w walutach obcych* (nota objaśniająca nr 10).

W poniższej tabeli zaprezentowano zmianę stanu w roku 2023 i 2022:

- korekty wartości bilansowej brutto dla kredytów hipotecznych indeksowanych do CHF ujętych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, oraz
- rezerwy na ryzyko prawne kredytów hipotecznych indeksowanych do CHF.

	2023		2022	
	korekta wartości bilansowej brutto dotycząca kredytów ujętych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	rezerwa na ryzyko prawne kredytów hipotecznych indeksowanych do CHF	korekta wartości bilansowej brutto dotycząca kredytów ujętych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	rezerwa na ryzyko prawne kredytów hipotecznych indeksowanych do CHF
Saldo na początek okresu	581,6	53,7	345,6	37,6
Zmiany w okresie, w tym:	-71,4	74,7	236,0	16,1
utworzenia i rozwiązania w okresie	93,5	11,6	271,5	21,4
przeniesienie w ramach rezerw*	-73,1	73,1	-3,0	3,0
wykorzystanie, w tym z tytułu ugód	-80,9	-10,0	-82,0	-8,3
różnice kursowe	-10,9	-	49,5	-
Saldo na koniec okresu	510,2	128,4	581,6	53,7

*) W 2023 roku Grupa zmieniła prezentację części straty, ujętej dotychczas jako *korekta wartości bilansowej brutto kredytów ujętych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej*, w odniesieniu do kredytów, dla których oszacowana wartość straty przekroczyła ekspozycję brutto, do *rezerwy na ryzyko prawne kredytów hipotecznych indeksowanych do CHF*.

Wysokość kwoty korekty wartości bilansowej brutto wynikającej z ryzyka prawnego dla portfela kredytów hipotecznych indeksowanych do CHF wykazywanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz kwoty rezerw dotyczących ryzyka prawnego dla kredytów hipotecznych indeksowanych do CHF usuniętych już ze sprawozdania z sytuacji finansowej zależy od wielu zmiennych tj. skali ugód z kredytobiorcami, prognozowanej liczby przyszłych

spraw spornych możliwych przyszłych rozstrzygnięć prawnych, zakończonych wyrokiem unieważniającym oraz rozkładu prawdopodobieństw poszczególnych scenariuszy.

Na 31 grudnia 2023 roku zastosowano portfelowe podejście do oszacowania korekty wartości bilansowej brutto związanej z portfelem kredytów hipotecznych indeksowanych do kursu CHF ujętych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz do oszacowania rezerwy dla składników aktywów dotyczących kredytów hipotecznych indeksowanych do kursu CHF usuniętych ze sprawozdania wynikających z ryzyka prawnego dotyczącego tych kredytów.

Korekta wartości bilansowej brutto portfela CHF ma na celu odzwierciedlenie rzeczywistych i oczekiwanych zmienionych przepływów pieniężnych wynikających z umowy (podejście to wynika z faktu, że ryzyko prawne związane z portfelem kredytów hipotecznych indeksowanych w CHF zmienia oszacowanie płatności z tytułu tych składników aktywów, a wprowadzenie korekty wartości bilansowej brutto pozwoli na zaprezentowanie wartości bilansowej brutto w wartości, która odzwierciedli rzeczywiste i oczekiwane zmienione przepływy pieniężne wynikające z umowy).

Dla składników aktywów finansowych usuniętych już ze sprawozdania z sytuacji finansowej utworzenie rezerw na ryzyko prawne na bazie portfelowej wynika z oceny prawdopodobieństwa zaistnienia wypływu środków pieniężnych.

Na 31 grudnia 2023 roku potencjalne straty z tytułu ryzyka prawnego szacowane są jako średnia ważona prawdopodobieństwem z trzech scenariuszy - bazowego, pozytywnego i negatywnego - z uwzględnieniem oszacowanego prawdopodobieństwa wystąpienia. Scenariusze, na których bazuje estymacja są zróżnicowane pod względem oczekiwanej liczby spraw sądowych (wyliczonej na podstawie profesjonalnego osądu Banku wynikającego z dotychczasowych doświadczeń Banku oraz analizy aktualnej sytuacji rynkowej w zakresie spraw zakończonych wyrokiem unieważniającym), a także oczekiwanej przez Bank skali ugód z klientami.

Na 31 grudnia 2023 roku, dla portfela kredytów hipotecznych indeksowanych do CHF ujętych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Bank przyjmuje w każdym ze scenariuszy, że dla określonej części portfela może wystąpić:

- unieważnienie umowy kredytowej po zakończeniu prawomocnego postępowania sądowego lub
- konwersja kredytów z indeksowanych do CHF na kredyty denominowane w PLN (których oprocentowanie ustala się w oparciu o stawkę WIBOR) poprzez dobrowolne ugody.

Kalkulacja strat w przypadku unieważnienia umowy kredytowej opiera się na założeniu zwrotu klientowi rat przez Bank i zwrotu kapitału udzielonego kredytu Bankowi przez klienta, bez uwzględnienia odzyskania przez Bank wynagrodzenia za korzystanie przez kredytobiorcę z kapitału. To rozwiązanie, w zależności od scenariusza, obejmuje od 60% do 75% portfela kredytów hipotecznych indeksowanych do CHF ujętych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, nie będących przedmiotem postępowania sądowego. Dla kredytów hipotecznych indeksowanych do CHF ujętych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej będących przedmiotem sporu sądowego Bank ujął pełną stratę wynikającą z unieważnienia. Scenariusze pozytywny, bazowy i negatywny różnią się od siebie ilością spraw spornych oraz wielkością portfela objętego ugodami, a wagi poszczególnych scenariuszy są równe.

Kalkulacja strat w przypadku konwersji kredytów z indeksowanych do CHF na kredyty denominowane w PLN poprzez dobrowolne ugody została dokonana zgodnie z aktualnymi szacunkami i warunkami ugód oferowanych przez Bank wraz z prawem do wynagrodzenia. To rozwiązanie, w zależności od scenariusza, obejmuje od 5% do 15% portfela kredytów hipotecznych indeksowanych do CHF ujętych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

Na 31 grudnia 2023 roku dla aktywów finansowych usuniętych już ze sprawozdania z sytuacji finansowej Bank przyjmuje w każdym ze scenariuszy, że dla określonej części portfela może wystąpić unieważnienie umowy kredytowej po zakończeniu prawomocnego postępowania sądowego. Kalkulacja strat w przypadku unieważnienia umowy kredytowej jest analogiczna jak w przypadku portfela kredytów hipotecznych indeksowanych do CHF ujętych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej. To rozwiązanie, w zależności od scenariusza, obejmuje od 11% do 19% aktywów finansowych usuniętych już ze sprawozdania z sytuacji finansowej, nie będących przedmiotem postępowania sądowego. Dla kredytów hipotecznych usuniętych już ze sprawozdania z sytuacji finansowej będących przedmiotem sporu sądowego Bank ujął pełną stratę wynikającą z unieważnienia. Scenariusze pozytywny, bazowy i negatywny różnią się od siebie założeniami dotyczącymi ilości spraw spornych, a wagi poszczególnych scenariuszy są równe.

Zmiana szacunku z tytułu korekty wartości bilansowej brutto dla kredytów hipotecznych indeksowanych do CHF ujętych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz rezerwy dla aktywów finansowych usuniętych już ze sprawozdania z sytuacji finansowej w 2023 roku w porównaniu do ich salda na 31 grudnia 2022 roku wynikała z okresowej weryfikacji głównych założeń kalkulacji z uwzględnieniem prognozowanej liczby nowych spraw spornych oraz aktualizacji innych parametrów modelu.

Głównym źródłem niepewności dla wyżej opisanych szacunków jest liczba spraw spornych oraz skłonność klientów do zawierania ugód zgodnie z programem oferowanym przez Bank.

Na 31 grudnia 2023 roku:

- zmiana udziału portfela kredytów objętych dobrowolnymi ugodami o +/-5 p.p. kosztem udziału portfela kredytów niedotkniętych stratą skutkowałaby zmianą poziomu korekty wartości bilansowej brutto dla kredytów hipotecznych indeksowanych do CHF ujętych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej o +/-7 mln zł (w porównaniu do +/-21 mln zł na 31 grudnia 2022 roku),
- zmiana udziału portfela kredytów dotkniętych unieważnieniem umowy kredytowej o +/-5 p.p. kosztem udziału portfela kredytów niedotkniętych stratą skutkowałaby zmianą poziomu korekty wartości bilansowej brutto dla kredytów hipotecznych indeksowanych do CHF ujętych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej o +/-17 mln zł (w porównaniu do +/-38 mln zł na 31 grudnia 2022 roku),
- zmiana udziału portfela kredytów objętych dobrowolnymi ugodami kosztem udziału portfela kredytów dotkniętych unieważnieniem umowy kredytowej o +/- 5 p.p. skutkowałaby zmianą poziomu korekty wartości bilansowej brutto dla kredytów hipotecznych indeksowanych do CHF ujętych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej o +/-10 mln zł (w porównaniu do +/-18 mln zł na 31 grudnia 2022 roku),
- zmiana udziału kredytów usuniętych ze sprawozdania finansowego dotkniętych unieważnieniem umowy kredytowej kosztem udziału kredytów usuniętych ze sprawozdania finansowego nie dotkniętych stratą o +/- 5 p.p. skutkowałoby zmianą rezerwy dotyczącej ryzyka prawnego dla kredytów hipotecznych indeksowanych do CHF usuniętych już ze sprawozdania z sytuacji finansowej o +/-11 mln zł (w porównaniu do +/-11 mln zł na 31 grudnia 2022 roku).

Na 31 grudnia 2023 roku odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na portfel kredytów hipotecznych indeksowanych do kursu CHF wynikające z ujęcia tych kredytów w Etapie 1 wyniosły 0,3 mln zł, 2,6 mln zł w Etapie 2 i 4,6 mln zł w Etapie 3. Dla porównania, na 31 grudnia 2022 roku, odpisy wynikające z ujęcia wspomnianych kredytów w Etapie 1 wyniosły 1,0 mln zł, 8,9 mln zł w Etapie 2 i 6,3 mln zł w Etapie 3.

3.7. Zwroty części kosztu kredytu wynikające z przedpłat kredytów konsumenckich

11 września 2019 roku Europejski Trybunał Sprawiedliwości (TSUE) ogłosił wyrok w sprawie umów o kredyt konsumencki, w którym zawarł wytyczne, dotyczące prawidłowego rozliczenia całkowitego kosztu kredytu konsumenckiego w przypadku przedterminowej spłaty. Po opublikowaniu w/w wyroku, Prezes UOKiK przedstawił swoje stanowisko, w którym w pełni podzielił ustalenia wyroku TSUE.

W związku z wyrokiem TSUE oraz oświadczeniem UOKiK w 2019 roku Grupa dostosowała swoją działalność do aktualnej interpretacji przepisów w następujący sposób:

- Zwroty wynagrodzenia dotyczące kredytów spłaconych do 11 września 2019 roku odbywają się na bazie ścieżki reklamacyjnej. Grupa oszacowała oczekiwane wypływy wynikające ze zwrotów prowizji dla klientów i utworzyła w 2019 roku rezerwę z tego tytułu w wysokości 17,1 mln zł. Na 31 grudnia 2023 roku nie nastąpiła zmiana szacunków w odniesieniu do zwrotów prowizji realizowanych na ścieżce reklamacyjnej. Zwiększenie lub zmniejszenie liczby zgłoszeń reklamacyjnych o 10% spowodowałoby odpowiednio wzrost lub spadek rezerwy o 1,7 mln zł. Na 31 grudnia 2023 roku wartość rezerwy wynosiła 5,8 mln zł (6,5 mln na 31 grudnia 2022 roku).
- W odniesieniu do przedpłat realizowanych od 11 września 2019 roku Grupa zwraca pobrane prowizje po dokonaniu przez klienta wcześniejszej spłaty kredytu metodą proporcjonalną. Księgowo przychody te ujmowane są metodą efektywnej stopy procentowej, która charakteryzuje się szybszym tempem rozpoznania przychodu niż używana do wyliczenia zwrotu metoda liniowa. W celu poprawnego uwzględnienia wpływu na wycenę należności oraz wynik finansowy Grupa oszacowała różnicę między rozliczeniem przychodów metodą efektywnej stopy i metodą liniową na bazie oczekiwanych zwrotów prowizji z wykorzystaniem danych historycznych o profilach przedpłat kredytów o różnych terminach zapadalności. W roku 2023 wartość brutto należności z tytułu kredytów konsumenckich oraz kredytów hipotecznych wycenianych według amortyzowanego kosztu uległa zwiększeniu o kwotę 3,5 mln zł do łącznej kwoty 20,3 mln zł pomniejszającej wartość brutto (w roku 2022 było to odpowiednio 5,0 mln zł i 23,8 mln zł).

4. Podstawy konsolidacji

4.1. Jednostki zależne

Jednostkami zależnymi są te podmioty, które są kontrolowane przez Bank. Kontrola istnieje wówczas, gdy Bank ma bezpośredni lub pośredni wpływ na politykę finansową i operacyjną jednostki, który pozwala mu na osiągnięcie zwrotu (tj.: korzyści ekonomicznych) z działalności tej jednostki.

Warunków potwierdzających sprawowanie kontroli nie uważa się za spełnionych, jeżeli istniejące prawa mają wyłącznie charakter ochronny tj.: definiowane są jako prawa zabezpieczające interesy Banku wynikające z danego zaangażowania.

Ponowna ocena kontroli prowadzona jest każdorazowo, jeżeli fakty i okoliczności wskazują, że nastąpiła zmiana w zakresie warunków stanowiących podstawę analizy określonego zaangażowania, niemniej jednak nie rzadziej niż raz w roku.

Sprawozdania finansowe jednostek zależnych są zawarte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym od momentu przejęcia kontroli do chwili jej ustania.

W sytuacji ustania kontroli Bank:

- zaprzestaje ujmowania aktywów i zobowiązań jednostki poprzednio zależnej w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym,
- rozpoznaje wszelkie zyski lub straty związane ze zdarzeniami powodującymi utratę kontroli, przypadające udziałom poprzednio dającym kontrolę.

Inwestycje zatrzymane ujmuje w wartości godziwej na dzień utraty kontroli, który stanowi moment początkowego ujęcia w księgach Banku takiej inwestycji, w zależności od warunków jako:

- udziały we wspólnych ustaleniach umownych lub,
- udziały w jednostkach stowarzyszonych lub
- aktywa finansowe klasyfikowane i wyceniane zgodnie z intencją ich utrzymywania.

4.2. Jednostki stowarzyszone

Jednostkami stowarzyszonymi są te jednostki, na które Bank wywiera znaczący wpływ, ale nie sprawuje kontroli nad polityką finansową i operacyjną, co zwykle towarzyszy posiadaniu od 20% do 50% ogólnej liczby głosów w organach stanowiących. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera udział Grupy Kapitałowej Banku w zyskach i stratach jednostki stowarzyszonej według wielkości posiadanych udziałów w kapitale własnym, począwszy od dnia rozpoczęcia wywierania znaczącego wpływu do dnia, w którym znaczący wpływ wygasa.

Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych ujmuje się początkowo według ceny nabycia, a następnie rozlicza się metodą praw własności. Udział Grupy Kapitałowej Banku w wyniku finansowym jednostek stowarzyszonych od dnia nabycia ujmuje się w rachunku zysków i strat, zaś udział w zmianach stanu innych kapitałów od dnia nabycia – w innych całkowitych dochodach. Wartość bilansową inwestycji koryguje się o łączne zmiany stanu poszczególnych elementów kapitału od dnia ich nabycia.

W przypadku, gdy udział Grupy Kapitałowej Banku w stratach przewyższa wartość udziałów w jednostce stowarzyszonej, Grupa zaprzestaje ujmowania swojego udziału w dalszych stratach lub tworzy na wszelkie dodatkowe straty rezerwy tylko w takiej wysokości, w jakiej inwestor podjął prawny lub zwyczajowy obowiązek lub dokonał płatności w imieniu spółki stowarzyszonej.

Niezrealizowane zyski na transakcjach pomiędzy Grupą Kapitałową a tymi jednostkami eliminuje się proporcjonalnie do udziału w tych jednostkach Grupy Kapitałowej. Niezrealizowane straty są również eliminowane, chyba, że transakcja dostarcza dowodów na wystąpienie utraty wartości przekazywanego składnika aktywów.

4.3. Transakcje podlegające wyłączeniu przy konsolidacji

Salda wewnątrzgrupowe oraz zyski i straty lub przychody i koszty powstałe w wyniku transakcji wewnątrzgrupowych podlegają wyłączeniu w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

4.4. Objęcie kontroli nad jednostką spoza Grupy ING

Metoda przejęcia stosowana jest przy rozliczaniu nabycia jednostek od stron niepowiązanych. W dniu przejęcia Grupa ujmuje, osobno od wartości firmy, możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa i przejęte zobowiązania z uwzględnieniem warunków ujmowania oraz wszelkie niekontrolujące udziały w jednostce przejmowanej.

5. Waluty obce

5.1. Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniach finansowych poszczególnych jednostek Banku wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność („waluta funkcjonalna”). Skonsolidowane sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotych, które są walutą funkcjonalną i walutą prezentacji Banku.

5.2. Transakcje w walutach obcych

Transakcje w walutach obcych są przeliczane po kursie obowiązującym w dniu transakcji. Wynikające z tych transakcji aktywa i zobowiązania pieniężne denominowane w walutach obcych, przeliczane są po kursie obowiązującym w danym dniu. Różnice kursowe powstające z rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań pieniężnych wyrażonych w walutach obcych rozpoznawane są w rachunku zysków i strat w pozycji szczegółowej Wynik z pozycji wymiany, będącej elementem linii *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wynik z pozycji wymiany*.

Różnice kursowe wynikające ze zmian wartości godziwej dłużnych instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody ujmuje się w skumulowanych całkowitych dochodach dotyczących aktywów finansowych klasyfikowanych do tej kategorii finansowej.

6. Wynik z tytułu odsetek

Przychody i koszty z tytułu odsetek dla wszystkich instrumentów finansowych są ujmowane w rachunku zysków i strat.

Przychody z tytułu odsetek od aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu oraz wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody ujmowane są w rachunku zysków i strat w wysokości zamortyzowanego kosztu przy użyciu efektywnej stopy procentowej lub efektywnej stopy procentowej skorygowanej o ryzyko kredytowe.

Efektywna stopa procentowa jest stopą, która dyskontuje oszacowane przyszłe pieniężne wpływy lub płatności dokonywane w oczekiwanym okresie do wygaśnięcia instrumentu finansowego, a w uzasadnionych przypadkach w okresie krótszym, do bilansowej wartości netto składnika aktywów lub zobowiązania finansowego.

Przy wyliczaniu efektywnej stopy procentowej Grupa dokonuje oszacowania przepływów pieniężnych, uwzględniając wszelkie postanowienia umowy instrumentu finansowego, jednakże nie uwzględnia potencjalnych przyszłych strat związanych z nieściągalnością kredytów. Wyliczenie obejmuje wszelkie płacone i otrzymywane przez strony umowy prowizje i opłaty stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej, koszty transakcji oraz wszelkie inne premie i dyskonta.

Potencjalne przyszłe straty kredytowe uwzględniane są tylko i wyłącznie w przypadku aktywów finansowych, które na moment początkowego ujęcia dotknięte są utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe. Powyższe ma na celu kalkulację efektywnej stopy procentowej skorygowanej o ryzyko kredytowe.

Przychody z tytułu odsetek obejmują odsetki oraz prowizje (otrzymane lub należne) ujęte w kalkulacji efektywnej stopy procentowej z tytułu: kredytów z harmonogramami spłat, lokat międzybankowych oraz papierów wartościowych.

W przypadku aktywów finansowych lub grupy podobnych aktywów finansowych zaklasyfikowanych do Etapu 3, przychody odsetkowe są naliczane od wartości bieżącej należności (to jest wartości pomniejszonej o odpis aktualizujący wartość) przy zastosowaniu stopy procentowej użytej do zdyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych dla celów oszacowania straty z tytułu utraty wartości.

Przychody/koszty odsetkowe od instrumentów pochodnych desygnowanych, jako instrumenty zabezpieczające w rachunkowości zabezpieczeń z uwzględnieniem przychodów/kosztów odsetkowych pochodzących z rozliczeń kwoty wyrównania ceny (ang.: price alignment amout) wynikającej z usługi zgodnie z podejściem rozliczane do rynku (ang. settled-to-market) prezentowane są w pozycji *Wynik z tytułu odsetek*.

7. Przychody i koszty z tytułu prowizji

Przychody z tytułu prowizji powstają w wyniku świadczenia usług finansowych oferowanych przez Grupę i obejmują m.in. opłaty za udzielenie kredytów, za zobowiązanie się do udzielenia kredytu, opłaty za wydanie kart, usługi zarządzania środkami pieniężnymi, usługi maklerskie, usługi związane z produktami ubezpieczeniowymi oraz usługi zarządzania aktywami. Przychody z tytułu prowizji obejmują również marże transakcyjne na natychmiastowych i terminowych transakcjach wymiany walutowej.

Opłaty i prowizje (zarówno przychody, jak i koszty) bezpośrednio związane z powstaniem aktywów finansowych posiadających określone harmonogramy spłat są ujmowane w rachunku zysków i strat jako element efektywnej stopy procentowej i stanowią część przychodów odsetkowych.

Grupa do prowizji korygujących efektywną stopę procentową zalicza:

- prowizje od rozpatrzenia wniosku, a także za wydanie promesy kredytowej,
- prowizje od przyznanego limitu,
- prowizje za udzielenie kredytu lub limitu,
- prowizja od obsługi kredytu restrukturyzowanego,
- prowizja za zmiany w umowie kredytowej skutkujące zmianą kwoty, waluty lub harmonogramu spłat kredytu,
- koszty prowizji za pośrednictwo w udzieleniu kredytów i pożyczek.

Prowizje integralnie związane z powstaniem aktywów bez określonych harmonogramów rozliczane są liniowo w okresie trwania kontraktu.

Grupa do prowizji rozliczanych liniowo zalicza:

- prowizje opisane jako prowizje korygujące efektywną stopę procentową jeżeli kredyty których prowizje dotyczą nie charakteryzują się możliwymi do określenia przepływami pieniężnymi (przede wszystkim kredyty w systemie rachunków bieżących, kredyty obrotowe, odnawialne),
- prowizje za wystawienie, potwierdzenie, wydłużenie terminu i podwyższenie kwoty gwarancji i akredytyw,
- prowizje z tytułu umów wieloproduktowych,
- prowizje od przyznanego kredytu/limitu za rozpoczęcie kolejnego roku kredytowania.

Opłaty za zobowiązanie się do udzielenia pożyczek, które najprawdopodobniej będą zaciągnięte, są odraczane i z chwilą powstania aktywów finansowych są rozliczane, jako element efektywnej stopy procentowej lub liniowo przy uwzględnieniu wyżej wymienionego kryterium.

Pozostałe opłaty i prowizje związane z usługami finansowymi oferowanymi przez Grupę, takie jak usługi zarządzania środkami pieniężnymi, usługi maklerskie, oraz usługi zarządzania aktywami, są rozpoznawane w rachunku zysków i strat z uwzględnieniem zasady pięciu kroków:

- 1) identyfikacji umowy z klientem,
- 2) identyfikacji poszczególnych zobowiązań w umowie,
- 3) określenie ceny transakcji,
- 4) przypisanie ceny do poszczególnych zobowiązań umownych,
- 5) rozpoznanie przychodu w momencie spełnienia poszczególnych zobowiązań.

Na podstawie przeprowadzonych analiz, Grupa rozpoznaje przychody z tytułu prowizji i opłat:

- jednorazowo, gdy usługa została dostarczona (również dla opłat pobieranych z góry), tj. w momencie przeniesienia kontroli nad dobrem lub usługą,
- w miarę upływu czasu, jeśli świadczenie usług jest realizowane w określonym okresie czasu,
- w określonym momencie w czasie (point-in-time), gdy Grupa wykonuje kluczowe działania,
- w momencie gdy z punktu widzenia klienta występuje rzeczywista korzyść.

Po spełnieniu (lub w trakcie spełniania) zobowiązania do wykonania świadczenia Grupa ujmuje jako przychód kwotę równą cenie transakcyjnej, która została przypisana do tego zobowiązania do wykonania świadczenia.

Przychody z tytułu prowizji, które zostały naliczone i są należne ale nie zostały zapłacone w terminie, po upływie 90 dni podlegają wyłączeniu z wyniku finansowego Grupy.

Przychody i koszty z tytułu prowizji bancassurance

Prowizje i opłaty związane z produktami ubezpieczeniowymi są ujmowane w rachunku zysków i strat zgodnie z ich treścią ekonomiczną i klasyfikowane jako:

- prowizje stanowiące integralną część wynagrodzenia z tytułu instrumentu finansowego, z którym powiązany jest produkt ubezpieczeniowy,
- wynagrodzenie za usługę pośrednictwa,
- wynagrodzenie za świadczenie dodatkowych czynności po dokonaniu sprzedaży produktu ubezpieczeniowego.

Przed wdrożeniem produktu ubezpieczeniowego, w celu jego właściwego ujęcia w rachunku zysków i strat, Grupa analizuje charakterystyki produktu ubezpieczeniowego, a także powiązania produktu ubezpieczeniowego

z produktem bankowym. Grupa uwzględnia w tej analizie zasadę przewagi treści ekonomicznej nad formą prawną. Czynniki, jakie Grupa analizuje to m.in.:

- sposób oferowania produktu ubezpieczeniowego, możliwość nabycia produktu bankowego bez produktu ubezpieczeniowego oraz możliwość nabycia wyłącznie produktu ubezpieczeniowego w Grupie,
- warunki cenowe obu produktów sprzedawanych łącznie i odrębnie,
- rentowność produktu ubezpieczeniowego i bankowego sprzedawanych łącznie i odrębnie,
- poziom sprzedaży produktów łączonych w porównaniu do poziomu sprzedaży tych samych produktów bankowych bez ubezpieczenia,
- możliwość zawarcia umowy ubezpieczeniowej poza Grupą,
- ilość rezygnacji i wysokość zwracanych składek ubezpieczeniowych,
- cykl rozliczeń z klientem,
- zakres czynności wykonywanych przez Grupę na rzecz ubezpieczyciela oraz okres ich wykonywania.

Produkty ubezpieczeniowe oferowane do kredytów są traktowane przez Grupę jako powiązane z produktami kredytowymi, przede wszystkim ze względu na brak możliwości nabycia w Grupie produktu ubezpieczeniowego bez zakupu kredytu lub pożyczki.

W zdecydowanej większości funkcjonujących w Grupie produktów ubezpieczeniowych powiązanych z produktami kredytowymi, sposób pobierania przychodów z produktów ubezpieczeniowych opiera się na rozliczeniach miesięcznych zarówno z ubezpieczycielem jak i z klientem. Klient może w każdym momencie zrezygnować z ochrony ubezpieczeniowej na kolejny miesiąc, w związku z tym Grupa traktuje takie ubezpieczenia jak odnawiane co miesiąc i rozliczane za każdy miesiąc odrębnie.

W związku z powyższym, przychody z produktów ubezpieczeniowych rozliczanych miesięcznie są rozpoznawane w rachunku zysków i strat również w okresach miesięcznych. Grupa prezentuje przychody z tytułu takich ubezpieczeń w przychodach prowizyjnych dotyczących produktów ubezpieczeniowych. W analogiczny sposób Grupa prezentuje koszty bezpośrednio związane z tymi produktami ubezpieczeniowymi. Podejście takie zapewnia zgodność z zasadą współmierności przychodów i kosztów.

Analogiczne ujęcie Grupa stosuje dla ubezpieczenia nieruchomości do kredytów hipotecznych. Uwzględniając zasadę istotności, Grupa prezentuje przychody z tego ubezpieczenia w pełnej wysokości w wyniku prowizyjnym.

Produkty ubezpieczeniowe powiązane z produktami depozytowymi Grupy (rachunkami bieżącymi i oszczędnościowymi) są w zdecydowanej większości oparte na konstrukcji rozliczeń miesięcznych. W związku z powyższym, przychody z produktów ubezpieczeniowych rozliczanych miesięcznie są rozpoznawane w rachunku zysków i strat również w okresach miesięcznych. Grupa prezentuje przychody z tytułu takich ubezpieczeń w przychodach prowizyjnych dotyczących produktów ubezpieczeniowych.

Prowizje z tytułu produktów ubezpieczeniowych niepowiązanych z produktami bankowymi, rozpoznawane są w rachunku zysków i strat:

- liniowo, przez okres ważności polisy - w przypadku gdy Grupa, oprócz czynności sprzedaży, świadczy także dodatkowe usługi w trakcie trwania okresu ubezpieczenia,
- jednorazowo - jeżeli Grupa nie świadczy żadnych dodatkowych usług w trakcie trwania polisy.

W przypadku gdy występuje ryzyko zwrotu wynagrodzenia z tytułu produktu ubezpieczeniowego, Grupa pomniejsza przychody o kwoty szacowanych rezerw. Rezerwy na zwroty są tworzone w oparciu o dane historyczne o rzeczywistych zwrotach zrealizowanych w przeszłości oraz w oparciu o przewidywania co do wysokości zwrotów w przyszłości.

8. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wynik z pozycji wymiany

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wynik z pozycji wymiany zawiera zyski i straty powstałe ze zbycia, przychody o charakterze odsetkowym oraz zmiany wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy przy początkowym ujęciu z wyłączeniem instrumentów pochodnych stopy procentowej desygnowanych jako instrumenty zabezpieczające w strategiach na zasadach rachunkowości zabezpieczeń.

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wynik z pozycji wymiany obejmuje również korekty wartości godziwej z tytułu przedrozliczeniowego ryzyka kredytowego (ang. presettlement) oraz analogicznego ryzyka generowanego przez Grupę (ang. bilateral value adjustment).

9. Wynik na sprzedaży papierów wartościowych oraz przychody z tytułu dywidend

Na wynik na sprzedaży papierów wartościowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody składają się zrealizowane zyski i straty powstałe na skutek zbycia dłużnych papierów wartościowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody oraz przychody z tytułu dywidend.

Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w rachunku zysków i strat w dniu ustalenia praw udziałowców/akcjonariuszy do ich otrzymania.

Na wynik na sprzedaży papierów wartościowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu składają się zrealizowane zyski i straty powstałe na skutek zbycia dłużnych papierów wartościowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu.

10. Wynik na rachunkowości zabezpieczeń

W pozycji tej prezentowana jest wycena transakcji zabezpieczanych i zabezpieczających w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej oraz wynik z wyceny instrumentów zabezpieczających w części nieefektywnej powiązania zabezpieczającego rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych.

11. Wynik na pozostałej działalności podstawowej

Do wyniku na pozostałej działalności podstawowej zaliczane są koszty i przychody nie związane bezpośrednio z działalnością bankową i maklerską Grupy. Są to w szczególności wynik zbycia środków trwałych i wartości niematerialnych, przychody z tytułu sprzedaży pozostałych usług, przychody z tytułu odzyskanych należności nieściągalnych, otrzymane i zapłacone odszkodowania, kary i grzywny.

12. Leasing i usługi faktoringowe

12.1. Grupa jako leasingodawca

Grupa jest stroną umów leasingowych, na mocy których oddaje do odpłatnego używania lub pobierania pożytków środki trwałe przez uzgodniony okres. Podstawą klasyfikacji umów leasingowych przez Grupę jest zakres, w jakim ryzyko i pożytki z tytułu posiadania przedmiotu leasingu przypadają w udziale leasingodawcy, a w jakim leasingobiorcy.

Umowa leasingu trwa przeciętnie od pięciu do dziesięciu lat, z przeniesieniem prawa własności przedmiotu na korzystającego (leasingobiorcę) po zakończeniu umowy leasingu. Własność przedmiotu leasingu stanowi zabezpieczenie należności z tytułu umów leasingu.

W Grupie nie występują warunkowe opłaty leasingowe ani niegwarantowane wartości końcowe przypadające leasingodawcy.

W przypadku umów leasingu na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy (leasing finansowy), przedmiot leasingu przestaje być ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy. Ujmowana jest natomiast należność

w kwocie równej bieżącej wartości minimalnych opłat leasingowych. Rozliczenie opłat leasingowych (podział między przychody finansowe i zmniejszenie salda należności) następuje w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy zwrotu z pozostałej do spłaty należności.

Odsetki od leasingu finansowego prezentowane są w Przychodach z tytułu odsetek w pozycji Odsetki od kredytów i innych należności udzielonych klientom, w pozycji szczegółowej Odsetki od umów leasingowych.

Opłaty leasingowe z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego, ujmowane są jako przychody w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

12.2. Usługi faktoringowe

Grupa świadczy usługi faktoringowe w obrocie krajowym i zagranicznym, których istotę stanowi obsługa i finansowanie wierzytelności oraz zarządzanie ryzykiem. Ponadto w ramach działalności faktoringowej Grupa świadczy usługi dodatkowe w zakresie limitów finansowych dla dłużników, windykacji oraz przejmowania ryzyka handlowego. Faktoring krajowy bez przejęcia ryzyka (z regresem) jest dominującą formą działalności faktoringowej Grupy.

Przychody odsetkowe oraz prowizje ujęte w kalkulacji efektywnej stopy procentowej wykazywane są w rachunku zysków i strat w pozycji *Wynik z tytułu odsetek* natomiast pozostałe przychody prowizyjne w pozycji *Wynik z tytułu prowizji*.

13. Aktywa i zobowiązania finansowe

13.1. Początkowe ujęcie

Grupa ujmuje składnik aktywów lub zobowiązanie finansowe w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, gdy staje się związany postanowieniami umowy tego instrumentu.

Transakcje zakupu i sprzedaży aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu, wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody oraz według wartości godziwej przez wynik finansowy ujmuje się stosownie z przyjętą dla wszystkich tego typu operacji metodą księgowania w dniu rozliczenia transakcji – dniu, w którym składnik aktywów jest dostarczony jednostce lub dostarczony przez jednostkę. Pożyczki i należności są rozpoznawane w momencie wypłaty środków do kredytobiorcy.

W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe wycenia się według wartości godziwej, powiększonej w przypadku składnika aktywów lub zobowiązania finansowego nie klasyfikowanych jako wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy o istotne koszty transakcji, które

mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego.

13.2. Klasyfikacja aktywów finansowych

Grupa klasyfikuje aktywa finansowe do jednej z następujących kategorii:

- wyceniane według zamortyzowanego kosztu,
- wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody, oraz
- wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy.

Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Składnik aktywów finansowych wyceniany jest według zamortyzowanego kosztu jeżeli spełnione są łącznie oba poniższe warunki oraz nie jest desygnowany do wyceny według wartości godziwej przez wynik finansowy:

- aktywo jest utrzymywane w ramach modelu biznesowego, którego celem jest otrzymywanie kontraktowych przepływów pieniężnych, oraz
- warunki umowy dotyczącej składnika aktywa finansowego uprawniają do otrzymywania w określonych datach przepływów pieniężnych, które są wyłącznie spłatą kapitału i odsetek należnych od kapitału pozostałego do spłaty.

Dłużne aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody

Składnik dłużnych aktywów finansowych wyceniany jest według wartości godziwej przez inne całkowite dochody jeżeli spełnione są łącznie oba poniższe warunki oraz nie jest desygnowany do wyceny według wartości godziwej przez wynik finansowy:

- aktywo jest utrzymywane w ramach modelu biznesowego którego celem jest otrzymywanie kontraktowych przepływów pieniężnych lub sprzedaży aktywa finansowego,
- warunki umowy dotyczącej składnika aktywa finansowego uprawniają do otrzymywania w określonych datach przepływów pieniężnych, które są wyłącznie spłatą kapitału i odsetek należnych od kapitału pozostałego do spłaty.

Instrumenty kapitałowe wycenianie według wartości godziwej przez inne całkowite dochody

Instrumenty kapitałowe wyceniane są według wartości godziwej przez inne całkowite dochody w sytuacji, gdy na moment początkowego ujęcia w księgach Banku, została podjęta nieodwołalna decyzja o wskazaniu określonej inwestycji do wyceny według wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy

Wszystkie aktywa finansowe, które nie spełniają warunków klasyfikacji do aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu lub aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody, klasyfikowane są do aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy.

Ocena modelu biznesowego

Grupa ocenia cele modelu biznesowego na poziomie jednostki organizacyjnej Grupy, która zarządza i jest tzw. opiekunem merytorycznym danego portfela aktywów finansowych. Wyróżnia się modele biznesowe utrzymywania aktywów finansowych w celu:

- otrzymywania kontraktowych przepływów pieniężnych,
- otrzymywania kontraktowych przepływów pieniężnych lub sprzedaży,
- pozostałych (np. w celu maksymalizacji zysków ze sprzedaży).

Modele biznesowe określone są na poziomie, który najlepiej odzwierciedla podejście Grupy do zarządzania składnikami aktywów finansowych dla osiągnięcia celów biznesowych oraz generowania przepływów pieniężnych.

W trakcie oceny Grupa weryfikuje wszelkie obszary działalności jednostki opiekuna merytorycznego wyodrębnionego portfela aktywów finansowych, które mogą mieć wpływ na decyzje dotyczące utrzymywania aktywów w portfelu Grupy, w tym w szczególności:

- założenia konstrukcji oferty produktowej,
- strukturę organizacyjną jednostki,
- założenia w zakresie oceny wyników portfela aktywów (np.: podejścia do planowania, założenia w zakresie informacji zarządczej, kluczowych wskaźników oceny),
- podejście do wynagradzania kluczowej kadry zarządzającej w relacji z wynikami portfela i przepływami pieniężnymi wynikającymi z portfela,

- ryzyka generowanego przez portfel aktywów oraz podejścia do zarządzania tymi ryzykami.
- analiza transakcji sprzedaży z portfela aktywów (częstotliwości, wolumen oraz przesłanek podjętych decyzji),
- analiza przewidywań co do przyszłej aktywności sprzedażowej.

Grupa dopuszcza realizację transakcji sprzedaży aktywów finansowych utrzymywanych w celu otrzymywania kontraktowych przepływów pieniężnych, która wynika z następujących przesłanek:

- wzrostu ryzyka kredytowego,
- blisko terminu zapadalności,
- sporadyczną sprzedaż,
- sprzedaż o nieznaczej wartości.

Grupa przyjmuje, że:

- sprzedaż blisko terminu zapadalności oznacza sprzedaż aktywów finansowych:
 - z pierwotnym terminem zapadalności dłuższym niż 1 rok, na mniej niż 6 miesięcy przed terminem zapadalności,
 - z pierwotnym terminem zapadalności krótszym niż 1 rok, na mniej niż 3 miesiące przed terminem zapadalności.
- sprzedaż sporadyczna oznacza liczbę transakcji sprzedaży w relacji do średniej liczby pozycji w ramach danego modelu biznesowego na poziomie mniejszym niż 10%,
- sprzedaż o nieznaczej wartości oznacza sprzedaż, dla której zarówno wartość sprzedaży w relacji do wartości całego portfela jak i zrealizowany wynik na sprzedaży w relacji do wyniku odsetkowego netto danego modelu biznesowego jest na poziomie mniejszym niż 10%.

Ocena charakterystyki przepływów pieniężnych

Dla celów oceny charakterystyki realizowanych przepływów pieniężnych Grupa przyjmuje następujące definicje:

- kapitał – definiowany jest jako wartość godziwa aktywa finansowego na moment początkowego ujęcia w księgach Grupy,
- odsetki – definiowane są jako zapłata obejmująca wynagrodzenie:
 - za zmianę wartości pieniądza w czasie,

- za ryzyko kredytowe związane z kwotą kapitału pozostającą do spłaty przez określony okres czasu,
- za inne podstawowe ryzyka i koszty związane z udzieleniem kredytu (np. ryzyko płynności i koszty administracyjne), oraz
- marżę zysku.

Ocena ma na celu potwierdzenie czy realizowane przepływy pieniężne są wyłącznie spłatą kapitału i odsetek należnych od tego kapitału pozostającego do spłaty. Grupa weryfikuje postanowienia umowne, które mają wpływ zarówno na moment realizacji przepływów jaki i wysokość kwot przepływów pieniężnych wynikających z określonych aktywów finansowych.

W szczególności weryfikowane są następujące warunki:

- zdarzenia warunkowe mające wpływ na wysokość kwoty przepływów lub terminy ich realizacji,
- dźwignie,
- warunki przedpłaty lub wydłużenia finansowania,
- warunki ograniczające prawo do dochodzenia roszczeń prawnych do realizowanych przepływów,
- warunki modyfikujące wynagrodzenie za zmianę wartości pieniądza w czasie.

Ocena warunków modyfikujących zmianę wartości pieniądza w czasie jest przeprowadzana w oparciu o analizę jakościową lub ilościową.

W sytuacji, gdy ocena jakościowa nie umożliwia potwierdzenia konkluzji co do charakterystyki realizowanych przepływów pieniężnych, Grupa przeprowadza ocenę ilościową. Ocena ilościowa polega na porównaniu:

- niezdyskontowanych przepływów pieniężnych wynikających z analizowanej umowy z
- niezdyskontowanymi przepływami pieniężnymi wynikającymi z referencyjnego aktywa, który nie zawiera warunków modyfikujących wynagrodzenie za zmianę wartości pieniądza w czasie.

Jeżeli analizowane przepływy znacząco się różnią, to oceniane aktywo obligatoryjnie klasyfikowane jest do wyceny według wartości godziwej przez wynik finansowy, ponieważ realizowane przepływy pieniężne nie są wyłącznie spłatą kapitału i odsetek należnych od tego kapitału pozostającego do spłaty.

13.3. Klasyfikacja zobowiązań finansowych

Grupa klasyfikuje zobowiązania finansowe do jednej z następujących kategorii:

- wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy,

- wyceniane według zamortyzowanego kosztu,
- gwarancje finansowe.

Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy

Instrumenty pochodne będące zobowiązaniami i zobowiązania finansowe ujęte w wyniku krótkiej sprzedaży papierów wartościowych wycenia się po początkowym ujęciu według wartości godziwej przez wynik finansowy.

Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Zobowiązania finansowe będące wynikającym z umowy obowiązkiem wydania środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych innej jednostce niezakwalifikowane do grupy wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy mające charakter depozytu, pożyczki otrzymanej lub zobowiązania finansowego ujętego w wyniku transakcji sprzedaży aktywa finansowego, która nie klasyfikuje się do usunięcia ze sprawozdania z sytuacji finansowej.

Gwarancje finansowe

Gwarancja finansowa jest kontraktem, na mocy którego wystawca zobowiązuje się do wykonania na rzecz beneficjenta określonych płatności w celu zrekompensowania poniesionych przez beneficjenta strat, spowodowanych zaniechaniem przez określonego dłużnika spłat wynikających z oryginalnych bądź zmodyfikowanych warunków umowy instrumentu dłużnego.

13.4. Usunięcie ze sprawozdania z sytuacji finansowej

Składnik aktywów finansowych jest wyłączany ze sprawozdania z sytuacji finansowej Grupy w momencie, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub w momencie, gdy Grupa przenosi składnik aktywów finansowych a przeniesienie spełnia warunki zaprzestania ujmowania.

Grupa przenosi składnik aktywów finansowych wtedy i tylko wtedy, gdy:

- przenosi umowne prawa do otrzymywania przepływów pieniężnych, lub
- zatrzymuje umowne prawa do otrzymywania przepływów pieniężnych ale przyjmuje na siebie zobowiązanie umowne do przekazania przepływów pieniężnych.

W sytuacji gdy Grupa zatrzymuje umowne prawa do przepływów pieniężnych ale przejmuje na siebie zobowiązanie umowne do przekazania stronom trzecim tych przepływów pieniężnych, Grupa traktuje taką transakcję jako przeniesienie składnika aktywów finansowych tylko wtedy, gdy spełnione są wszystkie trzy następujące warunki:

- Grupa nie ma obowiązku wypłaty kwoty ostatecznym odbiorcom dopóki nie otrzyma odpowiadającym im kwot, które wynikają z pierwotnego składnika aktywów,
- na mocy umowy przeniesienia Grupa nie może sprzedać ani zastawić pierwotnego składnika aktywów, w inny sposób niż jako ustanowione na rzecz ostatecznych obiorców zabezpieczenie zobowiązania do przekazania przepływów pieniężnych,
- Grupa jest zobowiązana do przekazania wszystkich przepływów pieniężnych otrzymanych z pierwotnego aktywa bez istotnej zwłoki.

Przenosząc składnik aktywów finansowych Grupa ocenia, w jakim stopniu zachowuje ryzyko i korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych. W tym przypadku:

- jeżeli Grupa przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych to wyłącza składnik aktywów finansowych ze sprawozdania z sytuacji finansowej,
- jeżeli Grupa zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to w dalszym ciągu ujmuje składnik aktywów finansowych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej,
- jeżeli Grupa nie przenosi ani nie zachowuje zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to Grupa ustala, czy zachowała kontrolę nad tym składnikiem aktywów finansowych. W przypadku zachowania kontroli składnik aktywów finansowych jest nadal ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy, odpowiednio w przypadku braku kontroli jest wyłączany ze sprawozdania z sytuacji finansowej do wysokości wynikającej z utrzymania zaangażowania (continuing involvement).

Grupa wyłącza ze swojego sprawozdania z sytuacji finansowej zobowiązanie finansowe (lub jego część), gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł.

Grupa usuwa aktywa finansowe lub ich części ze sprawozdania z sytuacji finansowej, jeżeli prawa wynikające z tego aktywa wygasają, Grupa zrzeknie się tych praw, dokona sprzedaży wierzytelności, nastąpiło umorzenie lub w wyniku istotnej modyfikacji warunków umowy kredytu lub pożyczki.

Grupa obniża wartość bilansową brutto składnika aktywów finansowych w przypadku, gdy nie ma uzasadnionych perspektyw na odzyskanie danego składnika aktywów finansowych w całości lub części. Zasada ta jest stosowana między innymi dla naliczonych odsetek karnych, także w przypadku, gdy należność główna danego składnika aktywów nadal jest rozpoznawana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

Kwoty należności usuniętych ze sprawozdania z sytuacji finansowej, odzyskane w późniejszych okresach pomniejszają wartość odpisów utworzonych z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat.

13.5. Modyfikacja przepływów pieniężnych wynikających z umowy

Jeżeli w wyniku renegotjacji warunków umowy kredytu lub pożyczki, przepływy pieniężne związane z danym aktywem finansowym podlegają modyfikacji, Grupa przeprowadza ocenę czy przedmiotowa modyfikacja jest istotna i prowadzi do wygaśnięcia tego składnika aktywów finansowych ze sprawozdania z sytuacji finansowej Grupy oraz ujęcia nowego aktywa finansowego. Aktywo finansowe wygasa jeżeli którekolwiek z kryteriów jakościowych lub ilościowych jest spełnione.

Kryteria jakościowe

Grupa przyjmuje, że istotna modyfikacja warunków umowy ma miejsce w sytuacji, gdy następuje:

- zmiana dłużnika za zgodą Grupy, lub
- zmiana formy prawnej/rodzaju instrumentu finansowego, lub
- przewalutowanie kredytu o ile nie zostało to z góry określone w warunkach umowy, lub
- modyfikacja aktywa finansowego, która nie spełnia definicji podstawowej umowy pożyczkowej tj.: przepływy pieniężne z aktywa finansowego w określonych datach nie stanowią wyłącznie spłaty kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty lub
- zmiana stopy oprocentowania kredytu ze stałej na zmienną lub odwrotnie dla aktywów finansowych dla których nie zidentyfikowano utraty wartości lub
- zmiana instrumentu finansowego z odnawialnego na nieodnawialny lub odwrotnie dla których nie zidentyfikowano utraty wartości lub
- zwiększenie kwoty ekspozycji o 50% lub wydłużenie okresu kredytowania o 50% jeżeli wartość bieżąca przepływów pieniężnych w wyniku modyfikacji warunków umowy zdyskontowana pierwotną efektywną stopą procentową jest co najmniej o 10% różna od wartości bieżącej przepływów pieniężnych z umowy przed modyfikacją zdyskontowanych pierwotną efektywną stopą procentową.

Kryterium ilościowe

Aktywo finansowe uważa się za wygasłe, jeżeli wartość bieżąca przepływów pieniężnych w wyniku modyfikacji warunków umowy zdyskontowana pierwotną efektywną stopą procentową jest co najmniej o 10% różna od

wartości bieżącej przepływów pieniężnych z umowy przed modyfikacją zdyskontowanych pierwotną efektywną stopą procentową.

Dla modyfikacji, które nie prowadzą do usunięcia aktywa finansowego, różnica pomiędzy wartością bieżącą przyszłych przepływów pieniężnych (ustaloną z wykorzystaniem pierwotnej efektywnej stopy procentowej) aktywa przed i po modyfikacji jest ujmowana w rachunku zysków i strat.

13.6. Wycena

Po początkowym ujęciu, Grupa wycenia aktywa finansowe, w tym instrumenty pochodne będące aktywami, w wartości godziwej, za wyjątkiem aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Po początkowym ujęciu zobowiązania finansowe są wyceniane według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, za wyjątkiem:

- zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy. Takie zobowiązania, w tym instrumenty pochodne będące zobowiązaniami, wycenia się według wartości godziwej, w szczególności zobowiązania będącego instrumentem pochodnym powiązany z instrumentem kapitałowym nie kwotowanym na aktywnym rynku, które musi być rozliczone przez dostawę tego instrumentu,
- zobowiązań finansowych powstałych w wyniku przeniesienia składnika aktywów finansowych, które nie kwalifikuje się do usunięcia ze sprawozdania z sytuacji finansowej lub ujmowanych z zastosowaniem podejścia wynikającego z utrzymania zaangażowania (continuing involvement),
- zobowiązania do udzielenia pożyczki oprocentowanej poniżej rynkowej stopy procentowej, które wycenia się według wyższej z następujących wartości:
 - kwoty odpisu na oczekiwane straty kredytowe, oraz
 - początkowo ujętej kwoty, w odpowiednich przypadkach pomniejszonej o skumulowaną kwotę dochodów ujmowanych zgodnie z zasadami MSSF 15,
- warunkowej zapłaty ujętej przez Grupę jako jednostkę przejmującą w ramach połączenia jednostek zgodnie z MSSF 3, którą wycenia się według wartości godziwej przez wynik finansowy.

W przypadku, gdy zmianie ulegają oszacowania płatności lub wpływów (z wyłączeniem nieistotnych modyfikacji i zmian oszacowań oczekiwanych strat kredytowych), Grupa koryguje wartość bilansową brutto składnika aktywów lub zamortyzowany koszt zobowiązania finansowego (lub grupy instrumentów finansowych). W tym celu Grupa przelicza wartość bilansową brutto składnika aktywów finansowych lub zamortyzowany koszt zobowiązania

finansowego jako wartość bieżącą szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych wynikających z umowy, które są dyskontowane według pierwotnej efektywnej stopy procentowej instrumentu finansowego (lub efektywnej stopy procentowej skorygowanej o ryzyko kredytowe w przypadku zakupionych lub utworzonych składników aktywów finansowych dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe) bądź, w stosownych przypadkach, według zmienionej efektywnej stopy procentowej).

W szczególności Grupa koryguje wartość bilansową brutto portfela kredytów hipotecznych w walutach obcych uwzględniając zmienione szacowane przepływy pieniężne z tych umów wynikających z ryzyka prawnego tego portfela. Korekta jest ujmowana jako osobna linia w rachunku zysków i strat *Koszty ryzyka prawnego kredytów hipotecznych w walutach obcych*.

Udzielone gwarancje finansowe wyceniane są w kwocie wyższej z:

- kwoty będącej najbardziej właściwym szacunkiem nakładów niezbędnych do wypełnienia obecnego obowiązku wynikającego z gwarancji finansowej, przy uwzględnieniu prawdopodobieństwa jej realizacji,
- kwoty rozpoznanej w momencie początkowego ujęcia, skorygowanej o rozliczoną kwotę prowizji otrzymanej za udzielenie gwarancji.

13.7. Zyski i straty wynikające z wyceny w terminie późniejszym

Zyski lub straty wynikające ze zmiany wartości godziwej składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego, nie stanowiących części powiązania zabezpieczającego, ujmuje się w następujący sposób:

- zyski lub straty wynikające ze składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego, zakwalifikowanego jako wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy, ujmuje się w rachunku zysków i strat,
- zyski lub straty wynikające z wyceny do wartości godziwej składnika aktywów finansowych wycenianego przez inne całkowite dochody, ujmuje się bezpośrednio w kapitale własnym, poprzez zestawienie zmian w kapitale własnym.

Przychody z tytułu odsetek oblicza się przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej. Odpowiednią wartość oblicza się przez zastosowanie efektywnej stopy procentowej do wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych, z wyjątkiem:

- zakupionych lub utworzonych składników aktywów finansowych dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe. W odniesieniu do tych składników aktywów finansowych Grupa stosuje efektywną stopę

procentową skorygowaną o ryzyko kredytowe do wartości zamortyzowanego kosztu składnika aktywów finansowych od momentu początkowego ujęcia, oraz

- składników aktywów finansowych niebędących zakupionymi lub utworzonymi składnikami aktywów finansowych dotkniętymi utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe, które następnie stały się składnikami aktywów finansowych dotkniętymi utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (Etap 3).

W przypadku tych składników aktywów finansowych Grupa stosuje efektywną stopę procentową do wartości zamortyzowanego kosztu (netto) składnika aktywów finansowych w późniejszych okresach sprawozdawczych.

Dywidendy wynikające z instrumentów kapitałowych ujmuje się w rachunku zysków i strat w momencie, kiedy powstaje prawo jednostki do ich otrzymania.

Różnice kursowe wynikające ze zmian wartości składnika aktywów finansowych wycenianego według wartości godziwej przez inne całkowite dochody wyrażonego w walucie obcej ujmuje się bezpośrednio w kapitale własnym tylko w odniesieniu do aktywów niepieniężnych, natomiast różnice kursowe generowane przez aktywa pieniężne (np. papiery dłużne) zaliczane są do rachunku zysków i strat.

W momencie usunięcia składnika aktywów finansowych ze sprawozdania z sytuacji finansowej skumulowane zyski lub straty poprzednio ujęte w kapitale własnym:

- w zakresie dłużnych aktywów finansowych ujmuje się w rachunku zysków i strat,
- w zakresie instrumentów kapitałowych ujmuje się w pozycji kapitałów własnych.

Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych kwotowanych na aktywnym rynku (w tym papierów wartościowych) ustalana jest w oparciu o cenę kupna (bid price) dla pozycji długiej i sprzedaży (offer price) dla pozycji krótkiej. W przypadku braku aktywnego rynku dla danego instrumentu lub w przypadku papierów wartościowych, które nie są notowane na aktywnym rynku Grupa ustala wartość godziwą przy zastosowaniu technik wyceny, do których zalicza się wykorzystanie ostatnich transakcji rynkowych, analizę zdyskontowanych przepływów pieniężnych, modele wyceny opcji oraz inne techniki wyceny powszechnie używane przez uczestników rynku.

Aktywność rynku ocenia się w oparciu o częstotliwość i wolumen przeprowadzanych transakcji oraz dostępność do informacji o kwotowanych cenach, które co do zasady powinny być dostarczane w sposób ciągły.

Za rynek główny i zarazem najkorzystniejszy uważa się rynek do którego Grupa ma dostęp i na którym w zwykłych warunkach zawarłaby transakcje sprzedaży/zakupu składnika aktywów lub przeniesienia zobowiązania.

W oparciu o stosowane metody ustalania wartości godziwej, poszczególne składniki aktywów/zobowiązań finansowych klasyfikuje się do następujących kategorii:

- poziom 1: aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane bezpośrednio w oparciu o ceny kwotowane na aktywnym rynku,
- poziom 2: aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o techniki wyceny bazujące na założeniach wykorzystujących informacje pochodzące z aktywnego rynku lub obserwacje rynkowe,
- poziom 3: aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o powszechnie stosowane przez uczestników rynku techniki wyceny, których założenia nie bazują na informacji pochodzącej z aktywnego rynku.

W cyklach miesięcznych Grupa weryfikuje czy wystąpiły zmiany w jakości danych wejściowych stosowanych do poszczególnych technik wyceny i ustala, jakie były powody tych zmian oraz ich wpływ na kalkulację wartości godziwej składnika aktywów/zobowiązań finansowych. Każdy zidentyfikowany przypadek rozpatrywany jest indywidualnie i w oparciu o szczegółowe analizy Grupa podejmuje decyzję, czy jego identyfikacja wiąże się z koniecznością aktualizacji podejścia do ustalania wartości godziwej czy też nie.

W uzasadnionych przypadkach Grupa podejmuje decyzję o wprowadzeniu zmian w metodologii ustalania wartości godziwej oraz dacie ich wprowadzenia rozumianej, jako data zmiany okoliczności. Następnie uwzględnia wpływ wprowadzenia zmian na klasyfikację do poszczególnych kategorii hierarchii wyceny wartości godziwej. Wszelkie zmiany w metodologii wyceny wraz z uzasadnieniem podlegają szczegółowym ujawnieniom w odrębnej notce do sprawozdania finansowego.

13.8. Metoda rozchodu w zakresie dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych

Dla celów szacowania wartości godziwej oraz wyniku zrealizowanego na sprzedaży papierów wartościowych, konieczne jest zastosowanie określonej metody rozchodu. Zastosowanie metody rozchodu w przedmiotowym zakresie bazuje na interpretacji, której skutkiem jest analogiczne zastosowanie wytycznych wskazanych w MSR 2 *Zapasy*, jednak w zakresie możliwym do wykorzystania z uwzględnieniem określonej specyfiki tego typu instrumentów finansowych.

Grupa stosuje „średnią ważoną cenę nabycia” jako obowiązującą metodę rozchodu do szacowania wartości godziwej oraz wyniku zrealizowanego w zakresie papierów wartościowych z prawem do kapitału.

Grupa stosuje metodę „pierwsze weszło, pierwsze wyszło” FIFO jako obowiązującą metodę rozchodu w zakresie dłużnych papierów wartościowych.

13.9. Pochodne instrumenty finansowe i rachunkowość zabezpieczeń

Pochodne instrumenty finansowe wyceniane są w wartości godziwej bez uwzględniania kosztów transakcji.

Podstawą do wyznaczenia wartości godziwej pochodnego instrumentu finansowego przy początkowym ujęciu jest cena transakcyjna, tj. wartość godziwa uiszczonej lub otrzymanej zapłaty.

Kwota rozliczenia instrumentów pochodnych stopy procentowej, które są przedmiotem rozliczenia za pośrednictwem centralnego kontrahenta, zgodnie z podejściem „rozliczone do rynku” (ang.: „settled-to-market”) pomniejsza wartość bilansową instrumentów pochodnych.

W wycenie do wartości godziwej instrumentów pochodnych uwzględniany jest komponent ryzyka kredytowego, poprzez dodatkowe korekty wyceny. Korekty wycen są szacowane na poziomie pojedynczego kontrahenta z uwzględnieniem oczekiwanej ekspozycji z tytułu przedrozliczeniowego ryzyka kredytowego (ang. presettlement) oraz analogicznego ryzyka generowanego przez Grupę. Podejście to zakłada możliwość występowania ryzyka nierozliczenia przyszłych płatności po obu stronach transakcji (ang. bilateral value adjustment). Korekta wyliczana jest w oparciu o szacowaną na podstawie wielu symulacji oczekiwaną dodatnią ekspozycję (eliminowane są wyniki ze scenariuszy dające wynik negatywny) oraz bieżącą rynkową wartość (bądź jej szacunek na podstawie referencji do danych porównywalnych) instrumentów zabezpieczających przed ryzykiem kredytowym (ang. CDS).

W analogiczny sposób kalkulowany jest element ryzyka własnego na poziomie Grupy oraz element wystąpienia scenariusza równoczesnej niewypłacalności po stronie klienta i Grupy.

Dodatkowo, dla należności wynikających z transakcji na instrumentach pochodnych, które zapadły lub zostały zerwane, ale nie zostały rozliczone Grupa dokonuje odpisów wykorzystując metodologię stosowaną dla oceny ryzyka należności kredytowych, dla których stwierdzono utratę wartości.

Powyższe dwa typy korekt zostały w różny sposób odzwierciedlone w sprawozdaniu finansowym. Korekty wartości godziwej z tytułu ryzyka dla transakcji niezapadłych zostały zaprezentowane w pozycji *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wynik z pozycji wymiany*, natomiast odpisy dla transakcji zapadłych w pozycji *Odpisy na oczekiwane straty kredytowe*.

Jeżeli transakcja, dla której w poprzednim okresie sprawozdawczym została dokonana korekta wartości godziwej w pozycji *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wynik z pozycji wymiany* staje się zapadła lub podlega restrukturyzacji, to kwota wcześniejszej korekty do wartości godziwej zostaje przeniesiona do pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej *Odpisy na oczekiwane straty kredytowe*, a dotworzona część odpisu dla takiej już zapadłej transakcji jest prezentowana w rachunku zysków i strat w pozycji *Odpisy na oczekiwane straty kredytowe*. Tak więc na wynik finansowy wpływa tylko kwota nadwyżki

aktualnego odpisu (lub dokonanego umorzenia) dla transakcji zapadłej nad kwotą korekty wartości godziwej utworzoną w sytuacji gdy transakcja ta była jeszcze niezapadła.

Grupa wykorzystuje pochodne instrumenty finansowe w celu zabezpieczenia przed ryzykiem walutowym oraz ryzykiem stóp procentowych wynikającymi z działalności Grupy. Instrumenty pochodne, które nie zostały desygnowane jako instrumenty zabezpieczające zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń, klasyfikowane są jako instrumenty wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy.

13.9.1. Rachunkowość zabezpieczeń

W zakresie rachunkowości zabezpieczeń Grupa stosuje wytyczne MSR 39.

Rachunkowość zabezpieczeń ujmuje wpływające na rachunek zysków i strat skutki kompensowania zmian wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego oraz pozycji zabezpieczanej.

Grupa wyznacza określone instrumenty pochodne jako instrumenty zabezpieczające wartość godziwą lub zabezpieczające przepływy pieniężne.

Zabezpieczenie wartości godziwej

Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej w celu zabezpieczenia zmian wartości godziwej instrumentów dłużnych o stałej stopie procentowej zakwalifikowanych do portfela aktywów wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody oraz instrumentów dłużnych o stałej stopie procentowej zaklasyfikowanych do portfela wycenianego według amortyzowanego kosztu przed ryzykiem wynikającym ze zmiany stóp procentowych.

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych w celu zabezpieczenia wielkości przyszłych przepływów pieniężnych określonego portfela aktywów/zobowiązań Grupy lub portfela wysoce prawdopodobnych planowanych transakcji przed ryzykiem wynikającym ze zmiany stóp procentowych oraz wysoce prawdopodobnych planowanych transakcji przed ryzykiem wynikającym ze zmiany kursu walut obcych.

13.9.2. Instrumenty pochodne nie spełniające kryteriów rachunkowości zabezpieczeń

Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych nie spełniających kryteriów rachunkowości zabezpieczeń wykazywane są w rachunku zysków i strat bieżącego okresu. Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych stopy procentowej wynikające z bieżącego naliczania kuponu odsetkowego oraz pozostała część zmiany wartości

godziwej instrumentów pochodnych stopy procentowej prezentowana jest w pozycji *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wynik z pozycji wymiany*.

Zmiany wartości godziwej walutowych instrumentów pochodnych prezentowana jest w pozycji *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wynik z pozycji wymiany*.

13.10. Kompensowanie instrumentów finansowych

Składnik aktywów finansowych i zobowiązanie finansowe Grupa kompensuje i prezentuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w kwocie netto wtedy i tylko wtedy, gdy istnieje ważny tytuł prawny do dokonania kompensaty ujętych kwot oraz, gdy rozliczenie ma zostać dokonane w kwocie netto albo realizacja składnika aktywów i wykonanie zobowiązania następują jednocześnie.

W celu ograniczenia ryzyka strat kredytowych Grupa zawiera umowy ramowe z kontrahentami, z którymi przeprowadza transakcje, uwzględniające możliwość kompensowania wzajemnych należności i zobowiązań w sytuacjach wystąpienia przypadków naruszenia takiej umowy ramowej. Z uwagi na warunkowy charakter tych postanowień umownych, kompensowanie w sprawozdaniu finansowym nie występuje a skutki kompensowania warunkowego są zaprezentowane w notcie objaśniającej nr 37. *Kompensowanie instrumentów finansowych*.

13.11. Transakcje kupna/sprzedaży papierów wartościowych z przyrzeczeniem odsprzedaży/odkupu

Grupa prezentuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej aktywa finansowe odsprzedane z klauzulą przyrzeczenia odkupu (transakcje typu repo, sell-buy-back) jednocześnie ujmując zobowiązania wynikające z udzielonego przyrzeczenia odkupu. Warunkiem stosowania takiego rozwiązania jest zachowanie przez Grupę ryzyk i korzyści wynikających z danego aktywa pomimo jego transferu.

W przypadku transakcji zakupu papierów wartościowych z przyrzeczeniem sprzedaży (reverse repo, buy-sell-back) posiadane aktywa finansowe prezentowane są jako należność wynikająca z klauzuli odkupu zabezpieczona papierami wartościowymi.

13.12. Oczekiwane straty kredytowe

Szacowanie odpisów na utratę wartości opiera się na wycenie oczekiwanej straty kredytowej. Podejście takie stosuje się do dłużnych aktywów finansowych wycenianych według amortyzowanego kosztu oraz aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody, należności leasingowych, nieodwołalnych zobowiązań finansowych i gwarancji finansowych za wyjątkiem inwestycji kapitałowych.

Na każdy dzień sprawozdawczy Grupa dokonuje szacunku odpisu na oczekiwane straty kredytowe aktywa finansowego w kwocie równej oczekiwanym stratom kredytowym w całym okresie życia, jeżeli ryzyko kredytowe związane z danym instrumentem finansowym znacznie wzrosło od momentu początkowego ujęcia. Jeżeli na dzień sprawozdawczy ryzyko kredytowe związane z aktywem finansowym nie wzrosło znacząco od momentu początkowego ujęcia, Grupa wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe tego aktywa w kwocie równej 12- miesięcznym oczekiwanym stratom kredytowym.

Grupa wycenia oczekiwane straty kredytowe w sposób uwzględniający:

- nieobciążoną i ważoną prawdopodobieństwem kwotę, którą ustala się, oceniając szereg możliwych wyników,
- wartość pieniądza w czasie, oraz
- racjonalne i możliwe do udokumentowania informacje, które są dostępne bez nadmiernych kosztów lub starań na dzień sprawozdawczy, dotyczące przeszłych zdarzeń, obecnych warunków i prognoz dotyczących przyszłych warunków gospodarczych.

Grupa stosuje definicję ekspozycji w statusie niewykonania zobowiązania kredytowego (default), ekspozycji z utratą wartości i ekspozycji nieobsługiwanych (non-performing) zgodną z wymaganiami regulacyjnymi. Dłużnik lub ekspozycja oceniana jako będąca w stanie niewykonania zobowiązania jednocześnie jest uznawana za ekspozycję z utratą wartości (impaired) i nieobsługiwaną (non-performing).

Podjęcie oparte na trzech Etapach

W procesie tworzenia rezerw kredytowych zmiana jakości kredytowej ekspozycji od momentu jej początkowego ujęcia jest w Grupie opisana trzema etapami o różnym sposobie wyceny oczekiwanych strat kredytowych:

- Etap 1 obejmuje ekspozycje pracujące bez rozpoznanego istotnego wzrostu ryzyka kredytowego od daty początkowego ujęcia. Rezerwa jest liczona w oparciu o 12-miesięczną stratę oczekiwaną (lub do daty zapadalności jeśli jest krótsza niż 12 miesięcy).
- Etap 2 obejmuje ekspozycje pracujące z rozpoznanym istotnym wzrostem ryzyka kredytowego od daty początkowego ujęcia. Rezerwa jest liczona w oparciu o stratę oczekiwaną w całym okresie życia (lifetime), tj. od daty sprawozdawczej do daty zapadalności (remaining maturity).
- Etap 3 to ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości, czyli w stanie niewykonania zobowiązania. Rezerwa jest liczona w oparciu o stratę oczekiwaną w całym okresie życia aktywa dla wartości prawdopodobieństwa utraty wartości (PD) = 100%.

Grupa kwalifikuje ekspozycje do Etapu 1, 2 lub 3 z wykorzystaniem podejścia kaskadowego w następującej kolejności:

1. Identyfikacja ekspozycji z utratą wartości i zakwalifikowanie ich do Etapu 3,
2. Alokacja ekspozycji do Etapu 2 w oparciu o przesłanki istotnego wzrostu ryzyka kredytowego,
3. Przydzielenie pozostałych ekspozycji do Etapu 1.

Definicja znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego

O istotnym wzroście ryzyka kredytowego, skutkującego klasyfikacją do Etapu 2, świadczy wystąpienie co najmniej jednej z poniższych przesłanek, przy czym wiodąca jest pierwsza z nich:

- znaczący wzrost parametru PD w całym okresie życia ekspozycji („lifetime”) określonego na datę sprawozdawczą w stosunku do PD „lifetime” z daty początkowego ujęcia w perspektywie okresu pozostałego od daty sprawozdawczej do daty zapadalności,
- występowanie klienta/ekspozycji na Watch List (lista obserwacyjna),
- trzykrotny wzrost parametru PD od momentu udzielenia ekspozycji,
- aktywo ma rating 18 lub 19,
- obsługa klienta przez korporacyjną jednostkę restrukturyzacyjną,
- fakt nadania udogodnienia (forbearance) klientowi,
- pogorszenie profilu ryzyka portfela danej ekspozycji,
- opóźnienie w spłacie zaangażowania powyżej 30 dni.

Progi znaczącego wzrostu parametru PD w całym okresie życia ekspozycji w stosunku do PD z daty początkowego ujęcia, stanowiące o istotnym wzroście ryzyka kredytowego, wyznaczane są dla modeli, zgodnie z przyjętą metodyką, jako:

- próg bezwzględny – wskazuje maksymalną różnicę między PD na datę raportową a PD z początkowego ujęcia ekspozycji, po której przekroczeniu aktywo jest klasyfikowane do Etapu 2,
- próg względny – wskazuje maksymalną miarę relacji między PD na datę raportową a PD z początkowego ujęcia ekspozycji z uwzględnieniem współczynnika skalującego określonego na poziomie poszczegółnej ekspozycji, bazującego na PD z początkowego ujęcia, po przekroczeniu którego aktywo jest klasyfikowane do Etapu 2.

Metodologia wyznaczania progów PD do wskazania znacznego wzrostu ryzyka kredytowego polega na wyznaczeniu odpowiedniej segmentacji, a następnie statystycznym wskazaniu progu wejścia do Etapu 2, który maksymalizuje moc dyskryminacyjną klasyfikacji do Etapów przy określonych założeniach, między innymi minimalizacji błędu klasyfikacji.

Dowody i przesłanki klasyfikacji aktywa wycenianego według zamortyzowanego kosztu do Etapu 3

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy nastąpiła utrata wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. Składnik aktywa finansowego lub grupa aktywów finansowych utraciły wartość, gdy istnieją dowody utraty wartości, wynikające z jednego lub więcej zdarzeń, mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów (zdarzenie powodujące stratę), a zdarzenie (lub zdarzenia) powodujące stratę ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne, wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe. Grupa ujmuje oczekiwane straty kredytowe w oparciu o racjonalne i możliwe do udokumentowania informacje, które są dostępne bez nadmiernych kosztów lub starań na dzień sprawozdawczy, dotyczące przeszłych zdarzeń, obecnych warunków i prognoz dotyczących przyszłych warunków gospodarczych.

Dowody utraty wartości

Dowodem utraty wartości jest:

- identyfikacja obiektywnego dowodu utraty wartości (w przypadku korporacyjnych i detalicznych ekspozycji kredytowych), lub
- opóźnienie w spłacie powyżej 90 dni i jednocześnie kwota zaległości w spłacie przekracza bezwzględny i względny próg istotności.

Obiektywne dowody utraty wartości nie wymagają oceny eksperckiej - identyfikacja wystąpienia dowodu powoduje uznanie ekspozycji kredytowej za będącą w stanie niewykonania zobowiązania i jednocześnie ekspozycję z utratą wartości bez dalszej analizy. Obiektywne dowody utraty wartości korporacyjnej lub detalicznej ekspozycji kredytowej obejmują wystąpienie co najmniej jednej z następujących sytuacji:

- restrukturyzacja ekspozycji kredytowej ze względów niekomercyjnych, związanych z istotnymi trudnościami finansowymi klienta, skutkująca zmianą dotychczasowych warunków umowy, całkowitym lub częściowym refinansowaniem zagrożonej ekspozycji, które nie miałyby miejsca, gdyby klient nie doświadczał trudności finansowych (w tym forbearance), skutkująca stratą w kwocie większej niż 1% wartości bieżącej

zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych; dla detalicznych ekspozycji kredytowych – restrukturyzacja non-performing,

- umorzenie lub odpisanie przez Grupę w procesie restrukturyzacji istotnej kwoty należności klienta korporacyjnego skutkującej zmniejszeniem przepływów pieniężnych z danego składnika aktywów finansowych,
- złożenie przez Grupę, kontrahenta klienta, lub inny bank wniosku o upadłość klienta lub wszczęcie postępowania w obrębie prawa restrukturyzacyjnego,
- ogłoszenie upadłości; w przypadku korporacyjnych ekspozycji kredytowych, klient został postawiony w stan likwidacji, zaprzestał prowadzenia działalności,
- ekspozycja kredytowa staje się wymagalna wskutek wypowiedzenia przez Grupę umowy kredytowej,
- zbycie przez Grupę należności kredytowej (lub jej części) ze stratą większą niż 5% kwoty ekspozycji bilansowej, jeżeli przyczyną sprzedaży była pogarszająca się jakość kredytowa ekspozycji,
- wystąpienie przeterminowania przekraczającego 30 dni lub udzielenie kolejnego udogodnienia (forbearance) na ekspozycji kredytowej klasyfikowanej pierwotnie jako forbearance non-performing (ekspozycja niepracująca), a następnie uzdrowionej i będącej w statusie forbearance performing w trakcie okresu próbnego,
- status bezodsetkowy (wstrzymanie naliczania odsetek) dla ekspozycji kredytowej,
- dla detalicznej ekspozycji kredytowej ponad 3-miesięczne zaległości w spłacie należnych zobowiązań w ramach kredytu z jednorazową spłatą całego uruchomionego kapitału na koniec okresu kredytowania,
- dla korporacyjnych ekspozycji kredytowych - podjęcie decyzji o dochodzeniu należności w ramach strategii windykacyjnej,
- kwestionowanie bilansowej ekspozycji kredytowej przez klienta na drodze postępowania sądowego.

Przesłanki utraty wartości

Przesłanki utraty wartości wymagają indywidualnej eksperckiej oceny sytuacji dłużnika i decyzji, czy klasyfikacja do stanu niewykonania zobowiązania jako ekspozycji z utratą wartości jest uzasadniona.

Do przesłanek utraty wartości dla korporacyjnych ekspozycji kredytowych (z wyłączeniem ekspozycji wobec przedsiębiorców) należą:

- udzielenie przez osobę fizyczną będącą w sytuacji niewykonania zobowiązania, poręczenia w Banku za istotne zobowiązania firmy należącej do niej lub gdy osoba fizyczna jest dłużnikiem Banku, a firma należąca do niej znajduje się w stanie niewykonania zobowiązania,
- ponad 3-miesięczne zaległości w spłacie (w tym wszystkie odsetki, kapitał i prowizje) w ramach kredytu z jednorazową spłatą całego uruchomionego kapitału na koniec okresy kredytowego (nie ma zastosowania, jeżeli częstotliwość spłat przekracza jeden miesiąc),
- klient należy do tej samej grupy ekonomicznej lub prawnej co dłużnik będący w stanie niewykonania zobowiązania,
- zanik możliwości refinansowania,
- dla ekspozycji wynikających z transakcji zawartych na rynku finansowym - zanik aktywnego rynku (np. zawieszenie notowań na GPW) na dany składnik aktywów finansowych (akcje, obligacje, inne papiery wartościowe) znajdujących się w posiadaniu Grupy ze względu na trudności finansowe emitenta/klienta, co może mieć negatywny wpływ na przyszłe przepływy pieniężne z danego składnika aktywów finansowych,
- zaprzestanie przez klienta spłat kapitału, odsetek lub prowizji i opóźnienie w spłacie lub najstarsze niedozwolone przekroczenie salda w rachunku bieżącym utrzymuje się przez więcej niż 45 dni kalendarzowych,
- zagrożenie upadłością, złożenie wniosku o wszczęcie postępowania w obrębie prawa restrukturyzacyjnego lub inna reorganizacja finansowa, które mogą skutkować brakiem spłaty aktywa finansowego lub jej opóźnieniem,
- brak zamiaru lub możliwości spłaty zobowiązania przez dłużnika ze względu na występujące problemy finansowe; w szczególności poniższe zdarzenia mogą oznaczać istotne trudności finansowe (zdarzenia opisane w punktach „1” do „5” nie są przesłankami utraty wartości jeśli były założone w planach finansowych klienta na moment przyznania zaangażowania i Grupa takie plany zaakceptowała:
 - 1) ujemne kapitały własne na koniec rocznego okresu obrachunkowego,
 - 2) ujemne przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej w trzech kolejnych rocznych okresach obrachunkowych (ze sprawozdania z przepływów pieniężnych, a jeżeli nie jest sporządzane, to z uproszczonego sprawozdania z przepływów),
 - 3) przychody z działalności podstawowej ulegają znaczącemu obniżeniu (ponad 50% rok do roku w oparciu o wyniki rocznych okresów obrachunkowych) lub przychody z działalności podstawowej ulegają obniżeniu (ponad 30% rok do roku w oparciu o wyniki rocznych okresów obrachunkowych) i jednocześnie iloraz

zadłużenia do EBITDA (earnings before interest, taxes, depreciation and amortisation, zysk przed odliczeniem odsetek od zobowiązań oprocentowanych, podatków i amortyzacji) jest większy od 4 lub EBITDA jest mniejsza od 0 (jeżeli umowa zawiera inną definicję wskaźnika to zdarzenie jest przesłanką utraty wartości, jeżeli jest przekroczony poziom 4 wg definicji z umowy. Jeżeli umowa wskazuje poziom wskaźnika > 4 , to identyfikujemy przesłankę utraty wartości przy przekroczeniu poziomu z umowy),

- 4) EBITDA ujemny w dwóch kolejnych rocznych okresach obrachunkowych,
 - 5) realizacja projekcji finansowych przez Klienta odbiega w negatywny sposób od zakresu zaakceptowanego przez Grupę o minimum 20%, co doprowadza do istotnego przełamania wskaźników finansowych,
 - 6) zdarzenia opisane w punktach „1” do „5” wystąpiły w trakcie roku obrachunkowego, o ile wystąpiły w wielkościach uznanych za znaczące i Grupa przewiduje, że sytuacja nie ulegnie poprawie w okresie do zakończenia rocznego okresu obrachunkowego oraz sytuacja ta może skutkować brakiem spłaty aktywa finansowego lub jej opóźnieniem,
 - 7) czynne zajęcia egzekucyjne do rachunków klienta prowadzonych w Grupie, jeśli najstarszy czynny tytuł egzekucyjny utrzymuje się powyżej 90 dni oraz łączna kwota czynnych tytułów jest wyższa niż 100 tys. zł dla klientów korporacyjnej sieci sprzedaży lub 500 tys. zł dla klientów strategicznych,
 - 8) nierozliczone roszczenia z gwarancji udzielonych przez Grupę (brak środków klienta), jeżeli przeterminowane zobowiązanie klienta wobec Grupy z tytułu zapłacenia gwarancji przez Grupę utrzymuje się powyżej 45 dni od daty wypłaty roszczenia z gwarancji,
 - 9) wypowiedzenie umowy kredytowej o znaczącej wartości w innym banku,
- istotne naruszenie warunków umownych przez klienta, które może mieć negatywny wpływ na przyszłe przepływy pieniężne z danego składnika aktywów finansowych (jeżeli nastąpiło istotne naruszenie warunków umownych, ale Grupa po rozpoznaniu i ocenie przyczyn i skutków takiego naruszenia, zaakceptowała je (czasowo lub trwale) lub warunek taki zmieniła, takie zdarzenie nie jest traktowane jako przesłanka utraty wartości),
 - nieznane miejsce pobytu klienta skutkujące brakiem reprezentacji w kontaktach z Grupą oraz nieujawniony majątek klienta,
 - kryzys sektora, w którym działa klient w połączeniu ze słabą pozycją kredytobiorcy w danym sektorze,
 - restrukturyzacja należności kredytowej ze względów niekomercyjnych związanych z istotnymi trudnościami finansowymi klienta, skutkująca zmianą dotychczasowych warunków umowy, całkowitym lub częściowym

refinansowaniem zagrożonej ekspozycji, które nie miałyby miejsca, gdyby klient nie doświadczał tych trudności finansowych (w tym forbearance) i strata wartości bieżącej netto przepływów pieniężnych jest równa lub niższa niż 1%,

- oszustwo kredytowe dłużnika wobec Banku lub innego podmiotu Grupy ING,
- w ciągu ostatnich 5 lat ekspozycja otrzymała udogodnienie (forbearance) 2 lub więcej razy,
- znaczące pogorszenie ratingu klienta skutkujące jego przeklasyfikowaniem do klasy ryzyka minimum 17 przy jednoczesnym jednorazowym spadku o minimum 4 klasy.

Grupa ustaliła również dodatkowe następujące przesłanki utraty wartości obowiązujące dla transakcji lewarowanych (tj.: transakcji, w których występuje wysoki poziom zadłużenia w stosunku do zysku operacyjnego):

- znaczące naruszenie istotnej klauzuli finansowej lub brak powrotu do stanu sprzed naruszenia, zwłaszcza w sytuacji gdy klient jednocześnie wnioskuje o udogodnienie w spłacie,
- refinansowanie o charakterze forbearance istniejącego kredytobiorcy przy podwyższonym poziomie dźwigni finansowej (IBD/EBITDA, tj. interest bearing debt/earnings before interest, taxes, depreciation and amortisation, zobowiązania ogółem/ zysk przed odliczeniem odsetek od zobowiązań oprocentowanych, podatków i amortyzacji) w porównaniu z poziomami dźwigni w momencie udzielenia finansowania lub poprzedniego refinansowania,
- refinansowanie ekspozycji ze spłatą całego uruchomionego kapitału na koniec okresu kredytowania w sytuacji trudności finansowych klienta i z niskim prawdopodobieństwem refinansowania przez inny bank w aktualnych warunkach rynkowych,
- scenariusze bazowe (base case) oraz warunków skrajnych (stress case) wskazują na brak wystarczających i stabilnych przepływów finansowych do obsługi zadłużenia zgodnie z przyjętym harmonogramem;

oraz dodatkowe następujące przesłanki dla transakcji finansowania nieruchomości przychodowych:

- wskaźnik LTV (Loan to Value) > 90% i nie jest to sytuacja tymczasowa,
- wskaźnik historyczny DSCR (debt service cover ratio, Wskaźnik Pokrycia Obsługi Długu < 1.0 lub ICR (interest coverage ratio, Wskaźnik Pokrycia Zobowiązań Odsetkowych) < 1.0 (w zależności od tego, który wskaźnik jest stosowany do oceny ryzyka transakcji) przez dwa kolejne roczne okresy obrachunkowe oraz przepływy pieniężne generowane przez nieruchomość w ocenie eksperckiej są niewystarczające do spłaty i obsługi kredytu zgodnie z przyjętym harmonogramem.

Do przesłanek utraty wartości dla detalicznych ekspozycji kredytowych oraz ekspozycji kredytowych wobec przedsiębiorców należą:

- niedotrzymanie minimum trzech uzgodnień spłaty zadłużenia w ramach aktualnego okresu trwania zaległości,
- osoba fizyczna, która udzieliła poręczenia w Grupie za istotne zobowiązania swojej firmy, znajduje się w stanie niewykonania zobowiązania lub osoba fizyczna jest dłużnikiem Grupy, a jej firma znajduje się w stanie niewykonania zobowiązania,
- klient biznesowy jest powiązany w ramach tej samej grupy dłużników (prawnie lub ekonomicznie) w której jeden z dłużników znajduje się w stanie niewykonania zobowiązania,
- brak zamiaru lub możliwości spłaty – w ocenie Grupy dłużnik nie chce spłacić zobowiązania lub nie ma możliwości spłaty; brak możliwości spłaty zobowiązania występuje wówczas, gdy źródła dochodów dłużnika są niewystarczające do realizacji spłat należnych rat, np.:
 - dla klienta indywidualnego: utrata pracy, zakończenie wypłat świadczeń socjalnych, rozwód, poważna choroba, śmierć dłużnika, uzyskanie informacji o nieterminowej obsłudze zadłużenia o znacznej wartości w innym banku (przeterminowanie powyżej 90 dni) lub rozpoczęcie działań egzekucyjnych/windykacyjnych przez inny bank,
 - dla klienta biznesowego: (przewidywane) niedobory środków pieniężnych, (przewidywana) wysoka dźwignia finansowa lub jej nagły wzrost, (przewidywane) złamanie klauzul finansowych, (przewidywane) pogorszenie sytuacji na rynku, na którym pozycja dłużnika jest słaba,
- udzielenie udogodnienia klientowi, który nie jest w stanie wywiązać się ze swoich zobowiązań finansowych wynikających z zawartej z Grupą umowy kredytowej ze względu na występujące lub spodziewane trudności finansowe,
- oszustwo kredytowe dłużnika wobec Grupy – uzasadnione podejrzenie wyłudzenia kredytu, tj. zobowiązanie, z którego dokumentacji kredytowej lub z ustalonego stanu faktycznego wynika, że został udzielony w wyniku świadomego wprowadzenia w błąd Grupy poprzez przedstawienie dokumentów, zaświadczeń, oświadczeń niezgodnych w treści ze stanem faktycznym,
- wystąpienie co najmniej 2 udogodnień w okresie 5 lat od zastosowania pierwszego udogodnienia.

W procesie identyfikacji utraty wartości, w pierwszej kolejności Grupa ocenia, czy występują obiektywne dowody lub przesłanki utraty wartości dla składników aktywów finansowych.

Kontrolą pod kątem utraty wartości ekspozycji objęty jest cały portfel kredytowy klientów detalicznych i klientów korporacyjnych. Ocena ekspozycji kredytowej pod kątem utraty wartości wykonywana jest w stosunku do dłużnika automatycznie w cyklu dziennym dla klientów z segmentów detalicznych oraz w cyklu bieżącym i w obowiązujących terminach monitoringu portfela regularnego i nieregularnego w stosunku do klientów korporacyjnych. Wystąpienie obiektywnego dowodu utraty wartości wymaga przekwalifikowania klienta do portfela ekspozycji niepracujących (non-performing).

Identyfikacja przesłanki utraty wartości ekspozycji kredytowej klientów korporacyjnych wymaga indywidualnej eksperckiej oceny sytuacji dłużnika i decyzji, czy klasyfikacja do stanu niewykonania zobowiązania jest uzasadniona, tj.:

- oceny zdolności klienta do spłaty całości zobowiązania wobec Grupy zgodnie z umową oraz udokumentowania tej oceny,
- jeżeli nie stwierdza się stanu niewykonania zobowiązania lub utraty wartości należy przygotować pisemne uzasadnienie pozostawienia klienta w portfelu performing,
- jeżeli w wyniku oceny stwierdzono sytuację stanu niewykonania zobowiązania lub utratę wartości – przekwalifikowania klienta do portfela ekspozycji niepracujących (non-performing).

Jeżeli w wyniku oceny stwierdza się, że dla danego składnika aktywów finansowych nie istnieją dowody utraty wartości składnik ten włączany jest do grup aktywów finansowych o podobnych cechach ryzyka kredytowego, które wskazują na zdolność dłużnika do spłaty całości zobowiązania zgodnie z warunkami umowy. Odpis aktualizujący w tak wyznaczonych grupach wyliczany jest metodą kolektywną w oparciu o wycenę oczekiwanych strat kredytowych. Jeśli istnieją dowody, że została poniesiona strata z tytułu utraty wartości składnika aktywów wycenianego według zamortyzowanego kosztu, to kwota odpisu aktualizującego równa się różnicy pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej efektywnej stopy procentowej danego składnika instrumentu finansowego.

W praktyce oznacza to, że dla aktywów z portfela Etapu 3 podlegającego ocenie indywidualnej (aktywa finansowe istotne indywidualnie) kalkulacja odpisu dokonywana jest bezpośrednio przy zastosowaniu zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych dla danego aktywa, a dla aktywów z portfela Etapu 3 podlegającego ocenie kolektywnej (aktywa finansowe nieistotne indywidualnie) – określana jest przy użyciu metody kolektywnej kalkulacji odpisów z zastosowaniem oczekiwanej straty kredytowej w całym okresie życia aktywa. Podczas szacowania przyszłych przepływów pieniężnych brane są pod uwagę dostępne informacje na temat dłużnika, w szczególności

ocenie podlega możliwość spłaty ekspozycji, a w przypadku, gdy ekspozycja kredytowa posiada zabezpieczenie, przy szacowaniu uwzględnia się również oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne z realizacji zabezpieczenia z uwzględnieniem m.in. czasu, kosztów oraz trudności związanych z odzyskaniem płatności w wyniku sprzedaży zabezpieczenia.

Jeżeli istniejące dowody utraty wartości składnika aktywów lub grupy aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu wskazują, że oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające z wyżej wymienionych aktywów finansowych nie wystąpią, wtedy kwota odpisu aktualizującego wartość aktywów równa jest ich wartości bilansowej.

Grupa stosuje definicję niewykonania zobowiązania (ang.: definition of default), zgodnie z wytycznymi Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego (EBA) nr EBA/GL/2016/07 z dnia 18.01.2017 dotyczącymi stosowania definicji niewykonania zobowiązania, określonej w art. 178 rozporządzenia (UE) nr 575/2013.

Wycena oczekiwanej straty kredytowej

Do wyceny oczekiwanej straty kredytowej w podejściu kolektywnym Grupa wykorzystuje dostosowane do wymagań MSSF 9 regulacyjne modele szacowania parametrów ryzyka (PD, LGD, EAD) zbudowane dla potrzeb zaawansowanej metody wewnętrznych ratingów (dalej: metoda AIRB). Modele parametrów ryzyka dla potrzeb MSSF 9 zachowują tą samą strukturę co modele regulacyjne, natomiast sposób estymacji konkretnych wartości parametrów (PD, LGD, EAD) jest dostosowany do wymagań MSSF 9, a w szczególności obejmuje racjonalne i możliwe do udokumentowania informacje, które są dostępne bez nadmiernych kosztów lub starań na dzień sprawozdawczy, dotyczące przeszłych zdarzeń, obecnych warunków i prognoz dotyczących przyszłych warunków gospodarczych. Parametry modeli zostały skalibrowane według podejścia PIT („point-in-time”). W parametrze EAD uwzględniono harmonogramy spłat zgodnie z umowami kredytowymi.

Kwota odpisu aktualizującego wyliczana kolektywnie oparta jest na historii strat dla portfeli aktywów o podobnych charakterystykach ryzyka kredytowego. Na potrzeby wyznaczenia parametrów ryzyka stosowanych jest w Grupie ponad trzydzieści modeli, na potrzeby których ekspozycje klasyfikowane są do grup homogenicznych o podobnych charakterystykach na bazie różnych kryteriów (głównie cechy produktowe, np. długość kredytowania, forma zabezpieczenia i cel kredytowania oraz rodzaj klienta i finansowania). Ekspozycje z segmentu bankowości detalicznej dzieli się na kredyty hipoteczne i konsumpcyjne. Ekspozycje z segmentu bankowości korporacyjnej pogrupowane są głównie z uwagi na wielkość klienta (np. małe i średnie przedsiębiorstwa, korporacje), typ klienta (np. instytucje finansowe) przeznaczenie kredytu (np. finansowanie nieruchomości, finansowanie projektów) i produkt (np. leasing, faktoring).

Grupa wycenia oczekiwaną stratę kredytową w całym okresie życia pozostałym do zapadalności (ozn. LEL - Lifetime Expected Loss) na ekspozycji bez rozpoznanej utraty wartości jako zdyskontowaną sumą cząstkowych strat w okresie życia ekspozycji, odnoszących się do zdarzeń niewykonania zobowiązania w każdym 12-miesięcznym oknie czasowym pozostałym do daty zapadalności ekspozycji, z uwzględnieniem wag scenariuszy.

W przypadku ekspozycji zakwalifikowanych do Etapu 1 stosuje się 12-miesięczną stratę oczekiwaną.

Dla ekspozycji z rozpoznaną utratą wartości z Etapu 3 (w stanie niewykonania zobowiązania - „in default”), dla których liczy się rezerwę kolektywną, Grupa wycenia oczekiwaną stratę kredytową w całym okresie życia pozostałym do zapadalności ekspozycji.

Wartość pieniądza w czasie jest odzwierciedlona w stracie oczekiwanej przez dwa czynniki dyskontujące:

- Dyskontowanie pomiędzy momentem wejścia należności w stan niewykonania zobowiązania, a momentem odzysku należności. Jest ono uwzględnione w parametrach regulacyjnych modeli LGD.
- Dyskontowanie pomiędzy datą sprawozdawczą a momentem wejścia ekspozycji w stan niewykonania zobowiązania, które jest dodatkowo wzięte pod uwagę w kalkulacji straty oczekiwanej w całym okresie życia (LEL). Zakłada się, że dla każdego rocznego przedziału czasu zdarzenie niewykonania zobowiązania występuje średnio w połowie okresu 0 – 12 miesięcy.

Grupa kalkuluje oczekiwaną stratę kredytową jako średnią ważoną prawdopodobieństwem z kilku scenariuszy (najczęściej trzech: bazowego, negatywnego i pozytywnego) o różnym prawdopodobieństwie wystąpienia. Strata oczekiwana jest liczona oddzielnie dla każdego scenariusza a średnia ważona prawdopodobieństwem wynika z wag (prawdopodobieństw) przypisanych do każdego scenariusza (suma wag = 100%). Takie podejście wypełnia wymóg standardu, aby odpis na oczekiwane straty kredytowe był nieobciążoną i ważoną prawdopodobieństwem kwotą ustaloną w oparciu o szereg możliwych wyników.

Wagi scenariuszy wynikają wprost z przyjętych założeń makroekonomicznych. Grupa zdecydowała o wykorzystaniu 90-tego percentyla rozkładu zmiennych makroekonomicznych jako scenariusza negatywnego, zgodnie z założeniami innych kalkulacji w Grupie związanych z apetytem na ryzyko, które wykorzystują 90% przedział ufności (np. RWA at risk) oraz 10-tego percentyla dla scenariusza pozytywnego jako podejścia symetrycznego. 90-ty oraz 10-ty percentyl wpływają wprost na prawdopodobieństwo realizacji tych scenariuszy – oba posiadają statystycznie po 20% prawdopodobieństwa realizacji. Finalnie, prawdopodobieństwo realizacji scenariusza bazowego jest dopełnieniem prawdopodobieństw realizacji scenariuszy skrajnych i wynosi 60%.

Prognoza (wycena) straty oczekiwanej jest dokonywana w każdym punkcie czasu w przyszłości w zależności od oczekiwanych w danym punkcie warunków ekonomicznych. W oparciu o dane historyczne Grupa określiła relacje

pomiędzy obserwowanymi parametrami straty oczekiwanej (PD, LGD), a czynnikami makroekonomicznymi jako funkcje, na podstawie których - przy zadanych prognozach czynników makroekonomicznych – oblicza się przewidywane wartości parametrów straty oczekiwanej w danym roku w przyszłości według podejścia PiT (tzw. forward looking PiT). Wpływ czynników makroekonomicznych na wysokość odpisów na oczekiwane straty kredytowe jest zapewniony w Grupie poprzez ich uwzględnienie w modelowaniu poszczególnych parametrów ryzyka, co umożliwia dobór czynników specyficznych dla danego rodzaju parametru i portfela. Wybór odpowiednich czynników makroekonomicznych jest elementem procesu budowy modelu i zawiera w sobie kilka etapów zarówno eksperckich - gwarantujących uzyskanie interpretowalnej ekonomicznie relacji - jak i czysto statystycznych umożliwiających ocenę istotności i siły występującej relacji. Ocena adekwatności wpływu czynników makroekonomicznych jest elementem całościowej oceny modeli wyznaczania odpisów na oczekiwane straty kredytowe w ramach przeprowadzanego przez Grupę monitoringu modeli.

Dla potrzeb oszacowania straty oczekiwanej Grupa określa poziom ekspozycji EAD tylko dla nieodwołalnych zobowiązań kredytowych poprzez zastosowanie współczynników konwersji CCF (procent wykorzystania wolnej części limitu kredytowego w okresie od daty sprawozdawczej do wystąpienia niewykonania zobowiązania) z regulacyjnych modeli EAD (oszacowanych według podejścia TTC – „through the cycle”). EAD spada z czasem zgodnie z harmonogramem spłat danej ekspozycji.

Dla ekspozycji z określoną datą końcowej spłaty czas do zapadalności jest równy końcowej dacie spłaty. W przypadku, gdy data końcowej spłaty przekracza 30 lat okres kalkulacji oczekiwanej straty został ograniczony do 30 lat.

Dla ekspozycji bez określonej daty końca zaangażowania (np. niektóre kredyty odnawialne i karty kredytowe) oczekiwany czas do zapadalności jest określonym statystycznie parametrem behawioralnym.

Parametr LGD, będący funkcją stosowanych technik ograniczania ryzyka kredytowego i wyrażony jako procent EAD, jest szacowany na poziomie produktu i ekspozycji w oparciu o odpowiednio skalibrowane dla potrzeb MSSF 9 parametry z regulacyjnych modeli LGD (oszacowane według podejścia TTC – „through the cycle”). Odzyski z zabezpieczeń są integralną częścią budowy modeli LGD i co do zasady kryteria uznania zabezpieczenia są zgodne z wymaganiami CRR. Do najważniejszych uznanych przez Grupę zabezpieczeń należą zabezpieczenia hipoteczne (mieszkalne i komercyjne) oraz gwarancje i poręczenia.

Poziom parametru LGD, służący do wyliczania kwoty odpisu aktualizującego metodą kolektywną dla ekspozycji z rozpoznaną utratą wartości (PD = 100%), jest uzależniony od czasu przebywania ekspozycji kredytowej w stanie niewykonania zobowiązania. Dodatkowo, w segmencie klientów korporacyjnych w zakresie dużych i średnich firm, wartość parametru LGD wynosi 100% po upływie co najmniej 78 miesięcy pozostawania ekspozycji w stanie

niewykonania zobowiązania. Analogicznie, w ramach segmentu klientów detalicznych oraz przedsiębiorców, wartość parametru LGD przyjmuje wartość 100% po spełnieniu następujących warunków:

- nastąpiło zdarzenie utraty wartości, oraz obiektywne dowody utraty wartości występują nieprzerwanie przez 47 miesięcy od daty rozpoznania utraty wartości wobec przedsiębiorców,
- ekspozycje w stanie default, które należą do portfela zakupionego z utratą wartości (POCI),
- ekspozycje oceniono jako oszustwo kredytowe (fraud), tj. zostały zarejestrowane jako podejrzenie wyłudzenia kredytu lub zgłoszone jako zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

Ujęcie odpisu na oczekiwane straty kredytowe dotyczącego aktywów wycenianych według zamortyzowanego kosztu

Utrata wartości wykazywana jest jako zmniejszenie wartości bilansowej składnika, zaś kwota straty obciąża rachunek zysków i strat okresu.

Jeżeli w kolejnym okresie wysokość straty z tytułu utraty wartości zmniejszy się na skutek zdarzenia, które nastąpiło po wystąpieniu utraty wartości (np. poprawy oceny zdolności kredytowej dłużnika), wówczas uprzednio dokonany odpis z tytułu utraty wartości jest odwracany przez rachunek zysków i strat. Grupa określiła zdarzenia skutkujące możliwością odwrócenia utraty wartości ekspozycji kredytowej.

Grupa stosuje te same kryteria dla celów wyjścia klienta ze stanu niewykonania zobowiązania i odwrócenia straty z tytułu utraty wartości. Proces rozpoczęcia okresu próbnego i następnie uzdrowienia, tj. przejścia z portfela niepracującego (non-performing) do portfela performing jest realizowany:

- dla klientów z segmentu kredytów hipotecznych i konsumenckich – na poziomie segmentu biznesowego, chyba że dotyczy sytuacji rozpoznawanej na poziomie dłużnika (np. upadłość),
- dla klientów korporacyjnych – na poziomie dłużnika.

Jeżeli dłużnik znajduje się w portfelu z utratą wartości i nie posiada żadnej ekspozycji w statucie udzielonego udogodnienia w spłacie (forbearance) - zostaje uznany za uzdrowionego i zakwalifikowany do portfela pracującego (performing), jeżeli są spełnione wszystkie następujące warunki w poniższej kolejności:

- żaden dowód utraty wartości lub przesłanka utraty wartości będące źródłem niewykonania zobowiązania lub wskazujące na wysokie prawdopodobieństwo niedokonania płatności – nie są aktywne,

- od daty zakończenia dowodu/ przesłanki utraty wartości upłynęło co najmniej 3 miesiące (okres próbny) i w tym okresie zachowanie (zamiar spłaty) i sytuacja klienta (zdolność spłaty) zostały pozytywnie ocenione, a w przypadku klienta korporacyjnego ocena sytuacji finansowej została udokumentowana,
- klient dokonywał regularnych spłat, tj. brak zaległości >30 dni w okresie próbnym,
- po zakończeniu okresu próbnego klient został uznany za zdolnego do spłaty zobowiązań kredytowych w całości, bez korzystania z zabezpieczenia,
- brak zaległości w spłacie przekraczających kwotę limitu bezwzględnego; jeżeli występują zaległości w kwocie przewyższającej kwotę limitu bezwzględnego, okres próbny zostaje wydłużony do czasu obniżenia kwoty zaległości poniżej kwoty tego limitu.

Klient znajdujący się w portfelu z utratą wartości posiadający ekspozycję ze statusem udzielonego udogodnienia w spłacie (forbearance) - zostaje uznany za uzdrowionego i zakwalifikowany do portfela pracującego (performing) jeżeli są spełnione wszystkie następujące warunki:

- żaden dowód utraty wartości lub przesłanka utraty wartości będące źródłem niewykonania zobowiązania lub wskazujące na wysokie prawdopodobieństwo niedokonania płatności - nie są aktywne,
- od ostatniego z poniższych zdarzeń upłynęło co najmniej 12 miesięcy (okres próbny):
 - przyznanie ostatnich środków restrukturyzacji tj. udzielenia udogodnienia w spłacie (forbearance),
 - ekspozycji został nadany status niewykonania zobowiązania;
 - koniec okresu karencji określonego w umowie restrukturyzacyjnej,
- w okresie próbnym klient dokonał istotnych/ regularnych spłat:
 - klient, w ramach swoich regularnych płatności zgodnych z ustalonymi warunkami restrukturyzacji, spłacił materialną kwotę w wysokości stanowiącej wcześniejsze przeterminowanie (jeżeli były kwoty przeterminowane) lub umorzenie (jeżeli nie było żadnych kwot przeterminowania),
 - klient dokonywał regularnych spłat, zgodnie z nowym harmonogramem uwzględniającym warunki restrukturyzacji, tj. brak zaległości > 30 dni w okresie próbnym,
- na koniec okresu próbnego klient nie ma żadnych kwot przeterminowanych i nie ma obaw, co do pełnej spłaty ekspozycji zgodnie z warunkami umowy restrukturyzacyjnej.

Grupa ustaliła następujące dodatkowe warunki odwrócenia utraty wartości / wyjścia ze statusu niewykonania zobowiązania (default) obowiązujące wszystkich klientów:

- Jeśli w okresie próbnym zostanie zidentyfikowany dowód lub przesłanka utraty wartości będące źródłem niewykonania zobowiązania/ wskazujące na wysokie prawdopodobieństwo nie dokonania płatności, data zakończenia okresu próbnego zostanie ponownie ustalona i okres próbny zaczyna się liczyć od początku od momentu wygaśnięcia działania dowodu/ przesłanki.
- Jeżeli w trakcie trwania okresu próbnego i po okresie karencji spłaty wystąpiło zdarzenie $DPD > 30$, data zakończenia okresu próbnego zostanie zresetowana i okres próbny zaczyna się liczyć od początku od momentu, kiedy DPD wróciło do poziomu poniżej 31 dni.
- Wszystkie warunki odwrócenia utraty wartości/ wyjścia ze stanu niewykonania zobowiązania powinny być spełnione także w odniesieniu do nowych ekspozycji wobec klienta, w szczególności, jeżeli poprzednie ekspozycje kredytowe tego klienta będące wcześniej w restrukturyzacji zostały zbyte lub trwale odpisane.

Wyjątek od zasady braku aktywnych dowodów/ przesłanek utraty wartości będących źródłem niewykonania zobowiązania stanowi dowód „klasyfikacja do Etapu 3 / rezerwa” - jego utrzymywanie się nie wstrzymuje rozpoczęcia okresu próbnego (ponieważ jest on skutkiem a nie przyczyną niewykonania zobowiązania) - klasyfikacja do Etapu 3 i rezerwa utrzymywane są również w okresie próbnym.

Przesłanki klasyfikacji aktywa finansowego wycenianego według wartości godziwej przez inne całkowite dochody do Etapu 3

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy wystąpiły obiektywne dowody utraty wartości dłużnych aktywów finansowych klasyfikowanych do wyceny według wartości godziwej przez inne całkowite dochody. Potwierdzenie wystąpienia obiektywnego dowodu utraty wartości jest przesłanką do klasyfikacji aktywa do etapu 3.

Dowody wskazujące, że aktywo finansowe lub grupa aktywów finansowych trwale utraciła wartość mogą wynikać z jednej lub kilku przesłanek, które zaprezentowane zostały poniżej:

- znaczące trudności finansowe emitenta (np.: znaczące ujemne kapitały własne, wysokie ponoszone straty w bieżącym roku przekraczające kapitał własny, wypowiedzenie umowy kredytowej o znaczącej wartości w innym banku),
- niedotrzymanie warunków umowy, w tym w szczególności niespłacenie lub zaleganie ze spłatą wymagalnych zobowiązań (np.: odsetek lub nominału), interpretowane jako materializacja ryzyka kredytowego emitenta,
- przyznanie emitentowi przez jego wierzycieli udogodnień w spłacie zobowiązań, których by nie otrzymał w innych okolicznościach,
- wysokie prawdopodobieństwo upadłości lub innej reorganizacji finansowej emitenta,

- identyfikacja utraty wartości aktywa finansowego w poprzednim okresie,
- zanik aktywnego rynku na aktywo finansowe, który może wynikać z trudności finansowych emitenta,
- opublikowane analizy oraz przewidywania agencji ratingowych lub innych jednostek, które potwierdzają określony (wysoki) profil ryzyka aktywa finansowego,
- inne możliwe do zaobserwowania dane wskazujące na możliwy do ustalenia spadek oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych wynikających z grupy aktywów finansowych, które pojawiły się po dacie ich początkowego ujęcia w księgach Grupy. Dane o których mowa powyżej mogą dotyczyć niekorzystnych zmian w sytuacji płatniczej grupy emitentów, kraju lub lokalnych warunków ekonomicznych, które są skorelowane z brakiem spłat z grupy aktywów finansowych.

Ujęcie odpisu na oczekiwane straty kredytowe dotyczącego dłużnych aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody

Straty z tytułu utraty wartości dłużnych aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody ujmuje się w rachunku zysków i strat. Straty te wyłącza się z innych całkowitych dochodów.

13.13. Zakupione lub utworzone aktywa finansowe dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe

Grupa rozpoznaje jako odrębną kategorię aktywa finansowe zakupione lub utworzone, które są dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe na moment początkowego ujęcia (Purchased and originated credit-impaired financial assets, POCI).

Aktywa te mogą zostać ujęte w rezultacie:

- transakcji nabycia aktywa ze zidentyfikowaną utratą wartości,
- istotnej modyfikacji (opisanej w punkcie 13.5.) następującej po usunięciu z ksiąg pierwotnego zaangażowania lub
- udzielonego nowego zaangażowania kredytowego klientowi dla którego inne zaangażowania klasyfikowane są do Etapu 3.

Aktywa te wyłączone są z modelu opartego o trójetapowe podejście opisane w punkcie 13.12.

Każda zmiana skumulowanych oczekiwanych strat kredytowych w całym okresie życia tych aktywów finansowych, zarówno pozytywna jak i negatywna, ujmowana jest w rachunku wyników jako zysk lub strata z tytułu utraty wartości.

14. Rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne

14.1. Rzeczowe aktywa trwałe

Własne składniki rzeczowych aktywów trwałych

Rzeczowe aktywa trwałe stanowią kontrolowane środki trwałe oraz nakłady na ich budowę. Do środków trwałych zaliczane są składniki rzeczowych aktywów trwałych o przewidywanym okresie wykorzystywania dłuższym niż rok, które są utrzymywane z uwagi na ich wykorzystanie na własne potrzeby lub w celu oddania ich do użytkowania innym podmiotom na podstawie umowy najmu lub w celach administracyjnych.

Rzeczowe aktywa trwałe, za wyjątkiem budynków i gruntów wykazuje się według modelu opartego na cenie nabycia lub koszcie wytworzenia tzn. po początkowym ujęciu wykazuje się według kosztu historycznego pomniejszonego o odpisy amortyzacyjne / umorzeniowe oraz z tytułu utraty wartości. Na koszt historyczny składają się cena nabycia / koszt wytworzenia i koszty bezpośrednio związane z nabyciem danych aktywów.

Każda część składowa pozycji rzeczowych aktywów trwałych, której cena nabycia lub koszt wytworzenia jest istotny w porównaniu z ceną nabycia lub kosztem wytworzenia całej pozycji jest amortyzowana osobno. Grupa alokuje początkową wartość pozycji rzeczowych aktywów trwałych na jej istotne części.

Budynki i grunty wykazuje się według modelu opartego na wartości przeszacowanej tzn. po początkowym ujęciu wykazuje się w wartości przeszacowanej, stanowiącej jej wartość godziwą na dzień przeszacowania, pomniejszonej o kwotę późniejszej zakumulowanej amortyzacji i późniejszych zakumulowanych odpisów aktualizacyjnych z tytułu utraty wartości. Przeszacowania przeprowadza się na tyle regularnie, aby wartość bilansowa nie różniła się w sposób istotny od wartości, która zostałaby ustalona przy zastosowaniu wartości godziwej na dzień bilansowy.

Efekt przeszacowania jest odzwierciedlony w innych całkowitych dochodach w przypadku wzrostu wartości lub w rachunku zysków i strat w przypadku spadku wartości bilansowej składnika. Jednakże zwiększenie wartości ujmowane jest jako przychód w rachunku zysków i strat w takim zakresie, w jakim odwraca ono zmniejszenie wartości z tytułu przeszacowania tego samego składnika aktywów, które poprzednio ujęto jako koszt danego okresu w rachunku zysków i strat. Analogicznie zmniejszenie wartości aktywa wynikające z przeszacowania rozlicza się z odnośną nadwyżką powstałą w wyniku poprzednio dokonanego przeszacowania tego aktywa. Całość nadwyżki z przeszacowania odnoszona jest na zyski zatrzymane w momencie wycofania z użycia lub zbycia składnika aktywów.

Środki trwałe w leasingu

Grupa jest stroną umów leasingowych, na podstawie których otrzymuje prawo do kontroli użytkowania zidentyfikowanego składnika aktywów na dany okres w zamian za wynagrodzenie. Grupa stosuje postanowienia MSSF 16 do wszystkich umów leasingowych z wyjątkiem kontraktów leasingu aktywów niematerialnych oraz zwolnień przewidzianych w standardzie i opisanych poniżej.

Grupa dokonuje identyfikacji komponentów leasingowych i nieleasingowych w zawartych umowach. Opłaty nieleasingowe z tytułu umów ujmowane są na podstawie odpowiednich MSSF. Opłaty leasingowe podlegają ewidencji zgodnie z poniżej opisanymi zasadami.

W dacie rozpoczęcia leasingu Grupa ujmuje aktywa z tytułu prawa do użytkowania aktywa. Początkową wycenę zobowiązania z tytułu leasingu Grupa wyznacza w wysokości bieżącej wartości przyszłych opłat leasingowych. Identyfikacja przyszłych opłat leasingowych wymaga ustalenia okresu leasingu. Określając okres leasingu Grupa bierze pod uwagę nieodwołalny okres leasingu wraz z okresami, na które można przedłużyć leasing oraz okresami, w których można wypowiedzieć leasing. W dacie rozpoczęcia umowy leasingowej Grupa ocenia, czy można z wystarczającą pewnością założyć, że skorzysta z opcji przedłużenia leasingu, lub że nie skorzysta z opcji wypowiedzenia leasingu. W celu wykonania oceny Grupa uwzględnia wszystkie istotne fakty i okoliczności, które tworzą zachętę ekonomiczną do skorzystania lub nieskorzystania z tych opcji. Grupa dokonuje przeglądu okresu leasingu w celu ponownej oceny istotnych zdarzeń lub okoliczności, które mogą wpływać na oszacowaną długość okresu leasingu. Leasing przestaje być egzekwowalny gdy zarówno leasingobiorca, jak i leasingodawca ma prawo wypowiedzenia leasingu bez konieczności uzyskania zezwolenia drugiej strony, czego konsekwencją jest najwyżej nieznaczna kara. Dla kontraktów leasingowych zawartych na czas nieokreślony, w których występuje obustronna opcja wypowiedzenia oraz potencjalnie wysokie koszty związane z rozwiązaniem kontraktu Grupa dokonuje oszacowania okresu leasingu.

Do wyznaczenia zdyskontowanej wartości opłat leasingowych Grupa stosuje stopę procentową leasingu, a jeżeli stopa nie jest łatwo dostępna, Grupa stosuje krańcową stopę procentową. Grupa określa stopę procentową leasingu jako sumę stopy oprocentowania swap-ów i wewnętrznej ceny transferowej, z uwzględnieniem walut w jakich denominowane są kontrakty leasingowe oraz okresów zapadalności umów. Po dacie rozpoczęcia leasingu, wartość bilansowa zobowiązania:

- powiększana jest o naliczone odsetki leasingowe, które ujmowane są w rachunku zysków i strat jako koszty odsetkowe,
- pomniejszana jest o zapłacone opłaty leasingowe,

- aktualizowana jest w wyniku ponownej oceny, zmiany leasingu lub zmiany zasadniczo stałych opłat leasingowych.

W dacie rozpoczęcia leasingu Grupa ujmuje aktywa z tytułu prawa do użytkowania według kosztu, którego podstawą jest kwota początkowej wyceny zobowiązania z tytułu leasingu. Koszt składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania obejmuje również:

- opłaty zapłacone w dacie rozpoczęcia lub przed datą rozpoczęcia leasingu, pomniejszone o otrzymane zachęty leasingowe,
- początkowe koszty bezpośrednie poniesione przez leasingobiorcę,
- koszty, które mają zostać poniesione przez leasingobiorcę w związku z doprowadzeniem aktywa do stanu pierwotnego.

Prawo do użytkowania podlega amortyzacji przez okres trwania leasingu oraz jest pomniejszane o straty z tytułu utraty wartości. Aktualizacja wartości prawa do użytkowania w okresie trwania leasingu następuje w wyniku modyfikacji umowy leasingu.

Grupa korzysta ze zwolnienia dla:

- leasingów krótkoterminowych - umowa może być zaklasyfikowana jako umowa krótkoterminowa, jeżeli okres trwania umowy nie przekracza 12 miesięcy, a w stosunku do przedmiotu umowy nie jest przewidziana opcja zakupu,
- leasingów, w których przedmiot umowy ma niską wartość- aktywa mogą być zaklasyfikowane jako aktywa o niskiej wartości, jeżeli cena brutto nabycia nowego składnika nie przekracza kwoty 5 000 EUR, a przedmiot umowy nie jest i nie będzie oddany w subleasing.

Opłaty leasingowe z tytułu powyżej wskazanych kontraktów Grupa ujmuje jako koszty w rachunku zysków i strat w sposób systematyczny przez okres trwania leasingu.

14.2. Wartości niematerialne

Składnik wartości niematerialnych to możliwy do zidentyfikowania niepieniężny składnik aktywów, który nie posiada postaci fizycznej.

Do wartości niematerialnych klasyfikowane są aktywa spełniające następujące wymagania:

- można je wyodrębnić lub wydzielić z jednostki gospodarczej i sprzedać, przekazać, licencjonować lub oddać do odpłatnego użytkowania osobom trzecim, zarówno indywidualnie, jak też łącznie z powiązanymi z nimi umowami, składnikami aktywów lub zobowiązań,
- wynikają z tytułów umownych lub innych tytułów prawnych, bez względu na to, czy podlegają one przeniesieniu lub wyodrębnieniu z jednostki gospodarczej lub innych praw i obowiązków.

Wartość firmy

Wartość firmy z tytułu przejęcia jednostki jest początkowo ujmowana według ceny nabycia stanowiącej kwotę nadwyżki sumy:

- przekazanej zapłaty,
- kwoty wszelkich niekontrolujących (mniejszości) udziałów w jednostce przejmowanej oraz
- w przypadku połączenia jednostek realizowanego etapami, wartości godziwej na dzień przejęcia udziału w kapitale jednostki przejmowanej, należącego poprzednio do jednostki przejmującej,

nad kwotą netto ustaloną na dzień przejęcia wartości możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań.

Wartość firmy prezentowana w sprawozdaniu finansowym Grupy ujęta została w oparciu o wymagania obowiązujące na dzień zastosowania Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy tj.: według ceny nabycia stanowiącej nadwyżkę kosztów połączenia jednostek gospodarczych nad udziałem jednostki przejmującej w wartości godziwej netto możliwych do zidentyfikowania aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych. Po początkowym ujęciu, wartość firmy jest wykazywana według ceny nabycia pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Oprogramowanie komputerowe

Nabyte licencje na oprogramowanie komputerowe są aktywowane w wysokości poniesionych kosztów nabycia i jego zaimplementowania.

Nakłady związane z utrzymywaniem oprogramowania komputerowego są wykazywane jako koszty w momencie ich poniesienia.

Pozostałe wartości niematerialne

Pozostałe wartości niematerialne nabywane przez Grupę, wykazuje się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i łączną kwotę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Późniejsze nakłady

Nakłady poniesione po początkowym ujęciu nabytego składnika wartości niematerialnych są aktywowane tylko w przypadku, gdy spełnione są następujące warunki:

- jest prawdopodobne, że nakłady (z uwzględnieniem nowej wersji oprogramowania) spowodują istotny wzrost funkcjonalności w stosunku do oryginalnie ocenianego standardu wydajności oraz
- nakłady te mogą być wiarygodnie zmierzone i przypisane do wewnętrznie wykorzystywanego istniejącego oprogramowania.

W pozostałych przypadkach nakłady te są ujmowane w rachunku zysków i strat jako koszty w momencie ich poniesienia.

14.3. Odpisy amortyzacyjne

Odpisy amortyzacyjne rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych dokonywane są metodą liniową zgodnie z ustalonymi stawkami amortyzacji przez przewidywany okres ich użyteczności ekonomicznej. Przez wartość podlegającą amortyzacji rozumie się cenę nabycia lub koszt wytworzenia danego składnika aktywów po pomniejszeniu o wartość końcową (rezydualną) tego składnika. Okres ekonomicznej użyteczności, stawki amortyzacji a także wartość końcowa rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych podlegających amortyzacji są corocznie weryfikowane. Wnioski z tej weryfikacji stanowią podstawę dla ewentualnej zmiany okresów amortyzacji rozpoznawanej prospektywnie od daty dostosowania (efekt takiej zmiany jest zgodnie z MSR 8 odnoszony do rachunku zysków i strat).

W przypadku budynków podlegających wycenie do wartości godziwej saldo zakumulowanego umorzenia w dniu przeszacowania jest eliminowane z wartości bilansowej brutto, a wartość bilansowa netto korygowana do wartości przeszacowanej.

Odpisy amortyzacyjne rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych są ujmowane w rachunku zysków i strat. Wartość firmy oraz inne wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania są systematycznie testowane pod kątem utraty wartości na każdy dzień bilansowy. Szacowane okresy użytkowania są następujące:

• budynki i budowle	50 lat
• inwestycje w obce środki trwałe	okres najmu, dzierżawy, leasingu, nie dłuższy niż 10 lat
• urządzenia	3 - 7 lat
• wyposażenie	5 lat

• koszty wytworzenia oprogramowania	3 lata
• oprogramowanie komputerowe	3 lata

14.4. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości

Na każdy dzień bilansowy Grupa dokonuje oceny rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych pod względem istnienia przesłanek wskazujących na utratę ich wartości.

W przypadku istnienia takiej przesłanki, Grupa dokonuje formalnego oszacowania wartości odzyskiwalnej. W przypadku, gdy wartość bilansowa danego składnika aktywów przewyższa jego wartość odzyskiwalną, uznaje się utratę jego wartości i dokonuje odpisu aktualizującego jego wartość do poziomu wartości odzyskiwalnej.

W zakresie wartości firmy test na utratę wartości przeprowadza się na dzień bilansowy bez względu na to czy istnieją przesłanki wskazujące, że taka utraty wartości wystąpiła.

Ujęcie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości

W przypadku, gdy istnieją przesłanki, że nastąpiła utrata wartości majątku wspólnego, czyli aktywów, które nie wypracowują wpływów pieniężnych niezależnie od innych aktywów lub zespołów aktywów oraz nie można ustalić wartości odzyskiwalnej pojedynczego składnika aktywów zaliczanego do majątku wspólnego, Grupa ustala wartość odzyskiwalną na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik należy. Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości jest ujmowany, jeżeli wartość księgowa aktywa lub jego ośrodka wypracowującego środki pieniężne przekracza wartość odzyskiwalną. Utrata wartości firmy ustalana jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, którego dotyczy dana wartość firmy. W przypadku, gdy odzyskiwalna wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa, tworzony jest odpis z tytułu utraty wartości.

Odpis z tytułu utraty wartości jest ujmowany w rachunku zysków i strat, w pozycji *Koszty działania*. Odpisy z tytułu utraty wartości w przypadku ośrodków wypracowujących środki pieniężne w pierwszej kolejności redukują wartość firmy przypadającą na te ośrodki wypracowujące środki pieniężne (grupę ośrodków), a następnie redukują proporcjonalnie wartość księgową innych aktywów w ośrodku (grupie ośrodków).

Odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości w odniesieniu do wartości firmy nie podlega odwracaniu.

W przypadku innych aktywów, odpis ten podlega odwracaniu, jeżeli nastąpiła zmiana w szacunkach służących do określenia wartości możliwej do odzyskania.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości może być odwrócony tylko do poziomu, przy którym wartość księgowa aktywa nie przekracza wartości księgowej, która pomniejszona o kwotę amortyzacji, zostałaby wyznaczona, jeżeli nie zostałby ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości.

15. Inne aktywa finansowe

Inne aktywa finansowe obejmują należności handlowe i inne należności.

Grupa zastosowała uproszczone podejście w zakresie szacowania odpisu na oczekiwane straty kredytowe i ujmuje odpis w kwocie równej oczekiwanym stratom kredytowym w całym okresie życia należności.

Należności handlowe obejmowane są odpisami aktualizującymi po osiągnięciu progu przeterminowania, który wynosi 60 dni. W uzasadnionych przypadkach, a w szczególności w przypadku należności z tytułu niedoborów i szkód, roszczeń kwestionowanych przez dłużników oraz innych należności, dla których ryzyko nieodzyskania Grupa ocenia jako wysokie, odpisów aktualizujących dokonuje się wcześniej, przed osiągnięciem 60-dniowego progu przeterminowania.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wartość należności jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej odzwierciedlającej aktualną wartość pieniądza w czasie.

Należności budżetowe prezentowane są w ramach innych aktywów finansowych, z wyjątkiem należności z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych, które stanowią w sprawozdaniu z sytuacji finansowej odrębną pozycję.

16. Rezerwy

Rezerwy, w tym na pozycje pozabilansowe, są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, jeżeli na Grupie ciąży obowiązek prawny lub wynikający z ogólnie przyjętych zwyczajów mający swe źródło w zdarzeniach przeszłych i prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków. Jeżeli skutek jest istotny, kwotę rezerwy wyznacza się za pomocą zdyskontowanych oczekiwanych przepływów pieniężnych według stopy przed opodatkowaniem, która odzwierciedla bieżącą ocenę rynku odnośnie wartości pieniądza w czasie oraz, tam gdzie to dotyczy, ryzyka związane z danym składnikiem zobowiązań. W oparciu o powyższą zasadę rozpoznawane są rezerwy na pozycje pozabilansowe obarczone ryzykiem takie jak: gwarancje niefinansowe, akredytywy dokumentowe, nieodwołalne niewykorzystane linie kredytowe.

Utworzone rezerwy na nieodwołalne niewykorzystane linie kredytowe dla zaangażowań korporacyjnych wykazywane są w rachunku zysków i strat, w pozycji *Odpisy na oczekiwane straty kredytowe*.

Grupa tworzy rezerwy na koszty restrukturyzacji tylko wtedy, gdy zostaną spełnione ogólne kryteria dotyczące ujmowania rezerw wynikające z MSR 37, w szczególności gdy Grupa posiada szczegółowy, formalny plan restrukturyzacji określający co najmniej działalność lub część działalności, której dotyczy, podstawowe lokalizacje, miejsce zatrudnienia, funkcje i przybliżoną liczbę pracowników objętych odszkodowaniem, kwotę nakładów do poniesienia oraz termin przeprowadzenia. Warunkiem niezbędnym do utworzenia rezerwy jest również rozpoczęcie restrukturyzacji albo jej publiczne ogłoszenie. Utworzone rezerwy obejmują tylko bezpośrednie i nieodzowne nakłady powstające w wyniku restrukturyzacji nie związane z bieżącą działalnością i nie obejmują przyszłych kosztów operacyjnych.

Grupa tworzy rezerwy na ryzyko prawne w sposób indywidualny lub portfelowy:

- w podejściu indywidualnym Grupa tworzy rezerwy na zobowiązania z tytułu spraw sądowych oraz innych należności o charakterze roszczeń prawnych jeżeli szacowane prawdopodobieństwo realizacji takiego zobowiązania jest wyższe niż 50%,
- w przypadku występowania szeregu podobnych spraw sądowych lub innych należności o charakterze roszczeń prawnych, prawdopodobieństwo wypływu środków w celu wypełnienia przez Grupę obowiązku jest ustalane portfelowo przy uwzględnieniu grupy obowiązków jako całości, a szacunek rezerwy dokonywany jest metodą wartości oczekiwanej jako średniej ważonej prawdopodobieństwem z kilku scenariuszy (najczęściej trzech: bazowego, pozytywnego i negatywnego) o różnym prawdopodobieństwie wystąpienia.

Grupa stosuje powyższe zasady w przypadku roszczeń prawnych, które nie wpływają na przepływy pieniężne z tytułu aktywów finansowych ujętych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej – w takim przypadku Grupa stosuje zasady zgodne z MSSF 9, jak opisano w punkcie 13.6.

W przypadku, gdy roszczenie prawne dotyczy aktywa finansowego, które zostało wyłączone ze sprawozdania z sytuacji finansowej (np. spłacone), podstawą tworzenia rezerwy jest MSR 37.

17. Rozliczenia międzyokresowe

17.1. Koszty rozliczane w czasie

Koszty rozliczane w czasie dotyczą poszczególnych rodzajów wydatków, których rozliczenie w ciężar rachunku zysków i strat nastąpi stosownie do upływu czasu w przyszłych okresach sprawozdawczych. Składnikami kosztów rozliczanych w czasie są przede wszystkim rezerwy na koszty rzeczowe wynikające ze świadczeń wykonanych na rzecz Grupy przez kontrahentów, oraz opłacone z góry koszty ubezpieczeń, które zostaną rozliczone w następnych okresach. Koszty rozliczane w czasie prezentuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji *Inne aktywa*.

17.2. Przychody przyszłych okresów

Pozycja obejmuje głównie prowizje rozliczane liniowo oraz inne dochody pobrane z góry, których rozliczenie do rachunku zysków i strat nastąpi w przyszłych okresach sprawozdawczych. Przychody rozliczane w czasie prezentuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji *Inne zobowiązania*.

18. Świadczenia pracownicze

18.1. Świadczenia wynikające z Ustawy o pracowniczych programach emerytalnych

Wydatki ponoszone w związku z programem określonych składek są ujmowane jako koszty w rachunku zysków i strat.

18.2. Krótkoterminowe świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze Grupy (inne niż świadczenia z tytułu rozwiązania umowy o pracę) zawierają wynagrodzenia, premie, płatne urlopy oraz składki na ubezpieczenie społeczne.

Grupa ujmuje przewidywaną niezdyskontowaną wartość krótkoterminowych świadczeń pracowniczych jako koszty w okresie, w którym pracownicy świadczyli związaną z nimi pracę (bez względu na termin zapłaty) w korespondencji z pozostałymi zobowiązaniami.

Kwota krótkoterminowych świadczeń pracowniczych z tytułu niewykorzystanych dni urlopowych przysługujących pracownikom Grupy jest wyliczana jako suma niewykorzystanych urlopów przysługujących poszczególnym pracownikom Grupy.

18.3. Długoterminowe świadczenia pracownicze

18.3.1. Świadczenia z tytułu regulacji wynikających z Kodeksu Pracy

Rezerwy na odprawy emerytalne przyznane w ramach świadczeń z tytułu regulacji wynikających z Kodeksu Pracy szacowane są na podstawie wyceny aktuarialnej. Rezerwa będąca efektem wyceny aktuarialnej ujmowana i aktualizowana jest w okresach rocznych.

Rezerwy z tytułu długoterminowych świadczeń pracowniczych ujmuje się w pozycji Rezerwy sprawozdania z sytuacji finansowej w korespondencji z kosztami wynagrodzeń w rachunku zysków i strat.

Opis założeń metody kalkulacji i prezentacji zysków i strat aktuarialnych zawarty jest w punkcie dotyczącym zastosowanych szacunków w zakresie rezerw na odprawy emerytalne i rentowe.

18.3.2. Świadczenia wynikające z programu zmiennych składników wynagrodzeń

Świadczenia przyznawane w ramach programu zmiennych składników wynagrodzeń, które będą rozliczane w gotówce są ujmowane, jako koszty w trakcie okresu nabywania uprawnień w korespondencji ze zobowiązaniami w stosunku do pracowników.

Komponenty świadczeń w formie akcji, które zostaną rozliczone w gotówce są ujmowane jako koszty i zobowiązania w trakcie okresu nabywania uprawnień (roku, za który pracownicy otrzymują nagrody) bazując na wartości godziwej przyznawanych nagród. Wartość godziwa jest przeszacowywana na każdy dzień bilansowy do momentu rozliczenia z pracownikami a zmiany w wartości godziwej ujmowane są jako zyski lub straty w rachunku zysków lub strat.

Komponenty świadczeń w formie akcji, które zostaną rozliczone w akcjach są ujmowane jako koszty w trakcie okresu nabywania uprawnień w oparciu o wartość godziwą. Ewidencja prowadzona jest w korespondencji z kapitałami. Przeszacowanie wartości godziwej na datę przyznania nagrody oraz wszelkie zmiany są ujmowane w kapitałach.

Wartość godziwa świadczeń w formie akcji jest ustalana w odniesieniu do ceny akcji oraz wartości bieżącej szacowanych płatności dywidendy w trakcie okresu odroczenia.

19. Kapitały

Na kapitały własne składają się: kapitał akcyjny, kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej, skumulowane inne całkowite dochody, zyski zatrzymane oraz akcje własne na cele pracowniczego programu motywacyjnego. Wszystkie kwoty kapitałów i funduszy wykazywane są w wartości nominalnej.

Kapitał akcyjny

Kapitał zakładowy wykazywany jest według wartości nominalnej, zgodnie ze statutem oraz wpisem do rejestru handlowego.

Dywidendy

Dywidendy za dany rok, które zostały zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie, ale nie zostały wypłacone na dzień bilansowy, ujawnia się w pozycji *zobowiązania z tytułu dywidendy* w ramach *Innych zobowiązań*.

Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej

Tworzony jest z premii emisyjnej uzyskanej z emisji akcji, pomniejszonej o poniesione bezpośrednie koszty z nią związane.

Skumulowane inne całkowite dochody

Skumulowane inne całkowite dochody tworzone są w wyniku:

- wyceny instrumentów finansowych zakwalifikowanych do wyceny przez inne całkowite dochody,
- wyceny pochodnych instrumentów finansowych w części stanowiącej efektywne zabezpieczenie przepływów pieniężnych,
- wyceny aktywów trwałych wycenianych według wartości godziwej,
- zysków / strat aktuarialnych.

Na skumulowane inne całkowite dochody odnosi się zmiany aktywa lub rezerwy z tytułu podatku odroczonego wynikające z ujęcia powyższych wycen. Skumulowane inne całkowite dochody nie podlegają dystrybucji.

Zyski zatrzymane

Zyski zatrzymane tworzone są z odpisów z zysku i są przeznaczone na cele określone w statucie lub innych przepisach prawa. Zyski zatrzymane obejmują:

- pozostały kapitał zapasowy,
- pozostałe kapitały rezerwowe,
- fundusz ryzyka ogólnego,
- wycenę motywacyjnych programów pracowniczych,
- niepodzielony wynik z lat ubiegłych,
- wynik finansowy netto przypadający na jednostkę dominującą.

Pozostały kapitał zapasowy, pozostały kapitał rezerwowy i fundusz ryzyka ogólnego tworzone są z odpisów z zysku i są przeznaczone na cele określone w statucie lub innych przepisach prawa.

Fundusz ogólnego ryzyka bankowego tworzony jest zgodnie z przepisami ustawy Prawo Bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 roku z późniejszymi zmianami, z zysku po opodatkowaniu.

Wynik finansowy netto przypadający na jednostkę dominującą stanowi wynik brutto z rachunku zysków i strat roku bieżącego skorygowany obciążeniem z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych oraz o wynik przypadający na udziały mniejszości.

Akcje własne na cele pracowniczego programu motywacyjnego

Grupa skupuje akcje własne w celu wykonania zobowiązań wynikających z programu motywacyjnego, zmiennych składników wynagrodzeń na zasadach opisanych w punkcie 18.3.2. Świadczenia wynikające z programu zmiennych składników wynagrodzeń.

20. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Z punktu widzenia rachunku przepływów pieniężnych na stan środków pieniężnych składa się wartość gotówki (w kasach i Banku Centralnym) oraz jej ekwiwalentów, na które składają się salda na rachunkach bieżących i rachunkach lokat jednodniowych w innych bankach.

21. Podatki

21.1. Podatek dochodowy

Podatek dochodowy ujmowany jest jako podatek bieżący oraz podatek odroczony. Podatek dochodowy bieżący ujmowany jest w rachunku zysków i strat. Podatek dochodowy odroczony w zależności od źródła pochodzenia różnic przejściowych ujmowany jest w rachunku zysków i strat lub w kapitale.

Bieżący podatek jest zobowiązaniem podatkowym odnoszącym się do przychodu do opodatkowania przy użyciu stopy podatkowej obowiązującej na dzień bilansowy, wraz ze wszystkimi korektami zobowiązania podatkowego dotyczącego poprzednich lat.

21.2. Odroczony podatek dochodowy

Grupa tworzy rezerwę na przejściową różnicę z tytułu podatku dochodowego spowodowaną odmiennością momentu uznania przychodów za osiągnięte oraz kosztów za poniesione w myśl przepisów rachunkowych oraz przepisów o podatku dochodowym od osób prawnych. Dodatnią różnicę netto wykazuje się jako *Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego*. Ujemną różnicę netto wykazuje się w pozycji *Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego*.

Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego jest tworzona metodą zobowiązań bilansowych w stosunku do wszystkich dodatnich różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym, z wyjątkiem sytuacji, gdy rezerwa z tytułu podatku odroczonego wynika z:

- początkowego ujęcia wartości firmy,
- wartości firmy, której amortyzacja nie stanowi kosztów uzyskania przychodu,

- początkowego ujęcia danego składnika aktywów lub zobowiązań pochodzącego z transakcji, która nie jest połączeniem jednostek gospodarczych oraz w czasie wystąpienia transakcji nie ma wpływu na wynik finansowy brutto, ani na dochód podlegający opodatkowaniu (stratę podatkową).

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym oraz niewykorzystanych strat podatkowych. Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są do wysokości, do której jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych, z wyjątkiem sytuacji, gdy składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynika z początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji, które nie jest połączeniem jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku podlega weryfikacji na każdy dzień bilansowy i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczony wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) prawnie lub faktycznie obowiązujące na dzień bilansowy.

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujętych bezpośrednio w kapitale własnym jest ujmowany w kapitale własnym.

Aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego Grupa wykazuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej po skompensowaniu na poziomie każdej ze spółek podlegającej konsolidacji. Grupa kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy, gdy posiada tytuł prawny do przeprowadzenia takiej kompensaty oraz aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego dotyczą tego samego podatnika.

21.3. Podatek od niektórych instytucji finansowych

Podatek od niektórych instytucji finansowych (wprowadzony Ustawą z dnia 15 stycznia 2016 roku Dz.U. 2016 poz. 68) nie jest podatkiem dochodowym i jest prezentowany w linii rachunku zysków i strat *Podatek od niektórych instytucji finansowych*.

21.4. Inne podatki

Przychody, koszty i aktywa ujmowane są w kwocie pomniejszonej o wartość podatku od towarów i usług, podatku od czynności cywilno-prawnych i innych podatków od sprzedaży, z wyjątkiem, gdy podatek od sprzedaży zapłacony przy zakupie towarów i usług nie jest możliwy do odzyskania od władz podatkowych; wtedy podatek od towarów i usług jest ujmowany odpowiednio jako część kosztów nabycia składnika aktywów lub jako element kosztów.

Kwota netto podatku od sprzedaży możliwa do odzyskania lub należna do zapłaty na rzecz władz podatkowych jest ujęta w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, jako część należności lub zobowiązań.

IV. Porównywalność danych finansowych

Zmiany w rachunku zysków i strat

W niniejszym rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za okres od 1 stycznia 2023 roku o 31 grudnia 2023 roku, Grupa zrezygnowała z prezentacji w rachunku zysków i strat pozycji *wpływ korekty wartości bilansowej brutto kredytów z tytułu moratoriów kredytowych*, stanowiącej uszczegółowienie prezentacji przychodów odsetkowych. Pozycja ta była prezentowana w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy za okres od 1 stycznia 2022 roku do 31 grudnia 2022 roku. Ponieważ efekt moratoriów kredytowych został w 2022 roku ujęty w całości, prezentacja odrębnej linii w rachunku zysków i strat w sprawozdaniu finansowym za okres od 1 stycznia 2023 roku do 31 grudnia 2023 roku, przestała być aktualna.

Zmiany w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych

W niniejszym rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za okres od 1 stycznia 2023 roku o 31 grudnia 2023 roku w stosunku do skonsolidowanych rocznych sprawozdań finansowych za okresy wcześniejsze Grupa dokonała zmian w sposobie prezentacji poszczególnych pozycji skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych, polegające na wyodrębnieniu w działalności operacyjnej następujących pozycji:

- *Zmiana stanu aktywów stanowiących zabezpieczenie zobowiązań* – w sprawozdaniach za okresy wcześniejsze kwoty odpowiadające zmianie stanu tych aktywów prezentowane były – w zależności od przyjętej kategorii wyceny – w liniach *Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy* lub/i *Zmiana stanu inwestycyjnych papierów wartościowych*.
- *Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji papierów wartościowych* – do pozycji tej przeniesione zostały kwoty odpowiadające niepieniężnym – innym niż naliczone i niezapłacone odsetki – zmianom wartości bilansowej

zobowiązań z tytułu emisji papierów wartościowych. W sprawozdaniach za okresy wcześniejsze, Grupa prezentowała te kwoty w pozycji *Zmiana stanu pozostałych zobowiązań*.

- *Zmiana stanu zobowiązań podporządkowanych* – do pozycji tej przeniesione zostały kwoty odpowiadające niepieniężnym – innym niż naliczone i niezapłacone odsetki - zmianom wartości bilansowej zobowiązań podporządkowanych. W sprawozdaniach za okresy wcześniejsze, Grupa prezentowała te kwoty w pozycji *Zmiana stanu pozostałych zobowiązań*.

Wprowadzenie powyższych zmian miało na celu pełniejsze odzwierciedlenie w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych zmian stanu pozycji prezentowanych w aktywach i zobowiązaniach sprawozdania z sytuacji finansowej.

Tabela zawiera poszczególne pozycje prezentowane w działalności operacyjnej sprawozdania z przepływów pieniężnych, w układzie i według wartości wykazanych w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za okres od 1 stycznia 2022 roku do 31 grudnia 2022 roku oraz w układzie i według wartości zaprezentowanych w niniejszym rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej i finansowej nie uległy zmianie i nie wymagały przekształceń.

za rok kończący się 31 grudnia 2022			
	w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za okres od 1 stycznia 2022 roku do 31 grudnia 2022 roku (dane publikowane)	zmiana	w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za okres od 1 stycznia 2023 roku do 31 grudnia 2023 roku (dane porównawcze)
Zysk netto	1 714,4		1 714,4
Korekty, w tym:	1 240,7	0,0	1 240,7
Udział w zyskach (stratach) netto jednostek stowarzyszonych wycenianych metodą praw własności	-25,6		-25,6
Amortyzacja	279,3		279,3
Wynik z tytułu odsetek (z rachunku zysków i strat)	-5 614,0		-5 614,0
Odsetki zapłacone	-2 060,3		-2 060,3
Odsetki otrzymane	7 719,4		7 719,4
Dywidendy otrzymane	-6,8		-6,8
Zyski (straty) z działalności inwestycyjnej	5,8		5,8
Podatek dochodowy (z rachunku zysków i strat)	688,7		688,7
Podatek dochodowy zapłacony	-125,0		-125,0
Zmiana stanu rezerw	26,7		26,7
Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych innym bankom	-4 014,9		-4 014,9
Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy	-325,7	-79,4	-405,1
Zmiana stanu pochodnych instrumentów zabezpieczających	-5 628,1		-5 628,1
Zmiana stanu inwestycyjnych papierów wartościowych	-533,6	-1 266,4	-1 800,0
Zmiana stanu aktywów stanowiących zabezpieczenie zobowiązań	nie dotyczy	1 345,8	1 345,8
Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych klientom wycenianych według zamortyzowanego kosztu	-8 197,2		-8 197,2
Zmiana stanu pozostałych aktywów	238,3		238,3
Zmiana stanu zobowiązań wobec innych banków	-5 517,5		-5 517,5
Zmiana stanu zobowiązań wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy	524,2		524,2
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	21 735,6		21 735,6
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji papierów wartościowych	nie dotyczy	1,5	1,5
Zmiana stanu zobowiązań podporządkowanych	nie dotyczy	31,7	31,7
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań	2 071,4	-33,2	2 038,2
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	2 955,1	0,0	2 955,1

V. Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego

1. Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności

Segmentacja działalności

Zarządzanie działalnością Grupy dokonywane jest w wymiarach określonych przez model biznesowy Grupy. Model biznesowy Grupy, głównie dla potrzeb sprawozdawczości zarządczej, zawiera podział klientów na dwa główne segmenty:

- segment bankowości detalicznej,
- segment bankowości korporacyjnej.

Podstawą wydzielenia poszczególnych segmentów są kryteria podmiotowe oraz – w przypadku podziału na podsegmenty – kryteria finansowe (w szczególności wysokość obrotów, poziom zgromadzonych aktywów). Szczegółowe zasady przypisywania klientów do poszczególnych segmentów regulują kryteria segmentacji klienta, które są określone wewnętrznymi regulacjami Grupy.

W Grupie został wydzielony organizacyjnie obszar działalności realizowanej przez Centre of Expertise Treasury. Działalność Centre of Expertise Treasury polega na zarządzaniu ryzykiem płynności krótkoterminowej i długoterminowej, zgodnie z obowiązującymi regulacjami i z wewnętrźnie ustalonym w Grupie apetytem na ryzyko, zarządzaniu ryzykiem stopy procentowej oraz inwestowaniu nadwyżek pozyskanych od linii biznesowych przy zachowaniu bufora płynności w postaci aktywów płynnych. Wynik działalności Centre of Expertise Treasury podlega alokacji do segmentów biznesowych, z uwagi na jego funkcję wspierającą segmenty biznesowe Grupy.

Segment bankowości detalicznej

W ramach obszaru działalności detalicznej Grupa obsługuje osoby prywatne - segment klientów masowych oraz klientów zamożnych.

Działalność ta jest analizowana w ujęciu głównych produktów, obejmujących między innymi: produkty kredytowe (kredyty w rachunku bieżącym, kredyty związane z kartami, kredyty ratalne, kredyty hipoteczne), produkty depozytowe (rachunki bieżące, lokaty terminowe, rachunki oszczędnościowe), produkty strukturyzowane, jednostki uczestnictwa funduszy, usługi maklerskie oraz karty bankowe.

Segment bankowości korporacyjnej

Obszar działalności korporacyjnej obejmuje:

- obsługę klientów instytucjonalnych,
- obsługę przedsiębiorców indywidualnych,
- produkty rynków finansowych.

Obsługa klientów instytucjonalnych obejmuje klientów strategicznych, duże firmy oraz średnie firmy.

Dla działalności korporacyjnej prowadzona jest sprawozdawczość w podziale na główne produkty, obejmujące między innymi produkty kredytowe (kredyty obrotowe, inwestycyjne), produkty depozytowe (rachunki bieżące, lokaty terminowe i negocjowane, rachunki oszczędnościowe), produkty rynków finansowych, usługi w zakresie powiernictwa, operacje na rynku kapitałowym realizowane przez podmiot dominujący oraz produkty związane z usługami leasingowymi i faktoringowymi, oferowane przez ING Lease (Polska) Sp. z o.o. oraz ING Commercial Finance Polska S.A.

Obsługa przedsiębiorców indywidualnych obejmuje osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą oraz spółki partnerskie nie prowadzące pełnej księgowości zgodnie z zapisami Ustawy o rachunkowości, spółki cywilne lub jawne, których wspólnicy są tylko i wyłącznie osobami fizycznymi nie prowadzącymi pełnej księgowości zgodnie z zapisami Ustawy o rachunkowości oraz wspólnoty mieszkaniowe. Działalność przedsiębiorców jest raportowana w ujęciu głównych produktów, między innymi produktów kredytowych (pożyczka gotówkowa, linia kredytowa, karta kredytowa), produktów depozytowych (konto firmowe, konto walutowe, konto dla wspólnot mieszkaniowych), produktów leasingowych oferowanych przez ING Lease (Polska) Sp. z o.o., usług w zakresie księgowości, terminali i bramek płatniczych.

Produkty rynków finansowych obejmują operacje dokonywane na rynkach pieniężnych i kapitałowych, prowadzone zarówno na rachunek własny jak i na rzecz klientów. W ramach tej działalności wyróżnia się produkty rynków walutowych, pieniężnych i instrumentów pochodnych, operacje papierami wartościowymi (papiery skarbowe, akcje i obligacje).

Wycena

Wycena aktywów i zobowiązań segmentu, przychodów i kosztów segmentu jest oparta na zasadach rachunkowości stosowanych przez Grupę, zawartych w notach opisujących stosowane zasady rachunkowości. W szczególności ustalenia dochodów i kosztów odsetkowych wewnętrznych i zewnętrznych dla poszczególnych segmentów dokonuje się przy wykorzystaniu systemu cen transferowych, w ramach Systemu Transferu Ryzyka (RTS). Ceny transferowe wyznaczone są w oparciu o jedną krzywą rentowności dla danej waluty wspólną dla produktów aktywnych i pasywnych. Cena transferowa wyznaczona dla produktów aktywnych i pasywnych o tym samym położeniu na krzywej rentowności jest jednakowa. Możliwe są modyfikacje wyjściowej ceny transferowej otrzymane z wyceny produktu na krzywej rentowności, a czynnikami korygującymi cenę transferową mogą być: premia za pozyskanie długoterminowej płynności, dopasowanie pozycji Grupy, koszt zabezpieczenia w przypadku produktów skomplikowanych oraz polityka cenowa. Wykorzystując równania matematyczne – na podstawie stawek kwotowań dostępnych w serwisach informacyjnych – budowane są następnie krzywe dochodowości. Przychody i koszty, wyniki, aktywa i zobowiązania segmentu zawierają te elementy, które bezpośrednio można przyporządkować do danego segmentu, jak również te, które można przypisać do danego segmentu w oparciu o racjonalne przesłanki. Grupa prezentuje przychody segmentu z tytułu odsetek pomniejszone o koszty z tytułu odsetek.

Segmenty geograficzne

Grupa Kapitałowa prowadzi działalność na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

Rachunek zysków i strat według segmentów

za rok kończący się 31 grudnia						
	2023		2022			
	Segment bankowości detalicznej	Segment bankowości korporacyjnej	Razem	Segment bankowości detalicznej	Segment bankowości korporacyjnej	Razem
Przychody ogółem	4 436,7	6 211,4	10 648,1	2 555,0	5 141,6	7 696,6
wynik z tytułu odsetek	3 778,6	4 391,9	8 170,5	1 912,0	3 702,0	5 614,0
wynik z tytułu prowizji, w tym:	588,6	1 575,9	2 164,5	580,2	1 514,6	2 094,8
przychody z tytułu prowizji w tym:	911,5	1 810,8	2 722,3	900,8	1 735,9	2 636,7
marża transakcyjna na transakcjach wymiany walut	79,1	629,4	708,5	87,8	613,9	701,7
prowadzenie rachunków klientów	108,5	322,7	431,2	112,7	333,9	446,6
udzielanie kredytów	24,5	466,3	490,8	25,7	432,7	458,4
karty płatnicze i kredytowe	393,3	173,5	566,8	364,2	148,6	512,8
dystrybucja jednostek uczestnictwa	63,7	0,0	63,7	61,2	0,0	61,2
oferowanie produktów ubezpieczeniowych	192,1	38,2	230,3	188,6	34,0	222,6
usługi faktoringowe i leasingowe	0,0	57,4	57,4	0,0	51,3	51,3
pozostałe prowizje	50,3	123,3	173,6	60,6	121,5	182,1
koszty prowizji	-322,9	-234,9	-557,8	-320,6	-221,3	-541,9
pozostałe przychody/koszty	69,5	243,6	313,1	62,7	-74,9	-12,2
Koszty działania	-1 953,6	-1 746,5	-3 700,1	-2 093,7	-1 548,4	-3 642,1
w tym amortyzacja	-184,5	-142,9	-327,4	-166,9	-112,4	-279,3
Wynik operacyjny segmentu	2 483,1	4 464,9	6 948,0	461,3	3 593,2	4 054,5
odpisy na oczekiwane straty kredytowe	-5,1	-502,6	-507,7	-292,2	-443,6	-735,8
koszty ryzyka prawnego kredytów hipotecznych w walutach obcych	-105,5	0,0	-105,5	-294,3	0,0	-294,3
podatek od niektórych instytucji finansowych	-231,3	-413,0	-644,3	-246,6	-400,3	-646,9
udział w zyskach (stratach) netto jednostek stowarzyszonych wycenianych metodą praw własności	29,5	0,0	29,5	25,6	0,0	25,6
Zysk brutto	2 170,7	3 549,3	5 720,0	-346,2	2 749,3	2 403,1
Podatek dochodowy	-	-	-1 279,1	-	-	-688,7
Zysk netto	-	-	4 440,9	-	-	1 714,4
przypadający akcjonariuszom ING Banku Śląskiego S.A.	-	-	4 440,9	-	-	1 714,4

Aktywa i zobowiązania oraz przepływy pieniężne netto według segmentów

stan na 31 grudnia						
	2023		2022			
	Segment bankowości detalicznej	Segment bankowości korporacyjnej	Razem	Segment bankowości detalicznej	Segment bankowości korporacyjnej	Razem
Aktywa segmentu	104 080,0	138 585,7	242 665,7	92 863,7	120 521,0	213 384,7
Inwestycje segmentu w jednostkach stowarzyszonych wycenianych metodą praw własności	180,9	-	180,9	178,9	-	178,9
Pozostałe aktywa (nieprzypisane segmentom)	-	-	2 514,8	-	-	3 702,5
Aktywa ogółem	104 260,9	138 585,7	245 361,4	93 042,6	120 521,0	217 266,1
Zobowiązania segmentu	120 136,2	102 841,0	222 977,2	110 961,7	92 031,2	202 992,9
Pozostałe zobowiązania (nieprzypisane segmentom)	-	-	5 648,2	-	-	4 928,9
Kapitały własne	-	-	16 736,0	-	-	9 344,3
Zobowiązania i kapitał własny ogółem	120 136,2	102 841,0	245 361,4	110 961,7	92 031,2	217 266,1
Nakłady inwestycyjne	168,3	150,5	318,8	154,2	114,0	268,2
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	1 930,4	-4 152,4	-2 222,0	3 233,1	-2 533,5	699,6
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej (nieprzypisane segmentom)	-	-	-120,0	-	-	2 255,5
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej razem	1 930,4	-4 152,4	-2 342,0	3 233,1	-2 533,5	2 955,1
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	-400,5	-423,6	-824,1	-509,9	-466,3	-976,2
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	-9,5	7 165,9	7 156,4	0,0	-306,8	-306,8

2. Wynik z tytułu odsetek

za rok kończący się 31 grudnia	2023	2022
Przychody odsetkowe, w tym:	12 409,0	8 111,9
przychody odsetkowe obliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej, w tym:	11 367,6	7 162,1
odsetki od instrumentów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu, w tym:	9 866,2	6 411,6
odsetki od kredytów i innych należności udzielonych innym bankom	855,2	397,7
odsetki od kredytów i innych należności udzielonych klientom	8 060,4	5 320,2
odsetki od inwestycyjnych papierów wartościowych	950,6	693,7
odsetki od inwestycyjnych papierów wartościowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	1 501,4	750,5
pozostałe przychody odsetkowe, w tym:	1 041,4	949,8
przychody o charakterze odsetkowym powiązane z rozliczeniem wycen instrumentów pochodnych zabezpieczających przepływy pieniężne	1 038,8	946,9
odsetki od kredytów i innych należności udzielonych klientom wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy	2,6	2,9
Koszty odsetkowe, w tym:	-4 238,5	-2 497,9
odsetki od zobowiązań wobec innych banków	-424,1	-368,5
odsetki od zobowiązań wobec klientów	-3 121,7	-1 583,4
odsetki od zobowiązań z tytułu emisji papierów wartościowych	-30,7	-22,3
odsetki od zobowiązań podporządkowanych	-76,0	-25,7
odsetki od zobowiązań leasingowych	-17,4	-8,0
koszty o charakterze odsetkowym powiązane z rozliczeniem wycen instrumentów pochodnych zabezpieczających przepływy pieniężne	-568,6	-490,0
Wynik z tytułu odsetek	8 170,5	5 614,0

Koszty odsetkowe prezentowane w tabeli dotyczą zobowiązań finansowych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu.

Dla aktywów w Etapie 3 przychody odsetkowe obliczane są w oparciu o kwoty zaangażowania netto, tzn. kwoty uwzględniające dokonane odpisy na oczekiwane straty kredytowe.

Za rok 2023 przychody odsetkowe od aktywów finansowych w Etapie 3 wynosiły 209,0 mln zł w porównaniu z 133,0 mln zł za rok 2022.

Wpływ korekty wartości bilansowej brutto kredytów z tytułu moratoriów kredytowych

W 2022 roku, w związku z wejściem w życie ustawy o finansowaniu społecznościowym dla przedsiębiorców gospodarczych i pomocy kredytobiorcom, Grupa ujęła w wyniku odsetkowym (jako pomniejszenie przychodów z tytułu odsetek od kredytów i innych należności udzielonych klientom) korektę wartości bilansowej brutto kredytów hipotecznych w PLN. Kwota korekty wynosiła na 31 grudnia 2022 roku 1 644,9 mln zł.

W 2023 roku wakacjami kredytowymi było objęte średnio 66,1% portfela kredytów hipotecznych w PLN (w ujęciu wartościowym w stosunku do całego portfela spełniającego kryteria wymagane do skorzystania z wakacji kredytowych). Wskaźnik został zdefiniowany jako średnie zainteresowanie klientów wakacjami na podstawie czterech kwartałów 2023 roku, w których klienci mogli skorzystać z wakacji kredytowych.

3. Wynik z tytułu prowizji

za rok kończący się 31 grudnia		
	2023	2022
Przychody z tytułu prowizji	2 722,3	2 636,7
marża transakcyjna na transakcjach wymiany walut	708,5	701,7
prowadzenie rachunków klientów	431,2	446,6
udzielanie kredytów	490,8	458,4
karty płatnicze i kredytowe	566,8	512,8
dystribucja jednostek uczestnictwa	63,7	61,2
oferowanie produktów ubezpieczeniowych	230,3	222,6
usługi faktoringowe i leasingowe	57,4	51,3
działalność maklerska	50,5	58,0
działalność powiernicza*	25,9	25,2
zagraniczne operacje handlowe	44,4	43,4
pośrednictwo w transakcjach na instrumentach finansowych	1,5	5,4
pozostałe prowizje w tym:	51,3	50,1
związane z aktywami/zobowiązaniami niewycenianymi według wartości godziwej przez wynik	3,0	2,2
inne	48,3	47,9
Koszty prowizji	-557,8	-541,9
zapłacone prowizje od kart	-315,3	-296,1
pośrednictwo w sprzedaży produktów depozytowych	-78,3	-87,0
działalność maklerska i brokerska	-21,7	-24,5
udostępnienie informacji kredytowej	-22,3	-21,6
usługi w zakresie obsługi gotówki	-26,2	-27,6
usługi bankowości elektronicznej	-17,5	-13,0
obróć papierami wartościowymi	-13,6	-10,9
koszty KIR	-18,2	-16,4
pośrednictwo w transakcjach na instrumentach finansowych	-10,9	-10,4
usługi leasingowe	-3,5	-3,3
pozostałe prowizje w tym:	-30,3	-31,1
związane z aktywami/zobowiązaniami niewycenianymi według wartości godziwej przez wynik	-7,1	-9,4
inne	-23,2	-21,7
Wynik z tytułu prowizji	2 164,5	2 094,8

*) Prowizje z działalności powierniczej dotyczą prowizji pobranych z tytułu usług powiernictwa, w ramach których Grupa utrzymuje lub inwestuje aktywa na rzecz swoich klientów.

W tabeli ujęto następujące pozycje odnoszące się do instrumentów finansowych, które nie są wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy i które nie zostały uwzględnione w wyliczeniu efektywnej stopy procentowej:

- przychody w łącznej kwocie 551,2 mln zł z tytułu udzielania kredytów, usług faktoringowych i leasingowych (511,9 mln zł w 2022 roku),
- koszty w łącznej kwocie 111,2 mln zł z tytułu pośrednictwa w sprzedaży produktów depozytowych, udostępnienia informacji kredytowej i usług leasingowych (121,3 mln zł w 2022 roku).

Przychody z umów z klientami w rozumieniu MSSF 15 wyniosły w 2023 roku 2 171,1 mln zł w porównaniu z 2 124,8 mln zł w roku 2022.

4. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wynik z pozycji wymiany

za rok kończący się 31 grudnia		
	2023	2022
Wynik z pozycji wymiany oraz wynik na pochodnych transakcjach walutowych, w tym:	218,0	-106,0
wynik z pozycji wymiany	192,7	193,1
transakcje pochodne walutowe	25,3	-299,1
Wynik na transakcjach pochodnych na stopę procentową	53,5	93,9
Wynik na instrumentach dłużnych przeznaczonych do obrotu	45,9	35,4
Wynik na transakcjach z przyrzeczeniem odkupu	14,3	13,5
Wynik z tytułu wyceny kredytów udzielonych klientom	0,5	0,0
Wynik na instrumentach kapitałowych	-0,1	-4,7
Razem	332,1	32,1

Wynik na instrumentach pochodnych zawiera wynik netto na obrocie i wycenie do wartości godziwej instrumentów na stopę procentową (FRA, IRS/CIRS, opcje cap) oraz instrumentów walutowych (swap, opcje).

Wynik na instrumentach dłużnych zawiera wynik netto na obrocie rządowymi papierami wartościowymi oraz wynik na wycenie tych instrumentów do wartości godziwej.

Wynik na instrumentach kapitałowych za rok 2023 zawiera wynik z wyceny tych instrumentów do wartości godziwej. Jako wynik na instrumentach kapitałowych za rok 2022 zaprezentowano wynik na sprzedaży akcji jednej spółki z portfela aktywów finansowych innych niż przeznaczone do obrotu wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy.

5. Wynik na sprzedaży papierów wartościowych i przychody z tytułu dywidend

za rok kończący się 31 grudnia		
	2023	2022
Wynik na sprzedaży papierów wartościowych wycenianych według amortyzowanego kosztu	0,0	-24,8
Wynik na sprzedaży papierów wartościowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody oraz przychody z tytułu dywidend, w tym:	1,1	26,5
wynik na sprzedaży dłużnych papierów wartościowych	-6,3	19,7
przychody z tytułu dywidend	7,4	6,8
Razem	1,1	1,7

Przychody z tytułu dywidend otrzymane w roku 2023 oraz w 2022 pochodzą ze spółek, których akcje Grupa utrzymywała na 31 grudnia 2023 roku oraz na 31 grudnia 2022 roku, odpowiednio, w swoim portfelu.

6. Wynik na rachunkowości zabezpieczeń

za rok kończący się 31 grudnia		
	2023	2022
Rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej papierów wartościowych	-8,8	-35,4
wycena transakcji zabezpieczanej	401,0	-527,6
wycena transakcji zabezpieczającej	-409,8	492,2
Rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych	4,0	-4,0
nieefektywność wynikająca z zabezpieczeń przepływów pieniężnych	4,0	-4,0
Razem	-4,8	-39,4

Szczegółowe informacje na temat stosowanej w Grupie rachunkowości zabezpieczeń zamieszczone są w dalszej części sprawozdania w sekcji Zarządzanie ryzykiem oraz kapitałem, w rozdziale II.3.8. Rachunkowość zabezpieczeń.

7. Wynik na pozostałej działalności podstawowej

za rok kończący się 31 grudnia		
	2023	2022
Sprzedaż pozostałych usług	12,0	4,0
Wynik z tytułu zbycia rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	-2,2	-4,4
Odszkodowania i straty związane z działalnością bankową	-27,8	-6,1
Inne	2,7	-0,1
Razem	-15,3	-6,6

8. Koszty działania

za rok kończący się 31 grudnia		
	2023	2022
Koszty pracownicze, w tym:	-1 935,8	-1 599,4
wynagrodzenia, w tym:	-1 583,6	-1 293,5
program zmiennych składników wynagrodzeń	-46,6	-31,9
program motywacyjny Grupy ING	0,0	-0,1
odprawy emerytalne	-8,9	-6,4
świadczenia na rzecz pracowników	-352,2	-305,9
Koszty marketingu i promocji	-165,4	-143,1
Amortyzacja, w tym:	-327,4	-279,3
amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	-239,2	-204,6
w tym amortyzacja prawa do użytkowania	-127,2	-104,1
amortyzacja wartości niematerialnych	-88,2	-74,7
Pozostałe koszty działania, w tym:	-1 271,5	-1 620,3
koszty IT	-385,2	-329,8
usługi doradcze i prawne, koszty audytu	-177,6	-102,1
koszty utrzymania budynków i wycen nieruchomości do wartości godziwej	-171,2	-118,4
obowiązkowe wpłaty na rzecz BFG, w tym:	-153,6	-227,1
na fundusz przymusowej restrukturyzacji	-153,6	-172,8
na fundusz gwarancyjny banków*	0,0	-54,3
koszty łączności	-54,5	-43,4
koszty transportu i reprezentacji	-51,0	-36,1
opłaty na rzecz KNF	-24,5	-22,1
roszczenia sporne	-24,0	-40,4
koszty z tytułu leasingu krótkoterminowego i leasingu o niskiej wartości	-13,3	-12,1
darowizny	-8,2	-13,8
wpłaty na fundusz pomocowy Systemu Ochrony Banków Komercyjnych**	0,0	-470,7
pozostałe***	-208,4	-204,3
Razem	-3 700,1	-3 642,1

*) W 4 kwartale 2022 roku Rada BFG podjęła uchwałę w sprawie obniżenia docelowego poziomu środków systemu gwarantowania depozytów w bankach do 1,6% kwoty środków gwarantowanych w bankach i oddziałach banków zagranicznych objętych obowiązkowym systemem gwarantowania depozytów. W związku z tym za 2023 rok BFG nie pobierał obowiązkowych składek na fundusz gwarancyjny banków a obowiązkowa składka za rok 2022 przypadająca na ING Bank Śląski S.A. została zmniejszona do poziomu 54,3 mln zł.

**) W 2022 roku osiem polskich banków w tym ING Bank Śląski S.A. (banki uczestniczące) ustanowiło System Ochrony Banków Komercyjnych. System zarządzany jest przez powołaną w tym celu spółkę akcyjną (Jednostka Zarządzająca). W Jednostce Zarządzającej został utworzony fundusz pomocowy, do którego banki uczestniczące wnoszą środki pieniężne. W 2023 roku nie było wpłat na fundusz pomocowy (w 2022 roku Bank wpłacił na fundusz pomocowy kwotę 470,7 mln zł).

***) W danych za 2022 rok, w kwocie prezentowanej w pozycji *pozostałe* ujęto 23,7 mln zł z tytułu przypadającej na Grupę kwoty wpłaty na Fundusz Wsparcia Kredytobiorców (FWK). W lipcu 2022 roku weszła w życie *ustawa o finansowaniu społecznościowym dla przedsiębiorstw gospodarczych i pomocy kredytobiorcom*, która wprowadziła między innymi obowiązek wniesienia przez sektor bankowy do końca 2022 roku dodatkowej wpłaty do Funduszu Wsparcia Kredytobiorców w wysokości 1,4 mld zł. W roku 2023 nie było wpłat na FWK.

8.1. Świadczenia pracownicze

Program zmiennych składników wynagrodzeń

Świadczenia przyznawane są pracownikom objętym Programem na podstawie oceny ich pracy za dany rok. Świadczenia z tytułu programu zmiennych składników wynagrodzeń dla osób zajmujących stanowiska kierownicze mających istotny wpływ na profil ryzyka Grupy (zgodnie z wytycznymi Rozporządzenia w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału w bankach) zostały przyznane w jednym z dwóch programów:

- Program płatności w formie akcji i gotówki rozliczany w instrumentach kapitałowych, który działa od połowy 2022 roku. W programie tym świadczenie przyznawane jest w dwóch częściach:
 - jednej - płatnej w ustalonej kwocie pieniężnej (nie więcej niż 50%), oraz
 - drugiej - przyznanej jako prawa do akcji ING Banku Śląskiego (co najmniej 50%); płatność w formie akcji rozliczana w instrumentach kapitałowych.
- Program płatności w formie akcji i gotówkowy rozliczany w środkach pieniężnych, który funkcjonował do połowy 2022 roku. W programie tym świadczenie przyznawane jest w dwóch częściach:
 - jednej - płatnej w ustalonej kwocie pieniężnej (nie więcej niż 50%), oraz
 - drugiej - płatnej gotówką, której wysokość uzależniona jest od kursu akcji ING Banku Śląskiego (co najmniej 50%); płatność w formie akcji rozliczana w środkach pieniężnych.

Program wynagrodzeń zmiennych za dany rok obrotowy rozliczany jest w okresie do sześciu lat (okres odroczenia) w transzach. Ponadto składniki rozliczane w akcjach i gotówce podlegają rocznemu okresowi przechowywania po rozliczeniu.

Istotne zasady rachunkowości stosowane do świadczeń z tytułu programów zmiennych składników wynagrodzeń zostały opisane w rozdziale III. *Znaczące zasady rachunkowości w punkcie 18.3.2. Świadczenia wynikające z programu zmiennych składników wynagrodzeń.*

Tabele przedstawiają instrumenty przyznane w ramach programów płatności w formie akcji.

2023

	Wartość godziwa instrumentów na dzień wyceny (w mln PLN)	Liczba instrumentów przyznanych (w szt.)	Liczba instrumentów występujących na początek okresu (w szt.)	Liczba instrumentów wykonanych w roku 2023 (w szt.)	Liczba instrumentów wygasłych w roku 2023 (w szt.)	Liczba instrumentów przyznanych ale jeszcze nie wykonanych na 31.12.2023 (w szt.)
Akcje rozliczane w instrumentach kapitałowych						
Program 2022	260,25	41 964	41 964	-	-	41 964
Program 2023	260,25	64 428	64 428	-	-	64 428
Razem		106 392	106 392			106 392
Akcje rozliczane w środkach pieniężnych						
Program 2017	260,25	67 029	9 573	8 774	-	799
Program 2018	260,25	72 137	19 332	9 400	-	9 932
Program 2019	260,25	72 259	29 108	9 328	-	19 780
Program 2020	260,25	63 806	25 779	-	-	25 779
Program 2021	260,25	51 021	51 021	29 912	-	21 109
Program 2022	260,25	37 577	37 577	-	-	37 577
Program 2023	260,25	265	265	-	-	265
Razem		364 094	172 655	57 414		115 241

2022

	Wartość godziwa instrumentów na dzień wyceny (w mln PLN)	Liczba instrumentów przyznanych (w szt.)	Liczba instrumentów występujących na początek okresu (w szt.)	Liczba instrumentów wykonanych w roku 2022 (w szt.)	Liczba instrumentów wygasłych w roku 2022 (w szt.)	Liczba instrumentów przyznanych ale jeszcze nie wykonanych na 31.12.2022 (w szt.)
Akcje rozliczane w instrumentach kapitałowych						
Program 2022	171,6	41 573	41 573	-	-	41 573
Akcje rozliczane w środkach pieniężnych						
Program 2017	171,6	67 029	18 302	8 729	-	9 573
Program 2018	171,6	72 137	28 752	9 362	-	19 390
Program 2019	171,6	72 259	29 108	-	-	29 108
Program 2020	171,6	63 806	63 806	38 027	-	25 779
Program 2021	171,6	50 530	50 530	-	-	50 530
Program 2022	171,6	37 472	37 472	-	-	37 472
Razem		363 233	227 970	56 118	-	171 852

9. Odpisy na oczekiwane straty kredytowe

Wynik z tytułu odpisów na oczekiwane straty kredytowe

za rok kończący się 31 grudnia		
	2023	2022
Kredyty i inne należności udzielone innym bankom, w tym:	0,2	-0,2
wyceniane według zamortyzowanego kosztu	0,2	-0,2
Inwestycyjne papiery wartościowe, w tym:	-15,8	0,4
wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	-8,9	0,2
wyceniane według zamortyzowanego kosztu	-6,9	0,2
Kredyty i inne należności udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu*, w tym:	-482,9	-706,7
bankowość korporacyjna	-476,3	-418,1
w tym dłużne papiery wartościowe korporacyjne i komunalne	3,0	-4,4
bankowość detaliczna	-6,6	-288,6
Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	-9,2	-29,3
Razem	-507,7	-735,8

*) Wartości prezentowane w pozycji Kredyty i inne należności udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu obejmują m.in. kwoty spłat dotyczących należności uprzednio usuniętych z bilansu, które w roku 2023 wynosiły 0,8 mln zł podobnie jak w roku 2022.

Bilansowy stan odpisów na oczekiwane straty kredytowe

stan na 31 grudnia		
	2023	2022
Kredyty i inne należności udzielone innym bankom, w tym:	0,0	0,2
wyceniane według zamortyzowanego kosztu	0,0	0,2
Inwestycyjne papiery wartościowe, w tym:	26,3	10,5
wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	12,2	3,3
wyceniane według zamortyzowanego kosztu	14,1	7,2
Kredyty i inne należności udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu, w tym:	3 508,1	3 269,2
bankowość korporacyjna	2 525,1	2 192,2
w tym dłużne papiery wartościowe korporacyjne i komunalne	1,7	4,7
bankowość detaliczna	983,0	1 077,0
Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	115,6	107,9
Razem	3 650,0	3 387,8

10. Koszty ryzyka prawnego kredytów hipotecznych w walutach obcych

za rok kończący się 31 grudnia		
	2023	2022
Rezerwy na ryzyko prawne kredytów hipotecznych indeksowanych do walut obcych, w tym:		
dotyczące kredytów znajdujących się w portfelu Banku	-93,5	-271,5
dotyczące kredytów spłaconych	-12,0	-22,8
Razem	-105,5	-294,3

Szczegółowe informacje na temat ryzyka prawnego kredytów hipotecznych indeksowanych kursem CHF zamieszczone są w dalszej części sprawozdania w nocie objaśniającej nr 32. Rezerwy. Istotne założenia dotyczące kalkulacji rezerw na ryzyko prawne kredytów hipotecznych indeksowanych do CHF opisano w rozdziale III. Znaczące zasady rachunkowości, w punkcie 3.6.

11. Podatek od niektórych instytucji finansowych

Na mocy Ustawy o podatku od niektórych instytucji finansowych (dalej „Ustawa”) banki obciążane są tzw. podatkiem bankowym, wynoszącym w skali miesięcznej 0,0366% wartości jego aktywów. Podstawę opodatkowania stanowi suma aktywów po pomniejszeniach przewidzianych w Ustawie (m.in. o wartość 4 mld zł, wartość funduszy własnych, wartość skarbowych papierów wartościowych, wartość aktywów w postaci papierów wartościowych ustawowo objętych gwarancją Skarbu Państwa oraz wartość aktywów wynikających z transakcji odkupu, której przedmiotem są skarbowe papiery wartościowe). Za rok 2023 kwota podatku wyniosła 644,3 mln zł (646,9 mln zł za rok 2022).

12. Podatek dochodowy

Podatek dochodowy ujęty w rachunku zysków i strat

za rok kończący się 31 grudnia		
	2023	2022
Podatek bieżący, w tym:	662,4	1 190,8
podatek bieżący za rok obrotowy	661,0	1 211,7
podatek od dywidend	1,4	1,3
podatki dotyczące lat ubiegłych	0,0	-22,2
Podatek odroczony, w tym:	616,7	-502,1
powstanie i odwrócenie się różnic przejściowych	97,8	-8,5
straty podatkowe, w tym:	518,9	-493,6
strata podatkowa - Bank	518,4	-517,2
strata podatkowa - podmioty zależne	0,5	23,6
Razem	1 279,1	688,7

Kwota prezentowana w pozycji straty podatkowe obejmuje:

- Rozliczenie strat podatkowych, poniesionych przez Bank w latach ubiegłych - odpowiednio rozliczono 50% straty podatkowej powstałej na 31 grudnia 2021 roku oraz rozliczono 50% straty podatkowej powstałej na 31 grudnia 2022 roku – straty zostały rozliczone w wysokości 2 728,4 mln zł i równocześnie został rozliczony podatek odroczony w kwocie 518,4 mln zł. Bank prognozuje, że pozostałe straty (50% z 2021 roku oraz 50% straty z 2022 roku) zostaną odliczone w rozliczeniu podatkowym w 2024 roku.
- Straty podatkowe poniesione przez podmioty zależne, w tym:
 - Rozliczenie straty podatkowej, poniesionej przez podmiot zależny ING Lease (Polska) Sp. z o.o., powstałej na 31 grudnia 2020 roku - strata została rozliczona w wysokości 16,1 mln zł i równocześnie został rozliczony podatek odroczony w kwocie 3,1 mln zł.
 - Stratę podatkową poniesioną przez podmiot zależny ING Bank Hipoteczny S.A. - strata podatkowa w wysokości -13,6 mln zł, ujęta w pełnej wysokości w podatku odroczonym, tj, w kwocie -2,6 mln zł powstała w rezultacie obniżenia przychodów podatkowych z tytułu odsetek od wierzytelności wynikających z kredytów hipotecznych. W ocenie Grupy na 31 grudnia 2023 roku nie występuje ryzyko utraty wartości aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Podatek bieżący za rok obrotowy

za rok kończący się 31 grudnia		
	2023	2022
Podatek bieżący za rok obrotowy ujęty w skonsolidowanym rachunku zysków i strat	661,0	1 211,7
Podatek bieżący za rok obrotowy ujęty w skonsolidowanych kapitałach własnych	578,1	-1 141,7
Razem	1 239,1	70,0

W Banku są dwa źródła podatku bieżącego, podatek kalkulowany od wyniku w rachunku zysków i strat oraz podatek kalkulowany od niezrealizowanej wyceny instrumentów zabezpieczających (IRS), ewidencjonowanej w innych całkowitych dochodach i dotyczącej instrumentów rozliczanych zgodnie z podejściem STM (settled-to-market). Wartość ujemna w 2022 roku odzwierciedla należność, która wynikała ze wzrostu ujemnej nierealizowanej wyceny instrumentów zabezpieczających IRS, rozliczanej STM, powstałej w efekcie wzrostu stóp procentowych. Istotny wzrost ujemnej wyceny był główną przyczyną straty podatkowej za lata 2022 i 2021.

Należność / zobowiązanie z tytułu bieżącego podatku dochodowego

stan na 31 grudnia		
	2023	2022
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	0,6	572,2
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	114,8	19,9

Za 2021 rok Bank stosował uproszczoną formę wpłacania zaliczek na podatek dochodowy od osób prawnych. W roku 2021 Bank odnotował stratę podatkową i w związku z tym, z uwagi na uproszczoną formę wpłacania zaliczek na podatek dochodowy, wpłacone zaliczki stanowiły należność Banku od Urzędu Skarbowego. Od 2022 roku Bank zrezygnował z uproszczonej formy wpłacania wspomnianych zaliczek i z uwagi na to, że w 2022 roku odnotował stratę podatkową, nie odprowadzał zaliczek do Urzędu Skarbowego. Spadek należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego w 2023 roku wynika z potrącenia z nadpłaty za rok 2021 zobowiązań podatkowych z tytułu innych podatków (podatku od niektórych instytucji finansowych oraz podatku od towarów i usług).

Wyliczenie efektywnej stopy podatkowej

Na odchylenie w roku 2023 efektywnej stawki podatkowej powyżej 19% wpłynęły głównie:

- zwiększenia, w tym:
 - podatek od niektórych instytucji finansowych w wysokości 644,3 mln zł (646,9 mln zł w roku 2022),
 - opłata na rzecz BFG (składka na fundusz przymusowej restrukturyzacji) w wysokości 153,6 mln zł (w roku 2022 była to kwota 227,1 mln zł i obejmowała składkę na fundusz gwarancyjny banków oraz składkę na fundusz przymusowej restrukturyzacji),
 - utworzenie rezerw na ryzyko prawne kredytów hipotecznych w walutach obcych w wysokości 105,1 mln zł (294,3 mln zł w roku 2022).

za rok kończący się 31 grudnia		
	2023	2022
A. Zysk brutto	5 720,0	2 403,1
B. 19% zysku brutto	1 086,8	456,6
C. Zwiększenia - koszty nie stanowiące kosztów uzyskania przychodu, w tym:	198,8	246,6
podatek od niektórych instytucji finansowych	122,4	122,9
opłaty na rzecz BFG	29,2	43,1
rezerwy na ryzyko prawne związane z portfelem CHF oraz zwroty prowizji	20,0	55,6
koszty usunięcia z bilansu należności kredytowych i pozakredytowych	3,0	4,3
odpis aktualizujący na należności w części nie pokrytej podatkiem odroczonym	10,4	2,5
utworzenie rezerw na roszczenia sporne i inne aktywa	4,9	8,7
PFRON	1,5	1,7
koszty reprezentacji	1,0	0,6
inne	6,4	7,2
D. Zmniejszenia - przychody niepodlegające opodatkowaniu, w tym:	6,5	14,5
wycena metodą praw własności spółek stowarzyszonych	5,6	4,9
rozwiązanie rezerw na roszczenia sporne	0,8	0,7
rozpoznanie aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego w związku ze zmianą sposobu rozliczania papierów wartościowych w podatku dochodowym	0,0	8,3
inne	0,1	0,6
E. Podatek księgowy ujęty w rachunku zysków i strat (B+C-D)	1 279,1	688,7
Efektywna stopa podatkowa (E : A)	22,36%	28,66%

13. Zysk oraz wartość księgowa przypadające na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję

Wyliczenie podstawowego zysku przypadającego na jedną akcję jednostki dominującej za rok 2023 oparte było na zysku netto w kwocie 4 440,9 mln zł (rok 2022: 1 714,4 mln zł) oraz średniej ważonej ilości akcji zwykłych występujących na koniec roku 2023 w liczbie 130 117 872 sztuk (na koniec 2022 roku: 130 100 000 sztuk).

za rok kończący się 31 grudnia		
	2023	2022
Zysk netto przypadający akcjonariuszom ING Banku Śląskiego S.A.	4 440,9	1 714,4
Średnia ważona ilość akcji zwykłych	130 117 872	130 100 000
Zysk przypadający na jedną akcję (w zł)	34,13	13,18

Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję

W ciągu roku 2023 jak również w ciągu roku 2022 nie wystąpiły czynniki rozwadniające zysk przypadający na jedną akcję. W opisywanych okresach ING Bank Śląski S.A. nie emitował obligacji zamiennych na akcje ani opcji na akcje. Kapitał zakładowy dzieli się w całości na akcje zwykłe (nie ma akcji uprzywilejowanych). Ze względu na powyższe wartość rozwodnionego zysku przypadającego na jedną akcję pokrywa się z wartością podstawowego zysku przypadającego na jedną akcję.

Wartość księgowa przypadająca na jedną akcję

Wyliczenie wartości księgowej przypadającej na jedną akcję jednostki dominującej za rok 2023 oparte było na kwocie kapitału własnego przypadającego akcjonariuszom ING Banku Śląskiego S.A. w wysokości 16 736,0 mln zł (rok 2022: 9 344,3 mln zł) oraz liczbie akcji występujących na koniec roku 2023 i 2022 w liczbie 130 100 000 sztuk.

stan na 31 grudnia		
	2023	2022
Wartość księgowa	16 736,0	9 344,3
Liczba akcji	130 100 000	130 100 000
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł)	128,64	71,82

14. Kasa i środki w Banku Centralnym

stan na 31 grudnia		
	2023	2022
Gotówka i pozostałe środki pieniężne	782,4	932,6
Środki na rachunkach w Banku Centralnym	5 969,0	1 405,0
Razem	6 751,4	2 337,6

Podmiot dominujący Grupy utrzymuje na rachunku bieżącym w Narodowym Banku Polskim rezerwę obowiązkową, której wysokość na koniec 2023 roku wynosiła 3,5% wartości otrzymanych depozytów (podobnie jak na koniec 2022 roku).

Średnia arytmetyczna stanu środków rezerwy obowiązkowej, którą podmiot dominujący Grupy zobligowany jest utrzymywać w danym okresie na rachunku bieżącym w NBP wynosiła:

- 7 255,9 mln zł dla okresu od 30.11.2023 r. do 01.01.2024 r.,
- 6 532,2 mln zł dla okresu od 30.11.2022 r. do 01.01.2023 r.

Środki rezerwy obowiązkowej utrzymywane na rachunku bieżącym w NBP są oprocentowane w okresie rezerwowym w wysokości ustalonej przez Radę Polityki Pieniężnej. Na 31 grudnia 2023 roku oprocentowanie wynosiło 5,75% (6,75% na 31 grudnia 2022 roku).

15. Kredyty i inne należności udzielone innym bankom

stan na 31 grudnia		
	2023	2022
Rachunki bieżące	146,6	329,1
Lokaty międzybankowe	137,8	398,8
w tym lokaty jednodniowe	72,9	21,9
Kredyty i pożyczki	555,3	312,8
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	19 000,3	3 759,5
Złożone depozyty zabezpieczające typu call	69,1	361,1
Razem (brutto)	19 909,1	5 161,3
Odpis na oczekiwane straty kredytowe	0,0	-0,2
Razem (netto)	19 909,1	5 161,1

Ujawnienia na temat jakości kredytowej kredytów i innych należności udzielonych innym bankom znajdują się w dalszej części sprawozdania finansowego w sekcji Zarządzanie ryzykiem oraz kapitałem, w rozdziale II.2.10.6. Jakość kredytowa innych aktywów finansowych.

Kredyty i inne należności udzielone innym bankom według terminów zapadalności

stan na 31 grudnia		
	2023	2022
bez określonego terminu	144,9	329,1
do 1 miesiąca	13 461,0	4 469,5
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	6 026,5	27,5
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	275,1	136,3
powyżej 1 roku do 5 lat	1,6	198,9
Razem (brutto)	19 909,1	5 161,3

16. Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy

stan na 31 grudnia						
	2023			2022		
	dłużne papiery wartościowe stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	pozostałe aktywa finansowe wyceniane wg wartości godziwej przez wynik finansowy	Ogółem	dłużne papiery wartościowe stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	pozostałe aktywa finansowe wyceniane wg wartości godziwej przez wynik finansowy	Ogółem
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, w tym:	165,2	2 234,9	2 400,1	163,8	1 895,8	2 059,6
wycena instrumentów pochodnych	-	899,8	899,8	-	974,9	974,9
pozostałe aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, w tym:	165,2	1 335,1	1 500,3	163,8	920,9	1 084,7
dłużne papiery wartościowe, w tym:	165,2	719,3	884,5	163,8	443,3	607,1
obligacje Skarbu Państwa w PLN	133,1	599,7	732,8	125,2	441,7	566,9
obligacje Skarbu Państwa Czech w CZK	32,1	119,1	151,2	38,6	1,2	39,8
obligacje Europejskiego Banku Inwestycyjnego	-	0,5	0,5	-	0,4	0,4
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	-	615,8	615,8	-	477,6	477,6
Aktywa finansowe inne niż przeznaczone do obrotu wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy, w tym:	-	39,0	39,0	-	56,5	56,5
kredyty obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy	-	38,6	38,6	-	54,6	54,6
instrumenty kapitałowe	-	0,4	0,4	-	1,9	1,9
Razem	165,2	2 273,9	2 439,1	163,8	1 952,3	2 116,1

Szczegółowe ujawnienia na temat wartości nominalnych instrumentów pochodnych oraz ich wyceny w podziale na poszczególne typy instrumentów pochodnych wraz z terminami pozostałymi do ich realizacji zostały zaprezentowane w nocie objaśniającej nr 17. Wycena instrumentów pochodnych.

Jako dłużne papiery wartościowe stanowiące zabezpieczenie zobowiązań zaprezentowano papiery, które mogą być zastawione lub odsprzedane przez otrzymującego zabezpieczenie. Aktywa te, zgodnie z wymogami MSSF 9, Grupa prezentuje odrębnie w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań. Więcej informacji nt. aktywów stanowiących zabezpieczenie zobowiązań znajduje się w nocie objaśniającej nr 20.

W 2023 roku Grupa nie sprzedawała instrumentów kapitałowych z portfela aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy. W 2022 roku Grupa sprzedała instrumenty z tego portfela. Były to akcje jednej spółki, nabyte w 2021 roku w ramach rozliczenia sprzedaży udziałów w innej spółce. Z tytułu sprzedaży wspomnianych akcji Grupa odnotowała w roku 2022 stratę w wysokości - 4,7 mln zł, która została zaprezentowana w nocie objaśniającej nr 4. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wynik z pozycji wymiany.

Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy (z wyłączeniem wyceny instrumentów pochodnych) według terminów zapadalności

stan na 31 grudnia								
	2023				2022			
	pozostałe aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	kredyty obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy	instrumenty kapitałowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy	Ogółem	pozostałe aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	kredyty obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy	instrumenty kapitałowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy	Ogółem
bez określonego terminu	-	-	0,4	0,4	-	-	1,9	1,9
do 1 miesiąca	615,8	0,9	-	616,7	510,9	-	-	510,9
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	-	0,3	-	0,3	-	2,8	-	2,8
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	41,6	8,4	-	50,0	57,1	9,7	-	66,8
powyżej 1 roku do 5 lat	489,8	17,8	-	507,6	402,6	29,2	-	431,8
powyżej 5 lat	353,1	0,3	-	353,4	114,1	1,5	-	115,6
dla których termin zapadalności upłynął	-	10,9	-	10,9	-	11,4	-	11,4
Razem	1 500,3	38,6	0,4	1 539,3	1 084,7	54,6	1,9	1 141,2

17. Wycena instrumentów pochodnych

W tabelach poniżej zostały zaprezentowane wartości nominalne instrumentów pochodnych, których wycena prezentowana jest w aktywach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy (wycena dodatnia) oraz zobowiązaniach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy (wycena ujemna) skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej Grupy. Nominały instrumentów pochodnych w przypadku transakcji jednowalutowych zostały zaprezentowane w kwotach zakupionych, natomiast w przypadku transakcji dwuwalutowych zaprezentowano zarówno kwoty zakupione jak i sprzedane. W kwocie wyceny instrumentów pochodnych do wartości godziwej ujęto korektę wyceny z tytułu ryzyka kredytowego związanego z niewypłacalnością kontrahenta (CVA) oraz niewypłacalnością Grupy (DVA).

2023

stan na 31 grudnia

	Wycena do wartości godziwej		Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji			Razem
	Aktywa	Zobowiązania	poniżej 3 miesięcy	od 3 m-cy do 1 roku	powyżej 1 roku	
Instrumenty pochodne na stopę procentową, w tym:	347,4	625,2	125 668,0	242 589,6	550 143,2	918 400,8
rozliczane przez CCP	222,5	255,3	124 912,4	240 261,7	541 166,7	906 340,8
kontrakty na przyszłą stopę procentową FRA - PLN	7,6	13,0	59 408,0	73 894,5	38 225,0	171 527,5
swapy na stopę procentową (IRS PLN) fixed - float	257,3	443,8	43 086,9	160 427,6	461 737,4	665 251,9
swapy na stopę procentową (IRS EUR) fixed - float	51,5	135,8	17 376,6	7 006,5	35 553,6	59 936,7
swapy na stopę procentową (IRS USD) fixed - float	2,1	2,9	5 296,5	239,6	3 439,5	8 975,6
swapy na stopę procentową (IRS CZK) fixed - float	20,8	21,4	0,0	31,7	9 611,9	9 643,6
swapy na stopę procentową (IRS GBP) fixed - float	0,2	0,4	500,0	440,0	884,9	1 824,9
swapy na stopę procentową (IRS HUF) fixed - float	1,0	1,0	0,0	0,0	56,8	56,8
opcje CAP - EUR	6,9	6,9	0,0	549,7	612,4	1 162,1
opcje CAP - PLN	0,0	0,0	0,0	0,0	21,7	21,7
Walutowe instrumenty pochodne, w tym:	548,8	431,1	30 934,9	12 092,0	9 548,8	52 575,7
kontrakty walutowe (swap, forward), w tym:	471,4	351,8	30 576,3	11 717,5	2 894,2	45 188,0
kontrakty walutowe (swap, forward) EUR/PLN	240,9	199,5	10 452,0	5 064,6	722,2	16 238,8
kontrakty walutowe (swap, forward) USD/PLN	124,8	45,7	4 643,9	2 937,9	713,7	8 295,5
kontrakty walutowe (swap, forward) EUR/USD	22,2	20,7	11 699,5	1 262,0	572,3	13 533,8
kontrakty walutowe pozostałe pary walut	83,5	85,9	3 780,9	2 453,0	886,0	7 119,9
CIRS, w tym:	77,4	79,3	358,6	374,5	6 654,6	7 387,7
CIRS EUR/PLN (float-float)	61,7	18,8	210,8	374,5	4 286,4	4 871,7
CIRS EUR/PLN (float-fixed)	15,7	60,5	147,8	0,0	2 368,2	2 516,0
Bieżące transakcje pozabilansowe, w tym:	3,6	4,0	23 660,7	-	-	23 660,7
operacje wymiany walutowej	3,6	4,0	2 549,1	-	-	2 549,1
operacje papierami wartościowymi	0,0	0,0	21 111,6	-	-	21 111,6
Razem	899,8	1 060,3	180 263,6	254 681,6	559 692,0	994 637,2

2022

stan na 31 grudnia

	Wycena do wartości godziwej		Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji			Razem
	Aktywa	Zobowiązania	poniżej 3 miesięcy	od 3 m-cy do 1 roku	powyżej 1 roku	
Instrumenty pochodne na stopę procentową, w tym:	266,9	929,7	103 751,1	180 595,4	450 278,1	734 624,6
rozliczane przez CCP	191,2	164,8	103 097,4	179 157,5	439 859,1	722 114,0
kontrakty na przyszłą stopę procentową FRA - PLN	14,5	14,3	66 723,0	54 684,0	5 464,0	126 871,0
swapy na stopę procentową (IRS PLN) fixed - float	218,2	624,2	32 455,4	118 353,8	407 573,8	558 383,0
swapy na stopę procentową (IRS EUR) fixed - float	11,2	271,8	1 480,1	6 964,6	26 226,6	34 671,3
swapy na stopę procentową (IRS USD) fixed - float	2,1	1,2	2 936,0	240,4	5 571,2	8 747,6
swapy na stopę procentową (IRS CZK) fixed - float	13,6	11,1	0,0	328,2	3 782,1	4 110,3
swapy na stopę procentową (IRS GBP) fixed - float	0,2	0,0	0,0	0,0	995,6	995,6
opcje CAP - EUR	6,7	6,7	156,6	0,0	620,9	777,5
opcje CAP - PLN	0,4	0,4	0,0	24,4	43,9	68,3
Walutowe instrumenty pochodne, w tym:	705,8	670,7	35 143,5	27 570,3	8 890,0	71 603,8
kontrakty walutowe (swap, forward), w tym:	641,2	605,3	35 143,5	27 570,3	3 451,6	66 165,4
kontrakty walutowe (swap, forward) EUR/PLN	113,1	114,3	8 988,3	8 425,4	1 571,1	18 984,8
kontrakty walutowe (swap, forward) USD/PLN	260,1	229,5	15 941,4	8 316,9	16,4	24 274,7
kontrakty walutowe (swap, forward) EUR/USD	51,7	94,6	5 743,9	2 347,2	189,0	8 280,1
kontrakty walutowe pozostałe pary walut	216,3	166,9	4 469,9	8 480,8	1 675,1	14 625,8
CIRS, w tym:	64,6	65,4	0,0	0,0	5 438,4	5 438,4
CIRS EUR/PLN (float-float)	57,3	50,3	0,0	0,0	3 933,7	3 933,7
CIRS EUR/PLN (float-fixed)	7,3	15,1	0,0	0,0	1 504,7	1 504,7
Bieżące transakcje pozabilansowe, w tym:	2,2	1,9	8 306,7	-	-	8 306,7
operacje wymiany walutowej	2,2	1,9	2 865,8	-	-	2 865,8
operacje papierami wartościowymi	0,0	0,0	5 440,9	-	-	5 440,9
Pozostałe pozabilansowe instrumenty finansowe	0,0	0,0	1 219,4	-	-	1 219,4
Razem	974,9	1 602,3	148 420,7	208 165,7	459 168,1	815 754,5

Instrumenty pochodne stopy procentowej IRS/FRA „rozliczane do rynku” (ang.: „settled-to-market”)

Instrumenty pochodne stopy procentowej IRS/FRA przekazane do rozliczania za pośrednictwem centralnych kontrahentów/CCP rozliczane są zgodnie z podejściem „settlement-to-market/rozliczenie do rynku”. Zgodnie z warunkami wspomnianej usługi, ekspozycja bilansowa wynikająca z transakcji jest codziennie rozliczana w oparciu o zmianę wartości godziwej poszczególnych transakcji. W związku z tym nie jest składany depozyt zabezpieczający Variation Margin. Wartość bilansowa poszczególnych transakcji uwzględnia przepływy realizowane w ramach dziennego rozliczenia ekspozycji z nich wynikających, w tym przepływy wynikające z rozliczenia kwoty wyrównania ceny (ang.: price alignment amout), która zapewnia ekonomiczną ekwiwalentność zastosowanego podejścia do podejścia „collateralized-to-market/zabezpieczone do rynku”.

18. Pochodne instrumenty zabezpieczające

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym sporządzonym za rok 2023 (podobnie jak za rok 2022) Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej oraz rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych. W tabeli poniżej zaprezentowano wycenę instrumentów zabezpieczających w podziale na instrumenty zabezpieczające wartość godziwą papierów wartościowych oraz instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne. Wycena instrumentów zabezpieczających prezentowana jest w pozycji *Pochodne instrumenty zabezpieczające* w aktywach (wycena dodatnia) i zobowiązaniach (wycena ujemna) skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej Grupy.

stan na 31 grudnia	2023		2022	
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania
Instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne	204,8	273,5	139,2	367,2
Instrumenty zabezpieczające wartość godziwą papierów wartościowych	3,6	6,8	0,0	2,3
Razem pochodne instrumenty zabezpieczające	208,4	280,3	139,2	369,5

Szczegółowe informacje na temat stosowanej w Grupie rachunkowości zabezpieczeń zamieszczone są w dalszej części sprawozdania w sekcji *Zarządzanie ryzykiem oraz kapitałem*, w rozdziale II.3.8. *Rachunkowość zabezpieczeń*.

19. Inwestycyjne papiery wartościowe

stan na 31 grudnia	2023	2022
Wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody, w tym:	23 916,2	15 812,7
dłużne papiery wartościowe, w tym:	23 680,3	15 691,8
obligacje Skarbu Państwa w PLN	21 345,4	12 153,8
obligacje Skarbu Państwa w EUR	546,1	1 803,4
obligacje Europejskiego Banku Inwestycyjnego	1 377,7	1 308,9
obligacje Rządu Austriackiego	411,1	425,7
instrumenty kapitałowe	235,9	120,9
Wyceniane według zamortyzowanego kosztu, w tym:	32 697,5	32 620,1
dłużne papiery wartościowe, w tym:	32 697,5	32 620,1
obligacje Skarbu Państwa w PLN	13 095,0	13 352,5
obligacje Skarbu Państwa w EUR	2 940,4	3 192,1
obligacje Europejskiego Banku Inwestycyjnego	6 700,4	6 815,7
obligacje Polskiego Funduszu Rozwoju	3 859,7	3 858,4
obligacje Banku Gospodarstwa Krajowego	1 804,8	1 802,1
bony pieniężne NBP	4 297,2	3 599,3
Razem	56 613,7	48 432,8

Wartość prezentowana w pozycji *instrumenty kapitałowe* w kategorii wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody obejmuje inwestycje w akcje i udziały wyemitowane przez podmioty, które są uważane za istotne z punktu widzenia działalności Grupy. Podejście do wyceny do wartości godziwej tych instrumentów zostało opisane w dalszej części sprawozdania w nocie objaśniającej nr 36. *Wartość Godziwa*. Z tytułu posiadanych akcji Grupa otrzymała w 2023 roku przychód w postaci dywidend w wysokości 7,4 mln zł (6,8 mln zł w roku 2022), który został zaprezentowany w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji *Wynik na sprzedaży papierów wartościowych i przychody z tytułu dywidend*.

Ujawnienia na temat jakości kredytowej inwestycyjnych papierów wartościowych znajdują się w dalszej części sprawozdania finansowego w sekcji *Zarządzanie ryzykiem oraz kapitałem*, w rozdziale II.2.10.6. *Jakość kredytowa innych aktywów finansowych*.

Inwestycyjne papiery wartościowe według terminów zapadalności

stan na 31 grudnia						
	2023			2022		
	wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	wyceniane według amortyzowanego kosztu	Ogółem	wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	wyceniane według amortyzowanego kosztu	Ogółem
bez określonego terminu	235,9	-	235,9	120,9	-	120,9
do 1 miesiąca	-	4 400,0	4 400,0	48,5	3 599,3	3 647,8
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	466,2	5 159,7	5 625,9	-	180,6	180,6
powyżej 1 roku do 5 lat	20 650,1	19 818,7	40 468,8	10 203,2	22 615,2	32 818,4
powyżej 5 lat	2 564,0	3 319,1	5 883,1	5 440,1	6 225,0	11 665,1
Razem	23 916,2	32 697,5	56 613,7	15 812,7	32 620,1	48 432,8

20. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań

Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań spełniające kryterium odrębnej prezentacji w sprawozdaniu z sytuacji finansowej

Grupa prezentuje odrębnie w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej, aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań, które mogą być zastawione lub odsprzedane przez otrzymującego zabezpieczenie. Zgodnie z MSSF 9.3.2.23(a) aktywa te muszą być wyodrębnione i zaprezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oddzielnie od innych aktywów.

Na 31 grudnia 2023 roku (podobnie jak na 31 grudnia 2022 roku) Grupa posiadała aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań w portfelu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy.

stan na 31 grudnia		
	2023	2022
obligacje stanowiące zabezpieczenie zobowiązań z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu (transakcje sell-buy-back), w tym:		
obligacje Skarbu Państwa w PLN	133,1	125,2
obligacje Skarbu Państwa Czech w CZK	32,1	38,6
Razem	165,2	163,8

Pozostałe aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań

Wartość bilansową pozostałych aktywów finansowych stanowiących zabezpieczenie zobowiązań, które nie spełniają kryterium odrębnej prezentacji w sprawozdaniu z sytuacji finansowej prezentuje poniższa tabela.

stan na 31 grudnia						
	2023			2022		
	portfel aktywów finansowych wycenianych wg wartości godziwej przez inne całkowite dochody	portfel aktywów finansowych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu	Razem	portfel aktywów finansowych wycenianych wg wartości godziwej przez inne całkowite dochody	portfel aktywów finansowych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu	Razem
obligacje Skarbu Państwa w PLN, w tym:	275,1	831,1	1 106,2	255,9	842,8	1 098,7
stanowiące zabezpieczenie na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	-	528,7	528,7	-	581,4	581,4
stanowiące blokadę pod zobowiązanie do zapłaty z tytułu składki na fundusz gwarancyjny banków	-	200,1	200,1	-	199,6	199,6
stanowiące blokadę pod zobowiązanie do zapłaty z tytułu składki na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków	245,1	-	245,1	240,9	-	240,9
stanowiące wniesienie zabezpieczenia w papierach wartościowych z tytułu wstępnego depozytu rozliczeniowego	-	30,7	30,7	-	30,9	30,9
stanowiące wniesienie zabezpieczenia w papierach wartościowych z tytułu wstępnego depozytu rozliczeniowego dla Rynku ASO	-	61,4	61,4	-	20,6	20,6
stanowiące zabezpieczenie pod fundusz rozliczeniowy	-	10,2	10,2	-	10,3	10,3
stanowiące zabezpieczenie w rejestrze zabezpieczeń listów zastawnych	30,0	-	30,0	15,0	-	15,0
obligacje Skarbu Państwa w EUR, w tym:	-	67,7	67,7	-	73,5	73,5
stanowiące depozyt zabezpieczający pod rozliczenie transakcji w EUREX	-	67,7	67,7	-	73,5	73,5
obligacje Europejskiego Banku Inwestycyjnego, w tym:	202,0	397,4	599,4	283,7	504,1	787,8
stanowiące zabezpieczenie rozliczeń dokonywanych z LCH	-	256,7	256,7	78,1	354,1	432,2
stanowiące depozyt zabezpieczający pod rozliczenie transakcji w EUREX	202,0	115,1	317,1	205,6	124,4	330,0
na rachunku w Euroclear, przeznaczone na zabezpieczenie pod transakcje nie przekazane do izb clearingowych	-	25,6	25,6	-	25,6	25,6
obligacje Rządu Austriackiego - stanowiące zabezpieczenie rozliczeń dokonywanych z LCH	411,1	-	411,1	425,7	-	425,7
wierzytelności hipoteczne stanowiące zabezpieczenie listów zastawnych	-	2 417,6	2 417,6	-	1 984,9	1 984,9
Razem	888,2	3 713,8	4 602,0	965,3	3 405,3	4 370,6

Blokowanie papierów wartościowych odbywa się z uwzględnieniem warunków wynikających z:

- Ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji,
- Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego I Rady (UE) nr 648/2012 z dnia 4 lipca 2012 roku,
- z zawartych umów,
- zobowiązań z tytułu transakcji z przyrzeczeniem odkupu.

Grupa posiada zobowiązania z tytułu emisji listów zastawnych, których zabezpieczeniem są wskazane powyżej wierzytelności hipoteczne. Na koniec 2023 i 2022 roku wartość nominalna wyemitowanych listów zastawnych wynosiła 400 mln zł. Szczegółowe informacje na temat wyemitowanych listów zastawnych znajdują się w nocie objaśniającej nr 30. *Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych.*

Grupa posiada złożone depozyty zabezpieczające typu call stanowiące zabezpieczenie transakcji na instrumentach pochodnych. Należności z tego tytułu prezentowane są w nocie objaśniającej nr 15. *Kredyty i inne należności udzielone innym bankom* oraz w nocie objaśniającej nr 21. *Kredyty i inne należności udzielone klientom wyceniane według amortyzowanego kosztu.*

Do aktywów o ograniczonej możliwości dysponowania poza instrumentami prezentowanymi w niniejszej nocie zalicza się także wartość rezerwy obowiązkowej, którą jednostka dominująca Grupy zobowiązana jest utrzymywać na rachunku bieżącym w NBP. Więcej informacji na temat rezerwy obowiązkowej zawarto w nocie objaśniającej nr 14. Kasa i środki w Banku Centralnym.

Papiery wartościowe nie stanowiące aktywów Grupy przyjęte jako zabezpieczenie zobowiązań z tytułu transakcji z przyrzeczeniem odkupu

Wartość rynkowa papierów wartościowych będących przedmiotem transakcji typu buy-sell-back / reverse repo wynosiła 607,4 mln zł według stanu na 31 grudnia 2023 roku w porównaniu do 471,2 mln zł według stanu na 31 grudnia 2022 roku. Na 31 grudnia 2023 roku papiery o wartości 595,7 mln zł były przedmiotem dalszej odsprzedaży (w porównaniu do 433,7 mln zł na 31 grudnia 2022 roku).

21. Kredyty i inne należności udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu

stan na 31 grudnia						
	2023			2022		
	brutto	odpis	netto	brutto	odpis	netto
Portfel kredytowy, w tym:	158 255,8	-3 508,1	154 747,7	156 360,4	-3 269,2	153 091,2
Bankowość korporacyjna	93 364,1	-2 525,1	90 839,0	92 478,0	-2 192,2	90 285,8
kredyty w rachunku bieżącym	13 739,3	-140,1	13 599,2	15 444,8	-484,0	14 960,8
kredyty i pożyczki terminowe	55 373,1	-2 201,0	53 172,1	53 021,0	-1 518,9	51 502,1
należności leasingowe	13 208,5	-78,1	13 130,4	12 479,1	-115,6	12 363,5
należności faktoringowe	6 851,5	-104,2	6 747,3	7 751,0	-69,0	7 682,0
dłużne papiery wartościowe (korporacyjne i komunalne)	4 191,7	-1,7	4 190,0	3 782,1	-4,7	3 777,4
Bankowość detaliczna	64 891,7	-983,0	63 908,7	63 882,4	-1 077,0	62 805,4
kredyty i pożyczki hipoteczne	55 718,5	-226,3	55 492,2	55 155,6	-269,1	54 886,5
kredyty w rachunku bieżącym	706,4	-62,7	643,7	697,5	-63,5	634,0
pozostałe kredyty i pożyczki	8 466,8	-694,0	7 772,8	8 029,3	-744,4	7 284,9
Inne należności, w tym:	1 773,0	0,0	1 773,0	1 883,4	0,0	1 883,4
złożone depozyty zabezpieczające typu call	606,9	0,0	606,9	827,6	0,0	827,6
inne	1 166,1	0,0	1 166,1	1 055,8	0,0	1 055,8
Razem	160 028,8	-3 508,1	156 520,7	158 243,8	-3 269,2	154 974,6

Ujawnienia na temat jakości kredytowej portfela kredytowego znajdują się w dalszej części sprawozdania finansowego w sekcji Zarządzanie ryzykiem oraz kapitałem, w rozdziale II.2.10.2. Jakość portfela kredytowego.

Kredyty i inne należności udzielone klientom według terminów zapadalności

stan na 31 grudnia	2023	2022
bez określonego terminu	17 174,9	15 669,0
do 1 miesiąca	7 041,2	5 848,8
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	8 761,1	8 811,0
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	18 854,3	20 767,4
powyżej 1 roku do 5 lat	51 533,7	52 554,8
powyżej 5 lat	54 649,4	52 910,9
dla których termin zapadalności upłynął	2 014,2	1 681,9
Razem (brutto)	160 028,8	158 243,8

Należności z tytułu leasingu finansowego

Według stanu na 31 grudnia 2023 roku największy udział w portfelu przedmiotów oddanych w leasing stanowiły pojazdy (52,0% wartości portfela), jednocześnie w stosunku do końca roku 2022 odnotowano wzrost o 9,6% wartości umów finansowania pojazdów.

Znaczny udział w portfelu stanowią również maszyny i urządzenia (34,5% wartości portfela) przy jednoczesnym wzroście o 4,4% w stosunku do wartości finansowanych maszyn i urządzeń z końca roku 2022, pozostałe ruchomości stanowiły 9,1% wartości portfela (wzrost o 14,0% w stosunku do końca roku 2022).

Jednocześnie w 2023 roku zmniejszył się o 1,5 p.p. udział w portfelu leasingu nieruchomości do poziomu 4,0% (spadek wartości portfela o 22,3% w stosunku do końca roku 2022).

Przyszłe minimalne płatności leasingowe, które mają być otrzymane przez Grupę z tytułu umów leasingowych przedstawiają się następująco:

stan na 31 grudnia		
	2023	2022
poniżej 1 roku	4 821,2	4 627,1
od 1 roku do 2 lat	3 344,7	3 168,0
od 2 do 3 lat	2 566,7	2 213,6
od 3 do 4 lat	1 391,2	1 482,5
od 4 do 5 lat	690,5	629,4
powyżej 5 lat	394,2	358,5
Razem	13 208,5	12 479,1

Należności brutto z tytułu leasingu finansowego, które mają być otrzymane przez Grupę z tytułu umów leasingowych przedstawiają się następująco:

stan na 31 grudnia		
	2023	2022
poniżej 1 roku	5 543,0	5 293,0
od 1 roku do 2 lat	3 798,0	3 576,9
od 2 do 3 lat	2 816,7	2 439,1
od 3 do 4 lat	1 509,6	1 589,2
od 4 do 5 lat	738,3	670,4
powyżej 5 lat	429,0	385,0
Razem	14 834,6	13 953,6

Wartość bieżąca minimalnych rat leasingowych przedstawia się następująco:

stan na 31 grudnia		
	2023	2022
Należności (brutto) z tytułu leasingu finansowego	14 834,6	13 953,6
Niezapadłe odsetki	1 626,1	1 474,5
Wartość bieżąca minimalnych rat leasingowych	13 208,5	12 479,1

Przychody zrealizowane przez Grupę z tytułu umów leasingu finansowego przedstawiają się następująco:

za rok kończący się 31 grudnia		
	2023	2022
Zysk ze sprzedaży środków trwałych (przedmiotów leasingu)	6,4	3,4
Przychody odsetkowe z inwestycji leasingowej netto	892,5	638,0
Zmienne opłat leasingowe (provizje od umów)	22,2	20,8
Razem	921,1	662,2

W 2023 roku, podobnie jak w 2022 roku, nie stwierdzono przypadków występowania istotnych modyfikacji umów leasingu finansowego.

Sposób zarządzania ryzykiem przez leasingodawcę związanym z wszelkimi prawami, jakie zachowuje on w odniesieniu do bazowych składników aktywów

W umowach leasingu finansowego leasingobiorca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie pożytki wynikające z posiadania przedmiotu leasingu.

Podstawowym zabezpieczeniem kontraktów leasingowych są przedmioty leasingu, dotyczy to wszystkich umów, z uwagi na konstrukcję standardowej umowy leasingowej oraz fakt, iż własność przedmiotu leasingu pozostaje do czasu zakończenia umowy po stronie leasingodawcy. Przedmioty leasingu są ubezpieczane w pełnym zakresie przez Grupę lub przez Klienta w zaakceptowanych przez Grupę towarzystwach ubezpieczeniowych. Przed zawarciem umowy leasingu Grupa dokonuje oceny zdolności kredytowej klienta oraz oceny ryzyka związanego z przedmiotem leasingu. Dodatkowo, mając na względzie ograniczenia potencjalnej straty w sytuacji braku obsługi długu, Grupa dąży do zawierania dodatkowych umów zabezpieczeń. Typ i wartość wymaganych zabezpieczeń są uzależnione od kwoty i przedmiotu finansowania, parametrów leasingu (np. udział własny, okres finansowania, wartość rezydualna). Zgodnie z warunkami umów leasingu w przypadku wypowiedzenia umowy leasingu należności z niej wynikające stają się wymagalne. Dodatkowo w ramach realizacji zabezpieczeń Grupa przejmuje przedmiot leasingu i niezwłocznie dąży do zagospodarowania go w możliwie jak najkorzystniejszy sposób (sprzedaż, releasing).

22. Inwestycje w jednostki stowarzyszone wyceniane metodą praw własności

ING Bank Śląski S.A. posiada pośredni udział w kapitale zakładowym spółki Goldman Sachs TFI S.A. (do 23 kwietnia 2023 roku pod nazwą NN Investment Partners TFI S.A.) poprzez swój podmiot zależny – spółkę ING Investment Holding (Polska) S.A. Przedmiotem działalności spółki jest tworzenie funduszy oraz portfeli inwestycyjnych i zarządzanie nimi. Grupa ujmuje udziały jako inwestycję w jednostkę stowarzyszoną i wycenia metodą praw własności zgodnie z MSR 28. Wartość bilansowa udziału w Goldman Sachs TFI S.A.wynosiła na koniec 2023 roku 180,9 mln zł w porównaniu z 178,9 mln zł na koniec 2022 roku.

Wybrane dane dotyczące jednostki stowarzyszonej

	2023	2022
	Goldman Sachs TFI S.A.	
Udział w kapitałach jednostki	45%	45%
Aktywa, w tym:	191,4	177,4
krótkoterminowe	175,3	119,7
długoterminowe	16,1	57,7
Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania, w tym:	61,3	57,5
krótkoterminowe	45,3	50,1
długoterminowe	16,0	7,4
Aktywa netto	130,1	119,9
Zysk (strata)	71,2	61,0
Przychody	155,1	137,8
Całkowite dochody ogółem	71,2	61,0
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	86,8	79,3
Krótkoterminowe zobowiązania finansowe (z wył. zobow. z tyt. dostaw i usług oraz pozostałych zobow. i rezerw)	10,7	14,8
Długoterminowe zobowiązania finansowe (z wył. zobow. z tyt. dostaw i usług oraz pozostałych zobow. i rezerw)	11,3	7,4
Amortyzacja	1,1	1,2
Przychody odsetkowe	4,2	3,3
Koszty odsetkowe	0,2	0,1
Obciążenie lub dochód z tytułu podatku dochodowego	17,7	14,8

Poniżej przedstawiono uzgodnienie wartości bilansowej inwestycji w jednostkę stowarzyszoną za rok 2023 i 2022.

za rok kończący się 31 grudnia	2023	2022
Wartość bilansowa na początek okresu	178,9	184,8
wycena metodą praw własności w okresie	29,5	25,6
otrzymane dywidendy	-27,5	-31,5
Wartość bilansowa na koniec okresu	180,9	178,9

23. Rzeczowe aktywa trwałe

stan na 31 grudnia	2023	2022
Aktywa z tytułu prawa do użytkowania, w tym:	461,8	409,1
nieruchomości	441,4	393,2
środki transportu	20,4	15,8
pozostałe aktywa	0,0	0,1
Nieruchomości własne	215,3	245,0
Inwestycje w obcych środkach trwałych	98,4	88,1
Sprzęt informatyczny	101,0	122,6
Pozostałe rzeczowe aktywa trwałe	68,8	58,8
Środki trwałe w budowie	57,1	26,4
Razem	1 002,4	950,0

Nie występują ograniczenia prawne dotyczące rzeczowych aktywów trwałych na koniec 2023 i 2022 roku.

Zobowiązania umowne do nabycia rzeczowego majątku trwałego

W roku 2023 Grupa zawarła umowy z kontrahentami skutkujące w przyszłości przyrostem wartości rzeczowych aktywów trwałych na łączną kwotę 6,5 mln zł. Z uwagi na ramowy charakter części umów kwota ta nie jest docelowa – jej wysokość będzie wynikała z kosztorysów skalkulowanych w trakcie realizacji. Umowy dotyczą nieruchomości (budynków i budowli), inwestycji w obcych środkach trwałych, środków trwałych w budowie oraz pozostałych środków trwałych. Na koniec roku 2022 Grupa posiadała umowy (częściowo o charakterze ramowym) dotyczące nieruchomości (budynków i budowli), inwestycji w obcych środkach trwałych, środków trwałych w budowie oraz pozostałych środków trwałych na łączną kwotę 20,0 mln zł.

W tabelach zaprezentowano zmiany wartości brutto oraz skumulowanej amortyzacji dla poszczególnych grup rzeczowych aktywów trwałych, jakie miały miejsce w roku 2023 i 2022.

2023

za rok kończący się 31 grudnia

	aktywa z tytułu prawa do użytkowania				nieruchomości własne	inwestycje w obcych środkach trwałych	sprzęt informatyczny	pozostałe rzeczowe aktywa trwałe	środki trwałe w budowie	Razem
	nieruchomości	środki transportu	pozostałe aktywa	Ogółem						
Wartość brutto na początek okresu	731,5	44,7	1,3	777,5	419,8	476,5	459,6	385,5	26,4	2 545,3
Zwiększenia, w tym:	205,2	16,1	0,2	221,5	12,1	52,0	32,2	26,7	117,0	461,5
nowe umowy dotyczące prawa do użytkowania	79,8	14,7	-	94,5	-	-	-	-	-	94,5
korekta aktywa w związku z rekalkulacją zobowiązania leasingowego	125,4	1,4	0,2	127,0	-	-	-	-	-	127,0
zakup	-	-	-	0,0	-	36,4	0,8	1,6	117,0	155,8
przyjęcie z inwestycji	-	-	-	0,0	8,8	15,6	31,0	24,2	-	79,6
przekwalifikowanie z aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	-	-	-	0,0	3,3	-	-	0,9	-	4,2
nabycie zorganizowanej części przedsiębiorstwa	-	-	-	0,0	-	-	0,4	-	-	0,4
Zmniejszenia, w tym:	-56,6	-10,1	0,0	-66,7	0,0	-11,9	-1,1	-0,3	-86,3	-166,3
przedterminowe zakończenie kontraktu	-34,5	-10,1	-	-44,6	-	-	-	-	-	-44,6
korekta aktywa w związku z rekalkulacją zobowiązania leasingowego	-22,1	-	-	-22,1	-	-	-	-	-	-22,1
sprzedaż i likwidacja	-	-	-	0,0	-	-1,1	-1,1	-0,3	-	-2,5
przyjęcie z inwestycji	-	-	-	0,0	-	-	-	-	-79,6	-79,6
inne	-	-	-	0,0	-	-10,8	-	-	-6,7	-17,5
Zmiana wartości godziwej, w tym:	0,0	0,0	0,0	0,0	-26,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-26,0
uwzględniona w innych całkowitych dochodach	-	-	-	0,0	-0,1	-	-	-	-	-0,1
uwzględniona w rachunku zysków i strat*	-	-	-	0,0	-25,9	-	-	-	-	-25,9
Wartość brutto na koniec okresu	880,1	50,7	1,5	932,3	405,9	516,6	490,7	411,9	57,1	2 814,5
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	-338,3	-28,9	-1,2	-368,4	-174,8	-388,4	-337,0	-326,7	0,0	-1 595,3
Zmiany w okresie, w tym:	-100,4	-1,4	-0,3	-102,1	-15,8	-29,8	-52,7	-16,4	0,0	-216,8
odpisy amortyzacyjne	-115,7	-11,2	-0,3	-127,2	-14,8	-29,8	-51,9	-15,5	-	-239,2
zmniejszenie zakresu i przedterminowe zakończenie kontraktu	15,3	9,8	-	25,1	-	-	-	-	-	25,1
przekwalifikowanie z aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	-	-	-	0,0	-1,0	-	-	-0,9	-	-1,9
nabycie zorganizowanej części przedsiębiorstwa	-	-	-	0,0	-	-	-0,2	-	-	-0,2
inne	-	-	-	0,0	-	-	-0,6	-	-	-0,6
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	-438,7	-30,3	-1,5	-470,5	-190,6	-418,2	-389,7	-343,1	0,0	-1 812,1
Wartość netto na koniec okresu	441,4	20,4	0,0	461,8	215,3	98,4	101,0	68,8	57,1	1 002,4

*) w linii koszty działania, w pozycji szczegółowej koszty utrzymania budynków i wycen nieruchomości do wartości godziwej.

2022

za rok kończący się 31 grudnia

	aktywa z tytułu prawa do użytkowania				nieruchomości własne	inwestycje w obcych środkach trwałych	sprzęt informatyczny	pozostałe rzeczowe aktywa trwałe	środki trwałe w budowie	Razem
	nieruchomości	środki transportu	pozostałe aktywa	Ogółem						
Wartość brutto na początek okresu	566,9	40,8	0,9	608,6	422,1	347,5	378,4	450,9	38,6	2 246,1
Zwiększenia, w tym:	196,8	8,3	0,4	205,5	12,9	132,8	82,4	20,8	121,1	575,5
nowe umowy dotyczące prawa do użytkowania	53,8	6,9	-	60,7	-	-	-	-	-	60,7
korekta aktywa w związku z rekalkulacją zobowiązania leasingowego	143,0	1,4	0,4	144,8	-	-	-	-	-	144,8
zakup	-	-	-	0,0	-	28,4	0,1	0,5	121,1	150,1
przyjęcie z inwestycji	-	-	-	0,0	12,5	12,5	82,3	18,7	-	126,0
przekwalifikowanie do/z innej kategorii rzeczowych aktywów trwałych	-	-	-	0,0	0,4	91,9	-	1,6	-	93,9
Zmniejszenia, w tym:	-32,2	-4,4	0,0	-36,6	-8,1	-3,8	-1,2	-86,2	-133,3	-269,2
przedterminowe zakończenie kontraktu	-23,9	-3,7	-	-27,6	-	-	-	-	-	-27,6
korekta aktywa w związku z rekalkulacją zobowiązania leasingowego	-8,3	-0,7	-	-9,0	-	-	-	-	-	-9,0
sprzedaż i likwidacja	-	-	-	0,0	-2,2	-1,4	-1,2	-0,3	-	-5,1
przyjęcie z inwestycji	-	-	-	0,0	-	-	-	-	-126,0	-126,0
przekwalifikowanie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	-	-	-	0,0	-5,4	-0,1	-	-0,9	-	-6,4
przekwalifikowanie do/z innej kategorii rzeczowych aktywów trwałych	-	-	-	0,0	-0,5	-1,5	-	-85,0	-6,9	-93,9
inne	-	-	-	0,0	-	-0,8	-	-	-0,4	-1,2
Zmiana wartości godziwej, w tym:	0,0	0,0	0,0	0,0	-7,1	0,0	0,0	0,0	0,0	-7,1
uwzględniona w rachunku zysków i strat*	-	-	-	0,0	-7,1	-	-	-	-	-7,1
Wartość brutto na koniec okresu	731,5	44,7	1,3	777,5	419,8	476,5	459,6	385,5	26,4	2 545,3
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	-262,0	-22,3	-0,9	-285,2	-162,9	-296,1	-293,6	-377,1	0,0	-1 414,9
Zmiany w okresie, w tym:	-76,3	-6,6	-0,3	-83,2	-11,9	-92,3	-43,4	50,4	0,0	-180,4
odpisy amortyzacyjne	-93,1	-10,7	-0,3	-104,1	-14,2	-29,3	-43,9	-13,1	-	-204,6
zmniejszenie zakresu i przedterminowe zakończenie kontraktu	16,8	4,1	-	20,9	-	-	-	-	-	20,9
przekwalifikowanie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	-	-	-	0,0	1,8	0,1	-	0,9	-	2,8
przekwalifikowanie do/z innej kategorii rzeczowych aktywów trwałych	-	-	-	0,0	0,5	-63,1	-	62,6	-	0,0
inne	-	-	-	0,0	-	-	0,5	-	-	0,5
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	-338,3	-28,9	-1,2	-368,4	-174,8	-388,4	-337,0	-326,7	0,0	-1 595,3
Wartość netto na koniec okresu	393,2	15,8	0,1	409,1	245,0	88,1	122,6	58,8	26,4	950,0

*) w linii koszty działania, w pozycji szczegółowej koszty utrzymania budynków i wycen nieruchomości do wartości godziwej

24. Wartości niematerialne

stan na 31 grudnia		
	2023	2022
Wartość firmy ujęta w wyniku wniesionego aportem oddziału ING Bank N.V.	223,3	223,3
Oprogramowanie	232,4	169,2
Nakłady na wartości niematerialne	37,0	23,3
Inne wartości niematerialne	1,4	1,4
Razem	494,1	417,2

Poniżej zaprezentowano zmiany w roku 2023 i 2022 w poszczególnych grupach wartości niematerialnych.

2023 za rok kończący się 31 grudnia					
	wartość firmy	oprogramowanie	nakłady na wartości niematerialne	inne wartości niematerialne	Razem
Wartość brutto na początek okresu	223,3	1 413,2	23,3	19,3	1 679,1
Zwiększenia, w tym:	0,0	176,7	144,7	1,4	322,8
zakup	-	18,3	144,7	-	163,0
przyjęcie z inwestycji	-	128,8	-	1,4	130,2
nabycie zorganizowanej części przedsiębiorstwa	-	29,6	-	-	29,6
Zmniejszenia, w tym:	0,0	-0,4	-131,0	0,0	-131,4
przyjęcie z inwestycji	-	-	-130,2	-	-130,2
inne	-	-0,4	-0,8	-	-1,2
Utrata wartości	-	-2,0	-	-	-2,0
Wartość brutto na koniec okresu	223,3	1 587,5	37,0	20,7	1 868,5
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	0,0	-1 244,0	0,0	-17,9	-1 261,9
Zmiany w okresie, w tym:	0,0	-111,1	0,0	-1,4	-112,5
odpisy amortyzacyjne	-	-86,8	-	-1,4	-88,2
nabycie zorganizowanej części przedsiębiorstwa	-	-26,5	-	-	-26,5
inne	-	2,2	-	-	2,2
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	0,0	-1 355,1	0,0	-19,3	-1 374,4
Wartość netto na koniec okresu	223,3	232,4	37,0	1,4	494,1

2022 za rok kończący się 31 grudnia					
	wartość firmy	oprogramowanie	nakłady na wartości niematerialne	inne wartości niematerialne	Razem
Wartość brutto na początek okresu	223,3	1 309,2	14,1	18,0	1 564,6
Zwiększenia, w tym:	0,0	106,6	118,1	1,3	226,0
zakup	-	-	118,1	-	118,1
przyjęcie z inwestycji	-	106,6	-	1,3	107,9
Zmniejszenia, w tym:	0,0	-2,0	-108,9	0,0	-110,9
przyjęcie z inwestycji	-	-	-107,9	-	-107,9
inne	-	-2,0	-1,0	-	-3,0
Utrata wartości	-	-0,6	-	-	-0,6
Wartość brutto na koniec okresu	223,3	1 413,2	23,3	19,3	1 679,1
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	0,0	-1 170,3	0,0	-16,9	-1 187,2
Zmiany w okresie, w tym:	0,0	-73,7	0,0	-1,0	-74,7
odpisy amortyzacyjne	-	-73,7	-	-1,0	-74,7
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	0,0	-1 244,0	0,0	-17,9	-1 261,9
Wartość netto na koniec okresu	223,3	169,2	23,3	1,4	417,2

Zobowiązania umowne do nabycia wartości niematerialnych

W roku 2023 Grupa zawarła umowy z kontrahentami na nabycie w przyszłości wartości niematerialnych na łączną kwotę 39,2 mln zł, przy czym z uwagi na ramowy charakter części umów kwota ta nie jest docelowa. Umowy te, podobnie jak w roku ubiegłym, dotyczą zakupu licencji oraz wdrożenia oprogramowania komputerowego.

Na koniec roku 2022 Grupa posiadała umowy (częściowo o charakterze ramowym) zakupu licencji oraz wdrożenia oprogramowania na łączną kwotę 70,9 mln zł.

Test na utratę wartości ośrodków wypracowujących środki pieniężne, które posiadają wartość firmy

W odniesieniu do wartości firmy test na utratę wartości jest przeprowadzany przynajmniej raz w roku bez względu na stwierdzenie jakichkolwiek przesłanek wskazujących na to, że możliwość utraty wartości mogła nastąpić.

W jednostce dominującej Grupy testem na utratę wartości objęto wartość firmy uzyskaną w wyniku wniesionego aportem oddziału ING Bank N.V., która została przypisana do działalności korporacyjnej Grupy. Ustalono najmniejsze możliwe do zidentyfikowania ośrodki wypracowujące środki pieniężne, do których przypisano wartość firmy w łącznej kwocie 223,3 mln zł. Nie stwierdzono żadnych innych dodatkowych składników wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania, które mogłyby zostać przyporządkowane do zidentyfikowanych ośrodków generujących środki pieniężne.

Dane wejściowe dla potrzeb testu obejmują wysokość kapitału ekonomicznego, aktywów ważonych ryzykiem, zysku przed opodatkowaniem w podziale na segmenty oraz efektywnej stopy podatkowej. Test wykonywany jest na podstawie modelu kalkulującego i porównującego wartość bieżącą wolnych przepływów pieniężnych ośrodka z wielkością szacowanej wartości księgowej kapitałów ośrodka. Przepływy pieniężne ośrodka zdefiniowane są jako zyski netto pomniejszone o kapitał wymagany do utrzymania współczynnika wypłacalności na wymaganym poziomie.

Do dyskontowania przepływów użyto na koniec 2023 roku stopy dyskonta w wysokości 11,42% reprezentującej średni ważony koszt kapitału, oszacowany na bazie stopy wolnej od ryzyka (5,20%), współczynnika beta (1,13) oraz premii za ryzyko cen akcji (5,50%). Na koniec 2022 roku, stopa dyskonta użyta do dyskontowania przepływów, wynosiła 13,34% i została oszacowana na bazie stopy wolnej od ryzyka wynoszącej 6,86%, współczynnika beta wynoszącego 1,08 oraz premii za ryzyko cen akcji na poziomie 6,00%. Do pozostałych założeń należy nominalna stopa wzrostu po okresie prognozy (3,5% na koniec 2023 roku podobnie jak na koniec 2022 roku).

Ustalenie wartości odzyskiwalnej przeprowadzono w oparciu o oszacowanie wartości użytkowej składnika aktywów przy uwzględnieniu szacunkowej prognozy oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych generowanych

w trakcie kontynuowania użytkowania. Prognozy dotyczące przepływów pieniężnych opierają się na racjonalnych założeniach odzwierciedlających jak najwłaściwszą ocenę kierownictwa odnośnie całokształtu warunków, które wystąpią podczas pozostającego okresu użytkowania aktywów. Prognozy dotyczące przepływów oparte są na przyjętym w jednostce dominującej Grupy średnioterminowym planie finansowym oraz strategii działania obejmującym maksymalnie okres najbliższych 3 lat. Dane dotyczące kolejnych lat są wynikiem ekstrapolacji. Ekstrapolacja zakłada, że ośrodek wypracowujący przepływy pieniężne utrzyma wskaźnik zysk brutto / aktywa ważne ryzykiem na poziomie z ostatniego roku prognozy Grupy podnosząc swoje zyski o uprzednio wskazaną stopę wzrostu. Zasadność przyjętych założeń jest okresowo weryfikowana - a rozbieżności pomiędzy szacowanymi w oparciu o przyszłe przepływy a rzeczywistymi przepływami analizowane.

Przeprowadzony test wykazał nadwyżkę bieżącej wartości przepływów pieniężnych nad wartością księgową netto ośrodka wypracowującego przepływy pieniężne i w związku z tym nie stwierdzono dla tego ośrodka utraty wartości.

Na 31 grudnia 2023 roku analiza wrażliwości testu na utratę wartości wskazuje, że:

- zwiększenie stopy dyskontowej o 1 p.p. skutkowałoby zmniejszeniem nadwyżki wartości netto przepływów pieniężnych nad wartością księgową netto ośrodka wypracowującego przepływy pieniężne o 18% (w porównaniu z 28% na koniec 2022 roku),
- zmniejszenie stopy dyskontowej o 1 p.p. skutkowałoby zwiększeniem nadwyżki wartości netto przepływów pieniężnych nad wartością księgową netto ośrodka wypracowującego przepływy pieniężne o 24% (w porównaniu z 34% na koniec 2022 roku).

25. Podatek odroczony

Zmiany różnic przejściowych w ciągu roku

2023

za rok kończący się 31 grudnia

	saldo na początek okresu	zmiany odnoszone na wynik finansowy	zmiany odnoszone na inne całkowite dochody	saldo na koniec okresu
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego				
odpis na oczekiwane straty kredytowe	404,0	25,1	-	429,1
leasing operacyjny wycena	165,7	56,5	-	222,2
aktualizacja wyceny instrumentów finansowych	141,9	9,5	-67,7	83,7
świadczenia pracownicze	76,9	10,6	-	87,5
rezerwa na restrukturyzację	8,6	13,0	-	21,6
inne rezerwy	134,3	7,7	-	142,0
rozliczenie różnicy między amortyzacją podatkową a bilansową	18,1	8,4	0,2	26,7
leasing finansowy	0,0	6,5	-	6,5
straty podatkowe	1 038,1	-518,9	-	519,2
korekta z tytułu efektywnej stopy procentowej	90,9	-90,9	-	0,0
inne	12,5	-11,0	-	1,5
Razem	2 091,0	-483,5	-67,5	1 540,0
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego				
aktualizacja wyceny instrumentów finansowych	100,7	-0,3	47,2	147,6
odsetki naliczone	160,6	71,4	-	232,0
korekta z tytułu efektywnej stopy procentowej	0,0	62,3	-	62,3
rozliczenie międzyokresowe dotyczące amortyzacji z tytułu zastosowanej ulgi inwestycyjnej	0,7	0,0	-	0,7
leasing finansowy wycena	0,6	-0,4	-	0,2
Inne	0,2	0,2	-	0,4
Razem	262,8	133,2	47,2	443,2
Podatek odroczony – stan bilansowy, w tym:				
aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	1 828,2	-616,7	-114,7	1 096,8
rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego				1 096,8

2022

za rok kończący się 31 grudnia

	saldo na początek okresu	zmiany odnoszone na wynik finansowy	zmiany odnoszone na inne całkowite dochody	saldo na koniec okresu
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego				
odpis na oczekiwane straty kredytowe	340,3	63,7	-	404,0
leasing operacyjny wycena	116,7	49,0	-	165,7
aktualizacja wyceny instrumentów finansowych	421,8	-338,5	58,6	141,9
świadczenia pracownicze	75,9	1,0	-	76,9
rezerwa na restrukturyzację	11,2	-2,6	-	8,6
inne rezerwy	93,9	40,4	-	134,3
rozliczenie różnicy między amortyzacją podatkową a bilansową	14,5	3,6	-	18,1
straty podatkowe	544,5	493,6	-	1 038,1
korekta z tytułu efektywnej stopy procentowej	0,0	90,9	-	90,9
inne	12,2	0,3	-	12,5
Razem	1 631,0	401,4	58,6	2 091,0
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego				
aktualizacja wyceny instrumentów finansowych	123,2	-	-22,5	100,7
odsetki naliczone	213,3	-52,7	-	160,6
korekta z tytułu efektywnej stopy procentowej	45,7	-45,7	-	0,0
rozliczenie międzyokresowe dotyczące amortyzacji z tytułu zastosowanej ulgi inwestycyjnej	0,9	-0,2	-	0,7
leasing finansowy wycena	1,3	-0,7	-	0,6
Inne	1,6	-1,4	-	0,2
Razem	386,0	-100,7	-22,5	262,8
Podatek odroczony – stan bilansowy, w tym:				
aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	1 245,0	502,1	81,1	1 828,2
rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego				1 828,6
				0,4

Podatek odroczony ujęty bezpośrednio w kapitałach

stan na 31 grudnia		
	2023	2022
Podatek odroczony w skumulowanych innych całkowitych dochodach z tytułu:	84,7	-27,4
aktywów finansowych wycenianych przez inne całkowite dochody - instrumenty dłużne	67,1	-12,0
aktywów finansowych wycenianych przez inne całkowite dochody - instrumenty kapitałowe	40,3	18,4
rzeczowych aktywów trwałych	0,1	0,1
zabezpieczenia przepływów pieniężnych	-16,2	-29,6
zysków/strat aktuarialnych	-6,6	-4,3
Podatek odroczony w zyskach zatrzymanych, z tytułu:	3,9	1,3
motywacyjnych programów pracowniczych	4,1	1,3
niepodzielonego wyniku lat ubiegłych	-0,2	0,0
Razem	88,6	-26,1

26. Inne aktywa

stan na 31 grudnia		
	2023	2022
Rozliczenia międzyokresowe, w tym:	105,7	105,1
przychody do otrzymania	48,7	55,6
z tytułu prowizji	2,6	2,0
z tytułu kosztów działania	54,4	47,5
Pozostałe aktywa, w tym:	38,5	52,7
rozrachunki z odbiorcami	23,7	17,0
rozliczenia publiczno-prawne	12,5	23,7
aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	0,0	2,2
pozostałe	2,3	9,8
Razem	144,2	157,8
w tym aktywa finansowe	38,5	50,5
Przewidywany okres rozliczenia innych aktywów		
do 1 roku	142,0	156,1
powyżej 1 roku	2,2	1,7

Ujawnienia na temat jakości kredytowej innych aktywów finansowych znajdują się w dalszej części sprawozdania finansowego w sekcji Zarządzanie ryzykiem oraz kapitałem, w rozdziale II.2.10.6. Jakość kredytowa innych aktywów finansowych.

27. Zobowiązania wobec innych banków

stan na 31 grudnia		
	2023	2022
Rachunki bieżące	633,4	487,7
Depozyty międzybankowe	167,8	71,5
Kredyty otrzymane*	12 534,8	4 994,0
Przyjęte depozyty zabezpieczające typu call	316,4	80,0
Pozostałe zobowiązania	2,4	6,4
Razem	13 654,8	5 639,6

*) Pozycja "Kredyty otrzymane" obejmuje finansowanie długoterminowych kontraktów leasingowych w EUR (tzw. "matched funding") otrzymane przez spółkę zależną ING Lease Sp. z o.o. od ING Banku N.V. oraz innych banków niepowiązanych z Grupą. Na 31 grudnia 2023 roku pozycja ta obejmuje ponadto zobowiązania z tytułu dwóch nieuprzywilejowanych pożyczek senioralnych (ang. Non Preferred Senior, NPS) otrzymanych przez ING Bank Śląski S.A. od ING Banku N.V. Więcej informacji na temat pożyczek NPS znajduje się w sekcji Zarządzanie ryzykiem oraz kapitałem, w rozdziale I.4. Wymogi MREL.

Zobowiązania wobec innych banków według terminów zapadalności

stan na 31 grudnia		
	2023	2022
bez określonego terminu	763,7	491,4
do 1 miesiąca	996,3	663,4
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	886,7	875,4
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	2 924,2	2 775,1
powyżej 1 roku do 5 lat	5 879,4	635,1
powyżej 5 lat	2 204,5	199,2
Razem	13 654,8	5 639,6

28. Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy

stan na 31 grudnia		
	2023	2022
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu, w tym:		
wycena instrumentów pochodnych	1 060,3	1 602,3
pozostałe zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu, w tym:	761,3	601,5
zobowiązania z tytułu krótkiej pozycji papierów wartościowych	595,6	437,3
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	165,7	164,2
Razem	1 821,6	2 203,8

Szczegółowe ujawnienia na temat wartości nominalnych instrumentów pochodnych oraz ich wyceny w podziale na poszczególne typy instrumentów pochodnych zostały zaprezentowane w nocie objaśniającej nr 17. Wycena instrumentów pochodnych.

Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu (z wyłączeniem wyceny instrumentów pochodnych) według terminów zapadalności

stan na 31 grudnia		
	2023	2022
do 1 miesiąca	165,7	164,2
powyżej 1 roku do 5 lat	244,1	263,6
powyżej 5 lat	351,5	173,7
Razem	761,3	601,5

29. Zobowiązania wobec klientów

stan na 31 grudnia		
	2023	2022
Depozyty, w tym:	202 208,5	189 538,3
Bankowość korporacyjna	90 122,6	84 738,9
depozyty bieżące	60 649,4	53 716,8
w tym depozyty jednodniowe	6 453,0	2 529,3
depozyty oszczędnościowe	19 440,8	18 053,5
depozyty terminowe	10 032,4	12 968,6
Bankowość detaliczna	112 085,9	104 799,4
depozyty bieżące	28 816,0	27 530,3
depozyty oszczędnościowe	67 713,1	69 381,1
depozyty terminowe	15 556,8	7 888,0
Pozostałe zobowiązania, w tym:	3 081,4	3 193,0
zobowiązania z tytułu zabezpieczeń pieniężnych	823,2	742,9
depozyty zabezpieczające typu call	10,8	11,4
inne	2 247,4	2 438,7
Razem	205 289,9	192 731,3

Począwszy od 2023 roku, Grupa zmieniła prezentację danych w niniejszej nocie (w przeważającej większości są to salda zamkniętych rachunków klientów), przesuwając do depozytów (bieżących i terminowych) kwoty prezentowane we wcześniejszych sprawozdaniach finansowych w pozycji *Pozostałe zobowiązania – inne*. Dane na 31 grudnia 2022 roku zostały przekształcone w celu zapewnienia porównywalności.

Zobowiązania wobec klientów według terminów zapadalności

stan na 31 grudnia		
	2023	2022
bez określonego terminu	173 505,7	169 461,8
do 1 miesiąca	17 266,6	12 403,0
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	5 616,4	5 237,6
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	8 866,1	5 587,0
powyżej 1 roku do 5 lat	34,6	41,5
powyżej 5 lat	0,5	0,4
Razem	205 289,9	192 731,3

30. Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych

stan na 31 grudnia		
	2023	2022
Zobowiązania z tytułu emisji, w tym:		
listy zastawne wyemitowane przez ING Bank Hipoteczny S.A.	404,4	404,8
Razem	404,4	404,8

Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych według terminów zapadalności

stan na 31 grudnia		
	2023	2022
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	404,4	0,0
powyżej 1 roku do 5 lat	0,0	404,8
Razem	404,4	404,8

Listy zastawne

Na koniec roku 2023 jak i 2022 Grupa posiadała zobowiązania z tytułu emisji listów zastawnych wyemitowanych w ramach ustanowionego w roku 2019 Programu emisji listów zastawnych ING Banku Hipotecznego S.A. (Program listów zastawnych). Celem ustanowienia Programu było stworzenie infrastruktury prawnej, w ramach której Grupa będzie mogła przeprowadzać emisje listów zastawnych zarówno na rynku lokalnym jak i zagranicznym. Środki pozyskane z inauguracyjnej 5-cio letniej „zielonej” emisji, przeprowadzonej w ramach Programu, zostały przeznaczone na refinansowanie złotych kredytów hipotecznych osób fizycznych, zabezpieczonych na nieruchomościach należących do 15% najbardziej efektywnych energetycznie budynków w Polsce. Wykup emisji będzie miał miejsce w październiku 2024 roku.

Program emisji obligacji

W 2023 roku, podobnie jak w 2022 roku, w ramach Programu Emisji Obligacji (Program obligacji) podmiot zależny Grupy – ING Bank Hipoteczny S.A. – wyemitował 3 serie obligacji (3 serie w 2022 roku), które zostały w całości nabyte przez podmiot z Grupy kapitałowej Banku. Obligacje zostały zarejestrowane w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych w Warszawie a ich łączna wartość nominalna wynosiła 376 mln zł (361 mln zł w 2022 roku).

W 2023 roku ING Bank Hipoteczny S.A. wykupił obligacje, nabyte przez podmiot z Grupy kapitałowej Banku, na łączną kwotę 510 mln zł, z czego 1 serię obligacji wyemitowanych w 2022 roku oraz 3 serie obligacji wyemitowanych w 2023 roku.

W 2022 roku ING Bank Hipoteczny S.A. wykupił 2 serie obligacji, wyemitowanych w 2022 roku oraz wszystkie obligacje (tj. 3 serie), wyemitowane w 2021 roku. Wartość nominalna wykupionych obligacji wynosiła 881 mln zł, z czego 306 mln dotyczyło obligacji, nabytych przez podmiot z Grupy kapitałowej Banku, a 575 mln zł dotyczyło obligacji, wyemitowanych w 2021 roku i nabytych przez podmioty spoza Grupy.

Na koniec 2023 roku, podobnie jak na koniec 2022 roku, łączna wartość nominalna wyemitowanych i niewykupionych przez podmioty spoza Grupy obligacji własnych wynosiła 0 mln zł.

31. Zobowiązania podporządkowane

ING Bank Śląski posiada w swoim bilansie dwie pożyczki podporządkowane wynikające z umów z podmiotem dominującym, tj. z ING Bank N.V. z siedzibą w Amsterdamie. Są to:

- Umowa zawarta w 30 września 2019 roku na kwotę 250,0 mln EUR. 28 listopada 2019 roku Bank uzyskał zgodę KNF na zaliczenie kwoty pożyczki do kapitału Tier 2.
- Umowa zawarta 30 października 2018 roku na kwotę 100,0 mln EUR. 30 stycznia 2019 roku Bank uzyskał zgodę KNF na zaliczenie kwoty pożyczki do kapitału Tier 2.

Obie pożyczki zostały udzielone na okres 10 lat. Bank ma prawo do wcześniejszej spłaty każdej z nich po upływie 5 lat, pod warunkiem uzyskania stosownej zgody Komisji Nadzoru Finansowego. Odsetki od obu pożyczek są płatne kwartalnie według stawki EURIBOR 3M powiększonej o marżę (1,66% dla pożyczki z roku 2019 i 1,22% dla pożyczki z roku 2018). Warunki finansowe pożyczek nie odbiegają od warunków rynkowych.

Na koniec 2023 roku wartość bilansowa pożyczek podporządkowanych wynosiła łącznie 1 526,2 mln zł (1 643,9 mln zł na koniec 2022 roku).

32. Rezerwy

stan na 31 grudnia		
	2023	2022
Rezerwa na zobowiązania pozabilansowe	115,6	107,9
Rezerwa na odprawy emerytalne	93,3	74,0
Rezerwa na sprawy sporne	38,6	34,9
Rezerwa na restrukturyzację	116,1	49,4
Rezerwa na ryzyko prawne kredytów hipotecznych w walutach obcych*	128,4	53,7
Inne rezerwy	49,8	39,1
Razem	541,8	359,0

*) Prezentowane wartości stanowią rezerwę, która dotyczy kredytów hipotecznych indeksowanych do CHF usuniętych ze sprawozdania z sytuacji finansowej oraz części kredytów ujętych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, dla których oszacowana wartość straty przekracza ekspozycję brutto. Ponadto w odniesieniu do kredytów hipotecznych indeksowanych do CHF ujętych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, Grupa szacuje korektę wartości bilansowej brutto i ujmuje ją w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej, w pozycji *Kredyty i inne należności udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu*. W rozdziale III. *Znaczące zasady rachunkowości*, w punkcie *3.6. Odpisy i rezerwy portfelowe związane z portfelem kredytów hipotecznych indeksowanych do kursu franka szwajcarskiego* zaprezentowano zmianę stanu w roku 2023 i 2022 zarówno rezerwy jak i korekty wartości bilansowej brutto z tytułu ryzyka prawnego kredytów hipotecznych indeksowanych do CHF.

W tabelach poniżej zostały zaprezentowane zmiany stanu poszczególnych rezerw w roku 2023 oraz 2022.

2023

za rok kończący się 31 grudnia										
	Rezerwa na zobowiązania pozabilansowe				Rezerwa na odprawy emerytalne	Rezerwa na sprawy sporne	Rezerwa na restrukturyzację	Rezerwa na ryzyko prawne	Inne rezerwy	Razem
	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Ogółem						
Saldo na początek okresu	39,3	54,0	14,6	107,9	74,0	34,9	49,4	53,7	39,1	359,0
utworzenia i rozwiązania w okresie	-5,4	-28,9	43,5	9,2	7,1	7,9	86,1	11,6	15,5	137,4
przeniesienie w ramach rezerw	-	-	-	0,0	-	-	-	73,1	-	73,1
wykorzystanie	-	-	-	0,0	-	-4,2	-19,4	-10,0	-4,8	-38,4
zyski i straty aktuarialne	-	-	-	0,0	12,2	-	-	-	-	12,2
inne	-0,8	-0,5	-0,2	-1,5	-	-	-	-	-	-1,5
Saldo na koniec okresu	33,1	24,6	57,9	115,6	93,3	38,6	116,1	128,4	49,8	541,8
Przewidywany okres rozliczenia rezerwy:										
do 1 roku				0,0	5,8	16,5	38,5	0,0	6,0	66,8
powyżej 1 roku				115,6	87,5	22,1	77,6	128,4	43,8	475,0

2022

za rok kończący się 31 grudnia										
	Rezerwa na zobowiązania pozabilansowe				Rezerwa na odprawy emerytalne	Rezerwa na sprawy sporne	Rezerwa na restrukturyzację	Rezerwa na ryzyko prawne	Inne rezerwy	Razem
	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Ogółem						
Saldo na początek okresu	32,8	22,4	23,4	78,6	73,9	42,4	67,6	37,6	36,8	336,9
utworzenia i rozwiązania w okresie	6,5	31,6	-8,8	29,3	4,8	24,1	-	21,4	6,2	85,8
rekasyfikacja ze względu na całkowitą spłatę kredytów	-	-	-	0,0	-	-	-	3,0	-	3,0
wykorzystanie	-	-	-	0,0	-0,1	-31,6	-18,2	-8,3	-3,9	-62,1
zyski i straty aktuarialne	-	-	-	0,0	-4,6	-	-	-	-	-4,6
Saldo na koniec okresu	39,3	54,0	14,6	107,9	74,0	34,9	49,4	53,7	39,1	359,0
Przewidywany okres rozliczenia rezerwy:										
do 1 roku				0,0	5,5	13,6	4,1	0,0	12,8	36,0
powyżej 1 roku				107,9	68,5	21,3	45,3	53,7	26,3	323,0

Rezerwa na odprawy emerytalne

Rezerwy na odprawy emerytalne szacowane są na podstawie wyceny aktuarialnej z zastosowaniem stopy dyskonta, którą na koniec roku 2023 przyjęto na poziomie 5,4% (7% na koniec roku 2022). Rezerwa będąca efektem wyceny aktuarialnej ujmowana jest i aktualizowana w okresach rocznych.

Poniższa tabela prezentuje zmianę stanu zobowiązania ujętego w bilansie.

za rok kończący się 31 grudnia		
	2023	2022
Saldo na początek okresu	74,0	73,9
Koszty ujęte w rachunku zysków i strat, z tego:	9,7	6,8
koszt bieżącego zatrudnienia	4,8	4,8
koszty odsetek	4,9	2,0
Zyski i straty aktuarialne	12,2	-4,9
Wypłacone świadczenia	-2,6	-1,8
Saldo na koniec okresu	93,3	74,0

Rezerwa na sprawy sporne

Wartość postępowań dotyczących zobowiązań lub wierzytelności toczących się w 2023 roku nie przekroczyła 10% kapitałów własnych Grupy. W ocenie Grupy żadne z pojedynczych postępowań toczących się w roku 2023 przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej, jak również wszystkie postępowania łącznie nie stwarzają zagrożenia dla płynności finansowej Grupy.

Rezerwa na restrukturyzację

W 2023 roku Zarząd Banku podjął decyzję o kontynuacji w latach 2024-2026 procesu zapoczątkowanego w 2016 roku, który związany jest z restrukturyzacją zatrudnienia wynikającego z kontynuacji wieloletniego projektu ewolucji struktury organizacyjnej Banku, w tym przede wszystkim dalszej optymalizacji liczby placówek i rozwoju kanałów cyfrowych w segmencie detalicznym, przebudowy struktury organizacyjnej i procesów w segmencie korporacyjnym oraz optymalizacji i automatyzacji procesów w jednostkach wsparcia obszarów biznesowych Banku.

W 2023 roku została utworzona rezerwa restrukturyzacyjna w wysokości 86,1 mln zł, która przeznaczona jest na pokrycie kosztów osobowych. Została ona ujęta w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji *Koszty działania - koszty pracownicze*.

Ryzyko prawne związane z portfelem kredytów indeksowanych do CHF

Istotne założenia dotyczące kalkulacji na 31 grudnia 2023 roku kwoty korekty wartości bilansowej brutto wynikającej z ryzyka prawnego dla portfela kredytów hipotecznych indeksowanych do CHF wykazywanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz kwoty rezerw dotyczących kredytów hipotecznych indeksowanych do CHF opisano w rozdziale III. *Znaczące zasady rachunkowości*, w punkcie 3.6.

Do tej pory do Banku nie wpłynął żaden pozew zbiorowy, jak również żadna z klauzul stosowanych przez Bank w umowach nie została wpisana do rejestru klauzul niedozwolonych.

Poniżej przedstawiono najistotniejsze ustalenia Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości (TSUE) oraz Sądu Najwyższego (SN) w ostatnich latach, w sprawie umów o kredyty indeksowane lub denominowane do walut obcych.

- 3 października 2019 roku TSUE wydał wyrok, który dotyczył możliwych konsekwencji uznania przez sąd krajowy abuzywności danego postanowienia umownego. Trybunał potwierdził, że ocena umowy nie powinna odbywać się w sposób automatyczny. To do sądu krajowego należy ocena, czy po stwierdzeniu abuzywności danego postanowienia umowa – zgodnie z prawem krajowym - nie może dalej obowiązywać bez takiego postanowienia. Ocena potencjalnych skutków dla konsumenta stwierdzenia nieważności danej umowy kredytowej również należy do sądu krajowego.
- 7 maja 2021 roku Izba Cywilna SN w składzie 7 sędziów podjęła uchwałę, nadając jednocześnie tej uchwale moc zasady prawnej. SN uznał, że postanowienie uznawane za abuzywne (bezskuteczne) od początku nie jest wiążące. Ponadto, zgodnie z tą uchwałą, jeśli sąd uzna umowę kredytową za nieważną, każda ze stron rozlicza się osobno. Tym samym SN podtrzymuje stanowisko, iż roszczenia banku i konsumenta są niezależne i nie ulegają automatycznie wzajemnej kompensacji. SN nie przesądził, że każda umowa kredytu indeksowanego lub denominowanego powinna zostać unieważniona. Stwierdzenie abuzywności postanowienia umownego powinno bowiem co do zasady skutkować zastosowaniem przez sądy krajowe takich rozwiązań, które przywracają równowagę. Według SN umowa powinna być uznana za definitywnie bezskuteczną, jeżeli konsument – należycie poinformowany o skutkach – nie wyrazi zgody na związanie postanowieniem uznanym za abuzywne.
- 8 września 2022 roku TSUE wydał wyrok dotyczący kredytów hipotecznych denominowanych w walucie obcej. Wyrok ten potwierdził stanowisko przedstawione już przez Trybunał w przeszłości tj. w wyroku z 3 października 2019 roku, zgodnie z którym, jeśli konsument się temu sprzeciwia, sąd krajowy nie może zastąpić nieuczciwego postanowienia umownego dotyczącego kursu wymiany przepisem dyspozytywnym prawa krajowego. Sąd krajowy nie może też usunąć wyłącznie elementu warunku umownego, który nadaje mu rzeczywiście nieuczciwy

charakter, pozostawiając pozostałą jego część skuteczną, jeżeli takie usunięcie sprowadzałoby się do zmiany treści tego warunku, które ma wpływ na jego istotę. Jeżeli umowa kredytu nie może dalej obowiązywać bez postanowienia zawierającego nieuczciwy warunek, należy stwierdzić jej bezwzględną nieważność. Trybunał stwierdził też, że bieg przedawnienia roszczeń klienta może rozpocząć się dopiero z chwilą, gdy konsument dowiedział się o nieuczciwych warunkach umowy. Data podpisania umowy nie ma żadnego znaczenia.

- 5 kwietnia 2023 roku SN wydał wyrok, w którym potwierdził, że okoliczność wystąpienia w umowie klauzul abuzywnych nie czyni automatycznie nieważną całą umowę. Celem dyrektywy 93/13 nie jest unieważnienie wszystkich umów zawierających postanowienia niedozwolone, lecz przywrócenie równowagi między stronami. Możliwe jest zatem na gruncie konkretnej sprawy sądowej uznanie przez sąd, że bez abuzywnej klauzuli waloryzacyjnej umowa może dalej obowiązywać. Wydaje się jednak, że wpływ tego orzeczenia na orzecznictwo sądów jest ograniczony, gdyż obecnie sądy nieważność umowy wywodzą nie z samego faktu występowania w nich klauzul abuzywnych, a właśnie z tego, że bez tych klauzul umowa nie może dalej funkcjonować.
- 15 czerwca 2023 roku Europejski Trybunał Sprawiedliwości (TSUE, Trybunał) wydał wyrok w sprawie dotyczącej odpowiedzi na pytanie sądu odsyłającego dotyczące tego, czy strony oprócz zwrotu pieniędzy zapłaconych w wykonaniu umowy (bank – kapitału kredytu, konsument – rat, opłat, prowizji i składek ubezpieczeniowych) oraz odsetek ustawowych za opóźnienie od chwili wezwania do zapłaty, mogą domagać się także jakichkolwiek innych świadczeń, w tym należności (w szczególności wynagrodzenia, odszkodowania, zwrotu kosztów lub waloryzacji świadczenia).

W zakresie roszczeń konsumentów TSUE odesłał do prawa krajowego oraz podkreślił, że do sądu odsyłającego należy dokonanie oceny w świetle wszystkich okoliczności sporu, czy uwzględnienie tego rodzaju roszczeń konsumenta jest zgodne z zasadą proporcjonalności.

W zakresie roszczeń banków Trybunał wskazał, że dyrektywa stoi na przeszkodzie temu, by banki miały prawo żądać od konsumenta rekompensaty wykraczającej poza zwrot wypłaconego kapitału oraz poza zapłatę ustawowych odsetek za zwłokę, jeśli miałyby to prowadzić do „uzyskania odszkodowania za utratę zysku, jaki zamierzał osiągnąć ze wspomnianej umowy”. Wskazując na konieczność zwrotu kapitału Trybunał nie przesądził, czy chodzi o jego wartość realną czy nominalną, co jest szczególnie istotnym pytaniem w świetle wysokiej inflacji. Trwa analiza sektorowa ww. orzeczenia.

- Wyrokiem z 21 września 2023 roku w sprawie C-139/22 TSUE orzekł, że:

- 1) Do uznania warunku umownego za nieuczciwy wystarczające jest ustalenie, że jego treść odpowiada treści postanowienia wzorca umownego wpisanego do rejestru klauzul niedozwolonych, co jednak nie wyklucza, że w danym postępowaniu bank może udowodnić, że w świetle wszystkich istotnych okoliczności danego przypadku to postanowienie umowne nie jest abuzywne (w szczególności nie wywołuje skutków identycznych, jak to wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych).
- 2) Nieuczciwy warunek umowny nie traci nieuczciwego charakteru przez to, że konsument może zdecydować, że będzie wykonywał swoje obowiązki wynikające z umowy w oparciu o inny warunek umowny, który jest uczciwy.
- 3) Przedsiębiorca ma obowiązek informowania o istotnych cechach umowy i ryzykach związanych z umową każdego konsumenta, także wówczas jeżeli określony konsument posiada odpowiednią wiedzę i doświadczenie w danej dziedzinie.
- 4) Wobec odpowiedzi na pytanie nr 3 TSUE za bezcelowe uznał udzielenie odpowiedzi na pytanie nr 4 (pytanie to zostało zadane jedynie na wypadek udzielenia odpowiedzi przeczącej na pytanie trzecie, co w niniejszej sprawie nie miało miejsca).

W ocenie banków wyrok ten nie zamyka jednak polskim sądom drogi do oceny roszczeń konsumentów z perspektywy znanej polskiemu prawu, a także obecnej w innych europejskich porządkach prawnych, instytucji nadużycia prawa.

- 7 grudnia 2023 roku TSUE wydał kolejny niekorzystny wyrok dla banków, który jednak nie wnosi nic przełomowego. TSUE stwierdził, że konsument nie musi składać oświadczenia o świadomości skutków unieważnienia umowy przed sądem, oraz że konsument ma prawo do zwrotu pełnej wartości roszczeń, bez pomniejszania jej o odsetki kapitałowe.
- W wyroku z 14 grudnia 2023 roku, TSUE stwierdził, że okres przedawnienia musi być symetryczny dla obu stron. W związku z tym termin przedawnienia roszczeń klientów nie może rozpocząć się wcześniej niż termin przedawnienia roszczeń banków. TSUE potwierdził sankcję trwałej bezskuteczności, co oznacza, że termin przedawnienia dla obu stron powinien być liczony od złożenia przez klienta wyraźnego oświadczenia, że zna konsekwencje unieważnienia umowy. Jest to zgodne z aktualnym orzecznictwem polskich sądów po uchwale 7 sędziów SN z 7 maja 2021 roku.

Program ugód

Od 25 października 2021 roku Bank oferuje możliwość zawierania przez kredytobiorców dobrowolnych ugód zgodnie z przedstawioną w grudniu 2020 roku przez Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego propozycją. Klienci Banku mają możliwość złożenia wniosku o mediację poprzez Centrum Mediacji Sądu Polubownego Komisji Nadzoru Finansowego. Z procesu mediacji mogą skorzystać klienci, którzy posiadają w Banku mieszkaniowy kredyt hipoteczny lub mieszkaniowy kredyt budowlano-hipoteczny indeksowany kursem CHF z przeznaczeniem na własne cele mieszkaniowe, z wyłączeniem pożyczek hipotecznych oraz ww. kredytów, gdzie jednym z celów kredytowania była konsolidacja zobowiązań innych niż mieszkaniowe. Umowę o mediację można podpisać wyłącznie dla jednego z posiadanych aktywnych kredytów mieszkaniowych. Konwersja następuje na zasadach przedstawionych przez Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego. Szczegółowe zasady rozliczenia kredytu oraz ustalenie rodzaju oprocentowania na przyszłość są przedmiotem ustaleń w procesie mediacji przed KNF zgodnie z aktualną ofertą ugód oferowanych przez Bank. Od momentu uruchomienia programu ugód do końca 2023 roku Bank zawarł 705 ugód w ramach programu.

Inne rezerwy

Rezerwa na zwroty prowizji od przedpłaconych kredytów konsumenckich

11 września 2019 roku TSUE ogłosił wyrok w sprawie umów o kredyt konsumencki. Informacje na temat wyroku oraz związanego z nim stanowiska Prezesa UOKIK przedstawiono w rozdziale III. *Znaczące zasady rachunkowości*, w punkcie 3.7.

9 października 2019 roku zostało Bankowi doręczone zawiadomienie o wszczęciu przez UOKIK postępowania wyjaśniającego i wezwanie do udzielenia informacji odnoszących się do produktów bankowych będących w ofercie od 16 maja 2016 roku, do których znajdują zastosowanie przepisy ustawy o kredycie konsumenckim, w tym art. 49 tej ustawy. Postępowanie wyjaśniające dotyczy rozliczania przez Bank zwrotów prowizji w przypadkach przedterminowych spłat kredytów konsumenckich. Bank przekazał do UOKIK żądane informacje pismem z 29 października 2019 roku. 24 grudnia 2019 roku zostało Bankowi doręczone kolejne pismo UOKIK w tym samym postępowaniu z wnioskiem o udzielenie dodatkowych informacji. Bank odpowiedział pismem z dnia 3 stycznia 2020 roku.

Grupa monitoruje wpływ wyroków TSUE na zachowania kredytobiorców, praktykę i orzecznictwo polskich sądów w tych sprawach oraz na bieżąco dokonuje oceny prawdopodobieństwa wpływu środków pieniężnych

w odniesieniu do kredytów hipotecznych indeksowanych do CHF oraz zwrotów prowizji z tytułu kredytów konsumenckich.

Postępowania KNF

- 12 października 2018 roku Komisja Nadzoru Finansowego (KNF) nałożyła na Bank karę pieniężną w wysokości 0,5 mln złotych, na podstawie art. 232 ust. 1 ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi, w brzmieniu sprzed zmiany dokonanej ustawą z dnia 31 marca 2016 roku, w związku z naruszeniem obowiązków depozytariusza określonych w art. 72 ustawy w związku z pełnieniem przez Bank funkcji depozytariusza funduszu Inventum Premium SFIO oraz Inventum Parasol FIO z wydzielonymi subfunduszami. W toku ponownego rozpatrywania sprawy KNF potwierdziła zaistniałe naruszenia oraz nie zidentyfikowała okoliczności przemawiających za obniżeniem kary. W związku z postępowaniem, w grudniu 2018 roku utworzona została rezerwa w wysokości 0,5 mln zł. Bank zapłacił orzeczoną karę w 3 kwartale 2020 roku. 1 października 2020 roku Bank zaskarżył przedmiotową decyzję do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego. Wyrokiem z 7 kwietnia 2021 roku Wojewódzki Sąd Administracyjny uchylił decyzję z 12 października 2018 roku oraz decyzję KNF z 12 sierpnia 2020 roku utrzymującą tę decyzję w mocy. KNF złożyła skargę do NSA 27 lipca 2021 roku. 25 sierpnia 2021 roku Bank wniósł odpowiedź na przedmiotową skargę. Termin rozprawy przed NSA nie został ustalony.
- 17 czerwca 2020 roku KNF wszczęła postępowanie administracyjne w przedmiocie nałożenia kary na ING Bank Śląski S.A., w związku z podejrzeniem naruszeniem obowiązków depozytariusza określonych w art. 72 ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi w związku z pełnieniem przez Bank funkcji depozytariusza określonych funduszy oraz art. 9 ust. 2 wyżej wskazanej ustawy. Postępowanie zakończyło się 17 grudnia 2021 roku wydaniem Decyzji, na mocy której KNF nałożyła na Bank karę administracyjną w wysokości 4,3 mln zł. Kara została zapłacona. 21 listopada 2022 roku Bank złożył skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego (WSA). Zgodnie z treścią skargi Bank domagał się uchylenia Decyzji o nałożeniu kary administracyjnej w całości. Wyrokiem z 8 marca 2023 roku WSA oddalił skargę Banku w całości. Uzasadnienie wyroku wpłynęło 21 czerwca 2023, po jego analizie Bank podjął decyzję o złożeniu skargi kasacyjnej do NSA. Skarga została przygotowana i złożona w terminie. Termin rozprawy przed NSA nie został wyznaczony.
- 22 listopada 2023 roku KNF wszczęła postępowanie administracyjne w przedmiocie nałożenia kary na ING Bank Śląski S.A. na podstawie art. 176i ust. 1 pkt 4 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Na obecnym etapie postępowania nie jest możliwe rzetelne oszacowanie wysokości potencjalnej kary.

Postępowania prowadzone przed Prezesem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK)

Postępowanie w sprawie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów dotyczące nieautoryzowanych transakcji

22 czerwca 2021 roku UOKiK wszczął wobec Banku postępowanie wyjaśniające dotyczące odpowiedzi udzielanych przez Bank na zgłoszenia klientów o nieautoryzowanych transakcjach, w tym zwrotów kwot transakcji w terminie D+1. W toku postępowania Bank wielokrotnie przedstawiał wymagane przez Urząd wyjaśnienia i dokumenty.

22 listopada 2022 roku Bank otrzymał zawiadomienie UOKiK o wszczęciu postępowania w sprawie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów wraz z wnioskiem o ustosunkowanie się do następujących zarzutów:

- niedokonywanie zwrotów na rzecz konsumentów w terminie D+1 od chwili zgłoszenia przez konsumenta żądania zwrotu nieautoryzowanej transakcji lub przywrócenia rachunku do stanu jaki istniałby, gdyby nie miała miejsce nieautoryzowana transakcja płatnicza; wyjątkiem zdaniem UOKiK mogą być tylko sytuacje, gdy Bank zawiadamia organy ścigania o podejrzeniu dokonania przez konsumenta przestępstwa albo upływ 13 miesięcy od dnia obciążenia rachunku lub dnia, w którym transakcja miała być wykonana; UOKiK twierdzi, że powyższe może naruszać art. 46 ust. 1 ustawy o usługach płatniczych i godzić w zbiorowe interesy konsumentów, a w konsekwencji stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów;
- przekazywanie w odpowiedzi na reklamację informacji mogących wprowadzić w błąd poprzez sugestię, że posłużenie się indywidualnymi danymi uwierzytelniającymi oznacza poprawne uwierzytelnienie, a to z kolei oznacza wykazanie poprawnej autoryzacji transakcji, co może wprowadzać konsumentów w błąd odnośnie obowiązków przedsiębiorcy na tle art. 46 ww. ustawy oraz rozkładu ciężaru dowodu, że transakcja płatnicza została autoryzowana - co, zdaniem UOKiK, może stanowić nieuczciwą praktykę rynkową i godzić w zbiorowe interesy konsumentów, a konsekwencji stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów;
- przekazywanie konsumentom, w odpowiedzi na reklamację, wprowadzającej w błąd, nieprawdziwej informacji o prawidłowej autoryzacji transakcji przy jednoczesnym wskazywaniu na brak zgody konsumentów na dokonanie transakcji (tj. na brak autoryzacji) w postaci wskazania, że klient doprowadził do transakcji w wyniku naruszenia jednego z obowiązków, o których mowa w art. 42 ww. ustawy, przez co ponosi on pełną odpowiedzialność za reklamowaną transakcję, a odzyskanie środków jest możliwe w wyniku działania organów ścigania na wniosek poszkodowanego, co może stanowić nieuczciwą praktykę rynkową, a konsekwencji stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

16 stycznia 2023 roku Bank wystosował do UOKiK pismo w postępowaniu zawierające bardzo obszerne wyjaśnienie stanowiska oddalającego wyżej opisane zarzuty wskazując zarówno prawidłową, zdaniem Banku, wykładnię

przepisów ustawy o usługach płatniczych, jak i dokonując analizy określonych przypadków opisanych w postanowieniu przez UOKiK. Postępowanie jest w toku.

W związku z tym postępowaniem, na 31 grudnia 2023 roku Grupa utworzyła rezerwę w wysokości 19,8 mln zł.

Postępowanie w sprawie postanowień przewidujących możliwość zmiany wzorca umownego, umowy lub tabeli opłat i prowizji z ważnych przyczyn, tzw. klauzul modyfikacyjnych

1 kwietnia 2019 roku Prezes UOKiK wszczął z urzędu postępowanie w sprawie o uznanie wzorca umowy za niedozwolony w zakresie postanowień umownych, które mogą naruszać art. 23a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Postępowanie dotyczy postanowień przewidujących możliwość zmiany wzorca umownego, umowy lub tabeli opłat i prowizji z ważnych przyczyn, tzw. klauzul modyfikacyjnych.

W ocenie Prezesa UOKiK analizowane klauzule modyfikacyjne mogą stanowić niedozwolone postanowienia umowne ze względu na:

- możliwość jednostronnej zmiany ogólnych warunków umowy co do jej istotnych postanowień, w zakresie umów umożliwiających generowanie zadłużenia po stronie konsumentów, zawartych na czas oznaczony,
- ogólny, niedoprecyzowany charakter przesłanek jednostronnej zmiany umowy, który nie daje konsumentom możliwości ich poprawnej weryfikacji, a w niektórych zapisach brak ograniczeń czasowych co do zakresu zmian,
- brak zapisów dotyczących możliwości kontynuowania umowy zawartej na czas oznaczony dotyczącej kredytowania potrzeb konsumentów na dotychczasowych zasadach w przypadku niezaakceptowania jednostronnych propozycji zmian kierowanych ze strony Banku.

Pismem z 13 maja 2021 roku UOKiK zawiadomił Bank o zakończeniu zbierania materiału dowodowego. UOKiK zdecydował o przedłużeniu terminu zakończenia postępowania do 31 grudnia 2023 roku.

Na 31 grudnia 2023 roku Grupa nie zidentyfikowała przesłanek do utworzenia rezerw z tego tytułu.

Postępowanie w sprawie zarzutu praktyk ograniczających konkurencję na rynku usług acquiringowych związanych z płatnościami za pomocą kart płatniczych w Polsce

Po przeprowadzeniu przeciwko ING Bankowi Śląskiemu S.A. oraz innym bankom postępowania antymonopolowego, na wniosek Polskiej Organizacji Handlu i Dystrybucji – Związek Pracodawców (POHiD), Prezes UOKiK wydał 29 grudnia 2006 roku decyzję stwierdzającą, że Bank dopuścił się praktyk ograniczających konkurencję. Za ograniczającą konkurencję UOKiK uznał praktykę polegającą na uczestniczeniu przez różne polskie banki, w tym Bank,

w porozumieniu ograniczającym konkurencję na rynku usług acquiringowych związanych z regulowaniem zobowiązań konsumentów wobec akceptantów, z tytułu płatności za nabywane przez konsumentów towary i usługi, za pomocą kart płatniczych na terytorium Polski poprzez wspólne ustalanie wysokości stawek opłaty interchange pobieranej od transakcji dokonywanych kartami systemu Visa i MasterCard w Polsce. W związku ze stwierdzeniem praktyk ograniczających konkurencję UOKiK nałożył kary pieniężne, w tym na Bank w kwocie 14,1 mln zł.

Od decyzji tej m.in. Bank złożył odwołanie do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (SOKiK). Wyrokiem 12 listopada 2008 roku SOKiK zmienił decyzję UOKiK, w ten sposób, że nie stwierdził praktyki ograniczającej konkurencję. 22 kwietnia 2010 roku wyrok ten został uchylony wyrokiem Sądu Apelacyjnego, który przekazał sprawę SOKiK do ponownego rozpoznania. 27 kwietnia 2021 roku akta głównej sprawy dotyczącej opłaty interchange zostały przekazane do SOKiK. Po wymianie pism procesowych między stronami, 29 listopada 2022 roku odbyła się rozprawa. Kolejna rozprawa odbyła się 14 września 2023 roku.

Ze względu na brak ostatecznych rozstrzygnięć kwota zwróconej kary nie została ujęta w rachunku zysków i strat. Na 31 grudnia 2023 roku Bank utrzymuje rezerwę w wysokości 14,1 mln zł.

Pozostałe postępowania

- 23 stycznia 2020 roku Bank otrzymał od Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych (Prezes UODO) informację o kontroli zgodności przetwarzania danych osobowych z przepisami o ochronie danych osobowych, tj. rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27 kwietnia 2016 roku w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) oraz ustawą z 10 maja 2018 roku o ochronie danych osobowych. 9 grudnia 2021 roku Bank otrzymał zawiadomienie Prezesa UODO o wszczęciu z urzędu postępowania administracyjnego w tym obszarze. Bank w toku postępowania podejmuje wymagane prawem działania.

Na 31 grudnia 2023 roku Grupa nie zidentyfikowała przesłanek do utworzenia rezerw z tego tytułu.

33. Inne zobowiązania

stan na 31 grudnia	2023	2022
Rozliczenia międzyokresowe, w tym:	1 163,2	952,0
z tytułu świadczeń pracowniczych	375,1	333,4
w tym program zmiennych składników wynagrodzeń	60,1	64,6
z tytułu prowizji	206,5	193,5
z tytułu kosztów działania	581,6	425,1
Pozostałe zobowiązania, w tym:	3 828,4	3 597,6
zobowiązania z tytułu leasingu	484,2	422,9
rozrachunki międzybankowe	2 462,4	2 355,9
rozrachunki z dostawcami	169,2	138,2
rozrachunki publiczno-prawne	161,9	172,3
zobowiązanie do zapłaty na fundusz gwarancyjny BFG	171,6	171,6
zobowiązanie do zapłaty na fundusz przymusowej restrukturyzacji BFG	199,0	199,0
pozostałe	180,1	137,7
Razem	4 991,6	4 549,6
w tym zobowiązania finansowe	3 828,4	3 597,6
Przewidywany okres rozliczenia innych zobowiązań		
do 1 roku	4 258,9	3 903,5
powyżej 1 roku	732,7	646,1

34. Kapitał własny

34.1. Kapitał akcyjny

Kapitał akcyjny jednostki dominującej wynosi 130.100.000,00 zł i dzieli się na:

- 92.600.000 akcji zwykłych na okaziciela serii A o wartości nominalnej 1,00 zł każda,
- 37.500.000 akcji zwykłych na okaziciela serii B o wartości nominalnej 1,00 zł każda.

Każda akcja zwykła daje swojemu posiadaczowi prawo do dywidendy i jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu. Wszystkie akcje są w pełni opłacone.

34.2. Skumulowane inne całkowite dochody

W poniższej tabeli zaprezentowano salda bilansowe skumulowanych innych całkowitych dochodów, odpowiednio na 31 grudnia 2023 roku i 31 grudnia 2022 roku. W tabelach na kolejnych stronach przedstawiono uzgodnienie zmian w skumulowanych innych całkowitych dochodach w trakcie roku 2023 i 2022.

stan na 31 grudnia	2023	2022
Skumulowane inne całkowite dochody, w tym:		
z tytułu aktywów finansowych wycenianych przez inne całkowite dochody - instrumenty dłużne, w tym:	-69,4	-347,5
podatek odroczony	-67,1	12,0
podatek bieżący*	83,4	69,2
z tytułu aktywów finansowych wycenianych przez inne całkowite dochody - instrumenty kapitałowe, w tym:	171,4	78,2
podatek odroczony	-40,3	-18,4
z tytułu rzeczowych aktywów trwałych, w tym:	0,5	0,4
podatek odroczony	-0,1	-0,1
z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych, w tym:	-5 168,8	-7 751,9
podatek odroczony	16,2	29,6
podatek bieżący**	1 196,2	1 788,7
z tytułu zysków / strat aktuarialnych, w tym:	-28,4	-18,5
podatek odroczony	6,6	4,3
Razem	-5 094,7	-8 039,3

*) podatek bieżący od wyceny instrumentów dłużnych

Ze względu na to, że dłużne papiery wartościowe wchodzące w skład wszystkich portfeli stanowią łącznie własność jednego podatnika podatku dochodowego od osób prawnych (dalej „CIT”), Bank skalkulował dla wszystkich portfeli łącznie, odrębnie dla każdego papieru oraz z zastosowaniem metody FIFO wyniki podatkowe na nabyciu i zbyciu dłużnych papierów wartościowych. Metoda ustalania wyników podatkowych z tytułu nabycia/zbycia dłużnych papierów wartościowych powoduje inny, niż dla celów rachunkowych, rozkład wyników zrealizowanych w zakresie wyceny. Rachunkowa niezrealizowana wycena w skumulowanych innych całkowitych dochodach na potrzeby CIT staje się wyceną zrealizowaną, od której Bank płaci podatek bieżący. Z tego powodu dla tej części wyceny niezrealizowanej w skumulowanych innych całkowitych dochodach, która w ujęciu CIT jest zrealizowana, ewidencjonowany jest podatek bieżący.

**) podatek bieżący od wyceny instrumentów pochodnych zabezpieczających

Grupa korzysta z usługi przewidzianej w regulaminie KDPW/LCH/EUREX (CCP) w zakresie podejścia do rozliczania instrumentów pochodnych stopy procentowej IRS/FRA polegającym na „rozliczaniu do rynku” (ang.: „settlement-to-market”, „STM”). Efektywna część powiązania zabezpieczającego wynikająca z wyceny pochodnych instrumentów zabezpieczających mimo, że jest prezentowana w innych całkowitych dochodach to z uwagi na mechanizm STM jest rozliczona gotówkowo i kwota płacona na rzecz/ otrzymana od CCP stanowi przychód/ koszt podatkowy z punktu widzenia podatku dochodowego od osób prawnych (CIT). Stąd w innych całkowitych dochodach ewidencjonowany jest podatek bieżący. Szczegółowe informacje na temat usługi STM zawarte są w nocie objaśniającej nr 17. Wycena instrumentów pochodnych.

2023

za rok kończący się 31 grudnia

	zmiany wartości godziwej aktywów finansowych wycenianych przez inne całkowite dochody		rzeczowe aktywa trwałe	zabezpieczenia przepływów pieniężnych	zyski / straty aktuarialne	Razem
	instrumenty dłużne	instrumenty kapitałowe				
Skumulowane inne całkowite dochody - stan na początek okresu	-347,5	78,2	0,4	-7 751,9	-18,5	-8 039,3
zyski / straty z rewaluacji odnoszone na kapitał własny	273,0	93,2	-	425,0	-	791,2
przeniesienie na wynik finansowy	5,1	-	-	2 158,1	-	2 163,2
aktualizacja wyceny rzeczowych aktywów trwałych	-	-	0,1	-	-	0,1
zyski / straty aktuarialne	-	-	-	-	-9,9	-9,9
Skumulowane inne całkowite dochody - stan na koniec okresu	-69,4	171,4	0,5	-5 168,8	-28,4	-5 094,7

W pozycji *zyski / straty z rewaluacji odnoszone na kapitał własny* w odniesieniu do dłużnych papierów wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody, zaprezentowane zostały zmiany wartości godziwej tych instrumentów bez uwzględnienia zmian wynikających z wyceny z tytułu zabezpieczanego ryzyka, w zakresie pozycji objętych rachunkowością zabezpieczeń wartości godziwej.

W odniesieniu do zabezpieczenia przepływów pieniężnych:

- w pozycji *zyski / straty z rewaluacji odnoszone na kapitał własny* - zaprezentowana została kwota dotycząca efektywnej części powiązania zabezpieczającego w strategii zabezpieczającej przepływy pieniężne portfela aktywów/zobowiązań finansowych.
- w pozycji *przeniesienie na wynik finansowy* - zaprezentowana została amortyzacja efektywnej części powiązania zabezpieczającego strategii zabezpieczającej przepływy pieniężne, w datach, w których pozycja zabezpieczana skutkuje na rachunek zysków lub strat.

Zasady odnoszące się do powyższych pozycji zostały szczegółowo opisane w rozdziale III. *Znaczące zasady rachunkowości* w punkcie 13.9.1. oraz w sekcji *Zarządzanie ryzykiem oraz kapitałem*, w rozdziale II.3.8. *Rachunkowość zabezpieczeń*.

2022

za rok kończący się 31 grudnia

	zmiany wartości godziwej aktywów finansowych wycenianych przez inne całkowite dochody		rzeczowe aktywa trwałe	zabezpieczenia przepływów pieniężnych	zyski / straty aktuarialne	Razem
	instrumenty dłużne	instrumenty kapitałowe				
Skumulowane inne całkowite dochody - stan na początek okresu	79,7	115,9	0,3	-2 994,5	-22,4	-2 821,0
zyski / straty z rewaluacji odnoszone na kapitał własny	-411,3	-37,7	-	-6 064,6	-	-6 513,6
przeniesienie na wynik finansowy	-15,9	-	-	1 307,2	-	1 291,3
aktualizacja wyceny rzeczowych aktywów trwałych	-	-	0,1	-	-	0,1
zyski / straty aktuarialne	-	-	-	-	3,9	3,9
Skumulowane inne całkowite dochody - stan na koniec okresu	-347,5	78,2	0,4	-7 751,9	-18,5	-8 039,3

34.3. Zyski zatrzymane

stan na 31 grudnia		
	2023	2022
Pozostały kapitał zapasowy	314,7	314,7
Kapitał rezerwowy	14 699,2	12 994,3
Fundusz ogólnego ryzyka	1 215,2	1 215,2
Wycena motywacyjnych programów pracowniczych, w tym:	71,5	58,6
podatek odroczony	-4,1	-1,3
Niepodzielony wynik lat ubiegłych, w tym:	8,1	0,0
podatek odroczony	0,2	0,0
podatek bieżący	0,1	0,0
Wynik roku bieżącego	4 440,9	1 714,4
Razem	20 749,6	16 297,2

Kapitał zapasowy

Kapitał zapasowy tworzy się z odpisów z zysku po opodatkowaniu, z nadwyżek osiągniętych przy wydawaniu akcji powyżej ich wartości nominalnej oraz z uiszczanych przez akcjonariuszy dopłat, z przeznaczeniem na pokrycie strat bilansowych. Decyzję o wykorzystaniu kapitału zapasowego podejmuje Walne Zgromadzenie.

Kapitał rezerwowy

Kapitał rezerwowy tworzony jest niezależnie od kapitału zapasowego z odpisów z zysku po opodatkowaniu, w wysokości uchwalonej przez Walne Zgromadzenie. Kapitał rezerwowy może być przeznaczony na pokrycie szczególnych strat i wydatków, jak również na podwyższenie kapitału zakładowego ze środków Banku. Decyzję o wykorzystaniu kapitału rezerwowego podejmuje Walne Zgromadzenie.

Fundusz Ogólnego Ryzyka

Fundusz Ogólnego Ryzyka tworzony jest na podstawie ustawy Prawo Bankowe z zysku po opodatkowaniu i jest przeznaczony na ryzyka działalności bankowej. Decyzje o użyciu funduszu podejmuje Zarząd.

Wypłata dywidendy

Dywidenda jest wypłacana w oparciu o wynik finansowy ustalony w jednostkowych rocznych sprawozdaniach finansowych jednostki dominującej oraz spółek Grupy. Szczegółowe informacje nt polityki dywidendowej Grupy oraz

ograniczeń w wypłacie dywidendy znajdują się w niniejszym sprawozdaniu w sekcji Zarządzanie ryzykiem oraz kapitałem, w rozdziale I.5. Polityka dywidendowa.

2023

za rok kończący się 31 grudnia							
	Pozostały kapitał zapasowy	Kapitał rezerwowy	Fundusz ogólnego ryzyka	Wycena motywacyjnych programów pracowniczych	Niepodzielony wynik lat ubiegłych	Wynik roku bieżącego	Razem
Zyski zatrzymane - stan na początek okresu	314,7	12 994,3	1 215,2	58,6	1 714,4	0,0	16 297,2
wynik netto bieżącego okresu	-	-	-	-	-	4 440,9	4 440,9
odpis z zysku na kapitał rezerwowy	-	1 714,4	-	-	-1 714,4	-	0,0
wycena motywacyjnych programów pracowniczych	-	-	-	16,5	-	-	16,5
wykorzystanie kapitału rezerwowego utworzonego na realizację pracowniczego programu motywacyjnego	-	-9,5	-	-	9,5	-	0,0
rozliczenie nabycia i przekazanie akcji własnych pracownikom	-	-	-	-3,6	-0,5	-	-4,1
rozliczenie nabycia zorganizowanej części przedsiębiorstwa	-	-	-	-	-0,9	-	-0,9
Zyski zatrzymane - stan na koniec okresu	314,7	14 699,2	1 215,2	71,5	8,1	4 440,9	20 749,6

2022

za rok kończący się 31 grudnia							
	Pozostały kapitał zapasowy	Kapitał rezerwowy	Fundusz ogólnego ryzyka	Wycena motywacyjnych programów pracowniczych	Niepodzielony wynik lat ubiegłych	Wynik roku bieżącego	Razem
Zyski zatrzymane - stan na początek okresu	314,7	10 868,8	1 215,2	52,3	2 815,0	0,0	15 266,0
wynik netto bieżącego okresu	-	-	-	-	-	1 714,4	1 714,4
odpis z zysku na kapitał rezerwowy	-	2 125,5	-	-	-2 125,5	-	0,0
wypłata dywidendy*	-	-	-	-	-689,5	-	-689,5
wycena motywacyjnych programów pracowniczych	-	-	-	6,3	-	-	6,3
Zyski zatrzymane - stan na koniec okresu	314,7	12 994,3	1 215,2	58,6	0,0	1 714,4	16 297,2

*) W 2022 roku Bank wypłacił dywidendę z zysku za rok 2021 w kwocie 689,5 mln zł, tj. 5,30 zł na jedną akcję.

35. Zobowiązania warunkowe

35.1. Zobowiązania warunkowe udzielone

stan na 31 grudnia		
	2023	2022
Niewykorzystane linie kredytowe	41 696,8	37 223,5
Gwarancje	8 112,9	7 455,1
Niewykorzystane kredyty w rachunku bieżącym	1 418,1	1 549,7
Limity na kartach kredytowych	1 692,9	1 548,2
Akredytywy	277,2	381,7
Razem	53 197,9	48 158,2

Grupa posiada zobowiązania do udzielenia kredytów. Na zobowiązania te składają się zatwierdzone kredyty, limity na kartach kredytowych oraz limity zadłużenia w rachunku bieżącym.

Grupa wystawia gwarancje i akredytywy, które stanowią zabezpieczenie wywiązania się klientów Grupy ze swoich zobowiązań wobec podmiotów trzecich. Wartości gwarancji i akredytyw pokazane w powyższej tabeli odzwierciedlają maksymalną możliwą do poniesienia stratę, jaka byłaby ujawniona na dzień bilansowy, gdyby klienci w całości nie wywiązali się ze swoich zobowiązań.

Z tytułu udzielonych zobowiązań warunkowych Grupa pobiera prowizje, które są rozliczane zgodnie z charakterystyką danego instrumentu.

Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancji finansowych według terminów wymagalności

stan na 31 grudnia		
	2023	2022
do 1 miesiąca	458,2	301,3
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	1 072,6	726,0
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	2 790,7	3 037,7
powyżej 1 roku do 5 lat	2 989,0	2 555,6
powyżej 5 lat	802,4	834,5
Razem	8 112,9	7 455,1

35.2. Zobowiązania warunkowe otrzymane

stan na 31 grudnia		
	2023	2022
Zobowiązania warunkowe o charakterze gwarancyjnym	19 225,1	16 737,4
Zobowiązania warunkowe dotyczące finansowania	1 091,9	743,8
Razem	20 317,0	17 481,2

Na otrzymane zobowiązania o charakterze gwarancyjnym składają się wartości zabezpieczeń do kredytów udzielonych przez Bank. Otrzymane zobowiązania dotyczące finansowania obejmują wartość depozytów i kredytów, które na moment sporządzenia sprawozdania finansowego nie spełniają kryterium ujęcia w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

36. Wartość godziwa

36.1. Aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej w sprawozdaniu z sytuacji finansowej

W oparciu o stosowane metody ustalania wartości godziwej, poszczególne składniki aktywów/zobowiązań finansowych Grupa klasyfikuje do jednej z trzech kategorii, tzw. poziomu w hierarchii wyceny do wartości godziwej. Opis poszczególnych poziomów hierarchii wyceny zawarty jest w rozdziale III. *Znaczące zasady rachunkowości*, w punkcie 13.7.

W roku 2023 podobnie jak w roku 2022 nie było przesunięć pomiędzy poziomami hierarchii wyceny.

Poniżej zaprezentowano wartości bilansowe aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej w rozbiciu na poziomy hierarchii wyceny.

2023

stan na 31 grudnia

	poziom 1	poziom 2	poziom 3	Razem
Aktywa finansowe, w tym:	24 564,8	1 724,0	274,9	26 563,7
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, w tym:	719,3	1 515,6	-	2 234,9
wycena instrumentów pochodnych	-	899,8	-	899,8
pozostałe aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, w tym:	719,3	615,8	-	1 335,1
dłużne papiery wartościowe, w tym:	719,3	0,0	-	719,3
obligacje Skarbu Państwa w PLN	599,7	-	-	599,7
obligacje Skarbu Państwa Czech	119,1	-	-	119,1
obligacje Europejskiego Banku Inwestycyjnego	0,5	-	-	0,5
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	-	615,8	-	615,8
Aktywa finansowe inne niż przeznaczone do obrotu wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy, w tym:	-	-	39,0	39,0
kredyty obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy	-	-	38,6	38,6
instrumenty kapitałowe	-	-	0,4	0,4
Pochodne instrumenty zabezpieczające	-	208,4	-	208,4
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody, w tym:	23 680,3	-	235,9	23 916,2
dłużne papiery wartościowe, w tym	23 680,3	-	-	23 680,3
obligacje Skarbu Państwa w PLN	21 345,4	-	-	21 345,4
obligacje Skarbu Państwa w EUR	546,1	-	-	546,1
obligacje Europejskiego Banku Inwestycyjnego	1 377,7	-	-	1 377,7
obligacje Rządu Austriackiego	411,1	-	-	411,1
instrumenty kapitałowe	-	-	235,9	235,9
Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań, w tym:	165,2	-	-	165,2
obligacje Skarbu Państwa w PLN z portfela aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy	133,1	-	-	133,1
obligacje Skarbu Państwa Czech z portfela aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy	32,1	-	-	32,1
Zobowiązania finansowe, w tym:	595,6	1 506,3	0,0	2 101,9
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu, w tym:	595,6	1 226,0	-	1 821,6
wycena instrumentów pochodnych	-	1 060,3	-	1 060,3
zobowiązania z tytułu krótkiej pozycji papierów wartościowych	595,6	-	-	595,6
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	-	165,7	-	165,7
Pochodne instrumenty zabezpieczające	-	280,3	-	280,3

2022

stan na 31 grudnia

	poziom 1	poziom 2	poziom 3	Razem
Aktywa finansowe, w tym:	16 300,7	1 591,7	175,6	18 068,0
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, w tym:	443,3	1 452,5	-	1 895,8
wycena instrumentów pochodnych	-	974,9	-	974,9
pozostałe aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, w tym:	443,3	477,6	-	920,9
dłużne papiery wartościowe, w tym:	443,3	-	-	443,3
obligacje Skarbu Państwa w PLN	441,7	-	-	441,7
obligacje Skarbu Państwa Czech	1,2	-	-	1,2
obligacje Europejskiego Banku Inwestycyjnego	0,4	-	-	0,4
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	-	477,6	-	477,6
Aktywa finansowe inne niż przeznaczone do obrotu wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy, w tym:	1,8	-	54,7	56,5
kredyty obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy	-	-	54,6	54,6
instrumenty kapitałowe	1,8	-	0,1	1,9
Pochodne instrumenty zabezpieczające	-	139,2	-	139,2
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody, w tym:	15 691,8	-	120,9	15 812,7
dłużne papiery wartościowe, w tym	15 691,8	-	-	15 691,8
obligacje Skarbu Państwa w PLN	12 153,8	-	-	12 153,8
obligacje Skarbu Państwa w EUR	1 803,4	-	-	1 803,4
obligacje Europejskiego Banku Inwestycyjnego	1 308,9	-	-	1 308,9
obligacje Rządu Austriackiego	425,7	-	-	425,7
instrumenty kapitałowe	-	-	120,9	120,9
Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań, w tym:	163,8	-	-	163,8
obligacje Skarbu Państwa w PLN z portfela aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy	125,2	-	-	125,2
obligacje Skarbu Państwa Czech z portfela aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy	38,6	-	-	38,6
Zobowiązania finansowe, w tym:	437,3	2 136,0	0,0	2 573,3
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu, w tym:	437,3	1 766,5	-	2 203,8
wycena instrumentów pochodnych	-	1 602,3	-	1 602,3
zobowiązania z tytułu krótkiej pozycji papierów wartościowych	437,3	-	-	437,3
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	-	164,2	-	164,2
Pochodne instrumenty zabezpieczające	-	369,5	-	369,5

Wycena instrumentów finansowych klasyfikowanych do poziomu 2 wyceny

Do poziomu 2 wyceny Grupa klasyfikuje instrumenty pochodne oraz transakcje z przyrzeczeniem odkupu.

Instrumenty pochodne

Dla transakcji o profilu nieliniowym (opcje walutowe), w zależności od typu produktu, stosuje się następujące modele:

- europejska opcja waniliowa oraz europejska opcja digital – model Garmana-Kohlhagena,
- Cap/Floor (transakcje back to back) – model Bachelier.

Danymi wejściowymi do modeli są:

- kurs walutowy – pozyskiwany ze strony internetowej NBP,
- zmienności implikowane – pozyskiwane z Bloomberg,
- krzywe rentowności analogiczne jak dla instrumentów pochodnych o charakterze liniowym.

Dla instrumentów o charakterze liniowym (pozostałe instrumenty pochodne) wartość godziwa jest wyznaczana w oparciu o zdyskontowane przyszłe przepływy pieniężne na poziomie transakcji. Wartość godziwa wyznaczona w ten sposób jest wartością bieżącą tych przepływów.

Wszystkie dane wejściowe wykorzystane do konstrukcji krzywych rewaluacyjnych są informacjami obserwowanymi na rynku. Są to stopy rynku depozytowego, punkty forward, stopy FRA, stopy IRS, stopy OIS, punkty basis walutowe, punkty basis pomiędzy indeksami na zmienną stopę, kursy walutowe. Dane pochodzą z systemu Reuters i są to w większości informacje od brokerów. Jakość danych rynkowych podlega kontroli podczas dziennego procesu kontrybucji stawek rewaluacyjnych.

Instrumenty pochodne wyceniane są generalnie według koncepcji krzywych OIS z założeniem istnienia zabezpieczenia wyceny transakcji w postaci depozytu oprocentowanego stopą ESTR. Wyjątkiem są transakcje w PLN oraz CZK podlegające rozliczeniu w ramach centralnych izb rozliczeniowych (LCH, KDPW, EUREX) i transakcje bilateralne zawarte na podstawie umowy ISDA z aneksem CSA w walucie zabezpieczenia PLN lub bez aneksu. Dla tych transakcji rozliczenie NPV odbywa się w walucie oryginalnej, co ma odzwierciedlenie w stosowanych krzywych do wyceny (krzywa dyskontowa oparta na kwotowaniach IBOR, FRA oraz IRS).

Transakcje z przyrzeczeniem odkupu

Wartość godziwa dla transakcji z przyrzeczeniem odkupu wyznaczana jest w oparciu o przyszłe przepływy pieniężne zdyskontowane według krzywej rentowności dla instrumentów z przepływem płatności (tzw. instrumentów cashowych).

Wycena instrumentów finansowych klasyfikowanych do poziomu 3 hierarchii wyceny

W aktywach finansowych klasyfikowanych do poziomu 3 wyceny na 31 grudnia 2023 roku oraz na 31 grudnia 2022 roku znajdują się nienotowane instrumenty kapitałowe oraz kredyty, które nie spełniły kryterium SPPI według MSSF 9.

Instrumenty kapitałowe

Wycena do wartości godziwej nienotowanych udziałów kapitałowych w innych spółkach jest oparta o model zdyskontowanych przepływów pieniężnych, dywidend lub ekonomicznej wartości dodanej. Szacunki przyszłych przepływów pieniężnych zostały przygotowane w oparciu o średnioterminowe prognozy rentowności przygotowane przez Zarządy tych spółek. Stopa dyskonta jest oparta o koszt kapitału własnego szacowany w oparciu o model CAPM (Capital Asset Pricing Model). Na koniec 2023 roku kształtowała się w przedziale 11,4%-13,4%, w zależności od spółki, w porównaniu do 13,2%-15,2% na koniec 2022 roku. Wycena do wartości godziwej nienotowanych udziałów kapitałowych w innych spółkach na 31 grudnia 2023 roku oraz na 31 grudnia 2022 roku obejmowała następujące podmioty: Biuro Informacji Kredytowej S.A., Krajową Izbę Rozliczeniową S.A. oraz Polski Standard Płatności sp. z o.o.

Na 31 grudnia 2023 roku analiza wrażliwości wyceny instrumentów kapitałowych wskazuje, że:

- przyjęcie docelowej stopy wypłaty dywidendy o +10p.p. / -10p.p. względem scenariusza bazowego, skutkowałaby odpowiednio zwiększeniem / zmniejszeniem wyceny o 10% (o 10% na 31 grudnia 2022 roku);
- przyjęciu kosztu kapitału własnego o -0,5p.p. / +0,5p.p. względem scenariusza bazowego, skutkowałaby odpowiednio zwiększeniem / zmniejszeniem wyceny o 7% (zwiększenie o 6% / zmniejszenie o 5% na 31 grudnia 2022 roku);
- połączenie efektów z punktu 1) i 2), skutkowałoby odpowiednio zwiększeniem wyceny o 18% / zmniejszeniem wyceny o 15% (17%/15% na 31 grudnia 2022 roku).

W trakcie 2023 roku zmiana wyceny instrumentów kapitałowych klasyfikowanych do poziomu 3 wyceny uwzględniona w pozostałych całkowitych dochodach wyniosła 93,2 mln zł (w 2022: -37,7 mln zł).

Kredyty

Metodyka wyceny do wartości godziwej portfela kredytów opiera się na metodzie zdyskontowanych przepływów pieniężnych. W ramach tej metody dla każdego wycenianego kontraktu szacowane są oczekiwane przepływy pieniężne, czynniki dyskontowe na poszczególne daty płatności oraz wyznaczana jest wartość zdyskontowanych przepływów pieniężnych na datę wyceny. Modele wyceny zasilane są parametrami biznesowymi dla poszczególnych kontraktów oraz parametrami obserwowalnymi przez rynek, takimi jak krzywe stóp procentowych, koszt płynności i koszt kapitału. Zmiana parametrów przyjętych do wyceny nie miała istotnego wpływu na wartość wyceny na 31 grudnia 2023 roku.

Stopy dyskontowe dla powyższych kredytów wynosiły na koniec 2023 roku około 6,3% (w porównaniu z około 6,7% na koniec 2022 roku), natomiast analiza wrażliwości wartości godziwej według stanu na 31 grudnia 2023 roku oraz 31 grudnia 2022 roku wskazuje, że przy zmianie stopy dyskontowej o +1/-1 p.p., przy braku zmiany oczekiwanych przepływów, powoduje zmianę wartości godziwej o około +/- 1%.

Zarówno w roku 2023 jak i w roku 2022 wpływ wyceny kredytów klasyfikowanych do poziomu 3 wyceny był nieistotny (0,5 mln zł w 2023 roku i 0 mln zł w 2022 roku) i został uwzględniony w rachunku zysków i strat w pozycji *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wynik z pozycji wymiany*.

Zmiana stanu aktywów finansowych klasyfikowanych do poziomu 3 wyceny

2023

za rok kończący się 31 grudnia			
	kredyty obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy	instrumenty kapitałowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy	instrumenty kapitałowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody
Stan na początek okresu	54,6	0,1	120,9
Zwiększenia, w tym:	0,5	0,4	115,0
nabycie instrumentów kapitałowych	-	0,4	-
wycena odnoszona na skumulowane inne całkowite dochody	-	-	115,0
wycena odnoszona na rachunek zysków i strat*	0,5	-	-
Zmniejszenia, w tym:	-16,5	-0,1	0,0
spłaty kredytów	-16,5	-	-
wycena odnoszona na skumulowane inne całkowite dochody	-	-	-
wycena odnoszona na rachunek zysków i strat**	-	-0,1	-
Stan na koniec okresu	38,6	0,4	235,9

*) prezentowana w linii *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wynik z pozycji wymiany*, w pozycji szczegółowej *Wynik z tytułu wyceny kredytów udzielonych klientom*.

**) prezentowana w linii *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy oraz wynik z pozycji wymiany*, w pozycji szczegółowej *Wynik na instrumentach kapitałowych*.

2022

za rok kończący się 31 grudnia			
	kredyty obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy	instrumenty kapitałowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy	instrumenty kapitałowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody
Stan na początek okresu	78,4	0,1	167,4
Zmniejszenia, w tym:	-23,8	0,0	-46,5
spłaty kredytów	-23,8	-	-
wycena odnoszona na skumulowane inne całkowite dochody	-	-	-46,5
Stan na koniec okresu	54,6	0,1	120,9

36.2. Aktywa niefinansowe wyceniane według wartości godziwej w sprawozdaniu z sytuacji finansowej

stan na 31 grudnia		
	2023	2022
	poziom 3	poziom 3
Nieruchomości własne	215,3	245,0
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	-	2,2
Razem	215,3	247,2

Zmiana stanu nieruchomości własnych zaprezentowana jest w niniejszym sprawozdaniu w notcie objaśniającej nr 23. Rzeczowe aktywa trwałe.

Wycena do wartości godziwej

Nieruchomości własne

Grupa wycenia posiadane nieruchomości do wartości godziwej. Wycena jest przeprowadzana przez niezależnego rzeczoznawcę z wykorzystaniem metody dochodowej zgodnie z obowiązującymi zasadami wyceny nieruchomości.

Na 31 grudnia 2023 roku analiza wrażliwości wyceny nieruchomości własnych wskazuje, że przy przyjęciu stopy kapitalizacji o -0,5p.p. / +0,5p.p. względem scenariusza bazowego, skutkowałoby to odpowiednio zwiększeniem wyceny o 6,4% (17,1 mln zł) / zmniejszeniem wyceny o 5,6% (15,0 mln zł).

Na 31 grudnia 2022 roku analiza wrażliwości wyceny nieruchomości własnych wskazywała, że przy przyjęciu stopy kapitalizacji o -0,5p.p. / +0,5p.p. względem scenariusza bazowego, skutkowałoby to odpowiednio zwiększeniem wyceny o 7% (19,5 mln zł) / zmniejszeniem wyceny o 6% (16,9 mln zł).

Wyniki wycen nieruchomości zostały zaprezentowane w rachunku zysków i strat w linii Koszty działania (w notcie objaśniającej nr 8, w pozycji szczegółowej koszty utrzymania budynków i wycen nieruchomości do wartości godziwej).

Na 31 grudnia 2023 roku w skumulowanych innych całkowitych dochodach była zaewidencjonowana kwota 0,1 mln zł (uwzględniająca podatek odroczony) dotycząca nieruchomości wycenionych według wartości godziwej. Według stanu na 31 grudnia 2022 roku kwota ta wynosiła również 0,1 mln zł.

Wartość wycenianych nieruchomości oszacowana według kosztu historycznego z uwzględnieniem utraty wartości i odpisów amortyzacyjnych wyniosłaby na 31 grudnia 2023 roku 214,7 mln zł w porównaniu z 244,5 mln zł na 31 grudnia 2022 roku.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży

Grupa ujmuje aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży w kwocie niższej z dwóch: wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia tych aktywów. Na 31 grudnia 2023 roku Grupa nie posiadała aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży. Na 31 grudnia 2022 roku na kwotę aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży składała się jedna nieruchomość, przekwalifikowana z rzeczowych aktywów trwałych.

36.3. Aktywa i zobowiązania finansowe, które w sprawozdaniu z sytuacji finansowej nie są prezentowane w wartości godziwej

W tabelach przedstawiono porównanie wartości bilansowej z wartością godziwą dla inwestycyjnych papierów wartościowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu, portfela kredytowego oraz zobowiązań wobec klientów, zobowiązań z tytułu emisji papierów wartościowych i zobowiązań podporządkowanych. Dla pozostałych aktywów i zobowiązań finansowych oraz gwarancji i zobowiązań pozabilansowych niewycenianych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej według wartości godziwej, wartość godziwa jest zbliżona do wartości bilansowej.

W roku 2023 nie było przesunięć pomiędzy poziomami hierarchii wyceny. W 2022 roku Grupa zmieniała poziom hierarchii wyceny dla obligacji na rzecz Krajowego Funduszu Drogowego wyemitowanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego. W poprzednich okresach były one prezentowane w poziomie 1 a począwszy od roku 2022 Grupa prezentuje je w poziomie 2 hierarchii wyceny.

2023

stan na 31 grudnia

	Wartość bilansowa	poziom 1	Wartość godziwa		
			poziom 2	poziom 3	Razem
Inwestycyjne papiery wartościowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu; w tym:	32 697,5	21 570,9	9 505,2	0,0	31 076,1
obligacje Skarbu Państwa w PLN	13 095,0	12 409,0	-	-	12 409,0
obligacje Skarbu Państwa w EUR	2 940,4	2 744,3	-	-	2 744,3
obligacje Europejskiego Banku Inwestycyjnego	6 700,4	6 417,6	-	-	6 417,6
obligacje Polskiego Funduszu Rozwoju	3 859,7	-	3 507,3	-	3 507,3
obligacje Banku Gospodarstwa Krajowego	1 804,8	-	1 702,7	-	1 702,7
bony pieniężne NBP	4 297,2	-	4 295,2	-	4 295,2
Kredyty i inne należności udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu, w tym:	156 520,7	0,0	0,0	156 755,5	156 755,5
Bankowość korporacyjna, w tym:	90 839,0	0,0	0,0	91 155,1	91 155,1
kredyty i pożyczki (w rachunku bieżącym i terminowe)	66 771,3	-	-	67 452,2	67 452,2
należności leasingowe	13 130,4	-	-	12 940,3	12 940,3
należności faktoringowe	6 747,3	-	-	6 747,3	6 747,3
dłużne papiery wartościowe (korporacyjne i komunalne)	4 190,0	-	-	4 015,3	4 015,3
Bankowość detaliczna, w tym:	63 908,7	0,0	0,0	63 827,4	63 827,4
kredyty i pożyczki hipoteczne	55 492,2	-	-	55 115,4	55 115,4
kredyty i pożyczki pozostałe	8 416,5	-	-	8 712,0	8 712,0
Inne należności	1 773,0	-	-	1 773,0	1 773,0
Zobowiązania wobec klientów	205 289,9	-	-	205 253,3	205 253,3
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	404,4	-	-	405,7	405,7
Zobowiązania podporządkowane	1 526,2	-	-	1 260,8	1 260,8

2022

stan na 31 grudnia

	Wartość bilansowa	poziom 1	Wartość godziwa		
			poziom 2	poziom 3	Razem
Inwestycyjne papiery wartościowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu; w tym:	32 620,1	20 778,2	8 287,3	0,0	29 065,5
obligacje Skarbu Państwa w PLN	13 352,5	11 892,2	-	-	11 892,2
obligacje Skarbu Państwa w EUR	3 192,1	2 838,1	-	-	2 838,1
obligacje Europejskiego Banku Inwestycyjnego	6 815,7	6 047,9	-	-	6 047,9
obligacje Polskiego Funduszu Rozwoju	3 858,4	-	3 124,8	-	3 124,8
obligacje Banku Gospodarstwa Krajowego	1 802,1	-	1 564,0	-	1 564,0
bony pieniężne NBP	3 599,3	-	3 598,5	-	3 598,5
Kredyty i inne należności udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu, w tym:	154 974,6	0,0	0,0	156 104,1	156 104,1
Bankowość korporacyjna, w tym:	90 285,8	0,0	0,0	91 692,1	91 692,1
kredyty i pożyczki (w rachunku bieżącym i terminowe)	66 462,9	-	-	67 771,6	67 771,6
należności leasingowe	12 363,5	-	-	12 406,4	12 406,4
należności faktoringowe	7 682,0	-	-	7 682,0	7 682,0
dłużne papiery wartościowe (korporacyjne i komunalne)	3 777,4	-	-	3 832,1	3 832,1
Bankowość detaliczna, w tym:	62 805,4	0,0	0,0	62 528,6	62 528,6
kredyty i pożyczki hipoteczne	54 886,5	-	-	54 024,6	54 024,6
kredyty i pożyczki pozostałe	7 918,9	-	-	8 504,0	8 504,0
Inne należności	1 883,4	-	-	1 883,4	1 883,4
Zobowiązania wobec klientów	192 731,3	-	-	192 670,3	192 670,3
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	404,8	-	-	409,8	409,8
Zobowiązania podporządkowane	1 643,9	-	-	1 298,8	1 298,8

Grupa ujawnia dane nt. wartości godziwej kredytów i depozytów zaliczanych do grup aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu oraz zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej.

Dla potrzeb wyliczeń wartości godziwej portfela kredytów hipotecznych wykorzystywana jest krzywa rentowności zawierająca ceny transferowe, które są kalkulowane na podstawie:

- PLN: stawki BID do 9M (włącznie) to WIBID a od 1Y odpowiednie stawki IRS; stawki OFFER do 9M (włącznie) to WIBOR a od 1Y odpowiednie stawki IRS,
- EUR: stawki BID do 9M (włącznie) to EURIBOR a od 1Y odpowiednie stawki IRS; stawki OFFER do 9M (włącznie) to EURIBOR a od 1Y odpowiednie stawki IRS,
- USD i CHF: stawki BID do 9M (włącznie) to LIBOR a od 1Y odpowiednie stawki IRS; stawki OFFER do 9M (włącznie) to LIBOR a od 1Y odpowiednie stawki IRS.

Dla potrzeb wyliczeń wartości godziwej pozostałych kredytów i depozytów zaliczanych do grup aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu oraz zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej wykorzystywana jest cena transferowa liczona jako:

- PLN: stawki BID to WIBID overnight; stawki OFFER to WIBOR overnight,
- EUR: stawki BID to EURIBOR overnight; stawki OFFER to EURIBOR overnight,
- USD i CHF: stawki BID to LIBOR overnight; stawki OFFER to LIBOR overnight.

Stawki BID są wykorzystywane w wyliczaniu wartości godziwej dla zobowiązań finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie; w przypadku aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu wykorzystywane są stawki OFFER. Wszystkie punkty pośrednie na krzywych są interpolowane liniowo.

Szacunki w zakresie strat kredytowych są odzwierciedleniem funkcjonującego w Grupie modelu tworzenia odpisów na oczekiwane straty kredytowe.

Przyjęty przez Grupę model w niektórych aspektach jest oparty na założeniach, których nie potwierdzają ceny weryfikowalnych bieżących transakcji rynkowych dotyczących tego samego instrumentu – nie uwzględnia też zmian spowodowanych restrukturyzacją.

Kredyty i inne należności

Portfel kredytowy wraz z papierami wartościowymi zaliczonymi do grup aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu jest klasyfikowany na subportfele uwzględniające rodzaj produktu, segment klienta oraz walutę. Dla tak wyodrębnionego subportfela stosowany jest czynnik dyskontujący dla każdego przepływu pieniężnego.

Dla kredytów/papierów przyjmuje się czynnik dyskontowy jako sumę:

- stopy rynkowej opartej na krzywej rentowności z dnia bilansowego oraz
- średniej marży opartej na portfelu kredytów udzielonych w ostatnich dwóch miesiącach.

W tym celu przyjmuje się następujące założenia:

- wykorzystanie do kalkulacji kredytów udzielonych w ostatnich dwóch miesiącach,
- podział na wyżej opisane grupy produktowe,
- miejsce na krzywej rentowności, z którego zostaje wyznaczona właściwa stopa rynkowa odzwierciedla data przeszacowania każdego kredytu.

W rezultacie, w trakcie kalkulacji, dla kredytów i innych należności wartość godziwa powstaje jako suma wartości bieżącej netto przepływów pieniężnych pojedynczego kredytu/papieru (w przypadku portfela kredytów hipotecznych wartość godziwa jest sumą wartości bieżącej netto przepływów pieniężnych zagregowanego portfela kredytów hipotecznych).

W przypadku portfela kredytów hipotecznych w PLN w celu wyceny do wartości godziwej stosowana jest metoda dochodowa.

Kluczowe założenia:

- na potrzeby przeprowadzenia wyceny dokonywana jest korekta oryginalnych harmonogramów spłat kapitałowo-odsetkowych przez uwzględnienie przedpłat, ryzyka kredytowego oraz przyjęcie terminowej struktury stóp procentowych,
- parametry ryzyka kredytowego, tj. PD lifetime i LGD w ujęciu zdyskontowanym na potrzeby wyceny ujęte są w spodziewanych przepływach pieniężnych,
- na potrzeby szacowania przepływów pieniężnych uwzględnione są przedpłaty, oszacowane w oparciu o analizę historycznych danych na podstawie stosowanego modelu przedpłat,

- kalkulacja stopy dyskontowej przyjętej w celu oszacowania wartości przepływów pieniężnych uwzględnia wszystkie ryzyka i koszty, z pominięciem ryzyka przedpłat i kosztów ryzyka kredytowego odzwierciedlonych w przepływach,
- ryzyko przedpłat oraz koszty ryzyka kredytowego odzwierciedlone są w przepływach pieniężnych,
- zastosowanie marży kalibracyjnej ustalonej na podstawie najnowszej produkcji portfela kredytów hipotecznych analogicznego do wycenianego portfela, skorygowanej o spread kredytowy dla stawki WIBOR.

W wycenie na 31 grudnia 2022 roku przepływy odzwierciedlają szacunki dotyczące wykorzystania przez kredytobiorców moratoriów kredytowych w roku 2023. Na 31 grudnia 2023 roku, w związku z toczącym się procesem legislacyjnym, dotyczącym zmiany ustawy o finansowaniu społecznościowym dla przedsięwzięć gospodarczych i pomocy kredytobiorcom, Grupa uwzględniła w wycenie kredytów hipotecznych w PLN, potencjalny wpływ przedłużenia na rok 2024 moratoriów kredytowych. Na 31 grudnia 2023 roku, biorąc pod uwagę status procesu legislacyjnego, Grupa w kalkulacji oparła się na eksperckim założeniu, że uczestnicy rynku przyjęli 75%-owe prawdopodobieństwo wejścia w życie ustawy w wersji opublikowanej w projekcie.

Wartość godziwa kredytu obliczana jest jako suma zdyskontowanych przepływów pieniężnych z tytułu spłat kapitału oraz płatności odsetek, z uwzględnieniem kapitału przedpłaconego oraz kosztu ryzyka kredytowego.

W przypadku kredytów nieposiadających harmonogramu spłat oraz kredytów z grupy zagrożonych utratą wartości przyjmuje się, że dla tych kredytów wartość godziwa równa się ich wartości księgowej.

Inwestycyjne papiery wartościowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu

W przypadku inwestycyjnych papierów wartościowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu wartość godziwa papierów dla celów ujawnień, które są kwotowane na aktywnym rynku ustalana jest w oparciu o cenę z tego rynku. W przypadku pozostałych papierów wartościowych w tym portfelu wykorzystywany jest model opisany powyżej w części Kredyty i inne należności.

37. Kompensowanie instrumentów finansowych

Poniższe ujawnienie dotyczy kompensowania aktywów i zobowiązań finansowych, które podlegają egzekwowalnym porozumieniom ramowym o charakterze warunkowym. Główne umowy ramowe zawierane przez Grupę to umowy ISDA (w zakresie instrumentów pochodnych) oraz GMRA (w zakresie transakcji zakupu/sprzedaży papierów wartościowych). Dodatkowym zabezpieczeniem ekspozycji z tytułu instrumentów pochodnych są depozyty zabezpieczające, które Grupa składa i otrzymuje w ramach realizacji tzw. Credit Support Annex (CSA), czyli załączników do umów ISDA.

2023

Aktywa finansowe

stan na 31 grudnia					
	Kwoty brutto uznanych aktywów finansowych	Kwoty netto aktywów finansowych prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	Instrumenty finansowe	Powiązane kwoty nie kompensowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej środki pieniężne i instrumenty finansowe otrzymane jako zabezpieczenie	Kwota netto
Transakcje pochodne, w tym:	1 188,3	1 108,2	-589,6	-326,1	192,5
wycena instrumentów pochodnych	944,1	899,8	-405,2	0,0	494,6
pochodne instrumenty zabezpieczające	244,2	208,4	-184,4	0,0	24,0
zabezpieczenie transakcji pochodnych	0,0	0,0	0,0	-326,1	-326,1
Pożyczki papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu, w tym:	19 616,1	19 616,1	0,0	-19 688,6	-72,5
transakcje klasyfikowane do kredytów i innych należności udzielonych innym bankom	19 000,3	19 000,3	0,0	-19 081,2	-80,9
transakcje klasyfikowane do aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu	615,8	615,8	0,0	-607,4	8,4
Razem					120,0

Zobowiązania finansowe

stan na 31 grudnia					
	Kwoty brutto uznanych zobowiązań finansowych	Kwoty netto zobowiązań finansowych prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	Instrumenty finansowe	Powiązane kwoty nie kompensowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej środki pieniężne i instrumenty finansowe złożone jako zabezpieczenie	Kwota netto
Transakcje pochodne, w tym:	1 420,6	1 340,6	-589,6	-93,4	657,6
wycena instrumentów pochodnych	1 096,5	1 060,3	-405,2	0,0	655,1
pochodne instrumenty zabezpieczające	324,1	280,3	-184,4	0,0	95,9
zabezpieczenie transakcji pochodnych	0,0	0,0	0,0	-93,4	-93,4
Pożyczki papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu, w tym:	165,7	165,7	0,0	-164,7	1,0
transakcje klasyfikowane do zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	165,7	165,7	0,0	-164,7	1,0
Razem					658,6

2022

Aktywa finansowe

stan na 31 grudnia					
	Kwoty brutto uznanych aktywów finansowych	Kwoty netto aktywów finansowych prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	Instrumenty finansowe	Powiązane kwoty nie kompensowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej środki pieniężne i instrumenty finansowe otrzymane jako zabezpieczenie	Kwota netto
Transakcje pochodne, w tym:	1 304,2	1 114,1	-678,0	-90,2	345,9
wycena instrumentów pochodnych	1 044,8	974,9	-552,7	0,0	422,2
pochodne instrumenty zabezpieczające	259,4	139,2	-125,3	0,0	13,9
zabezpieczenie transakcji pochodnych	0,0	0,0	0,0	-90,2	-90,2
Pożyczki papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu, w tym:	4 237,1	4 237,1	0,0	-4 129,6	107,5
transakcje klasyfikowane do kredytów i innych należności udzielonych innym bankom	3 759,5	3 759,5	0,0	-3 658,4	101,1
transakcje klasyfikowane do aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu	477,6	477,6	0,0	-471,2	6,4
Razem					453,4

Zobowiązania finansowe

stan na 31 grudnia					
	Kwoty brutto uznanych zobowiązań finansowych	Kwoty netto zobowiązań finansowych prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	Instrumenty finansowe	Powiązane kwoty nie kompensowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej środki pieniężne i instrumenty finansowe złożone jako zabezpieczenie	Kwota netto
Transakcje pochodne, w tym:	2 161,9	1 971,8	-678,0	-420,1	873,7
wycena instrumentów pochodnych	1 727,4	1 602,3	-552,7	0,0	1 049,6
pochodne instrumenty zabezpieczające	434,5	369,5	-125,3	0,0	244,2
zabezpieczenie transakcji pochodnych	0,0	0,0	0,0	-420,1	-420,1
Pożyczki papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu, w tym:	164,2	164,2	0,0	-161,8	2,4
transakcje klasyfikowane do zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	164,2	164,2	0,0	-161,8	2,4
Razem					876,1

38. Działalność powiernicza

Według stanu na 31 grudnia 2023 roku Grupa prowadziła 301 rachunków papierów wartościowych, na których były przechowywane papiery wartościowe na rzecz Klientów Grupy (485 na 31 grudnia 2022 roku). Rachunki te nie spełniają definicji aktywów i nie są wykazywane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy.

Na koniec roku 2023 jednostka dominująca Grupy pełniła funkcję banku depozytariusza dla 80 funduszy inwestycyjnych i subfunduszy, 2 funduszy emerytalnych oraz dokonywała wyceny wartości aktywów netto oraz wartości aktywów netto na jednostkę uczestnictwa 8 ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych (łącznie 90 funduszy). Dla porównania na koniec roku 2022 jednostka dominująca Grupy pełniła funkcję banku depozytariusza dla 108 funduszy inwestycyjnych i subfunduszy, 2 funduszy emerytalnych oraz dokonywała wyceny wartości aktywów netto oraz wartości aktywów netto na jednostkę uczestnictwa 8 ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych (łącznie 118 funduszy).

39. Informacje uzupełniające do skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych

Gotówka i jej ekwiwalenty

Dla celów skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych, gotówka i jej ekwiwalenty obejmują bilansowy stan środków pieniężnych oraz salda rachunków bieżących w innych bankach.

stan na 31 grudnia		
	2023	2022
Gotówka i pozostałe środki pieniężne (prezentowane w nocie 14)	782,4	932,6
Środki na rachunkach w Banku Centralnym (prezentowane w nocie 14)	5 969,0	1 405,0
Rachunki bieżące w innych bankach (prezentowane w nocie 15)	146,6	329,1
Lokaty jednodniowe w innych bankach (prezentowane w nocie 15)	72,9	21,9
Inne należności w innych bankach (prezentowane w nocie 15)	69,1	361,1
Razem	7 040,0	3 049,7

Objaśnienie podziału działalności Grupy na działalność operacyjną, inwestycyjną i finansową w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych

Działalność operacyjna dotyczy podstawowego obszaru działalności Grupy, nie zaliczanej do działalności inwestycyjnej i finansowej.

Działalność inwestycyjna obejmuje nabywanie i zbywanie rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych oraz dłużnych papierów wartościowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu (z wyłączeniem krótkoterminowych bonów skarbowych oraz bonów pieniężnych NBP). Wpływy z działalności inwestycyjnej obejmują ponadto dywidendy otrzymane z tytułu posiadania akcji i udziałów w innych podmiotach.

Działalność finansowa dotyczy długoterminowych (powyżej 1 roku) operacji finansowych, przeprowadzanych z podmiotami finansowymi. Wpływy z działalności finansowej wskazują na źródła finansowania Grupy, uzyskiwane np. poprzez zaciąganie długoterminowych kredytów i pożyczek od innych banków oraz od innych niż banki podmiotów finansowych lub emisję dłużnych papierów wartościowych. Wydatki z działalności finansowej dotyczą głównie spłat przez Grupę długoterminowych zobowiązań (m.in.: spłat otrzymanych kredytów wraz z odsetkami, wykupu wyemitowanych papierów dłużnych oraz płatności odsetek od nich, spłat zobowiązań leasingowych), a ponadto obejmują płatności dywidend na rzecz właścicieli oraz nabycie akcji własnych na cele pracowniczego programu motywacyjnego.

Przyczyny występowania różnic pomiędzy zmianami stanu niektórych pozycji wykazanymi w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych

Poniżej zaprezentowano różnice pomiędzy zmianami stanu wynikającymi ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej a zmianami stanu wykazanymi w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych.

Objaśnienia przyczyn wystąpienia różnic są następujące:

Różnica nr	Objaśnienie przyczyn wystąpienia różnicy
Różnica 1	Zmiany stanu poszczególnych składników aktywów i zobowiązań finansowych zostały skorygowane o odsetki, które prezentowane są w pozycji <i>Odsetki otrzymane</i> (od aktywów) lub <i>Odsetki zapłacone</i> (od zobowiązań).
Różnica 2	Ze <i>Zmiany stanu kredytów i innych należności udzielonych innym bankom</i> wyłączono zmianę stanu należności stanowiących ekwiwalent środków pieniężnych (rachunki i lokaty jednodniowe w innych bankach) i zaprezentowano ją w pozycji <i>Zwiększenie/zmniejszenie środków pieniężnych netto</i> .
Różnica 3	Ze zmian stanów poszczególnych składników aktywów i zobowiązań wyłączono zmiany wycen do wartości godziwej ujmowanych w innych całkowitych dochodach.
Różnica 4	Ze zmian stanów <i>Inwestycyjnych papierów wartościowych</i> oraz <i>Aktywów stanowiących zabezpieczenie zobowiązań</i> wyłączono zmiany związane z nabyciem oraz sprzedażą lub wykupem dłużnych papierów wartościowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu (z wyłączeniem krótkoterminowych bonów skarbowych oraz bonów pieniężnych NBP). Zmiany te zaprezentowano jako <i>przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej</i> .
Różnica 5	W <i>Zmianie stanu pozostałych aktywów</i> ujęto niepieniężne - poza amortyzacją - zmiany wartości bilansowej rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych (zmiany pieniężne dotyczące tych pozycji zostały zaprezentowane w <i>przepływach pieniężnych z działalności inwestycyjnej</i>).
Różnica 6	W <i>Zmianie stanu pozostałych aktywów</i> ujęto zmianę należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego, będącej następstwem potrącenia z nadpłaty za rok 2021 zobowiązań podatkowych z tytułu innych podatków (podatku od niektórych instytucji finansowych oraz podatku od towarów i usług).
Różnica 7	Ze <i>Zmiany stanu pozostałych zobowiązań</i> wyłączono kwotę spłaty zobowiązań z tytułu leasingu, która została zaprezentowana w <i>przepływach pieniężnych z działalności finansowej</i> .
Różnica 8	Ze <i>Zmiany stanu zobowiązań wobec innych banków</i> wyłączono kwoty zaciągniętych kredytów oraz kwoty spłat kredytów na długoterminowe finansowanie, które wraz z kwotą spłaty odsetek od tych kredytów zostały zaprezentowane w <i>przepływach pieniężnych z działalności finansowej</i> .
Różnica 9	Ze zmian stanów poszczególnych składników aktywów i zobowiązań wyłączono zmiany, będące efektem przejęcia w 2023 roku zorganizowanej części przedsiębiorstwa.
Różnica 10	Ze <i>Zmiany stanu pozostałych zobowiązań</i> wyłączono kwotę rozliczenia nabycia akcji własnych na cele programu motywacyjnego, która została ujęta w zyskach zatrzymanych.
Różnica 11	Ze <i>Zmiany stanu zobowiązań z tytułu emisji papierów wartościowych</i> wyłączono zmiany związane z wykupem wyemitowanych papierów wartościowych. Zmiany te wraz z kwotą spłaty odsetek od tych instrumentów zaprezentowano w <i>przepływach pieniężnych z działalności finansowej</i> .

W tabelach znajdujących się na kolejnych stronach poszczególne różnice zostały ponumerowane zgodnie z listą przedstawioną w powyższej tabeli.

2023

za rok kończący się 31 grudnia

	zmiana stanu		różnica, w tym:	Różnica 1	Różnica 2	Różnica 3	Różnica 4	Różnica 5	Różnica 6	Różnica 7	Różnica 8	Różnica 9	Różnica 10
	w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej	w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych											
zmiana stanu rezerw	182,8	170,4	-12,4	-	-	-12,2	-	-	-	-	-	-0,2	-
zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych innym bankom	-14 748,0	-15 149,0	-401,0	22,5	-423,5	-	-	-	-	-	-	-	-
zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy	-321,6	-315,4	6,2	6,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
zmiana pochodnych instrumentów zabezpieczających	-158,4	3 030,6	3 189,0	-	-	3 189,0	-	-	-	-	-	-	-
zmiana stanu inwestycyjnych papierów wartościowych	-8 180,9	-7 125,9	1 055,0	83,8	-	458,1	513,1		-	-	-	-	-
zmiana stanu aktywów stanowiących zabezpieczenie zobowiązań	-1,4	-2,9	-1,5	-1,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych klientom wycenianych według zamortyzowanego kosztu	-1 546,1	-1 268,4	277,7	277,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
zmiana stanu pozostałych aktywów, w tym:		472,3											
zmiana stanu pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej "inne aktywa"	13,6	13,6	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
pozostałe zmiany	-	458,7	458,7	-	-	-	-	-108,4	566,0	-	-	1,1	-
zmiana stanu zobowiązań wobec innych banków	8 015,2	562,8	-7 452,4	-32,5	-	-	-	-	-	-	-7 419,9	-	-
zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	12 558,6	12 528,6	-30,0	-30,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-
zmiana stanu pozostałych zobowiązań; w tym:		557,6											
zmiana stanu pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej "inne zobowiązania"	442,0	543,7	101,7	-	-	-	-	-	-	101,7	-	-	-
pozostałe zmiany	-	13,9	13,9	-	-	19,3	-	-	-	-	-	-5,5	0,1

2022

za rok kończący się 31 grudnia

	zmiana stanu		różnica, w tym:	Różnica 1	Różnica 2	Różnica 3	Różnica 4	Różnica 5	Różnica 6	Różnica 7	Różnica 8	Różnica 11
	w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej	w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych										
zmiana stanu rezerw	22,1	26,7	4,6	-	-	4,6	-	-	-	-	-	-
zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych innym bankom	-4 456,3	-4 014,9	441,4	6,9	434,5	-	-	-	-	-	-	-
zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy	-414,0	-405,1	8,9	8,9	-	-	-	-	-	-	-	-
zmiana pochodnych instrumentów zabezpieczających	245,3	-5 628,1	-5 873,4	-	-	-5 873,4	-	-	-	-	-	-
zmiana stanu inwestycyjnych papierów wartościowych	-2 848,4	-1 800,0	1 048,4	135,3	-	-573,7	1 486,8		-	-	-	-
zmiana stanu aktywów stanowiących zabezpieczenie zobowiązań	2 117,1	1 345,8	-771,3	-	-	-	-771,3	-	-	-	-	-
zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych klientom wycenianych według zamortyzowanego kosztu	-8 438,6	-8 197,2	241,4	241,4	-	-	-	-	-	-	-	-
zmiana stanu pozostałych aktywów, w tym:		238,3										
zmiana stanu pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej "inne aktywa"	128,7	128,7	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-
pozostałe zmiany	-	109,6	109,6	-	-	-	-	-144,6	254,2	-	-	-
zmiana stanu zobowiązań wobec innych banków	-4 411,4	-5 517,5	-1 106,1	-5,1	-	-	-	-	-	-	-1 101,0	-
zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	22 121,4	21 735,6	-385,8	-385,8	-	-	-	-	-	-	-	-
zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji papierów wartościowych	-567,6	1,5	569,1	-5,9	-	-	-	-	-	-	-	575,0
zmiana stanu zobowiązań podporządkowanych	33,6	31,7	-1,9	-1,9	-	-	-	-	-	-	-	-
zmiana stanu pozostałych zobowiązań; w tym:		2 038,2										
zmiana stanu pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej "inne zobowiązania"	1 926,2	2 030,6	104,4	-	-	-	-	-	-	104,4	-	-
pozostałe zmiany	-	7,6	7,6	-	-	7,6	-	-	-	-	-	-

Zmiana stanu zobowiązań ujętych w działalności finansowej skonsolidowanego sprawozdania z przepływów
pieniężnych

2023

za rok kończący się 31 grudnia

	otrzymane kredyty długo- terminowe	zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	zobowiązania podporządkowane	zobowiązania leasingowe
Stan na początek okresu	4 994,0	404,8	1 643,9	422,9
zmiany z tytułu przepływów pieniężnych ujęte w działalności finansowej skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych, w tym:	7 372,2	-31,0	-73,6	-101,7
zaciągnięcie zobowiązań	9 680,9	-	-	-
spłata zobowiązań	-2 113,2	-	-	-101,7
płatności odsetek od zobowiązań	-195,5	-31,0	-73,6	-
zmiany nie wynikające z przepływów pieniężnych ujęte w działalności operacyjnej skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych	168,6	30,6	-44,1	163,0
Stan na koniec okresu	12 534,8	404,4	1 526,2	484,2

2022

za rok kończący się 31 grudnia

	otrzymane kredyty długo- terminowe	zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	zobowiązania podporządkowane	zobowiązania leasingowe
Stan na początek okresu	3 871,7	972,4	1 610,3	335,6
zmiany z tytułu przepływów pieniężnych ujęte w działalności finansowej skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych, w tym:	1 101,0	-589,9	-24,0	-104,4
zaciągnięcie zobowiązań	2 423,8	-	-	-
spłata zobowiązań / wykup dłużnych papierów wartościowych	-1 311,2	-575,0	-	-104,4
płatności odsetek od zobowiązań	-11,6	-14,9	-24,0	-
zmiany nie wynikające z przepływów pieniężnych ujęte w działalności operacyjnej skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych	21,3	22,3	57,6	191,7
Stan na koniec okresu	4 994,0	404,8	1 643,9	422,9

40. Podmioty powiązane

ING Bank Śląski S.A. jest spółką zależną od ING Bank N.V., który według stanu na 31 grudnia 2023 roku posiadał 75% udziału w kapitale zakładowym ING Banku Śląskiego oraz 75% udziałów w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu ING Banku Śląskiego S.A. Jednostką dominującą najwyższego szczebla jest ING Groep N.V. z siedzibą w Holandii.

ING Bank Śląski S.A. przeprowadza na rynku międzybankowym operacje z ING Bank N.V. i podmiotami zależnymi od niego. Są to zarówno lokaty i kredyty krótkoterminowe jak i operacje instrumentami pochodnymi. Bank prowadzi również rachunki bankowe podmiotów z Grupy ING.

Spółka zależna ING Lease Sp. z o.o. otrzymała od ING Bank N.V. finansowanie długoterminowe kontraktów leasingowych w EUR (tzw. „matched funding”). Ponadto Bank posiada w swoim bilansie dwie pożyczki podporządkowane oraz dwie nieuprzywilejowane pożyczki senioralne (Non Preferred Senior - NPS), które wynikają z umów zawartych z z ING Bank N.V. Umowa pierwszej nieuprzywilejowanej pożyczki senioralnej została zawarta 22 grudnia 2022 roku, jednak z uwagi na datę realizacji, przypadającą 5 stycznia 2023 roku, na koniec 2022 roku kwota pożyczki ujęta była w pozycji *Otrzymane zobowiązania pozabilansowe*. Umowę drugiej pożyczki NPS Bank zawarł 22 grudnia 2023 roku.

Wszystkie wyżej wymienione transakcje odbywają się na zasadach rynkowych.

Koszty działania ponoszone przez Bank na rzecz podmiotu dominującego wynikają przede wszystkim z umów o świadczenie usług konsultacyjno-doradczych, przetwarzania i analizy danych, udostępniania licencji oprogramowania oraz wsparcia informatycznego. W zakresie kosztów ponoszonych przez Bank na rzecz innych podmiotów powiązanych, dominującą rolę odgrywają umowy outsourcingowe dotyczące świadczenia usług hostingu zasobów systemowych dla różnych aplikacji, dzierżawy sprzętu IT, monitoringu dostępności i wydajności aplikacji i infrastruktury IT oraz testów penetracyjnych i monitoringu bezpieczeństwa informatycznego.

Koszty prezentowane są według wartości netto (bez podatku VAT).

Na 31 grudnia 2023 roku podobnie jak na 31 grudnia 2022 roku ING Bank Śląski S.A. posiadał zaangażowanie wobec jednego z członków Rady Nadzorczej. Wartość zaangażowania była nieistotna i dotyczyła wykorzystanego limitu na karcie kredytowej.

W tabelach poniżej zaprezentowano informacje liczbowe dotyczące należności i zobowiązań, przychodów i kosztów a także nakładów na majątek trwały, które wynikają z transakcji zawartych pomiędzy Grupą a podmiotami z nią powiązanymi.

stan na 31 grudnia						
	2023			2022		
	ING Bank N.V.	Pozostałe podmioty Grupy ING	Podmioty stowarzyszone	ING Bank N.V.	Pozostałe podmioty Grupy ING	Podmioty stowarzyszone
Należności						
Rachunki nostro	17,5	0,8	-	2,2	174,4	-
Depozyty złożone	72,9	-	-	227,7	-	-
Kredyty	-	0,9	-	-	10,5	-
Wycena dodatnia instrumentów pochodnych	137,6	-	-	207,4	-	-
Transakcje reverse repo	19 000,3	-	-	3 759,3	-	-
Inne należności	3,8	8,4	-	4,4	3,8	-
Zobowiązania						
Depozyty otrzymane	130,8	128,8	40,3	11,0	156,4	9,3
Kredyty otrzymane, w tym:	12 534,8	-	-	4 994,0	-	-
nieuprzywilejowane pożyczki senioralne (NPS)	7 680,7	-	-	-	-	-
Pożyczka podporządkowana	1 526,2	-	-	1 643,8	-	-
Rachunki loro	61,1	155,7	-	59,5	32,4	-
Wycena ujemna instrumentów pochodnych	69,9	0,0	-	208,2	-	-
Inne zobowiązania	251,6	16,1	-	92,0	9,7	-
Zobowiązania pozabilansowe						
Udzielone zobowiązania pozabilansowe	599,4	384,4	0,1	532,2	759,2	0,1
Otrzymane zobowiązania pozabilansowe*	922,2	-	-	2 405,9	21,6	-
Transakcje wymiany walutowej	16 988,1	-	-	16 307,9	-	-
IRS	191,0	-	-	187,1	-	-
Opcje	591,9	-	-	400,5	-	-

*) W kwocie *Otrzymanych zobowiązań pozabilansowych* na koniec 2022 roku ujęto 1 219,4 mln zł z tytułu nieuprzywilejowanej pożyczki senioralnej (ang. Non Preferred Senior, NPS), którą Bank zawarł z ING Bank N.V. 22 grudnia 2022 roku, a której realizacja nastąpiła 5 stycznia 2023 roku.

za rok kończący się 31 grudnia						
	2023			2022		
	ING Bank N.V.	Pozostałe podmioty Grupy ING	Podmioty stowarzyszone	ING Bank N.V.	Pozostałe podmioty Grupy ING	Podmioty stowarzyszone
Przychody i koszty						
Przychody, w tym:	68,0	7,5	41,5	-232,1	3,1	39,0
przychody/koszty odsetkowe i prowizyjne	-1,2	8,1	41,5	-57,1	7,6	39,0
wynik na instrumentach finansowych	62,0	-0,9	-	-177,3	-5,4	-
wynik na pozostałej działalności podstawowej	7,2	0,3	-	2,3	0,9	-
Koszty działania	-264,6	-61,8	-	-176,8	-42,7	-
Nakłady na majątek						
Nakłady na wartości niematerialne	-	0,1	-	3,1	-	-

41. Transakcje z personelem zarządzającym i pracownikami

Kredyty dla pracowników i kierownictwa Banku

Pracownicy Grupy ING Banku Śląskiego S.A. korzystają z kredytów na takich samych warunkach jak pozostali klienci Banku (nie ma kredytów preferencyjnych dla pracowników). Kredyty dla pracowników ujęte są w kwocie kredytów dla klientów i według stanu na 31 grudnia 2023 roku wynosiły 207,3 mln zł (bez pożyczek z ZFŚS). Na 31 grudnia 2022 roku ich wartość wynosiła 390,5 mln zł.

Udzielenie kredytu, pożyczki pieniężnej, gwarancji bankowej i poręczenia dla osób będących w kierownictwie Banku jest określone odrębną procedurą i monitorowaniem zgodnie z Zarządzeniem Prezesa ING Banku Śląskiego S.A.

W sprawozdaniu finansowym za 2023 rok ujęto udzielone kredyty, pożyczki pieniężne, gwarancje i poręczenia bankowe dla kierownictwa Banku (w rozumieniu Art. 79 Prawa Bankowego) w wysokości 28,6 mln zł. Na 31 grudnia 2022 roku ich wartość wynosiła 56,2 mln zł.

Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych

Pracownicy mogą korzystać z różnorodnych form pomocy socjalnej w ramach utworzonych w podmiotach Grupy Zakładowych Funduszy Świadczeń Socjalnych. Stan pożyczek udzielonych z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych według stanu na 31 grudnia 2023 roku wynosił 0,8 mln zł, wobec 1,1 mln zł na 31 grudnia 2022 roku. Stan Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych na 31 grudnia 2023 roku wynosił 17,2 mln zł wobec 19,0 mln zł na 31 grudnia 2022 roku.

Wynagrodzenie Członków Zarządu ING Banku Śląskiego S.A.

Skład Zarządu ING Banku Śląskiego S.A. na koniec 2023 roku został zaprezentowany w rozdziale I. *Informacje o Banku i Grupie Kapitałowej*, w punkcie 7. *Skład Zarządu oraz Rady Nadzorczej Banku*.

Świadczenia dla Członków Zarządu ING Banku Śląskiego S.A.

	2023	2022
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze, w tym:		
wynagrodzenia	12,8	11,8
inne świadczenia	2,4	2,2
Razem	15,2	14,0

Na krótkoterminowe świadczenia pracownicze składają się wynagrodzenia zasadnicze, ubezpieczenia, wpłaty na fundusz inwestycyjny, opieka medyczna oraz inne świadczenia przyznane przez Radę Nadzorczą.

Świadczenia dla Członków Zarządu ING Banku Śląskiego S.A. wynikające z Programu Zmiennych Składników Wynagrodzeń

	2023		2022	
	krótkoterminowe świadczenia	długoterminowe świadczenia	krótkoterminowe świadczenia	długoterminowe świadczenia
płatności w gotówce	3,6	2,8	3,0	2,2
akcje fantomowe	0,0	0,0	1,5	1,1
akcje własne	4,2	3,4	1,6	1,2
Razem	7,8	6,2	6,1	4,5

Na krótkoterminowe świadczenia składają się świadczenia wynikające z Programu Zmiennych Składników Wynagrodzeń – część nieodroczone. Na długoterminowe świadczenia składają się świadczenia wynikające z Programu Zmiennych Składników Wynagrodzeń – część odroczone.

Świadczenia za rok 2023 dla członków Zarządu ING Banku Śląskiego S.A. wynikające z Programu Zmiennych Składników Wynagrodzeń nie zostały jeszcze przyznane.

Zgodnie z obowiązującym w Banku systemem wynagrodzeń Członkom Zarządu Banku może przysługiwać premia za rok 2023, której część zostanie wypłacona w 2024 roku, a część będzie odroczone na lata kolejne (2025 – 2031). Maksymalna możliwa do uzyskania wysokość premii za 2023 rok, na którą została utworzona rezerwa, wynosi 14,0 mln zł, w tym na wypłatę gotówkową w 2024 roku 3,6 mln zł, a na część premii z odroczonym terminem płatności 10,4 mln zł. Ostateczną decyzję odnośnie wysokości premii podejmie Rada Nadzorcza Banku.

Na 31 grudnia 2022 roku rezerwa na wypłatę gotówkową premii dla Członków Zarządu Banku wynosiła 10,6 mln zł. Zatwierdzona przez Radę Nadzorczą w roku 2023 kwota premii, która dotyczyła roku 2022 wyniosła 9,0 mln zł.

W latach zakończonych 31 grudnia 2023 roku oraz 31 grudnia 2022 roku Członkom Zarządu nie wypłacono świadczeń po okresie zatrudnienia.

Członkowie Zarządu mają zawarte umowy o zakazie konkurencji po zaprzestaniu pełnienia funkcji w Zarządzie Banku. W przypadku nie powołania na nową kadencję lub odwołania Członkom Zarządu przysługuje odprawa. Informacja o odprawach przysługujących Członkom Zarządu jest zawarta w ich umowach o pracę i należy się tylko w przypadku rozwiązania umowy o pracę przez Bank z przyczyn innych niż uprawniające do rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia.

Wynagrodzenie Członków Rady Nadzorczej ING Banku Śląskiego S.A.

Skład Rady Nadzorczej ING Banku Śląskiego S.A. na koniec 2023 roku został zaprezentowany w rozdziale I. *Informacje o Banku i Grupie Kapitałowej*, w punkcie 7. *Skład Zarządu oraz Rady Nadzorczej Banku*.

Świadczenia dla Członków Rady Nadzorczej ING Banku Śląskiego S.A.

	2023	2022
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze, w tym:		
wynagrodzenia	1,0	0,9
Razem	1,0	0,9

Członkowie Zarządu oraz inne osoby będące pracownikami ING Banku Śląskiego S.A. nie otrzymują wynagrodzenia ani nagród z tytułu pełnienia funkcji we władzach jednostek zależnych i stowarzyszonych ING Banku Śląskiego S.A.

Stan posiadania akcji ING Banku Śląskiego przez członków Rady Nadzorczej Banku oraz członków Zarządu Banku

W ramach Programu Motywacyjnego skierowanego do osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku, Bank przyznaje nieodpłatnie akcje własne jako składnik wynagrodzenia zmiennego. W okresie od 12 maja do 19 czerwca 2023 roku Bank przeprowadził odkup I transzy akcji własnych, w wyniku którego 3 lipca 2023 roku Członkowie Zarządu Banku nabyli akcje własne nieodroczone za okres od 1 lipca do 31 grudnia 2022 r. w łącznej liczbie 7 772 akcji.

Na 31 grudnia 2022 roku Członkowie Zarządu Banku i Rady Nadzorczej Banku nie posiadali akcji ING Banku Śląskiego S.A.

42. Zatrudnienie

Zatrudnienie w Grupie Kapitałowej na koniec roku 2023 i 2022 wynosiło odpowiednio:

stan na 31 grudnia	2023	2022
w osobach	8 379	8 363
w etatach	8 332,9	8 322,4

43. Istotne zdarzenia po dacie bilansowej

Rezygnacja członka Rady Nadzorczej Banku

12 lutego 2024 roku Bank otrzymał oświadczenie Pani Katarzyny Zajdel-Kurowskiej o rezygnacji z funkcji członka Rady Nadzorczej Banku z dniem 29 lutego 2024 roku. Powodem rezygnacji jest powołanie na stanowisko w międzynarodowej instytucji finansowej.

Indywidualne zalecenie Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie spełnienia kryteriów do wypłaty dywidendy z zysku netto za 2023 rok

21 lutego 2024 roku Bank otrzymał pismo Komisji Nadzoru Finansowego (KNF), w którym KNF wskazała, że Bank spełnia wymogi do wypłaty dywidendy na poziomie do 75% zysku netto za 2023 rok przy czym maksymalna kwota wypłaty nie może przekraczać kwoty zysku rocznego pomniejszonego o zysk wypracowany w 2023 roku zaliczony już do funduszy własnych. Bank nie zaliczał zysków w trakcie 2023 roku do funduszy własnych, w związku z czym maksymalna kwota dywidendy z zysku 2023 roku dla Banku wynosi 75%. Jednocześnie, KNF zaleciła ograniczenie ryzyka występującego w działalności Banku poprzez niepodejmowanie, bez uprzedniej konsultacji z organem nadzoru, innych działań, w szczególności pozostających poza zakresem bieżącej działalności biznesowej i operacyjnej, mogących skutkować obniżeniem funduszy własnych, w tym również ewentualnych wypłat dywidend z niepodzielonego zysku z lat ubiegłych oraz odkupów lub wykupów akcji własnych.

Intencją Zarządu Banku jest rekomendowanie Walnemu Zgromadzeniu podjęcie uchwały o przeznaczeniu na wypłatę dywidendy około 75% zysku jednostkowego Banku za 2023 rok oraz kwoty 1.008,3 mln zł z kapitału rezerwowego przeznaczonego na wypłatę dywidendy. Możliwość wypłaty dywidendy z kapitału rezerwowego przeznaczonego na wypłatę dywidendy została potwierdzona przez KNF, o czym Bank informował w raporcie bieżącym nr 27/2023 z 1 grudnia 2023 roku.

Zarządzanie ryzykiem

oraz kapitałem

I. Zarządzanie kapitałem	107
II. Zarządzanie ryzykiem	113
1. Wprowadzenie	113
2. Ryzyko kredytowe	115
3. Ryzyko rynkowe	145
4. Ryzyko płynności i finansowania	162
5. Ryzyko operacyjne	170
6. Ryzyko ESG	171
7. Pozostałe ryzyka	174

Zarządzanie ryzykiem oraz kapitałem

I. Zarządzanie kapitałem

1. Wprowadzenie

2. Minimalne wymogi kapitałowe

3. Adekwatność kapitałowa

3.1. Cele adekwatności kapitałowej

3.2. Fundusze własne

3.3. Wymóg kapitałowy

3.4. Współczynniki kapitałowe

4. Wymogi MREL

5. Polityka dywidendowa

1. Wprowadzenie

Zarządzanie kapitałem w ING Banku Śląskim S.A. ma na celu umożliwić i ułatwić rozwój Banku zgodnie z przyjętą strategią i modelem biznesowym. Ponadto pozwala aktywnie zarządzać kapitałem mając na uwadze wielkość jak i dynamikę zmian, zarówno obecnie jak i w przyszłości (w tym w sytuacji stresowej). Zarządzanie kapitałem odbywa się w trzech perspektywach: perspektywa normatywna/regulacyjna, perspektywa kapitału ekonomicznego oraz perspektywa warunków skrajnych.

Nadrzędnym celem zarządzania kapitałem w Banku jest posiadanie wystarczającej i efektywnej kapitalizacji Banku do spełnienia strategii biznesowej i planów rozwojowych, przy jednoczesnym spełnianiu wszystkich wewnętrznych i zewnętrznych wymogów ostrożnościowych. Oznacza to elastyczność finansową w obecnym i przyszłym otoczeniu w celu dostosowania do zmieniających się warunkach rynkowych i regulacyjnych.

W ramach zarządzania kapitałem Bank:

- prowadzi identyfikację i ocenę istotności rodzajów ryzyka występujących w jego działalności,
- prowadzi działania mające na celu szacowanie i monitorowanie kapitału ekonomicznego, wymogu kapitałowego oraz funduszy własnych,

- monitoruje potencjalne zagrożenia dla adekwatności kapitałowej,
- dokonuje alokacji kapitału ekonomicznego na linie biznesowe,
- ustala limity wewnętrzne w celu ograniczania generowanych wymogów kapitałowych oraz kapitału ekonomicznego,
- prowadzi odpowiednią politykę inwestycyjną,
- ustala adekwatną politykę cenową,
- prowadzi politykę dywidendową wynikającą z długoterminowego celu kapitałowego oraz preferowanej struktury kapitału,
- planuje kapitał ekonomiczny i wymóg kapitałowy oraz fundusze własne,
- przygotowuje awaryjne plany kapitałowe definiujące kroki postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia dla adekwatności kapitałowej,
- prowadzi analizy wpływu czynników makroekonomicznych na adekwatność kapitałową zgodnie z „*Polityką przeprowadzania testów warunków skrajnych*”.

Nadrzędnym dokumentem regulującym zarządzanie kapitałem w Banku jest *Polityka zarządzania kapitałem w ING Banku Śląskim S.A.*

2. Minimalne wymogi kapitałowe

Zgodnie z komunikatem Komisji Nadzoru Finansowego z 20 listopada 2023 roku Bank będzie w dalszym ciągu utrzymywał bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym w wysokości równoważnej 0,5% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko.

14 grudnia 2023 roku Bank otrzymał pismo Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie zalecenia ograniczenia ryzyka występującego działalności Banku poprzez utrzymywanie funduszy własnych na pokrycie dodatkowego narzutu kapitałowego (P2G) w celu zaabsorbowania potencjalnych strat wynikających z wystąpienia warunków skrajnych, w wysokości 0,31 p.p. na poziomie skonsolidowanym oraz 0,32 p.p. na poziomie jednostkowym. Zalecenie Bank powinien spełniać ponad wartość każdego z wymogów w zakresie funduszy własnych (o których mowa w art. 92 ust. 1 lit. a-c rozporządzenia nr 575/2013), powiększonych o dodatkowy wymóg w zakresie funduszy własnych (P2R, o którym mowa w art. 138 ust. 2 pkt 2 ustawy Prawo bankowe) oraz o wymóg połączonego bufora (o którym mowa w art. 55 ust. 4 ustawy o nadzorze makroostrożnościowym). Narzut kapitałowy P2G powinien składać się w całości z kapitału podstawowego Tier 1.

W konsekwencji tego, na 31 grudnia 2023 roku minimalne wymogi kapitałowe wynoszą dla Grupy:

- CET1 \geq 7,82%,
- T1 \geq 9,32%,
- TCR \geq 11,32%.

3. Adekwatność kapitałowa

3.1. Cele adekwatności kapitałowej

Apetyt na ryzyko określa maksymalną wielkość ryzyka jaką Grupa jest gotowa zaakceptować wspierając tym samym stabilność oraz dalszy rozwój. W ramach zarządzania ryzykiem i kapitałem w Grupie ustalane są parametry apetytu na ryzyko (tzw. RAS - Risk Appetite Statement) oraz strategiczne cele kapitałowe Grupy, pozwalające na realizację Strategii Grupy, w tym cele dywidendowe.

W kapitałowych celach strategicznych Bank utrzymuje bufor ryzyka systemowego oraz bufor zarządczy, umożliwiające realizację strategii w warunkach niespodziewanych zmian regulacyjnych oraz biznesowych.

Minimalny poziom adekwatności kapitałowej wynikają z obowiązku utrzymywania minimalnych poziomów współczynników kapitałowych wynikających z następujących regulacji zewnętrznych:

- Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z 26 czerwca 2013 roku (4,5% dla CET1, 6% dla T1 oraz 8% dla TCR),
- Ustawy z 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym sankcjonującej dodatkowe bufory kapitałowe, w tym :
 - bufor zabezpieczający, który w 2023 roku (podobnie jak w roku 2022) wynosił 2,5%,
 - bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym w wysokości 0,5% nałożony decyzją KNF, otrzymaną 20 grudnia 2022 roku (brak zmian w 2023 roku),
 - bufor antycykliczny z zastosowaniem do ekspozycji na które taki bufor został przez właściwe organy nałożony. Bufor antycykliczny jest zmienny w czasie w zależności od struktury odnośnych ekspozycji oraz poziomów wskaźników bufora antycyklicznego nałożonych na odnośne ekspozycje (według stanu na koniec grudnia 2023 roku bufor antycykliczny wynosił efektywnie 0,012%, w porównaniu do 0,005% według stanu na koniec grudnia 2022),

- Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z 18 marca 2020 roku, uchylającego Rozporządzenie w sprawie bufora ryzyka systemowego; kierując się jednak ostrożnym podejściem Bank monitoruje współczynniki kapitałowe z uwzględnieniem wielkości bufora ryzyka systemowego.

W ramach RAS dotyczących adekwatności kapitałowej określone są również limity kapitałowe na poszczególne rodzaje ryzyka.

3.2. Fundusze własne

Fundusze własne Grupy składają się z:

- kapitału podstawowego Tier 1, który na koniec 2023 roku wyniósł 16 321,7 mln zł (16 154,8 mln zł na koniec 2022 roku),
- kapitału Tier 2, który na koniec 2023 roku wyniósł 1 507,0 mln zł (1 657,3 mln zł na koniec 2022 roku).

Na 31 grudnia 2023 roku, podobnie jak na 31 grudnia 2022 roku, w Grupie nie jest identyfikowany kapitał dodatkowy Tier 1 (AT1).

Fundusze własne przyjęte do kalkulacji łącznego współczynnika kapitałowego

stan na 31 grudnia	2023	2022*
Kapitał Tier 1	16 321,7	16 154,8
Kapitał podstawowy Tier 1	16 321,7	16 154,8
instrumenty kapitałowe kwalifikujące się jako kapitał podstawowy Tier 1	1 081,1	1 086,4
zyski zatrzymane, w tym:	79,6	1 773,0
zyski zatrzymane w poprzednich latach	79,6	58,6
uznany zysk	0,0	1 714,4
skumulowane inne całkowite dochody	74,1	-287,4
kapitał rezerwowy	15 013,9	13 309,0
fundusze ogólne ryzyka bankowego	1 215,2	1 215,2
korekty wartości z tytułu wymogów w zakresie ostrożnej wyceny	-28,2	-20,1
wartość firmy i inne wartości niematerialne	-436,4	-467,6
aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności i niewynikające z różnic przejściowych po odliczeniu powiązanych rezerw z tytułu podatku dochodowego	-519,2	-1 038,1
niedobór korekt z tytułu ryzyka kredytowego wobec oczekiwanych strat według metody IRB	-281,6	0,0
niedobór pokrycia z tytułu ekspozycji nieobsługiwanych	-22,9	-10,1
korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier 1	146,1	594,5
Kapitał Tier 2	1 507,0	1 641,4
instrumenty kapitałowe kwalifikujące się jako kapitał Tier 2	1 507,0	1 641,4
Fundusze własne przyjęte do kalkulacji łącznego współczynnika kapitałowego	17 828,7	17 796,2

*) 26 kwietnia 2023 roku Walne Zgromadzenie Banku zatwierdziło podział zysku za rok 2022. Zaliczenie do funduszy własnych na 31 grudnia 2022 roku zysku netto wypracowanego w 2022 roku zaskutkowało wzrostem funduszy własnych do poziomu 17 796,2 mln zł, co zostało zaprezentowane w tabeli powyżej. Według wartości wykazanej w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok 2022 poziom funduszy własnych wynosił 16 462,1 mln zł.

3.3. Wymóg kapitałowy

Na potrzeby sprawozdawcze w 2023 i 2022 roku do kalkulacji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego Grupa wykorzystywała metodę zaawansowaną wewnętrznych ratingów oraz metodę standardową. Grupa posiada zgodę Komisji Nadzoru Finansowego oraz Narodowego Banku Holandii na stosowanie metody zaawansowanej wewnętrznych ratingów (AIRB) dla klas ekspozycji: przedsiębiorstwa oraz instytucje kredytowe dla Banku i ING Lease Sp. z o.o.

W obszarze ryzyka operacyjnego, od czerwca 2020 roku Grupa wykorzystuje metodę standardową STA (the standardised approach).

W obszarze ryzyka rynkowego Grupa wykorzystuje metodę podstawową i metodę zaktualizowanego średniego okresu zwrotu (w zależności od rodzaju ryzyk).

Grupa wyznacza również wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka koncentracji, ryzyka rozliczenia oraz ryzyka korekty wyceny kredytowej (CVA). We wszystkich przypadkach wymogi wyznaczane są zgodnie z Rozporządzeniem CRR.

Łączny wymóg kapitałowy jest zdominowany przez wymóg z tytułu ryzyka kredytowego. Na koniec 2023 roku podobnie jak na koniec 2022 roku stanowił on 87% wymogu ogółem.

3.4. Współczynniki kapitałowe

Na 31 grudnia 2023 roku wartość łącznego współczynnika kapitałowego (TCR) dla Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego wyniosła 16,73% a wartość współczynnika Tier 1 15,32% w porównaniu do 16,22% i 14,72% na koniec 2022 roku.

Główne czynniki zmiany łącznego współczynnika kapitałowego to:

- w ramach kapitału podstawowego Tier 1:
 - zmniejszenie negatywnego wpływu aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego opartych na przyszłej rentowności i niewynikających z różnic przejściowych, w związku ze zrealizowaną stratą podatkową za 2021 i 2022 rok na skutek wyceny portfela instrumentów IRS – wzrost łącznego współczynnika kapitałowego o 0,49 p.p.,
 - zmniejszenie negatywnego wpływu z tytułu niezrealizowanych zysków i strat na portfelu wycenianym do wartości godziwej przez inne całkowite dochody – wzrost łącznego współczynnika kapitałowego o 0,12 p.p.,
 - tymczasowe zwiększenie niedoboru korekt z tytułu ryzyka kredytowego wobec oczekiwanych strat według metody IRB – spadek łącznego współczynnika kapitałowego o 0,26 p.p.,
 - zmniejszenie pozytywnego wpływu z tytułu okresów przejściowych dotyczących standardu MSSF9 – spadek łącznego współczynnika kapitałowego o 0,21 p.p.,
- w ramach kapitału Tier 2:
 - zmniejszenie wartości pożyczek podporządkowanych zaciągniętych w walucie EUR na skutek zmiany kursu walutowego pomiędzy okresami sprawozdawczymi – spadek łącznego współczynnika kapitałowego o 0,11 p.p.,

- w ramach wymogu kapitałowego:
 - zmniejszenie aktywów ważonych ryzykiem, w tym pozytywne zmiany dotyczące migracji ryzyka– wzrost łącznego współczynnika kapitałowego o 0,48 p.p.

Nadwyżka łącznego współczynnika kapitałowego ponad wymóg regulacyjny (razem z P2G) zwiększyła się z 4,71 p.p. do 5,41 p.p. a nadwyżka współczynnika Tier 1 zwiększyła się z 5,22 p.p. do 6,00 p.p.

Łączny współczynnik kapitałowy i współczynnik kapitału Tier 1

stan na 31 grudnia		
	2023	2022*
Fundusze własne przyjęte do kalkulacji łącznego współczynnika kapitałowego	17 828,7	17 796,2
Wymogi kapitałowe		
wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego i ryzyka kredytowego kontrahenta	7 401,7	7 653,4
wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka pozycji, ryzyka walutowego i ryzyka cen towarów	108,2	113,0
wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego	1 005,3	1 005,3
wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka korekty wyceny kredytowej (CVA)	9,2	7,4
Łączny wymóg kapitałowy	8 524,4	8 779,1
Łączny współczynnik kapitałowy		
minimalny wymagany poziom	11,322%	11,505%
nadwyżka wskaźnika TCR	5,41 p.p.	4,71 p.p.
Współczynnik kapitału Tier 1		
minimalny wymagany poziom	9,322%	9,505%
nadwyżka wskaźnika T1	6,00 p.p.	5,22 p.p.

*) 26 kwietnia 2023 roku Walne Zgromadzenie Banku zatwierdziło podział zysku za rok 2022. Zaliczenie do funduszy własnych na 31 grudnia 2022 roku zysku netto wypracowanego w 2022 roku skutkowało wzrostem współczynników TCR i Tier1 odpowiednio do 16,22% i 14,72%, co zostało zaprezentowane w tabeli powyżej. Według wartości wykazanych w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok 2022 współczynniki TCR i Tier1 Grupy na 31 grudnia 2022 roku wynosiły odpowiednio 15,23% i 13,70%.

Przepisy przejściowe

Grupa w kalkulacji współczynników kapitałowych skorzystała z przepisów przejściowych w zakresie złagodzenia wpływu wdrożenia standardu MSSF 9 na poziom funduszy własnych. Na 31 grudnia 2022 roku Grupa dodatkowo zastosowała tymczasowe traktowanie niezrealizowanych zysków i strat wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody zgodnie z art. 468 rozporządzenia CRR.

stan na 31 grudnia		
	2023	2022
poziom współczynników kapitałowych bez zastosowania przepisów przejściowych w zakresie:		
1. złagodzenia wpływu wdrożenia standardu MSSF 9 na poziom funduszy własnych		1. złagodzenia wpływu wdrożenia standardu MSSF 9 na poziom funduszy własnych oraz 2. tymczasowego traktowania niezrealizowanych zysków i strat wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody zgodnie z art. 468 Rozporządzenia CRR
Łączny współczynnik kapitałowy (TCR)	16,60%	15,81%
Współczynnik kapitału Tier 1	15,19%	14,21%

4. Wymogi MREL

	2023	2022
MREL – TREA	25,79%	17,84%
minimalny wymagany poziom (uwzględniający wymóg połączonego bufora)	19,30%	17,19%
nadwyżka (+) / niedobór (-) wskaźnika MREL – TREA	6,49 p.p.	0,65 p.p.
minimalny wymagany poziom (nie uwzględniający wymogu połączonego bufora)	16,29%	14,18%
nadwyżka (+) / niedobór (-) wskaźnika MREL – TREA	9,50 p.p.	3,66 p.p.
MREL - TEM	10,51%	8,32%
minimalny wymagany poziom	5,91%	4,46%
nadwyżka (+) / niedobór (-) wskaźnika MREL – TEM	4,60 p.p.	3,86 p.p.

17 kwietnia 2023 roku Bank otrzymał pismo od Bankowego Funduszu Gwarancyjnego (BFG) dotyczące wspólnej decyzji organów ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, tj. Jednolitej Rady ds. Restrukturyzacji i Uporządkowanej Likwidacji (Single Resolution Board – SRB) oraz BFG, w sprawie wysokości minimalnego poziomu funduszy własnych i zobowiązań podlegających umorzeniu lub konwersji (MREL). Decyzja ta opiera się na

zastosowanej dla Grupy ING strategii przymusowej restrukturyzacji zakładającej jeden punkt kontaktowy (Single Point of Entry – SPE).

BFG, w porozumieniu z SRB, wyznaczył wymóg MREL dla Banku w wysokości 19,30% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko (TREA) – z uwzględnieniem wymogu połączonego bufora w wysokości 3,01% według stanu na koniec 2023 roku i 5,91% miary ekspozycji całkowitej (TEM) na poziomie indywidualnym. Bank jest zobowiązany do spełnienia wymogu MREL do 31 grudnia 2023 roku dla obu miar, TREA i TEM, równocześnie. Całość wymogu MREL powinna być spełniona w formie funduszy własnych i zobowiązań spełniających kryteria określone w art. 98 ustawy o BFG, stanowiącym transpozycję art. 45f(2) BRRD2.

Dodatkowo, BFG wskazał, że część MREL odpowiadająca kwocie rekapitalizacji powinna zostać spełniona w formie następujących instrumentów: dodatkowego Tier 1 (AT1), instrumentów kapitału Tier 2 (T2) oraz innych podporządkowanych zobowiązań kwalifikowalnych nabytych bezpośrednio bądź pośrednio przez podmiot dominujący. Bank szacuje, że część wymogu MREL dotycząca kwoty rekapitalizacji wynosi 8,29% TREA i 2,91% TEM.

Jednocześnie, BFG wskazał, że instrumenty w kapitale podstawowym Tier 1 (CET1) utrzymywane przez Bank na potrzeby wymogu połączonego bufora nie mogą zostać zaliczone do wymogu MREL wyrażonego jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko (TREA).

Na koniec 2023 roku Bank posiadał dwie nieuprzywilejowane pożyczki senioralne (ang. Non-Preferred Senior) od ING Banku N.V., których wartość nominalna wynosi 1 760 mln EUR. Na tą wartość składają się:

- pożyczka w wysokości 1,5 mld EUR zawarta na okres 4 lat (przy czym bank ma prawo jej wcześniejszej spłaty po upływie 3 lat) oraz
- pożyczka w wysokości 260 mln EUR zawarta na okres 6 lat (przy czym bank ma prawo jej wcześniejszej spłaty po upływie 5 lat).

Obie pożyczki są elementem strategii SPE dla Grupy ING. Bank uwzględnia środki z pożyczek NPS w zobowiązaniach kwalifikowalnych na potrzeby minimalnego wymogu funduszy własnych i zobowiązań kwalifikowalnych (MREL).

Na 31 grudnia 2023 roku wartość bilansowa zobowiązań z tytułu pożyczek NPS wynosiła 7 680,7 mln zł i została ujęta w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji *Zobowiązania wobec banków*.

5. Polityka dywidendowa

Najważniejsze założenia polityki dywidendowej Banku są następujące:

- stabilne realizowanie wypłat dywidend w dającej się przewidzieć perspektywie w wysokości do 50% rocznego zysku netto Banku z zachowaniem zasady ostrożnego zarządzania oraz wszelkich wymogów regulacyjnych, do których zachowania Bank jest zobowiązany, a także z uwzględnieniem przyjętych do stosowania Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW 2021,
- propozycja wypłaty dywidendy w wysokości wyższej niż wynikałoby to ze wskaźnika wskazanego powyżej jest możliwa, gdy jest to uzasadnione sytuacją finansową Banku (np. z niepodzielonego zysku z lat ubiegłych) oraz pod warunkiem spełnienia wszystkich pozostałych wymogów określonych w przepisach prawa i polityce dywidendowej,
- możliwość realizowania wypłat dywidendy z nadwyżki kapitału powyżej minimalnych współczynników adekwatności kapitałowej oraz powyżej określonego przez Komisję Nadzoru Finansowego dla celów wypłaty dywidendy minimalnych poziomów współczynników kapitałowych.

Decydując o proponowanej kwocie wypłaty dywidendy, Zarząd Banku bierze pod uwagę wymogi nadzorcze przekazywane w ramach oficjalnego komunikatu KNF dotyczącego polityki dywidendowej banków, jak również następujące przesłanki:

- aktualną sytuację ekonomiczno-finansową Banku i Grupy Kapitałowej Banku, w tym ograniczenia w sytuacji generowania strat finansowych lub niskiej rentowności (niski zwrot z aktywów / kapitału),
- założenia strategii zarządzania i strategii zarządzania ryzykiem Banku oraz Grupy Kapitałowej Banku,
- ograniczenia wynikające z art. 56 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym,
- konieczność pomniejszania zysków bieżącego okresu lub niezatwierdzonych zysków rocznych zaliczanych do funduszy własnych o możliwe do przewidzenia dywidendy, zgodnie z artykułem 26 Rozporządzenia UE nr 575/2013,
- otoczenie makroekonomiczne.

Wytyczne KNF w sprawie dywidend za 2023 rok

14 grudnia 2023 roku Komisja Nadzoru Finansowego opublikowała stanowisko w zakresie polityki dywidendowej w 2024 roku. Kwotę do wysokości 50% zysku za 2023 rok mogą wypłacić jedynie banki, które spełniają jednocześnie poniższe kryteria:

- nie realizują programu naprawczego,
- są pozytywnie oceniane w ramach procesu Badania i Oceny Nadzorczej (ocena końcowa BION nie gorsza niż 2,5),
- wykazują poziom dźwigni finansowej (LR) na poziomie wyższym niż 5%,
- posiadają współczynnik kapitału podstawowego Tier 1 (CET1) nie niższy niż wymagane minimum: $4,5\% + 56,25\% \cdot \text{wymóg P2R} + \text{wymóg połączanego bufora} + \text{P2G}^1$,
- posiadają współczynnik kapitału Tier 1 (T1) nie niższy niż wymagane minimum: $6\% + 75\% \cdot \text{wymóg P2R} + \text{wymóg połączanego bufora} + \text{P2G}$,
- posiadają łączny współczynnik kapitałowy (TCR) nie niższy niż wymagane minimum: $8\% + \text{wymóg P2R} + \text{wymóg połączanego bufora} + \text{P2G}$.

Kwotę do wysokości 75% zysku z 2023 roku mogą wypłacić jedynie banki spełniające kryteria do wypłaty 50%, a jednocześnie których portfel należności od sektora niefinansowego charakteryzuje się dobrą jakością kredytową (udział NPL, z uwzględnieniem instrumentów dłużnych, na poziomie nieprzewyższającym 5%).

Kryteria określone powyżej Bank powinien spełniać zarówno na poziomie jednostkowym, jak i skonsolidowanym, według stanu na koniec 2023 roku oraz w dniu podjęcia decyzji o wypłacie dywidendy przez Walne Zgromadzenie.

Maksymalny możliwy do wypłaty poziom dywidendy jest ograniczony do 75%, w związku z oczekiwaniem wzmocnienia bazy kapitałowej w celu absorpcji ewentualnej materializacji ryzyk zakumulowanych w otoczeniu, polskiego sektora bankowego.

1 grudnia 2023 roku Bank otrzymał pismo Komisji Nadzoru Finansowego, w którym KNF wskazała, że nie zgłasza zastrzeżeń odnośnie możliwości wypłaty przez Bank dywidendy (zaliczki na poczet dywidendy) w kwocie 1 008,3 mln złotych z kapitału rezerwowego przeznaczonego na wypłatę dywidendy. Na wyżej wymienioną kwotę składają się 494,4 mln zł z zysku za 2019 rok oraz 513,9 mln zł z zysku za 2022 rok, przeznaczonych decyzjami Walnego Zgromadzenia na zasilenie kapitału rezerwowego przeznaczonego na wypłatę dywidendy.

Zadeklarowane i wypłacone dywidendy

- Zarząd ING Banku Śląskiego S.A. zamierza zarekomendować Walnemu Zgromadzeniu Banku podjęcie uchwały o przeznaczeniu na wypłatę dywidendy około 75% zysku jednostkowego Banku za 2023 rok, tj. kwoty 3 330,56 mln zł oraz kwoty 1 008,27 mln zł z kapitału rezerwowego przeznaczonego na wypłatę dywidendy, łącznie 4 338,83 mln zł. Proponowana łączna wartość dywidendy na jedną akcję to 33,35 zł brutto. Proponowany dzień dywidendy to 17 kwietnia 2024 roku, a proponowany dzień wypłaty dywidendy to 6 maja 2024 roku. Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego Bank spełnia kryteria i wymogi KNF umożliwiające wypłatę dywidendy z zysku za rok 2023 do wysokości 75%, co zostało potwierdzone przez KNF w indywidualnym zaleceniu dywidendowym otrzymanym 21 lutego 2024 roku. Wysokość proponowanej dywidendy uwzględnia zarówno obecną sytuację finansową i kapitałową Banku, jak i jego plany rozwoju.
- Na podstawie stanowiska KNF w sprawie polityki dywidendowej banków na 2022 rok, 7 kwietnia 2022 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Banku podjęło uchwałę w sprawie wypłaty dywidendy z zysku za 2021 rok. Na podstawie tej uchwały, 4 maja 2022 roku Bank wypłacił dywidendę w łącznej wysokości 689,5 mln zł, tj. w kwocie 5,30 zł brutto na jedną akcję.

¹ Pilla II Guidance czyli dodatkowe zalecenie kapitałowe – mierzy wrażliwość Banku na niekorzystny scenariusz makroekonomiczny przy pomocy wyników stress testów nadzorczych. Wrażliwość definiowana jako: względna zmiana CET1 wyliczona pomiędzy najniższym poziomem CET1 w horyzoncie scenariusza i CET1 w momencie rozpoczęcia testu, z uwzględnieniem korekt nadzorczych.

II. Zarządzanie ryzykiem

- 1. Wprowadzenie
 - 1.1. Kategorie ryzyka
 - 1.2. Organizacja zarządzania ryzykiem
 - 1.3. System zarządzania ryzykiem
 - 1.4. Zasady zarządzania ryzykiem
 - 1.5. Apetyt na ryzyko
- 2. Ryzyko kredytowe
- 3. Ryzyko rynkowe
- 4. Ryzyko płynności i finansowania
- 5. Ryzyko operacyjne
- 6. Ryzyko ESG
- 7. Pozostałe ryzyka

1. Wprowadzenie

1.1. Kategorie ryzyka

Do najistotniejszych ryzyk w działalności Grupy, należą:

- ryzyko kredytowe,
- ryzyko rynkowe,
- ryzyko płynności i finansowania,
- ryzyko operacyjne.

Dodatkowo, jako istotne ryzyka w swojej działalności, Grupa identyfikuje:

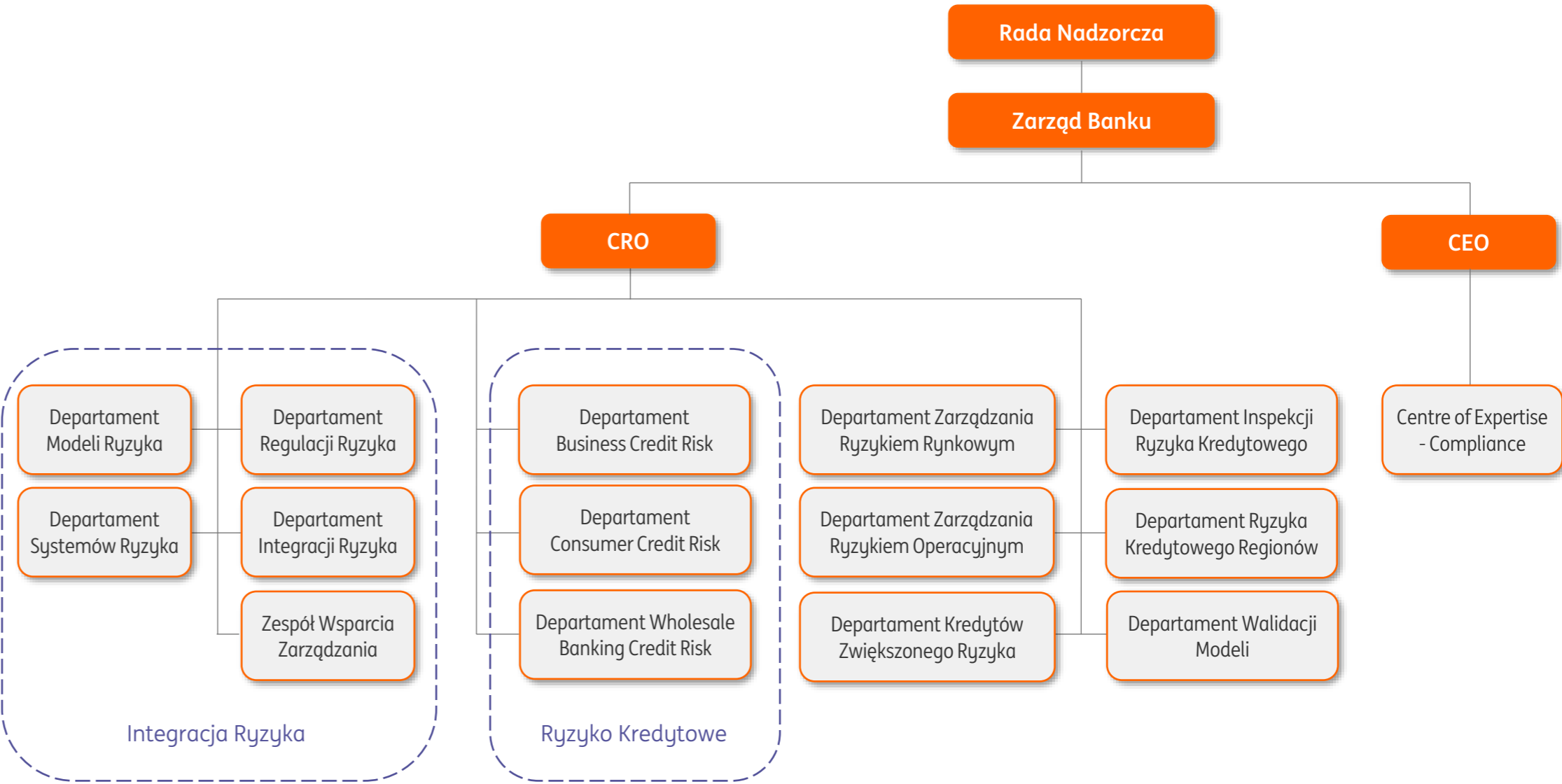
- ryzyko braku zgodności (Compliance),
- ryzyko modeli,
- ryzyko biznesowe,
- ryzyko związane z bezpieczeństwem transakcji i stabilnością systemów IT,
- ryzyko związane z bezpieczeństwem danych osobowych.

Na szczególną uwagę zasługuje ryzyko ESG, które Grupa nie traktuje jako odrębną kategorię ryzyka, lecz jako czynnik wzmacniający występujące w Grupie podstawowe kategorie ryzyka (tj. ryzyka finansowe - ryzyko kredytowe, rynkowe, płynności i finansowania oraz ryzyka niefinansowe).

W dalszej części sprawozdania znajduje się szczegółowy opis każdego z wyżej wymienionych ryzyk.

1.2. Organizacja zarządzania ryzykiem

Szczególną rolę w procesie zarządzania ryzykiem pełnią Zarząd Banku oraz Rada Nadzorcza. Bank posiada także szereg komitetów, które pełnią aktywną rolę w zarządzaniu poszczególnymi rodzajami ryzyka. Poniższe schematy prezentują strukturę organizacyjną zarządzania ryzykiem.

1.3. System zarządzania ryzykiem

System zarządzania ryzykiem stanowi zintegrowany zbiór zasad, mechanizmów i narzędzi (w tym m.in. polityk i procedur) odnoszących się do procesów dotyczących ryzyka. Rolą systemu zarządzania ryzykiem jest zarządzanie ryzykiem, adekwatne do wielkości i profilu ponoszonego przez Grupę ryzyka, poprzez stałą identyfikację, pomiar lub ocenę, monitorowanie, kontrolę ryzyka, w tym ograniczanie ryzyka oraz raportowanie ryzyka wraz z oceną skuteczności podjętych działań ograniczających ryzyko. W ramach kontroli ryzyka Grupa zabezpiecza się przed ryzykiem lub je ogranicza wprowadzając odpowiednie mechanizmy kontrolne, system limitów oraz adekwatny poziom rezerw (odpisów), a także kapitałów i buforów płynnościowych.

W ramach systemu zarządzania ryzykiem Grupa:

- posiada określoną częstotliwość pomiaru lub oceny ryzyka, która jest adekwatna do skali i złożoności działalności,
- stosuje sformalizowane zasady służące określaniu wielkości podejmowanego ryzyka i zasady zarządzania ryzykiem,
- stosuje sformalizowane procedury mające na celu identyfikację, pomiar lub szacowanie oraz monitorowanie ryzyka, uwzględniające również przewidywany poziom ryzyka w przyszłości,
- stosuje sformalizowane limity ograniczające ryzyko i zasady postępowania w przypadku przekroczenia limitów, w tym wprowadza sposoby i środki, które mają wyeliminować przekroczenie limitów w przyszłości,
- stosuje przyjęty system sprawozdawczości zarządczej umożliwiający monitorowanie poziomu ryzyka,
- posiada strukturę organizacyjną dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka,

- posiada wykwalifikowaną kadrę jednostek zarządzających ryzykiem oraz zapewnia szkolenia dla pracowników pierwszej i drugiej linii obrony.

System zarządzania ryzykiem określony jest w polityce *Ogólne zasady zarządzania ryzykiem w ING Banku Śląskim S.A.*

Model trzech linii obrony

Struktura ryzyka i kontroli w Grupie opiera się na modelu trzech linii obrony. Model ten ma na celu zapewnienie stabilnych i efektywnych ram dla zarządzania ryzykiem poprzez zdefiniowanie i wdrożenie trzech „poziomów” zarządzania ryzykiem, z odmiennymi rolami, zakresem obowiązków i obowiązkami związanymi z nadzorem.

Pierwsza linia obrony	Druga linia obrony	Trzecia linia obrony
<ul style="list-style-type: none">• Jednostki biznesowe oraz organizacyjne Banku wspierające operacyjnie i technologicznie Biznes oraz jednostki odpowiedzialne za ryzyko środowiskowe.	<ul style="list-style-type: none">• wybrane jednostki z obszaru ryzyka i finansów,• jednostki z obszaru ryzyka braku zgodności (compliance) i ryzyka prawnego,• jednostki z obszaru zarządzania zasobami ludzkimi.	<ul style="list-style-type: none">• Departament Audytu Wewnętrznego
<p>Odpowiada między innymi za:</p> <ul style="list-style-type: none">– przestrzeganie zasad wynikających z zatwierdzonych polityk, regulaminów, instrukcji i procedur,– analizę, kontrolę oraz zarządzanie ryzykami w procesach, w tym również w odniesieniu do działań zleconych na zewnątrz.	<ul style="list-style-type: none">– Odpowiada między innymi za wydawanie regulacji oraz zapewnienie metod i narzędzi zarządzania ryzykiem, w tym wspieranie pierwszej linii obrony w trakcie realizacji tego procesu,– W ramach działań kontrolnych dokonuje własnej niezależnej oceny efektywności funkcjonowania pierwszej linii obrony poprzez: inspekcje, testy, przeglądy i inne formy kontroli.– Wspiera pierwszą linię obrony w zakresie mechanizmów kontrolnych.	<ul style="list-style-type: none">– Zapewnia niezależną ocenę adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej w pierwszej i drugiej linii obrony.

System kontroli wewnętrznej określony został w polityce *System kontroli wewnętrznej w ING Banku Śląskim S.A.*

1.4. Zasady zarządzania ryzykiem

ING Bank Śląski S.A. zarządza ryzykiem kredytowym, rynkowym, płynności i finansowania oraz niefinansowym (operacyjnym i braku zgodności (compliance)) zgodnie z zasadami określonymi przez normy polskiego prawa, regulacje Komisji Nadzoru Finansowego (KNF) oraz inne uprawnione organy, a także zgodnie ze standardami określonymi przez Grupę ING w stopniu, który nie prowadzi do naruszenia wspomnianych wcześniej regulacji oraz dokumentów z zakresu najlepszych praktyk.

Niezależnie od konieczności zapewnienia zgodności regulacyjnej i prawnej (compliance), Grupa traktuje zarządzanie ryzykiem kredytowym, rynkowym, płynności i finansowania oraz operacyjnym jako fundamentalną i integralną część całościowego zarządzania Grupą.

1.5. Apetyt na ryzyko

Apetyt na ryzyko określa maksymalną wielkość ryzyka jaką Grupa jest gotowa zaakceptować wspierając tym samym stabilność oraz dalszy rozwój. W ramach zarządzania ryzykiem i kapitałem w Grupie ustalane są parametry apetytu na ryzyko (tzw. RAS - Risk Appetite Statement) w następujących podstawowych obszarach:

- RAS dotyczący adekwatności kapitałowej,
- RAS dotyczący płynności i finansowania oraz ryzyka rynkowego,
- RAS dotyczący ryzyka kredytowego
- RAS dotyczący ryzyka niefinansowego (operacyjnego, braku zgodności (compliance) oraz modeli).

2. Ryzyko kredytowe

- 2.1. Wprowadzenie
- 2.2. Cele zarządzania ryzykiem kredytowym
- 2.3. Strategia zarządzania ryzykiem kredytowym
- 2.4. System zarządzania ryzykiem kredytowym
- 2.5. Struktura organizacyjna zarządzania ryzykiem kredytowym
- 2.6. Apetyt na ryzyko RAS
- 2.7. Zasady działalności kredytowej
- 2.8. Zasady zarządzania ryzykiem kredytowym
- 2.9. Zasady zarządzania ryzykiem w podmiotach zależnych
- 2.10. Ujawnienia ilościowe dotyczące ryzyka kredytowego

2.1. Wprowadzenie

Zarządzanie ryzykiem kredytowym Grupa traktuje jako fundamentalną i integralną część całościowego zarządzania Grupą.

Ryzyko kredytowe rozumiane jest jako:

- ryzyko poniesienia przez Grupę straty finansowej w wyniku nie wywiązania się dłużnika w całości i terminie ze swoich zobowiązań kredytowych wobec Grupy, lub
- ryzyko zmniejszenia się wartości ekonomicznej ekspozycji kredytowej lub grupy ekspozycji kredytowych w wyniku pogorszenia zdolności dłużnika do obsługi zadłużenia w uzgodnionych terminach.

2.2. Cele zarządzania ryzykiem kredytowym

Podstawowym celem Grupy w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym jest wspieranie efektywnej realizacji celów biznesowych poprzez proaktywne zarządzanie ryzykiem i działalność na rzecz wzrostu organicznego, przy jednoczesnym:

- utrzymaniu bezpiecznego poziomu norm współczynników kapitałowych i płynności oraz odpowiedniego poziomu rezerw,
- zapewnieniu zgodności z przepisami prawa i wymaganiami instytucji nadzorczych.

Szczegółowe cele zarządzania ryzykiem kredytowym to:

- wspieranie inicjatyw biznesowych,
- utrzymywanie strat kredytowych na założonym poziomie,
- ciągła weryfikacja, ocena adekwatności i rozwoju stosowanych procedur, modeli i innych elementów systemu zarządzania ryzykiem,
- dostosowywanie działalności do zmieniających się warunków zewnętrznych,
- utrzymywanie odpowiedniego poziomu wymogów kapitałowych na ryzyko kredytowe oraz rezerw,
- zapewnienie zgodności z wymogami regulatora.

2.3. Strategia zarządzania ryzykiem kredytowym

Strategia zarządzania ryzykiem kredytowym wspiera realizację celów biznesowych przy zachowaniu bezpiecznego poziomu wypłacalności i płynności Banku oraz adekwatnego poziomu rezerw. Wyznacza się ją w celu zapewnienia optymalnego rozwoju portfela kredytowego, przy zachowaniu odpowiedniej jakości i dochodowości operacji kredytowych oraz alokacji kapitału. Podstawowym celem określenia strategii zarządzania ryzykiem kredytowym jest optymalizacja relacji między ryzykiem a zwrotem na kapitale, przy uwzględnieniu informacji o aktualnym i perspektywicznym otoczeniu makroekonomicznym, portfelu Banku oraz poziomie realizacji limitów RAS.

Strategia zarządzania ryzykiem kredytowym uwzględnia „spojrzenie w przyszłość”, w tym potrzebę utrzymania konkurencyjności, atrakcyjności oraz rozwoju oferty Banku.

2.4. System zarządzania ryzykiem kredytowym

Nadrzędnymi dokumentami regulującymi zarządzanie ryzykiem kredytowym są: *Ogólne Zasady Zarządzania ryzykiem w ING Banku Śląskim* oraz *Polityka zarządzania ryzykiem kredytowym w ING Banku Śląskim*.

Na system zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku składają się:

- ogólne zasady zarządzania i ograniczania ryzyka kredytowego,
- strategię i limity RAS,
- polityki, instrukcje i procedury z zakresu zarządzania ryzykiem kredytowym,
- systemy, narzędzia i modele odnoszące się do ryzyka kredytowego,
- system sprawozdawczości zarządczej umożliwiający monitorowanie poziomu ryzyka kredytowego,

- struktura organizacyjna dostosowana do wielkości i profilu ponoszonego przez Bank ryzyka kredytowego.

Działania, które Bank podejmuje w ramach systemu zarządzania ryzykiem mogą polegać na:

- unikaniu ryzyka – likwidacji bądź ograniczaniu rodzajów działalności, które generują zbyt wysoki poziom ryzyka lub rodzaj ryzyka, który nie może być skutecznie kontrolowany,
- ograniczaniu ryzyka – podejmowaniu działań mających na celu zmniejszenie prawdopodobieństwa niekorzystnych zdarzeń lub ograniczanie skutków takich zdarzeń,
- przenoszeniu ryzyka – przeniesieniu w całości lub części ryzyka na inny podmiot, np. poprzez ubezpieczenie lub sekurytyzację portfela kredytowego,
- akceptowaniu ryzyka – nie podejmowaniu powyższych czynności ze względów ekonomicznych lub praktycznych, w ramach apetytu na ryzyko Banku.

Dodatkowo Bank posiada odpowiednio zdefiniowany proces oceny i pomiaru ryzyka kredytowego, niezależny od funkcji udzielania kredytów, obejmujący:

- skuteczny system ratingowy,
- skuteczny proces pozyskiwania odpowiednich informacji, w tym prognoz, wykorzystywanych do wyceny oczekiwanych strat kredytowych,
- politykę oceny, która zapewnia, że wycena oczekiwanych strat kredytowych odbywa się metodą indywidualną lub kolektywną,
- skuteczny proces walidacji modeli, który zapewnia, że modele generują na bieżąco dokładne, spójne i obiektywne prognozy i szacunki,
- jasno sformułowaną, formalną komunikację i koordynację działania wszystkich pracowników zaangażowanych w proces oceny ryzyka i wyceny oczekiwanych strat kredytowych.

Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym struktura organizacyjna, organizacja procesu kredytowego, system regulacji wewnętrznych, stosowane narzędzia i modele, podlegają bieżącej weryfikacji i dostosowaniu w celu zapewnienia realizacji strategii Banku, w tym apetytu na ryzyko. W ten sposób Bank realizuje cel jednoczesnego zachowania adekwatności prowadzonych działań w zakresie identyfikacji, oceny, pomiaru, monitorowania i zarządzania działalnością obciążoną ryzykiem kredytowym oraz zachowania spójności i zgodności z wymogami regulacyjnymi.

Polityka Grupy w zakresie ryzyka portfela ekspozycji kredytowych uwzględnia fakt, że działalność generująca ryzyko kredytowe może być powiązana również z innymi rodzajami ryzyk, tj. między innymi: ryzykiem płynności, rynkowym, operacyjnym, prawnym i reputacyjnym, które mogą się wzajemnie wzmacniać oraz uwzględnia ryzyko ESG.

Grupa optymalizuje oraz ogranicza straty z tytułu ponoszonego ryzyka kredytowego poprzez:

- ustalenie wewnętrznych limitów,
- odpowiednią konstrukcję produktów kredytowych,
- stosowanie zabezpieczeń,
- stosowanie kontroli funkcjonalnej,
- sprawny monitoring, restrukturyzację i windykację,
- monitorowanie zmiany zdolności i wiarygodności kredytowej klientów,
- regularny monitoring i walidację modeli wykorzystywanych do identyfikacji i pomiaru ryzyka kredytowego
- przeprowadzanie analiz trendów i wartości kluczowych wskaźników ryzyka.

Ryzykiem kredytowym Grupa zarządza w sposób zintegrowany w oparciu o:

- planowanie strategiczne,
- spójny system limitów, polityk i procedur oraz
- narzędzia służące do zarządzania ryzykiem, w tym do identyfikacji, pomiaru i kontroli ryzyka.

Na ten zintegrowany system składają się wszystkie procesy w Grupie realizowane w związku z działalnością kredytową.

Systemy i modele wspierające ocenę wiarygodności i zdolności kredytowej klienta:

- z Pionu Klientów Biznesowych oraz Wholesale Banking - są budowane i monitorowane zgodnie z wymogami stosowania metody zaawansowanej kalkulacji wymogów kapitałowych na ryzyko kredytowe oraz standardami Grupy ING (z wyłączeniem SE/Micro oraz klientów Easy Lending),
- z Pionu Klientów Biznesowych (SE/Micro oraz klientów Easy Lending) - to aplikacyjne i behawioralne modele scoringowe oddające statystyczny poziom ryzyka klienta, zbudowane zgodnie z wymogami zawartymi w regulacjach nadzorczych,

- z Pionu Klientów Detalicznych - to modele scoringowe (modele aplikacyjne, behawioralne oraz scoring BIK) oddające statystyczny poziom ryzyka klienta, zbudowane zgodnie z wymogami zawartymi w regulacjach nadzorczych.

W ocenie ryzyka kredytowego ekspozycji kredytowych, Bank wykorzystuje posiadane modele:

- PD (ang. Probability of Default) - miara prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania,
- LGD (ang. Loss given Default) - strata dla Banku wynikająca z niewykonania zobowiązania przez klientów,
- EAD (ang. Exposure at Default) - miara zaangażowania klienta wobec Banku w momencie niewykonania zobowiązania.

Modele te są zbudowane zgodnie z wymogami zawartymi w regulacjach nadzorczych i stosowane m.in. do określania wielkości rezerw, kapitału ekonomicznego na ryzyko kredytowe dla wewnętrznych i zewnętrznych wymagań sprawozdawczych, raportowania zgodnie z wymaganiami nadzorcy, określania ceny kredytów i rentowności klientów. Skuteczność działania stosowanych modeli oceniana jest na podstawie procesów monitoringu i walidacji.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w Banku prowadzone jest w oparciu o zaawansowane modele oceny ryzyka kredytowego. W procesie raportowania ryzyka kredytowego, informacje odnoszące się do modeli IRB, uwzględniane są z częstotliwością dostosowaną do istotności i rodzaju prezentowanej informacji oraz pozycji odbiorcy. Co do zasady, szczegółowe informacje odnoszące się do modeli IRB prezentowane są wyższej kadrze kierowniczej, w szczególności:

- Zarządowi Banku – wyniki monitorowania poprawności funkcjonowania metody IRB zgodnie z *Polityką zmian i monitorowania metody wewnętrznych ratingów w ING Banku Śląskim S.A.*,
- Komitetowi Polityki Kredytowej – wyniki monitorowania modeli ryzyka kredytowego zgodnie z *Instrukcją zarządzania modelami ryzyka kredytowego w ING Banku Śląskim S.A.* i wyniki walidacji modeli zgodnie z *Polityką walidacji modeli*,
- Komitetowi Aktywów i Pasywów (ALCO) – testy warunków skrajnych zgodnie z *Polityką przeprowadzania testów warunków skrajnych*.

W ramach kwartalnego raportu Pionu Ryzyka, przedstawiane są Zarządowi Banku i Komitetowi Ryzyka przy Radzie Nadzorczej wyniki analizy profilu ryzyka kredytowego portfeli ekspozycji korporacyjnych oraz ekspozycji detalicznych zabezpieczonych hipotecznie zgodnie z procesem monitorowania modeli, w szczególności:

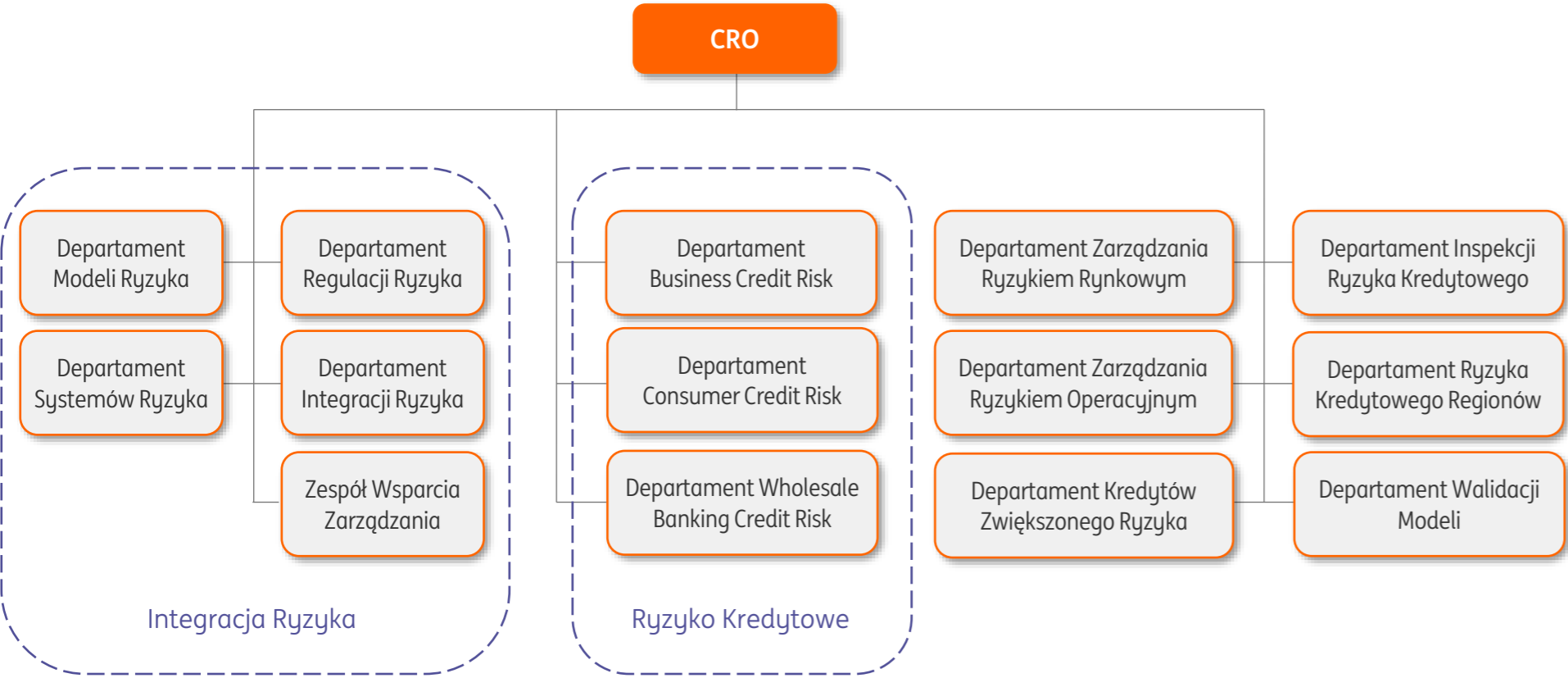
- profil profilu ryzyka według kategorii,

- migrację między kategoriami,
- oszacowania odpowiednich parametrów w poszczególnych kategoriach,
- porównania zrealizowanych współczynników niewykonania zobowiązania, wartości zrealizowanych LGD i zrealizowanych współczynników konwersji (CCF) z wartościami oczekiwanymi.

Bank uwzględnia również w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym dane dotyczące odpisów aktualizacyjnych (rezerw kredytowych), które prezentowane są w dedykowanym raporcie. Miesięczny raport w wersji skróconej przedstawiany jest Zarządowi Banku a kwartalny raport w wersji pełnej oraz skróconej przedstawiany jest Radzie Nadzorczej Banku.

2.5. Struktura organizacyjna zarządzania ryzykiem kredytowym

Każdy z tych obszarów sprawuje kontrolę i nadzór nad powierzonym mu zakresem działalności Banku i procesem zarządzania ryzykiem.

2.6. Apetyt na ryzyko RAS

RAS to ogólnobankowy apetyt na ryzyko Banku, który definiuje się poprzez wyznaczenie limitów strategicznych. Na ich podstawie ustalane są limity operacyjne i limity wewnętrzne oraz inne miary ryzyka (instrumenty apetytu na ryzyko). Ustalanie i monitorowanie ogólnobankowego apetytu na ryzyko (w tym jego instrumentów) to integralna część procesu planowania w Banku oraz zarządzania przez Bank ryzykiem koncentracji.

Rodzaje limitów RAS dla ryzyka kredytowego:

- limity sprzedażowe i wielkości portfela,
- limity jakości portfela/ dla wartości parametrów ryzyka,
- limity efektywności monitoringu i windykacji,
- limity sektorowe,
- limity koncentracji, w tym limity dla portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie wynikające z wymogów Rekomendacji S,
- parametry jakościowe RAS dla ryzyka ESG.

Oprócz limitów RAS, ustalane są w Banku limity na ryzyko kredytowe dla poszczególnych obszarów, linii biznesowych, produktów oraz limity transakcji, które są akceptowane przez właściwego decydenta kredytowego. Dodatkowo ustala się wewnętrzne limity koncentracji w odniesieniu do branż gospodarki, przyjmowanych form zabezpieczeń, regionów i ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie. Bieżące wykonanie limitów RAS jest monitorowane i raportowane w trakcie roku, w okresach miesięcznych.

W dalszej części rozdziału, w punkcie zawierającym ujawnienia ilościowe zaprezentowano zestawienie największych zaangażowań Grupy wobec podmiotów / grup podmiotów powiązanych oraz koncentrację zaangażowań wobec klientów korporacyjnych w branży gospodarki narodowej. Grupa nie identyfikuje innych istotnych koncentracji ryzyka poza wyżej wymienionymi oraz tymi, które zaprezentowano w niniejszym rozdziale oraz w notach do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

2.7. Zasady działalności kredytowej

Podstawową zasadą, którą Bank kieruje się w ramach prowadzonej działalności kredytowej jest przestrzeganie prawa i przepisów zewnętrznych związanych z działalnością kredytową, tj. np.:

- Ustawa Prawo bankowe,
- Ustawa o nadzorze makroostrożnościowym,

- Prawo dewizowe,
- Rekomendacje wydane przez KNF,
- Wytyczne EBA LOM (*Loan Origination and Monitoring*),
- Rozporządzenie CRR,
- przepisy dot. zapobiegania praniu brudnych pieniędzy, itp.

Bank nie zawiera transakcji kredytowych oraz nie angażuje się w działania, których aspekt etyczny budzi wątpliwości i które mogłyby przynieść szkodę dobremu imieniu Banku.

Realizując działalność kredytową stosuje się następujące zasady:

- Bank pozyskuje i utrzymuje w portfelu kredytowym ekspozycje kredytowe, które zapewniają bezpieczeństwo depozytów i kapitału Banku,
- Bank działa w interesie klienta, uwzględniając zarówno jego potrzeby jak i możliwości; unika sytuacji, w której udzielone finansowanie przyczyniłoby się do wejścia klienta w spiralę długów,
- Bank pozyskuje klientów zgodnie z obowiązującymi regulacjami i wymogami dotyczącymi dostarczenia niezbędnych informacji, dokumentacji, przestrzegania procedur,
- Bank świadczy usługi kredytowe efektywnie i profesjonalnie, respektując interes klientów oraz oczekiwania akcjonariuszy Banku w zakresie wzrostu wartości ING Banku Śląskiego S.A. oraz biorąc pod uwagę wymagania wynikające z otoczenia konkurencyjnego,
- Bank nie zawiera transakcji, zaangażowań kredytowych bez poznania i zrozumienia podłoża ekonomicznego transakcji,
- Bank akceptuje ryzyko kredytowe, jeśli jest w stanie skutecznie je kontrolować oraz - w przypadku zaniechania spłaty - realizuje procedury odzyskania należności,
- Bank nie udziela zaangażowań w przypadkach, w których naraża się na ryzyko reputacyjne,
- Bank podejmuje decyzje dotyczące nowych rodzajów lub kierunków zaangażowań kredytowych (np. nowe rynki, segmenty rynku, grupy klientów, produkty) po wcześniejszej analizie i ocenie nowych możliwości oraz związanych z nimi ryzyk,
- w relacjach biznesowych Bank stosuje zasadę „równych praw”, tj. wymaga takich samych dokumentów i informacji od takich samych – z perspektywy ryzyka kredytowego – klientów i zwraca szczególną uwagę na ich równe traktowanie,

- Bank prowadzi otwartą komunikację z klientami w zakresie wymagań informacyjnych w procesie kredytowym.
- w ramach współpracy z partnerami biznesowymi Bank przestrzega następujących zasad:
 - prowadzi weryfikację partnerów biznesowych, z którymi współpracuje w procesie udzielania kredytów,
 - posiada procedury obiegu dokumentacji pomiędzy klientem, partnerem biznesowym i Bankiem,
 - posiada procedury kontroli jakości partnerów biznesowych,
 - nie udziela pełnomocnictwa lub prawa do podejmowania decyzji kredytowych w imieniu i na rzecz Banku przy udzielaniu (dystrybucji) kredytów,
 - określa akceptowalny poziom ryzyka dla poszczególnych kanałów sprzedaży,
 - monitoruje jakość portfela kredytowego udzielonego za pośrednictwem poszczególnych partnerów biznesowych.

2.8. Zasady zarządzania ryzykiem kredytowym

Zarządzanie ryzykiem kredytowym jest procesem ciągłym, na który składają się wszystkie działania Banku związane z wykonywaniem działalności kredytowej. Wszystkie jednostki i osoby, które wykonują zadania w ramach procesu kredytowego ściśle współpracują ze sobą w celu:

- zwiększenia efektywności zarządzania ryzykiem, oraz
- utrzymania ryzyka na poziomie zgodnym ze strategią, zatwierdzonym apetytem na ryzyko (RAS) i planami finansowymi Banku.

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym realizowany jest w Banku w ramach trzech niezależnych organizacyjnie i funkcjonalnie linii obrony.

W Banku stosuje się rozwiązania organizacyjne uwzględniające rozdzielenie funkcji sprzedaży produktów bankowych od funkcji akceptacji ryzyka na wszystkich szczeblach struktury organizacyjnej, w tym Zarządu Banku. Rozdzielenie funkcji monitorowania i kontroli ryzyka ekspozycji kredytowych (w tym ryzyka koncentracji) od funkcji sprzedaży produktów bankowych i funkcji akceptacji ryzyka utrzymywane jest na wszystkich szczeblach struktury organizacyjnej Banku poniżej poziomu Zarządu Banku, a dla detalicznych ekspozycji kredytowych również na poziomie Zarządu.

W przypadku uproszczonych, zautomatyzowanych ścieżek procesu kredytowego rozdzielenie funkcji sprzedaży produktów bankowych od funkcji akceptacji ryzyka ekspozycji kredytowych oparte jest na niezależności procesu

budowy i walidacji narzędzi wspierających proces akceptacji ryzyka od funkcji sprzedażowych i operacyjnych. Kompetencje w zakresie decyzji kredytowych odnoszących się do indywidualnych transakcji kredytowych są oddzielone od kompetencji decyzyjnych w sferze kształtowania polityki kredytowej i zasad zarządzania ryzykiem kredytowym.

Ryzykiem kredytowym Bank zarządza zarówno na poziomie portfela ekspozycji kredytowych, jak i na poziomie poszczególnych transakcji.

Zarządzanie ryzykiem portfela ekspozycji kredytowych

Zarządzanie ryzykiem kredytowym portfela ekspozycji kredytowych realizowane jest przez:

- określanie strategii zarządzania ryzykiem kredytowym,
- uzgadnianie ze stroną biznesową parametrów jakościowych oraz parametrów ilościowych RAS/ ich poziomu,
- rozwój, wdrożenie i monitorowanie realizacji polityki kredytowej,
- analizę sytuacji makroekonomicznej i poszczególnych branż oraz formułowanie wytycznych w zakresie kierunków kredytowania,
- rozwój i wdrożenie produktów kredytowych,
- wyznaczanie poziomów kompetencyjnych dla akceptacji odstępstw od polityki kredytowej i odstępstw produktowych,
- rozwój i wdrażanie narzędzi wspomagających pomiar i ocenę ryzyka,
- analiza i ocena sposobu realizacji procesu kredytowego oraz zakresu kontroli funkcjonalnej,
- zarządzanie portfelem ekspozycji kredytowych,
- szkolenia pracowników uczestniczących w realizacji procesu kredytowego,
- tworzenie i utrzymywanie systemu motywacyjnego pracowników, ukierunkowanego na przestrzeganie wewnętrznych standardów kredytowych.

Bank zarządzając profilem ryzyka kredytowego:

- ustala, monitoruje i raportuje wewnętrzne limity koncentracji dla branż gospodarki, typów zabezpieczeń, regionów i ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
- monitoruje i analizuje jakość przyjętych zabezpieczeń,

- monitoruje i raportuje zgodność z normami ostrożnościowymi wynikającymi z Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 i z ustawy Prawo bankowe,
- ustala, monitoruje i raportuje wewnętrzne limity koncentracji, z uwzględnieniem poszczególnych pod-portfeli,
- definiuje zmiany w polityce kredytowej oraz ofercie produktowej uwzględniając cykliczność gospodarki oraz zmiany zachodzące na rynku nieruchomości,
- pozyskuje dane rynkowe o jakości portfeli kredytowych i dokonuje ich porównania, z własnymi portfelami kredytowymi.

Adekwatność kapitałowa i tworzenie odpisów na ryzyko kredytowe

Grupa zabezpiecza utratę wartości ekspozycji kredytowych poprzez tworzenie odpisów na oczekiwane straty kredytowe. Grupa zabezpiecza także wahania strat względem przeciętnego poziomu straty oczekiwanej (tzn. stratę nieoczekiwaną), poprzez zapewnienie odpowiedniego poziomu kapitału regulacyjnego i kapitału ekonomicznego.

Kalkulacja aktywów ważonych ryzykiem oraz wymogu kapitałowego w Banku odbywa się:

- dla ekspozycji z segmentu klientów detalicznych oraz klientów SE/Micro i Easy Lending – zgodnie z metodą standardową,
- dla korporacyjnych ekspozycji kredytowych – zgodnie z metodą zaawansowaną wewnętrznych ratingów, z wyłączeniem ekspozycji wobec rządów, banków centralnych, jednostek samorządu terytorialnego, podmiotów sektora publicznego oraz wszystkich ekspozycji spółki ING Commercial Finance S.A., dla których Grupa stosuje metodę standardową.

Kalkulacja rezerw na ryzyko kredytowe w Banku dla wszystkich ekspozycji kredytowych odbywa się zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym indywidualnie istotnych ekspozycji kredytowych

Zarządzanie ryzykiem kredytowym indywidualnie istotnych ekspozycji kredytowych obejmuje:

- określenie procesu zarządzania ryzykiem kredytowym dla transakcji obciążonych ryzykiem kredytowym,
- zarządzanie wymaganiami dokumentacyjnymi wobec klienta kredytowego Banku,
- określenie standardu analizy kredytowej,

- określenie maksymalnego poziomu wskaźnika DSTI/DSI, LTV, oraz minimalnego poziomu wkładu własnego dla określonych produktów, rodzajów transakcji,
- opracowanie zasad podejmowania decyzji kredytowych oraz zarządzanie kompetencjami kredytowymi,
- zarządzanie zasadami:
 - określania miar ryzyka z zastosowaniem modeli ryzyka wykorzystywanych w Banku,
 - weryfikowania terminowości spłat,
 - monitorowania sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta,
 - monitorowania spełnienia przez klienta warunków umownych,
 - monitorowania innych zdefiniowanych sygnałów ostrzegawczych,
 - przyjmowania i monitorowania zabezpieczeń przyjętych przez Bank,
 - wykorzystania i monitorowania limitów dostępnych w Banku.
- zasady tworzenia odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych i rezerw na zobowiązania pozabilansowe,
- zarządzanie ryzykiem kredytowym klientów z portfela w Etapie 3.

W ramach procesu udzielania i zarządzania indywidualnie istotnymi ekspozycjami kredytowymi realizowane są następujące działania:

- ocena ryzyka klienta i transakcji,
- podjęcie decyzji kredytowej,
- monitoring,
- restrukturyzacja i windykacja.

Ocena ryzyka klienta i transakcji

Do najważniejszych elementów w ramach oceny ryzyka kredytowego klienta i transakcji należą:

- ocena wiarygodności kredytowej klienta,
- ocena zdolności kredytowej (ocena ilościowa),
- ocena zabezpieczenia,
- ocena ryzyka transakcji.

Ocena wiarygodności kredytowej klienta

Wiarygodność kredytową klienta Bank ocenia poprzez:

- weryfikację spełnienia kryteriów minimalnych,
- wyznaczenie ratingu lub scoringu klienta odpowiednio w procesie ratingowym lub scoringowym.

Pomiar ryzyka klienta w procesie ratingowym lub scoringowym bazuje na szacowanym PD (prawdopodobieństwie defaultu). Warunkiem udostępnienia klientowi finansowania jest ustalenie dla klienta ratingu lub oceny scoringowej na określonym minimalnym poziomie dla danego typu klienta, procesu kredytowego lub produktu.

Ocenę wiarygodności kredytowej klienta korporacyjnego w procesie ratingowym dokonuje się w oparciu o:

- rating nadawany podmiotom wnioskującym o zaangażowanie kredytowe, udzielającym zabezpieczenia (np. poręczyciele, gwaranci) oraz innym podmiotom, jeżeli wymaga tego specyfika zabezpieczenia lub transakcji (np. dłużnicy wierzytelności scedowanej na Bank),
- zasadę „dwóch par oczu”, tj. między innymi:
 - funkcje komercyjne są oddzielone od funkcji zatwierdzania ratingu, którą realizują jednostki Pionu Ryzyka, lub
 - zasady działania automatycznych modeli ratingowych, które są zatwierdzane przez Komitet Polityki Kredytowej.

Ocenę wiarygodności kredytowej klienta detalicznego przeprowadza się w oparciu o:

- punktową ocenę ryzyka kredytowego (scoring),
- analizę historii obsługi zobowiązań w Banku oraz w innych instytucjach finansowych,
- cechy kredytobiorcy mające istotny wpływ na wywiązywanie się z zaciągniętych zobowiązań kredytowych (analiza jakościowa), np.:
 - cechy osobowe klienta: wiek, stan cywilny, liczba osób będących na jego utrzymaniu, status mieszkaniowy i majątkowy, wykształcenie, staż pracy, forma zatrudnienia, wykonywany zawód, itp.,
 - historia współpracy klienta z Bankiem: okres współpracy oraz historia prowadzenia rachunku.

W Banku stosowane są modele scoringowe (modele aplikacyjne, behawioralne oraz scoring BIK) oddające statystyczny poziom ryzyka klienta. Stosowane modele oceny wiarygodności kredytowej klienta podlegają cyklicznemu monitoringowi oraz walidacji w celu zapewnienia dobrej jakości tych narzędzi.

Ocena zdolności kredytowej (ocena ilościowa)

Zdolność kredytowa oceniana jest poprzez rozpoznanie źródła spłaty oraz jego wysokości i stabilności w całym okresie kredytowania. Jest to ocena możliwości spłaty przez klienta ekspozycji kredytowej w określonej kwocie, terminach i na warunkach określonych przez Bank. Przy ocenie zdolności klienta uwzględniana jest ocena wiarygodności kredytowej klienta ustalona w procesie ratingowym lub scoringowym. W ocenie zdolności kredytowej uwzględniane jest również ponoszone przez dłużnika ryzyko walutowe oraz ryzyko stopy procentowej.

Analiza zdolności kredytowej klienta biznesowego oraz WB (Wholesale Banking) może obejmować następujące obszary:

- struktura własnościowa klienta,
- rodzaj prowadzonej działalności,
- strategia biznesowa i inwestycyjna,
- pozycja na rynku,
- rynki zbytu i dostawcy,
- analiza finansowa, w tym prognoza finansowa,
- identyfikacja i ocena źródeł spłaty,
- pozycja finansowa na tle porównywalnych podmiotów z branży,
- czynniki z otoczenia globalnego, makroekonomicznego, regionalnego oraz branżowego oddziałujące obecnie i mogące wpływać w przyszłości w istotny sposób na kondycję finansową przedsiębiorstwa.

Analiza zdolności klienta indywidualnego obejmuje:

- ustalenie wysokości i stabilności uzyskiwanych dochodów (analiza ilościowa),
- ustalenie wysokości zobowiązań klienta o charakterze finansowym (zarówno kredytowych, jak i niekredytowych),
- ustalenie wysokości wydatków gospodarstwa domowego.

Przy ocenie zdolności kredytowej wykorzystywane są miary finansowe oparte na formułach matematycznych.

Ocena zabezpieczenia

W Banku stosowane są zabezpieczenia w celu ograniczenia ryzyka kredytowego oraz wysokości strat poniesionych w przypadku niewywiązania się klienta z obowiązku spłaty kredytu. Przed przyjęciem zabezpieczenia dokonuje się oceny przedmiotu zabezpieczenia oraz jego wartości i efektywności.

Oprócz klasycznych form zabezpieczenia (rzeczowych i osobistych) Bank stosuje dodatkowe instrumenty ograniczania ryzyka utraty należności w formie warunków i klauzul umownych.

Dla celów kalkulacji wymogu kapitałowego Bank wykorzystuje zatwierdzone modele LGD, w których każdemu zabezpieczeniu przypisana jest odpowiednia stopa odzysku. Polityką Grupy jest udzielanie kredytów w wysokości i na warunkach, które umożliwiają regularne spłaty bez konieczności odzyskiwania należności z zabezpieczeń.

Ocena ryzyka transakcji.

Oceniając transakcję Bank bierze pod uwagę:

- wyniki z oceny wiarygodności i zdolności kredytowej klienta,
- zgodność z polityką kredytową,
- cel kredytowania,
- adekwatność wnioskowanego produktu,
- inne występujące ryzyka, takie jak:
 - biznesowe – makroekonomiczne, rynkowe, branży, sezonowości,
 - strukturalne – struktura transakcji, wartość parametrów LTV oraz LGD, wkład własny (jeżeli jest wymagany), siła klauzul, pozycja Banku względem innych kredytodawców,
 - kadry zarządczej – staż, doświadczenie, ryzyko zastępowalności decydentów i sukcesji,
 - finansowe – w tym ryzyko kursowe i stopy procentowej,
 - koncentracji – czy wnioskowany wzrost zaangażowania łączy się z wykorzystaniem wewnętrznie ustalonego przez Bank limitu,
 - reputacyjne – czy współpraca z klientem może mieć negatywny wpływ na reputację Banku.
- relację poziomemu ryzyka do warunków cenowych, itp.

Podjęcie decyzji kredytowej

Tryb podejmowania decyzji nie zwalnia żadnego z uczestników procesu decyzyjnego od osobistej odpowiedzialności za podejmowane decyzje.

Decydentom kredytowym w ramach dwuosobowego trybu decyzyjnego przyznawane są indywidualnie personalne kompetencje kredytowe, których wysokość zależy od posiadanej wiedzy oraz doświadczenia.

Poziom kompetencyjny koreluje z poziomem ryzyka kredytowego. Jeśli ryzyko kredytowe jest większe, decyzje podejmują osoby z większym doświadczeniem. Zasady nadawania i odwoływania kompetencji kredytowych są odrębne w ramach poszczególnych segmentów klientów. Przy ustalaniu odpowiedniego szczebla kompetencji kredytowych dla klientów biznesowych (z wyłączeniem klientów SE/Micro) oraz Wholesale Banking bierze się pod uwagę m.in. łączne zaangażowanie Grupy wobec grupy podmiotów powiązanych, do której należy klient, a w przypadku osób fizycznych oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, poziom kompetencji wynika z łącznego zaangażowania Banku wobec tego klienta. Akceptacja wszystkich transakcji dokonywana jest zgodnie z jasno określonymi zasadami podejmowania decyzji i kompetencji kredytowych.

Zakres kompetencji do podejmowania decyzji kredytowych w zakresie akceptacji ryzyka indywidualnych ekspozycji kredytowych ustala Komitet Polityki Kredytowej. Brak danych niezbędnych do oceny ryzyka wyklucza możliwość jego akceptacji i podjęcia decyzji.

Zaangażowania na niższe kwoty, krótsze terminy, obarczone niższym ryzykiem, podejmowane są na niższych szczeblach kompetencyjnych. W miarę wzrostu ryzyka kredytowego - tj. wzrostu wielkości pojedynczego lub łącznego zaangażowania kredytowego, wydłużenia okresu kredytowania, pojawienia się niestandardowych elementów we wniosku lub odstępstw od obowiązujących regulacji wewnętrznych – decyzje podejmowane są na wyższych szczeblach kompetencji kredytowych.

Ocena ryzyka i jego akceptacja jest oparta na ocenie eksperckiej bazującej na wynikach pomiaru ryzyka z zastosowaniem narzędzi wspomagających określonych polityką kredytową i procedurami. Wyjątek stanowią tzw. decyzje automatyczne, podejmowane przez system informatyczny lub półautomatyczne podejmowane w ramach uproszczonych ścieżek procesu kredytowego.

Decyzje kredytowe podejmowane są w odpowiedniej ścieżce, w oparciu o kompleksową analizę ryzyka transakcji w zależności od stopnia złożoności i kwoty transakcji. Dla ścieżek o wyższym poziomie automatyzacji, analiza ryzyka transakcji bazuje na jasno zdefiniowanych kryteriach, w tym behawioralnych oraz na automatycznym wyliczeniu limitu kredytowego w oparciu o algorytm zatwierdzony przez Komitet Polityki Kredytowej.

Segment detaliczny (segment hipoteczny i klienta indywidualnego) oraz klienci SE/Micro

Decyzje kredytowe dla portfela regularnego podejmowane są:

- w trybie automatycznym – zgodnie z określonymi kryteriami,
- w trybie jedno lub dwuosobowym - przez jednostki z Pionu Operacji,
- w trybie dwuosobowym - w jednostce analiz zwiększonego ryzyka, na poziomie dyrektorów lub członków zarządu - dotyczy to przypadków charakteryzujących się wyższym ryzykiem kredytowym oraz przypadków niestandardowych.

Decyzje dla portfela nieregularnego podejmowane są w dedykowanej jednostce ds. windykacji i restrukturyzacji.

Segment klientów biznesowych z wyłączeniem klientów SE/Micro

Decyzje kredytowe dla portfela w Etapie 1 i 2 (z wyłączeniem ścieżek automatycznych) podejmowane są:

- kolegialnie w trybie Komitetu Kredytowego Banku lub Komitetu ds. Restrukturyzacji – dotyczy to największych ekspozycji kredytowych,
- w trybie dwuosobowym - przez jednostki biznesowe i jednostki transakcyjnego ryzyka kredytowego lub dedykowane jednostki ds. restrukturyzacji,
- w trybie jednoosobowym – przez Menedżera Ryzyka w przypadku małych ekspozycji kredytowych.

Segment klientów biznesowych Wholesale Banking

Decyzje kredytowe dla portfela w Etapie 1 i 2 podejmowane są:

- w trybie dwuosobowym - przez jednostki biznesowe i jednostki transakcyjnego ryzyka kredytowego lub dedykowane jednostki ds. restrukturyzacji.

Decyzje kredytowe dla portfela klientów biznesowych (Easy Lending) podejmowane są w zależności od ścieżki procesowej:

- automatycznie na podstawie:
 - weryfikacji zdefiniowanych kryteriów kwalifikacyjnych,
 - weryfikacji klienta w bazach BRNK, BIK i BIG,
 - kalkulacji limitu transakcyjnego EL wyliczonego zgodnie z algorytmem zatwierdzonym przez KPK,lub

- ekspercko przez decydenta jednostki kredytującej (Front Office) posiadającego odpowiednie kompetencje kredytowe.

Decyzje kredytowe dotyczące portfela w Etapie 3 podejmowane są w trybie jednoosobowym, dwuosobowym lub przez Komitet ds. Restrukturyzacji.

Tryb podejmowania decyzji nie zwalnia żadnego z uczestników procesu decyzyjnego od osobistej odpowiedzialności za podejmowane decyzje.

Monitoring

Monitorowaniu podlegają wszystkie ekspozycje kredytowe generujące ryzyko kredytowe, w tym ryzyko koncentracji oraz transakcje rynków finansowych. Celem monitorowania jest wczesna identyfikacja sygnałów ostrzegawczych i podjęcie działań zapobiegających powstaniu trudnego kredytu oraz wczesna identyfikacja przesłanek lub obiektywnych dowodów utraty wartości ekspozycji kredytowej i podjęcie działań ograniczających straty Banku.

Monitoring udzielonej ekspozycji kredytowej obejmuje:

- przebieg spłaty wierzytelności Banku (terminowość),
- realizację przez klienta pozostałych warunków umownych,
- sytuację finansową oraz/lub majątkową klienta,
- przebieg wykorzystania środków pieniężnych zgodnie z celem finansowania (jeżeli został określony),
- stopień realizacji inwestycji (w przypadku kredytów inwestycyjnych),
- weryfikację sygnałów ostrzegawczych dotyczących klienta lub transakcji,
- występowanie obiektywnych dowodów lub przesłanek utraty wartości,
- okresową ocenę jakości i wartości zabezpieczenia.

Restrukturyzacja i windykacja

Bank służy wsparciem swoim klientom na każdym etapie finansowania. Bank oferuje produkty dostosowane do ich potrzeb a w przypadku wystąpienia niewielkich opóźnień w spłacie zobowiązań proponuje elastyczne harmonogramy spłat. W przypadku większych trudności w spłacie Bank może zaproponować restrukturyzację zadłużenia. Wówczas wspólnie z klientem Bank ustala najlepszą formę wsparcia lub zawarcie ugody.

Głównym celem działań podejmowanych w ramach restrukturyzacji jest minimalizacja ryzyka powstania strat Banku lub minimalizacja wielkości straty.

Bank przyjmuje następujące strategie postępowania:

- Restrukturyzacja zadłużenia – w oparciu o współpracę z klientem, która w szczególności może polegać na zmianie warunków umownych w celu dostosowania warunków spłaty zadłużenia do możliwości finansowych klienta, np.:
 - wydłużeniu okresu spłat,
 - czasowe zawieszenie rat w części kapitałowej/całej raty,
 - zamiana produktu odnawialnego na produkt ratałny,
 - sprzedaży aktywów (nie dotyczy segmentu detalicznego),
 - sprzedaży części działalności gospodarczej kredytobiorcy (nie dotyczy segmentu detalicznego),
 - umorzeniu części zobowiązań finansowych (nie dotyczy segmentu detalicznego),
 - udziale Banku w restrukturyzacji w oparciu o przepisy ustawy *Prawo restrukturyzacyjne*.

Decyzję o rozpoczęciu restrukturyzacji podejmuje się po szczegółowej ocenie oraz po akceptacji przez odpowiedni organ decyzyjny w Banku. Po pomyślnie zakończonym procesie restrukturyzacji kredytobiorca z powrotem podlega standardowym procedurom monitoringu ryzyka kredytowego.

- Windykacja zadłużenia – tj. dochodzenie przez Bank należności z ustanowionych zabezpieczeń prawnych lub z innego majątku klienta albo z majątku zobowiązanych osób trzecich. Bank może dochodzić swoich należności w drodze wszczęcia postępowania egzekucyjnego lub udziału w postępowaniu upadłościowym lub, w odniesieniu do klientów detalicznych – w drodze polubownej windykacji, tj. umożliwienia klientowi dobrowolnych spłat w ramach strategii windykacyjnej.

Forbearance

Forbearance występuje, jeżeli Bank uzna, że klient nie będzie mógł wywiązać się ze swoich zobowiązań finansowych z uwagi na trudności finansowe (stwierdzone lub spodziewane) i zdecyduje się udzielić mu udogodnienia.

Forbearance jest identyfikowany, jeżeli spełnione są łącznie następujące warunki:

- klient nie jest w stanie wywiązać się z zobowiązań finansowych wynikających z umowy kredytowej w Banku ze względu na występujące lub spodziewane trudności finansowe oraz,
- Bank udziela udogodnienia dotyczącego złagodzenia warunków umowy, które nie byłoby przyznane, gdyby klient nie miał trudności finansowych.

Poprzez trudności finansowe rozumie się sytuację klienta, który doświadcza lub wkrótce zacznie doświadczać trudności z wywiązywaniem się ze swoich zobowiązań finansowych.

Ekspozycje detaliczne spełniające kryteria moratoriów ustawowych były klasyfikowane do Etapu 3 z jednoczesnym rozpoznaniem restrukturyzacji awaryjnej.

Szczegółowe ujawnienia ilościowe dotyczące podziału portfela kredytowego na pracujący i niepracujący z wyszczególnieniem ekspozycji z udzielonym udogodnieniem typu forbearance zaprezentowano w dalszej części rozdziału w punkcie [2.10.5](#).

2.9. Zasady zarządzania ryzykiem w podmiotach zależnych

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w podmiotach zależnych ING Lease (Polska) Sp. z o.o., ING Commercial Finance S.A. oraz ING Bank Hipoteczny S.A. podlega takim samym głównym zasadom jak w ING Banku Śląskim S.A., z uwzględnieniem specyfiki działalności tych podmiotów.

Jako część procesu zarządzania ryzykiem Bank sprawuje nadzór nad:

- portfelem kredytowym podmiotów zależnych poprzez ocenę wielkości i profilu ryzyka portfela kredytowego związanego z ich działalnością,
- zasadami identyfikacji, pomiaru i ograniczania ryzyka oraz zarządzaniem ryzykiem kredytowym indywidualnych transakcji kredytowych podmiotów zależnych,
- poziomem ryzyka rynkowego (w tym ryzyka płynności) w spółkach zależnych poprzez ustalanie limitów i monitorowanie pozycji.

Nadzór podmiotów powiązanych sprawowany jest przez Bank poprzez:

- stosowanie jednolitych modeli ryzyka kredytowego w procesie ratingowym,
- stosowanie ujednoliconych zasad analizowania i oceny transakcji obciążonych ryzykiem kredytowym, z uwzględnieniem specyfiki podmiotu powiązanego,
- stosowanie ujednoliconych zasad i poziomów kompetencji kredytowych,
- udzielanie upoważnień do podejmowania decyzji kredytowych,
- ustalanie umownych warunków wzajemnej współpracy w zakresie udzielania finansowania w przypadku wybranych rodzajów transakcji obciążonych ryzykiem kredytowym,
- wymianę informacji o preferowanych przez Bank rozwiązaniach oraz narzędziach wspierających zarządzanie ryzykiem kredytowym,
- udostępnianie informacji dotyczących polityki sektorowej prowadzonej przez Bank i kierunków kredytowania oraz innych dokumentów branżowych,
- współpracę w zakresie przygotowywania raportów dotyczących ryzyka kredytowego,
- monitorowanie i ocenianie poziomu ryzyka, w tym jakości portfela spółek przez KPK,
- doradztwo w sprawie istotnych inicjatyw w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym przez KPK.

W obszarze ustalania oraz raportowania odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowej i rezerw na pozabilansowe ekspozycje kredytowe podmioty powiązane zobowiązane są do stosowania zasad obowiązujących w Banku. Ustalane przez podmioty powiązane poziomy odpisów i rezerw prezentowane są na kwartalnych spotkaniach Komitetu LLP. Dodatkowo przedstawiciele Banku są członkami Rad Nadzorczych podmiotów zależnych, ponieważ działalność spółek, analogicznie jak działalność Banku, związana jest z generowaniem ryzyka kredytowego.

Dodatkowe aspekty zarządzania ryzykiem w podmiotach zależnych

- ING Lease Polska Sp. z o.o.:
 - jest właścicielem przedmiotów finansowanych w ramach umowy leasingowej, które są podstawowym zabezpieczeniem transakcji,
 - po wypowiedzeniu umowy leasingu, może przejąć fizyczną kontrolę nad przedmiotem zabezpieczenia i dokonać jego sprzedaży, co zmniejsza lub całkowicie eliminuje stratę na ekspozycji kredytowej,
 - posiada rozbudowaną procedurę weryfikacji dostawcy i przedmiotu leasingu w celu ograniczenia ryzyka oszustwa oraz ryzyka związanego z finansowaniem przedmiotu obciążonego wadą fizyczną lub prawną,
 - w zakresie uregulowanym wewnętrznymi procedurami weryfikuje zarówno dostawcę (w koniecznych przypadkach również podmioty powiązane z dostawcą) / pośrednika występującego w obrocie finansowanym aktywem, co minimalizuje ryzyko dostawy finansowanego aktywa.
- ING Commercial Finance Polska S.A.:
 - głównym źródłem spłaty zaangażowania są wierzytelności objęte umową faktoringu, zarówno w przypadku faktoringu z regresem, jak i bez regresu,
 - co do zasady, nabywa wierzytelności z przejęciem ryzyka wypłacalności odbiorców po uprzednim ubezpieczeniu tych wierzytelności,
 - oferuje klientom faktoring z przejęciem ryzyka wypłacalności odbiorców na warunkach umów ubezpieczenia zawartych przez klientów z ubezpieczycielami, tzw. „wejście w prawa i obowiązki umowy ubezpieczeniowej klienta”.
- ING Bank Hipoteczny S.A.:
 - ING Bank Hipoteczny S.A. nabywa od ING Banku Śląskiego S.A. wierzytelności, które po ocenie przydatności jako zabezpieczenia udzielonych kredytów i ustaleniu bankowo-hipotecznej wartości nieruchomości stanowią zabezpieczenie emisji listów zastawnych,
 - ING Bank Hipoteczny S.A. swoją działalność opiera na bieżącej i ścisłej współpracy z Pionem CRO oraz Pionem COO Banku Śląskiego S.A.

2.10. Ujawnienia ilościowe dotyczące ryzyka kredytowego

- 2.10.1. Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe
- 2.10.2. Jakość portfela kredytowego
- 2.10.3. Koncentracja zaangażowań
- 2.10.4. Zabezpieczenia
- 2.10.5. Portfel kredytowy pracujący i niepracujący i zaangażowania z udzielonym udogodnieniem typu forbearance
- 2.10.6. Jakość kredytowa innych aktywów finansowych
- 2.10.7. Modyfikacja kontraktowych przepływów pieniężnych

2.10.1. Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe

	2023	2022
Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	19 909,1	5 161,1
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy (z wyłączeniem instrumentów kapitałowych), w tym:	2 438,7	2 114,2
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, w tym:	2 400,1	2 059,6
wycena instrumentów pochodnych	899,8	974,9
pozostałe aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, w tym:	1 500,3	1 084,7
dłużne papiery wartościowe, w tym:	884,5	607,1
obligacje Skarbu Państwa w PLN	732,8	566,9
obligacje Skarbu Państwa Czech	151,2	39,8
obligacje Europejskiego Banku Inwestycyjnego	0,5	0,4
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	615,8	477,6
Aktywa finansowe inne niż przeznaczone do obrotu wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy, w tym:	38,6	54,6
kredyty obowiązkowo wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy	38,6	54,6
Pochodne instrumenty zabezpieczające	208,4	139,2
Inwestycyjne papiery wartościowe (z wyłączeniem instrumentów kapitałowych), w tym:	56 377,8	48 311,9
Wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody, w tym:	23 680,3	15 691,8
obligacje Skarbu Państwa w PLN	21 345,4	12 153,8
obligacje Skarbu Państwa w EUR	546,1	1 803,4
obligacje Europejskiego Banku Inwestycyjnego	1 377,7	1 308,9
obligacje Rządu Austriackiego	411,1	425,7
Wyceniane według zamortyzowanego kosztu, w tym:	32 697,5	32 620,1
obligacje Skarbu Państwa w PLN	13 095,0	13 352,5
obligacje Skarbu Państwa w EUR	2 940,4	3 192,1
obligacje Europejskiego Banku Inwestycyjnego	6 700,4	6 815,7
obligacje Polskiego Funduszu Rozwoju	3 859,7	3 858,4
obligacje Banku Gospodarstwa Krajowego	1 804,8	1 802,1
bony pieniężne NBP	4 297,2	3 599,3

Kredyty i inne należności udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu, w tym:	156 520,7	154 974,6
Bankowość korporacyjna	90 839,0	90 285,8
kredyty w rachunku bieżącym	13 599,2	14 960,8
kredyty i pożyczki terminowe	53 172,1	51 502,1
należności leasingowe	13 130,4	12 363,5
należności faktoringowe	6 747,3	7 682,0
dłużne papiery wartościowe (korporacyjne i komunalne)	4 190,0	3 777,4
Bankowość detaliczna	63 908,7	62 805,4
kredyty i pożyczki hipoteczne	55 492,2	54 886,5
kredyty w rachunku bieżącym	643,7	634,0
pozostałe kredyty i pożyczki	7 772,8	7 284,9
Inne należności	1 773,0	1 883,4
Należności w innych aktywach	38,5	50,5
Udzielone zobowiązania pozabilansowe, w tym:	53 197,9	48 158,2
niewykorzystane linie kredytowe	41 696,8	37 223,5
gwarancje	8 112,9	7 455,1
niewykorzystane kredyty w rachunku bieżącym	1 418,1	1 549,7
limity na kartach kredytowych	1 692,9	1 548,2
akredytywy	277,2	381,7
Razem	288 691,1	258 909,7

2.10.2. Jakość portfela kredytowego

Portfel kredytowy obejmuje należności od klientów, na które składają się kredyty (zarówno terminowe jak i w rachunku bieżącym lub rachunku karty) oraz inne należności o charakterze kredytowym, takie jak należności leasingowe, należności faktoringowe oraz obligacje korporacyjne i komunalne.

Portfel kredytowy - wartość bilansowa oraz poziom odpisów na oczekiwane starty kredytowe w podziale na Etapy

stan na 31 grudnia						
	2023			2022		
	brutto	odpis	netto	brutto	odpis	netto
Bankowość korporacyjna	93 364,1	-2 525,1	90 839,0	92 478,0	-2 192,2	90 285,8
aktywa w Etapie 1	77 535,9	-188,4	77 347,5	75 521,7	-196,5	75 325,2
aktywa w Etapie 2	12 625,7	-413,1	12 212,6	14 301,7	-491,0	13 810,7
aktywa w Etapie 3	3 151,4	-1 923,6	1 227,8	2 601,8	-1 504,7	1 097,1
w tym aktywa indywidualnie istotne	1 742,8	-1 068,7	674,1	1 478,4	-910,7	567,7
aktywa POCI	51,1	0,0	51,1	52,8	0,0	52,8
Bankowość detaliczna, w tym:	64 891,7	-983,0	63 908,7	63 882,4	-1 077,0	62 805,4
kredyty i pożyczki hipoteczne	55 718,5	-226,3	55 492,2	55 155,6	-269,1	54 886,5
aktywa w Etapie 1	50 413,8	-25,1	50 388,7	49 741,1	-45,6	49 695,5
aktywa w Etapie 2	4 981,2	-76,4	4 904,8	5 135,0	-106,5	5 028,5
aktywa w Etapie 3	322,7	-124,8	197,9	279,5	-117,0	162,5
aktywa POCI	0,8	0,0	0,8	0,0	0,0	0,0
pozostałe kredyty	9 173,2	-756,7	8 416,5	8 726,8	-807,9	7 918,9
aktywa w Etapie 1	7 842,7	-102,8	7 739,9	7 201,2	-145,4	7 055,8
aktywa w Etapie 2	624,9	-123,7	501,2	878,7	-185,8	692,9
aktywa w Etapie 3	703,7	-530,2	173,5	644,8	-476,7	168,1
aktywa POCI	1,9	0,0	1,9	2,1	0,0	2,1
Razem, w tym:	158 255,8	-3 508,1	154 747,7	156 360,4	-3 269,2	153 091,2
aktywa w Etapie 1	135 792,4	-316,3	135 476,1	132 464,0	-387,5	132 076,5
aktywa w Etapie 2	18 231,8	-613,2	17 618,6	20 315,4	-783,3	19 532,1
aktywa w Etapie 3	4 177,8	-2 578,6	1 599,2	3 526,1	-2 098,4	1 427,7
aktywa POCI	53,0	0,0	53,0	54,9	0,0	54,9

Grupa identyfikuje aktywa finansowe POCI, których wartość bilansowa na 31 grudnia 2023 roku wynosiła 53,0 mln zł (54,9 mln zł na 31 grudnia 2022 roku). Są to ekspozycje z tytułu wierzytelności z utratą wartości nabyte w związku z przejęciem Bieszczadzkiej SKOK w roku 2017 oraz ekspozycje, które w wyniku restrukturyzacji zostały istotnie zmodyfikowane, co wiązało się z koniecznością usunięcia pierwotnego zaangażowania kredytowego lub leasingowego i ponownym ujęciem aktywa w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

Sprzedaż wierzytelności niepracujących

W 2023 roku Grupa zawarła umowę dotyczącą sprzedaży wierzytelności z portfela należności niepracujących, na które składały się wierzytelności klientów detalicznych oraz klientów korporacyjnych z podsegmentu przedsiębiorców. W wyniku transakcji portfel należności niepracujących zmniejszył się o 234,2 mln zł a pozytywny wpływ transakcji na wynik brutto Grupy wyniósł 24,5 mln zł.

W 2022 roku Grupa przeprowadziła trzy transakcje sprzedaży wierzytelności niepracujących. Grupa zawarła następujące umowy dotyczące sprzedaży należności z portfela z rozpoznaną utratą wartości:

- Umowę sprzedaży należności korporacyjnych, w wyniku której portfel należności dotkniętych utratą wartości zmniejszył się o 106,7 mln zł. Pozytywny wpływ transakcji na wynik brutto Grupy wyniósł 8,6 mln zł.
- Umowę sprzedaży należności detalicznych, w wyniku której portfel należności dotkniętych utratą wartości zmniejszył się o 218,9 mln zł. Pozytywny wpływ transakcji na wynik brutto Grupy wyniósł 64,9 mln zł.
- Umowę sprzedaży należności korporacyjnych, w wyniku której portfel należności dotkniętych utratą wartości zmniejszył się o 211,8 mln zł. Pozytywny wpływ transakcji na wynik brutto Grupy wyniósł 9,2 mln zł.

Wynik na sprzedaży wierzytelności jest prezentowany w linii *Zysk z tytułu sprzedaży wierzytelności w Odpisach na oczekiwane straty kredytowe* w rachunku zysków i strat.

Uzgodnienie wartości bilansowej brutto (WBB) i zmiana odpisu na oczekiwane straty kredytowe (odpis)

2023

za rok kończący się 31 grudnia

	Bankowość korporacyjna								Bankowość detaliczna								Ogółem					
	WBB	odpis	WBB	odpis	WBB	odpis	WBB	odpis	WBB	odpis	WBB	odpis	WBB	odpis	WBB	odpis	WBB	odpis	WBB	odpis	WBB	odpis
	Etap 1		Etap 2		Etap 3		POCI		Razem		Etap 1		Etap 2		Etap 3		POCI		Razem			
Stan na początek okresu	75 521,7	-196,5	14 301,7	-491,0	2 601,8	-1 504,7	52,8	0,0	92 478,0	-2 192,2	56 942,3	-191,0	6 013,7	-292,3	924,3	-593,7	2,1	0,0	63 882,4	-1 077,0	156 360,4	-3 269,2
Zmiany w okresie, w tym:	2 014,2	8,1	-1 676,0	77,9	549,6	-418,9	-1,7	0,0	886,1	-332,9	1 314,2	63,1	-407,6	92,2	102,1	-61,3	0,6	0,0	1 009,3	94,0	1 895,4	-238,9
kredyty udzielone w okresie	28 588,8	-129,5	-	-	-	-	-	-	28 588,8	-129,5	9 262,6	-55,3	-	-	-	-	0,6	-	9 263,2	-55,3	37 852,0	-184,8
transfer do i z Etapu 1	4 384,0	-14,7	-4 376,1	107,5	-7,9	3,1	-	-	0,0	95,9	916,2	-6,7	-901,7	68,2	-14,5	11,5	-	-	0,0	73,0	0,0	168,9
transfer do i z Etapu 2	-7 915,7	55,6	7 962,0	-230,1	-46,3	11,2	-	-	0,0	-163,3	-1 312,7	15,0	1 387,3	-99,8	-74,6	47,2	-	-	0,0	-37,6	0,0	-200,9
transfer do i z Etapu 3	-720,5	8,4	-519,2	62,4	1 239,7	-462,2	-	-	0,0	-391,4	-251,9	9,8	-204,5	58,9	456,4	-233,0	-	-	0,0	-164,3	0,0	-555,7
spłaty (całkowite i częściowe) oraz uruchomienia nowych transz	-22 322,4	37,2	-4 742,7	117,1	-484,4	143,8	-1,7	-	-27 551,2	298,1	-7 360,3	40,5	-704,6	32,8	-146,3	63,9	-	-	-8 211,2	137,2	-35 762,4	435,3
zmiana oszacowania odpisu z tytułu strat oczekiwanych	-	35,2	-	-136,1	-	-145,1	-	-	0,0	-246,0	-	35,7	-	-7,5	-	62,2	-	-	0,0	90,4	0,0	-155,6
korekty zarządcze	-	14,1	-	152,3	-	-106,5	-	-	0,0	59,9	-	24,1	-	39,4	-	-113,5	-	-	0,0	-50,0	0,0	9,9
Razem odpisy na oczekiwane starty kredytowe w rachunku zysków i strat		6,3		73,1		-555,7		0,0		-476,3		63,1		92,0		-161,7		0,0		-6,6		-482,9
usunięcie z bilansu (umorzenia, sprzedaż)	-	-	-	-	-151,5	151,5	-	-	-151,5	151,5	-	-	-	-	-114,1	114,1	-	-	-114,1	114,1	-265,6	265,6
naliczenia odsetek karnych (za zwłokę)	-	-	-	-	231,1	-	-	-	231,1	0,0	-	-	-	-	58,0	-	-	-	58,0	0,0	289,1	0,0
spisania odsetek karnych (za zwłokę)	-	-	-	-	-231,1	-	-	-	-231,1	0,0	-	-	-	-	-58,0	-	-	-	-58,0	0,0	-289,1	0,0
korekta wartości z tytułu ryzyka prawnego kredytów hipotecznych w CHF	-	-	-	-	-	-	-	-	0,0	0,0	60,3	-	15,9	-	-4,8	-	-	-	71,4	0,0	71,4	0,0
naliczenia i spisania odsetek efektywnych	-	-	-	-	-	-47,0	-	-	0,0	-47,0	-	-	-	-	-	-11,2	-	-	0,0	-11,2	0,0	-58,2
pozostałe	-	1,8	-	4,8	-	32,3	-	-	0,0	38,9	-	-	-	0,2	-	-2,5	-	-	0,0	-2,3	0,0	36,6
Stan na koniec okresu	77 535,9	-188,4	12 625,7	-413,1	3 151,4	-1 923,6	51,1	0,0	93 364,1	-2 525,1	58 256,5	-127,9	5 606,1	-200,1	1 026,4	-655,0	2,7	0,0	64 891,7	-983,0	158 255,8	-3 508,1

2022

za rok kończący się 31 grudnia

	Bankowość korporacyjna										Bankowość detaliczna										Ogółem	
	WBB	odpis	WBB	odpis	WBB	odpis	WBB	odpis	WBB	odpis	WBB	odpis	WBB	odpis	WBB	odpis	WBB	odpis	WBB	odpis	WBB	odpis
	Etap 1		Etap 2		Etap 3		POCI		Razem		Etap 1		Etap 2		Etap 3		POCI		Razem		WBB	odpis
Stan na początek okresu	70 654,1	-168,7	6 466,2	-218,4	2 743,1	-1 771,1	51,1	0,0	79 914,5	-2 158,2	64 102,6	-107,0	1 370,8	-139,4	1 010,2	-709,0	2,2	0,0	66 485,8	-955,4	146 400,3	-3 113,6
Zmiany w okresie, w tym:	4 867,6	-27,8	7 835,5	-272,6	-141,3	266,4	1,7	0,0	12 563,5	-34,0	-7 160,3	-84,0	4 642,9	-152,9	-85,9	115,3	-0,1	0,0	-2 603,4	-121,6	9 960,1	-155,6
kredyty udzielone w okresie	19 973,5	-98,1	-	-	-	-	1,7	-	19 975,2	-98,1	23 049,3	-75,5	-	-	-	-	-	-	23 049,3	-75,5	43 024,5	-173,6
transfer do i z Etapu 1	1 155,6	-4,4	-1 152,3	24,6	-3,3	2,0	-	-	0,0	22,2	249,8	-4,0	-233,9	25,0	-15,9	13,7	-	-	0,0	34,7	0,0	56,9
transfer do i z Etapu 2	-11 170,7	39,3	11 195,1	-314,9	-24,4	22,0	-	-	0,0	-253,6	-5 131,2	14,4	5 289,8	-204,5	-158,7	86,4	-	-	-0,1	-103,7	-0,1	-357,3
transfer do i z Etapu 3	-381,9	3,5	-278,3	25,0	660,2	-235,3	-	-	0,0	-206,8	-320,1	5,8	-137,4	28,8	457,6	-248,9	-	-	0,1	-214,3	0,1	-421,1
spłaty (całkowite i częściowe) oraz uruchomienia nowych transz	-4 708,9	23,7	-1 929,0	61,2	-408,5	122,4	-	-	-7 046,4	207,3	-23 192,4	25,7	-214,9	19,1	-189,7	101,1	-0,1	-	-23 597,1	145,9	-30 643,5	353,2
zmiana oszacowania odpisu z tytułu strat oczekiwanych*	-	-14,3	-	58,0	-	-45,1	-	-	0,0	-1,4	-	-0,6	-	45,5	-	-125,2	-	-	0,0	-80,3	0,0	-81,7
korekty zarządcze	-	23,3	-	-126,4	-	15,4	-	-	0,0	-87,7	-	-49,8	-	-65,9	-	120,3	-	-	0,0	4,6	0,0	-83,1
Razem odpisy na oczekiwane starty kredytowe w rachunku zysków i strat		-27,0		-272,5		-118,6		0,0		-418,1		-84,0		-152,0		-52,6		0,0		-288,6		-706,7
usunięcie z bilansu (umorzenia, sprzedaż)	-	-	-	-	-365,3	365,3	-	-	-365,3	365,3	-	-	-	-	-174,7	174,7	-	-	-174,7	174,7	-540,0	540,0
naliczenia odsetek karnych (za zwłokę)	-	-	-	-	118,4	-	-	-	118,4	0,0	-	-	-	-	50,1	-	-	-	50,1	0,0	168,5	0,0
spisania odsetek karnych (za zwłokę)	-	-	-	-	-118,4	-	-	-	-118,4	0,0	-	-	-	-	-50,1	-	-	-	-50,1	0,0	-168,5	0,0
korekta wartości z tytułu wakacji kredytowych	-	-	-	-	-	-	-	-	0,0	0,0	-1 613,9		-26,5		-4,5	-	-	-	-1 644,9	0,0	-1 644,9	0,0
korekta wartości z tytułu ryzyka prawnego kredytów hipotecznych w CHF	-	-	-	-	-	-	-	-	0,0	0,0	-201,8	-	-34,2	-	-	-	-	-	-236,0	0,0	-236,0	0,0
naliczenia i spisania odsetek efektywnych	-	-	-	-	-	20,4	-	-	0,0	20,4	-	-	-	-	-	5,7	-	-	0,0	5,7	0,0	26,1
pozostałe	-	-0,8	-	-0,1	-	-0,7	-	-	0,0	-1,6	-	0,0	-	-0,9	-	-12,5	-	-	0,0	-13,4	0,0	-15,0
Stan na koniec okresu	75 521,7	-196,5	14 301,7	-491,0	2 601,8	-1 504,7	52,8	0,0	92 478,0	-2 192,2	56 942,3	-191,0	6 013,7	-292,3	924,3	-593,7	2,1	0,0	63 882,4	-1 077,0	156 360,4	-3 269,2

Zmiany wartości bilansowej brutto portfela kredytowego wpływają na poziom odpisów na oczekiwane straty kredytowe przede wszystkim poprzez uruchomienia kredytów w okresie, transfery między Etapami oraz spłaty dokonane przez kredytobiorców.

W roku 2023, wśród kredytów udzielonych w trakcie roku najbardziej istotną pozycję stanowią kredyty hipoteczne dla osób fizycznych (5 732,5 mln zł), ponadto pożyczki pieniężne dla osób fizycznych (3 348,6 mln zł). Znacząca część to także kredyty krótkoterminowe: odnawialne (2 547,1 mln zł), obrotowe (4 812,9 mln zł) oraz kredyty w rachunku bieżącym (841,0 mln zł). W portfelu kredytów udzielonych w trakcie roku 2023 są też należności leasingowe (5 630,7 mln zł) oraz faktoringowe (4 097,2mln zł). Dodatkowo, w trakcie 2023 roku do wartości bilansowej brutto kredytów i innych należności udzielonych klientom naliczone zostały odsetki karne w wysokości 289,0 mln zł, które zostały w całości spisane. Na koniec 2023 roku stan spisanych odsetek karnych, które są przedmiotem czynności windykacyjnych, wynosił 708,9 mln zł.

W roku 2022, wśród kredytów udzielonych w trakcie roku najbardziej istotną pozycję stanowiły kredyty hipoteczne dla osób fizycznych (7 708,7 mln zł), ponadto pożyczki pieniężne dla osób fizycznych (2 787,9 mln zł). Znacząca część to także kredyty krótkoterminowe: odnawialne (1 082,9 mln zł), obrotowe (5 977,0 mln zł) oraz kredyty w rachunku bieżącym (2 494,3 mln zł). W portfelu kredytów udzielonych w trakcie roku 2022 były też należności leasingowe (5 287,6 mln zł) oraz faktoringowe (5 813,9 mln zł). Dodatkowo, w trakcie 2022 roku do wartości bilansowej brutto kredytów i innych należności udzielonych klientom naliczone zostały odsetki karne w wysokości 168,5 mln zł, które zostały w całości spisane. Na koniec 2022 roku stan spisanych odsetek karnych, które były przedmiotem czynności windykacyjnych, wynosił 498,6 mln zł.

Portfel kredytowy – zaangażowania bilansowe i pozabilansowe według klas ryzyka

Grupa dzieli klasy ryzyka na cztery podstawowe grupy. Poszczególnym przedziałom klas ryzyka odpowiadają krótkoterminowe ratingi Moody’s, zgodnie z informacją zamieszczoną w poniższej tabeli.

L.p.	grupa klas ryzyka	przedział klas ryzyka	krótkoterminowy rating Moody's
1.	grupa klas odpowiadająca ratingom inwestycyjnym	1-10	od Aaa do Baa3
2.	grupa klas odpowiadająca ratingom spekulacyjnym	11-17	od Ba1 do Caa3
3.	grupa klas zaangażowań potencjalnie nieregularnych	18-19	od Ca do C
4.	grupa klas zaangażowań nieregularnych	20-22	-

Dla ratingów 20-22 prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania wynosi 100%.

2023

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych

stan na 31 grudnia										
przedział klas ryzyka	Etap 1		Etap 2		Etap 3		POCI		Razem	
	bilansowe	poza-bilansowe	bilansowe	poza-bilansowe	bilansowe	poza-bilansowe	bilansowe	poza-bilansowe	bilansowe	poza-bilansowe
1-10	32 109,3	20 070,9	350,0	276,6	0,3	0,0	0,0	0,0	32 459,6	20 347,5
11-17	45 048,9	24 963,9	9 512,6	2 266,7	26,2	1,9	0,0	0,0	54 587,7	27 232,5
18-19	377,7	268,7	2 761,7	261,8	11,8	2,7	0,0	0,0	3 151,2	533,2
20-22	0,0	0,0	1,4	0,0	3 113,1	89,2	51,1	0,0	3 165,6	89,2
Razem brutto	77 535,9	45 303,5	12 625,7	2 805,1	3 151,4	93,8	51,1	0,0	93 364,1	48 202,4
odpis	-188,4	-27,8	-413,1	-21,6	-1 923,6	-55,2	0,0	0,0	-2 525,1	-104,6
Razem netto	77 347,5	45 275,7	12 212,6	2 783,5	1 227,8	38,6	51,1	0,0	90 839,0	48 097,8

Zaangażowanie wobec klientów detalicznych – ogółem

stan na 31 grudnia										
przedział klas ryzyka	Etap 1		Etap 2		Etap 3		POCI		Razem	
	bilansowe	poza-bilansowe	bilansowe	poza-bilansowe	bilansowe	poza-bilansowe	bilansowe	poza-bilansowe	bilansowe	poza-bilansowe
1-10	50 100,1	2 806,4	4 000,3	95,5	0,0	0,0	0,0	0,0	54 100,4	2 901,9
11-17	8 151,1	395,7	1 244,6	22,9	0,0	0,0	1,8	0,0	9 397,5	418,6
18-19	5,3	0,0	361,2	2,4	0,0	0,0	0,1	0,0	366,6	2,4
20-22	0,0	0,0	0,0	0,0	1 026,4	2,6	0,8	0,0	1 027,2	2,6
Razem brutto	58 256,5	3 202,1	5 606,1	120,8	1 026,4	2,6	2,7	0,0	64 891,7	3 325,5
odpis	-127,9	-5,4	-200,1	-2,9	-655,0	-2,7	0,0	0,0	-983,0	-11,0
Razem netto	58 128,6	3 196,7	5 406,0	117,9	371,4	-0,1	2,7	0,0	63 908,7	3 314,5

Zaangażowanie wobec klientów detalicznych – kredyty i pożyczki hipoteczne

stan na 31 grudnia										
przedział klas ryzyka	Etap 1		Etap 2		Etap 3		POCI		Razem	
	bilansowe	poza-bilansowe	bilansowe	poza-bilansowe	bilansowe	poza-bilansowe	bilansowe	poza-bilansowe	bilansowe	poza-bilansowe
1-10	49 210,3	1 248,9	3 982,9	3,7	0,0	0,0	0,0	0,0	53 193,2	1 252,6
11-17	1 203,5	45,6	865,1	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	2 068,6	46,4
18-19	0,0	0,0	133,2	1,3	0,0	0,0	0,0	0,0	133,2	1,3
20-22	0,0	0,0	0,0	0,0	322,7	0,0	0,8	0,0	323,5	0,0
Razem brutto	50 413,8	1 294,5	4 981,2	5,8	322,7	0,0	0,8	0,0	55 718,5	1 300,3
odpis	-25,1	-0,3	-76,4	-0,1	-124,8	0,0	0,0	0,0	-226,3	-0,4
Razem netto	50 388,7	1 294,2	4 904,8	5,7	197,9	0,0	0,8	0,0	55 492,2	1 299,9

Zaangażowanie wobec klientów detalicznych – pozostałe kredyty i pożyczki

stan na 31 grudnia										
przedział klas ryzyka	Etap 1		Etap 2		Etap 3		POCI		Razem	
	bilansowe	poza-bilansowe	bilansowe	poza-bilansowe	bilansowe	poza-bilansowe	bilansowe	poza-bilansowe	bilansowe	poza-bilansowe
1-10	889,8	1 557,5	17,4	91,8	0,0	0,0	0,0	0,0	907,2	1 649,3
11-17	6 947,6	350,1	379,5	22,1	0,0	0,0	1,8	0,0	7 328,9	372,2
18-19	5,3	0,0	228,0	1,1	0,0	0,0	0,1	0,0	233,4	1,1
20-22	0,0	0,0	0,0	0,0	703,7	2,6	0,0	0,0	703,7	2,6
Razem brutto	7 842,7	1 907,6	624,9	115,0	703,7	2,6	1,9	0,0	9 173,2	2 025,2
odpis	-102,8	-5,1	-123,7	-2,8	-530,2	-2,7	0,0	0,0	-756,7	-10,6
Razem netto	7 739,9	1 902,5	501,2	112,2	173,5	-0,1	1,9	0,0	8 416,5	2 014,6

2022

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych

stan na 31 grudnia										
przedział klas ryzyka	Etap 1		Etap 2		Etap 3		POCI		Razem	
	bilansowe	poza-bilansowe	bilansowe	poza-bilansowe	bilansowe	poza-bilansowe	bilansowe	poza-bilansowe	bilansowe	poza-bilansowe
1-10	28 563,9	16 853,2	3 360,7	2 215,3	0,0	0,1	0,0	0,0	31 924,6	19 068,6
11-17	46 945,6	21 366,9	9 921,1	2 366,9	367,0	2,1	0,0	0,0	57 233,7	23 735,9
18-19	12,2	302,6	1 019,9	204,6	14,2	3,1	0,0	0,0	1 046,3	510,3
20-22	0,0	0,0	0,0	0,0	2 220,6	80,2	52,8	0,0	2 273,4	80,2
Razem brutto	75 521,7	38 522,7	14 301,7	4 786,8	2 601,8	85,5	52,8	0,0	92 478,0	43 395,0
odpis	-196,5	-11,5	-491,0	-30,3	-1 504,7	-2,7	0,0	0,0	-2 192,2	-44,5
Razem netto	75 325,2	38 511,2	13 810,7	4 756,5	1 097,1	82,8	52,8	0,0	90 285,8	43 350,5

Zaangażowanie wobec klientów detalicznych – ogółem

stan na 31 grudnia										
przedział klas ryzyka	Etap 1		Etap 2		Etap 3		POCI		Razem	
	bilansowe	poza-bilansowe	bilansowe	poza-bilansowe	bilansowe	poza-bilansowe	bilansowe	poza-bilansowe	bilansowe	poza-bilansowe
1-10	49 588,8	2 914,4	4 180,2	132,6	0,0	0,0	0,0	0,0	53 769,0	3 047,0
11-17	7 349,8	356,3	1 514,3	54,6	0,0	0,0	1,8	0,0	8 865,9	410,9
18-19	3,7	0,2	319,2	1,5	0,0	0,0	0,1	0,0	323,0	1,7
20-22	0,0	0,0	0,0	0,0	924,3	4,1	0,2	0,0	924,5	4,1
Razem brutto	56 942,3	3 270,9	6 013,7	188,7	924,3	4,1	2,1	0,0	63 882,4	3 463,7
odpis	-191,0	-27,8	-292,3	-23,6	-593,7	-11,9	0,0	0,0	-1 077,0	-63,3
Razem netto	56 751,3	3 243,1	5 721,4	165,1	330,6	-7,8	2,1	0,0	62 805,4	3 400,4

Zaangażowanie wobec klientów detalicznych – kredyty i pożyczki hipoteczne

stan na 31 grudnia										
przedział klas ryzyka	Etap 1		Etap 2		Etap 3		POCI		Razem	
	bilansowe	poza-bilansowe	bilansowe	poza-bilansowe	bilansowe	poza-bilansowe	bilansowe	poza-bilansowe	bilansowe	poza-bilansowe
1-10	48 807,6	1 490,9	4 152,3	12,7	0,0	0,0	0,0	0,0	52 959,9	1 503,6
11-17	933,2	38,5	891,9	0,9	0,0	0,0	0,0	0,0	1 825,1	39,4
18-19	0,3	0,0	90,8	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	91,1	0,4
20-22	0,0	0,0	0,0	0,0	279,5	0,4	0,0	0,0	279,5	0,4
Razem brutto	49 741,1	1 529,4	5 135,0	14,0	279,5	0,4	0,0	0,0	55 155,6	1 543,8
odpis	-45,6	-0,7	-106,5	-0,1	-117,0	-0,1	0,0	0,0	-269,1	-0,9
Razem netto	49 695,5	1 528,7	5 028,5	13,9	162,5	0,3	0,0	0,0	54 886,5	1 542,9

Zaangażowanie wobec klientów detalicznych – pozostałe kredyty i pożyczki

stan na 31 grudnia										
przedział klas ryzyka	Etap 1		Etap 2		Etap 3		POCI		Razem	
	bilansowe	poza-bilansowe	bilansowe	poza-bilansowe	bilansowe	poza-bilansowe	bilansowe	poza-bilansowe	bilansowe	poza-bilansowe
1-10	781,2	1 423,5	27,9	119,9	0,0	0,0	0,0	0,0	809,1	1 543,4
11-17	6 416,6	317,8	622,4	53,7	0,0	0,0	1,8	0,0	7 040,8	371,5
18-19	3,4	0,2	228,4	1,1	0,0	0,0	0,1	0,0	231,9	1,3
20-22	0,0	0,0	0,0	0,0	644,8	3,7	0,2	0,0	645,0	3,7
Razem brutto	7 201,2	1 741,5	878,7	174,7	644,8	3,7	2,1	0,0	8 726,8	1 919,9
odpis	-145,4	-27,1	-185,8	-23,5	-476,7	-11,8	0,0	0,0	-807,9	-62,4
Razem netto	7 055,8	1 714,4	692,9	151,2	168,1	-8,1	2,1	0,0	7 918,9	1 857,5

Zaangażowanie wobec klientów według okresów przeterminowania

2023

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych

stan na 31 grudnia										
liczba dni przeterminowania	Etap 1		Etap 2		Etap 3		POCI		Razem	
	bilansowe	poza- bilansowe	bilansowe	poza- bilansowe	bilansowe	poza- bilansowe	bilansowe	poza- bilansowe	bilansowe	poza- bilansowe
0	76 058,3	45 303,5	11 534,0	2 750,8	645,1	86,9	51,1	0,0	88 288,5	48 141,2
1-30	1 474,9	0,0	861,9	54,3	141,6	6,8	0,0	0,0	2 478,4	61,1
31-60	1,8	0,0	172,5	0,0	76,8	0,0	0,0	0,0	251,1	0,0
61-90	0,5	0,0	56,0	0,0	64,5	0,0	0,0	0,0	121,0	0,0
91-180	0,4	0,0	0,5	0,0	211,0	0,0	0,0	0,0	211,9	0,0
181-365	0,0	0,0	0,2	0,0	451,5	0,1	0,0	0,0	451,7	0,1
>365	0,0	0,0	0,6	0,0	1 560,9	0,0	0,0	0,0	1 561,5	0,0
Razem brutto	77 535,9	45 303,5	12 625,7	2 805,1	3 151,4	93,8	51,1	0,0	93 364,1	48 202,4

Zaangażowanie wobec klientów detalicznych – ogółem

stan na 31 grudnia										
liczba dni przeterminowania	Etap 1		Etap 2		Etap 3		POCI		Razem	
	bilansowe	poza- bilansowe	bilansowe	poza- bilansowe	bilansowe	poza- bilansowe	bilansowe	poza- bilansowe	bilansowe	poza- bilansowe
0	57 952,4	3 202,1	4 892,0	120,8	324,7	2,6	2,3	0,0	63 171,4	3 325,5
1-30	304,1	0,0	562,8	0,0	54,9	0,0	0,4	0,0	922,2	0,0
31-60	0,0	0,0	121,5	0,0	22,7	0,0	0,0	0,0	144,2	0,0
61-90	0,0	0,0	29,7	0,0	18,7	0,0	0,0	0,0	48,4	0,0
91-180	0,0	0,0	0,1	0,0	88,3	0,0	0,0	0,0	88,4	0,0
181-365	0,0	0,0	0,0	0,0	140,1	0,0	0,0	0,0	140,1	0,0
>365	0,0	0,0	0,0	0,0	377,0	0,0	0,0	0,0	377,0	0,0
Razem brutto	58 256,5	3 202,1	5 606,1	120,8	1 026,4	2,6	2,7	0,0	64 891,7	3 325,5

Zaangażowanie wobec klientów detalicznych – kredyty i pożyczki hipoteczne

stan na 31 grudnia										
liczba dni przeterminowania	Etap 1		Etap 2		Etap 3		POCI		Razem	
	bilansowe	poza- bilansowe	bilansowe	poza- bilansowe	bilansowe	poza- bilansowe	bilansowe	poza- bilansowe	bilansowe	poza- bilansowe
0	50 202,7	1 294,5	4 548,5	5,8	134,3	0,0	0,8	0,0	54 886,3	1 300,3
1-30	211,1	0,0	324,9	0,0	16,2	0,0	0,0	0,0	552,2	0,0
31-60	0,0	0,0	93,2	0,0	9,1	0,0	0,0	0,0	102,3	0,0
61-90	0,0	0,0	14,5	0,0	6,4	0,0	0,0	0,0	20,9	0,0
91-180	0,0	0,0	0,1	0,0	31,0	0,0	0,0	0,0	31,1	0,0
181-365	0,0	0,0	0,0	0,0	31,6	0,0	0,0	0,0	31,6	0,0
>365	0,0	0,0	0,0	0,0	94,1	0,0	0,0	0,0	94,1	0,0
Razem brutto	50 413,8	1 294,5	4 981,2	5,8	322,7	0,0	0,8	0,0	55 718,5	1 300,3

Zaangażowanie wobec klientów detalicznych – pozostałe kredyty i pożyczki

stan na 31 grudnia										
liczba dni przeterminowania	Etap 1		Etap 2		Etap 3		POCI		Razem	
	bilansowe	poza- bilansowe	bilansowe	poza- bilansowe	bilansowe	poza- bilansowe	bilansowe	poza- bilansowe	bilansowe	poza- bilansowe
0	7 749,7	1 907,6	343,5	115,0	190,4	2,6	1,5	0,0	8 285,1	2 025,2
1-30	93,0	0,0	237,9	0,0	38,7	0,0	0,4	0,0	370,0	0,0
31-60	0,0	0,0	28,3	0,0	13,6	0,0	0,0	0,0	41,9	0,0
61-90	0,0	0,0	15,2	0,0	12,3	0,0	0,0	0,0	27,5	0,0
91-180	0,0	0,0	0,0	0,0	57,3	0,0	0,0	0,0	57,3	0,0
181-365	0,0	0,0	0,0	0,0	108,5	0,0	0,0	0,0	108,5	0,0
>365	0,0	0,0	0,0	0,0	282,9	0,0	0,0	0,0	282,9	0,0
Razem brutto	7 842,7	1 907,6	624,9	115,0	703,7	2,6	1,9	0,0	9 173,2	2 025,2

2022

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych

stan na 31 grudnia										
liczba dni przeterminowania	Etap 1		Etap 2		Etap 3		POCI		Razem	
	bilansowe	poza- bilansowe	bilansowe	poza- bilansowe	bilansowe	poza- bilansowe	bilansowe	poza- bilansowe	bilansowe	poza- bilansowe
0	74 035,8	38 521,4	13 780,9	4 786,8	707,3	85,5	52,8	0,0	88 576,8	43 393,7
1-30	1 484,2	1,3	362,4	0,0	75,3	0,0	0,0	0,0	1 921,9	1,3
31-60	1,0	0,0	127,1	0,0	62,0	0,0	0,0	0,0	190,1	0,0
61-90	0,5	0,0	28,1	0,0	59,8	0,0	0,0	0,0	88,4	0,0
91-180	0,2	0,0	2,5	0,0	121,2	0,0	0,0	0,0	123,9	0,0
181-365	0,0	0,0	0,7	0,0	173,5	0,0	0,0	0,0	174,2	0,0
>365	0,0	0,0	0,0	0,0	1 402,7	0,0	0,0	0,0	1 402,7	0,0
Razem brutto	75 521,7	38 522,7	14 301,7	4 786,8	2 601,8	85,5	52,8	0,0	92 478,0	43 395,0

Zaangażowanie wobec klientów detalicznych – ogółem

stan na 31 grudnia										
liczba dni przeterminowania	Etap 1		Etap 2		Etap 3		POCI		Razem	
	bilansowe	poza- bilansowe	bilansowe	poza- bilansowe	bilansowe	poza- bilansowe	bilansowe	poza- bilansowe	bilansowe	poza- bilansowe
0	56 719,4	3 270,9	5 332,4	188,7	306,4	4,1	1,6	0,0	62 359,8	3 463,7
1-30	222,9	0,0	567,0	0,0	49,9	0,0	0,3	0,0	840,1	0,0
31-60	0,0	0,0	86,1	0,0	20,4	0,0	0,1	0,0	106,6	0,0
61-90	0,0	0,0	28,1	0,0	20,6	0,0	0,0	0,0	48,7	0,0
91-180	0,0	0,0	0,1	0,0	84,5	0,0	0,0	0,0	84,6	0,0
181-365	0,0	0,0	0,0	0,0	123,4	0,0	0,0	0,0	123,4	0,0
>365	0,0	0,0	0,0	0,0	319,1	0,0	0,1	0,0	319,2	0,0
Razem brutto	56 942,3	3 270,9	6 013,7	188,7	924,3	4,1	2,1	0,0	63 882,4	3 463,7

Zaangażowanie wobec klientów detalicznych – kredyty i pożyczki hipoteczne

stan na 31 grudnia										
liczba dni przeterminowania	Etap 1		Etap 2		Etap 3		POCI		Razem	
	bilansowe	poza- bilansowe	bilansowe	poza- bilansowe	bilansowe	poza- bilansowe	bilansowe	poza- bilansowe	bilansowe	poza- bilansowe
0	49 567,2	1 529,4	4 750,1	14,0	136,1	0,4	0,0	0,0	54 453,4	1 543,8
1-30	173,9	0,0	322,2	0,0	15,5	0,0	0,0	0,0	511,6	0,0
31-60	0,0	0,0	51,6	0,0	6,0	0,0	0,0	0,0	57,6	0,0
61-90	0,0	0,0	11,0	0,0	6,2	0,0	0,0	0,0	17,2	0,0
91-180	0,0	0,0	0,1	0,0	14,6	0,0	0,0	0,0	14,7	0,0
181-365	0,0	0,0	0,0	0,0	13,5	0,0	0,0	0,0	13,5	0,0
>365	0,0	0,0	0,0	0,0	87,6	0,0	0,0	0,0	87,6	0,0
Razem brutto	49 741,1	1 529,4	5 135,0	14,0	279,5	0,4	0,0	0,0	55 155,6	1 543,8

Zaangażowanie wobec klientów detalicznych – pozostałe kredyty i pożyczki

stan na 31 grudnia										
liczba dni przeterminowania	Etap 1		Etap 2		Etap 3		POCI		Razem	
	bilansowe	poza- bilansowe	bilansowe	poza- bilansowe	bilansowe	poza- bilansowe	bilansowe	poza- bilansowe	bilansowe	poza- bilansowe
0	7 152,2	1 741,5	582,3	174,7	170,3	3,7	1,6	0,0	7 906,4	1 919,9
1-30	49,0	0,0	244,8	0,0	34,4	0,0	0,3	0,0	328,5	0,0
31-60	0,0	0,0	34,5	0,0	14,4	0,0	0,1	0,0	49,0	0,0
61-90	0,0	0,0	17,1	0,0	14,4	0,0	0,0	0,0	31,5	0,0
91-180	0,0	0,0	0,0	0,0	69,9	0,0	0,0	0,0	69,9	0,0
181-365	0,0	0,0	0,0	0,0	109,9	0,0	0,0	0,0	109,9	0,0
>365	0,0	0,0	0,0	0,0	231,5	0,0	0,1	0,0	231,6	0,0
Razem brutto	7 201,2	1 741,5	878,7	174,7	644,8	3,7	2,1	0,0	8 726,8	1 919,9

2.10.3. Koncentracja zaangażowań

Koncentracja zaangażowań wobec klientów korporacyjnych w branży gospodarki narodowej

2023

stan na 31 grudnia					
Branża gospodarki narodowej	zaangażowanie bilansowe i pozabilansowe w mln zł (wartość bilansowa brutto)				udział w zaangażowaniu ogółem
	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Ogółem	(w %)
handel hurtowy	14 817,1	1 985,0	474,3	17 276,4	12,2%
budownictwo	8 307,9	1 019,2	359,6	9 686,7	6,8%
obsługa nieruchomości	7 239,6	1 368,5	249,8	8 857,9	6,3%
pozostała działalność związana z prowadz. interesów	7 166,2	1 139,1	156,5	8 461,8	6,0%
pośrednictwo finansowe	8 131,6	7,5	16,2	8 155,3	5,8%
handel detaliczny	6 065,4	546,6	243,6	6 855,6	4,8%
transport lądowy i rurociągami	5 036,2	922,2	189,4	6 147,8	4,3%
produkcja artykułów spożywczych i napojów	4 906,6	978,8	243,4	6 128,8	4,3%
produkcja metalowych wyrobów gotowych	4 938,3	928,0	169,3	6 035,6	4,3%
przemysł gumowy	4 294,6	560,8	94,2	4 949,6	3,5%
produkcja chemikaliów, wyrobów chemicznych	3 323,3	1 132,4	21,5	4 477,2	3,2%
wynajem sprzętu	3 504,9	290,6	37,2	3 832,7	2,7%
przemysł energetyczny	3 167,6	318,4	99,6	3 585,6	2,5%
przemysł drzewny i papierniczy	3 189,0	251,9	119,0	3 559,9	2,5%
poczta i telekomunikacja	3 437,9	33,3	17,7	3 488,9	2,5%
sprzedaż, naprawa i obsługa pojazdów mechanicznych	3 093,7	238,0	75,0	3 406,7	2,4%
administracja publiczna i obrona narodowa	2 677,0	283,8	0,0	2 960,8	2,1%
przemysł maszynowy	2 494,0	301,8	72,1	2 867,9	2,0%
rolnictwo, leśnictwo, rybactwo	1 943,2	452,7	148,0	2 543,9	1,8%
pozostałe	25 105,2	2 672,2	510,0	28 287,4	20,0%
Razem	122 839,3	15 430,8	3 296,4	141 566,5	100%

2022

stan na 31 grudnia					
Branża gospodarki narodowej	zaangażowanie bilansowe i pozabilansowe w mln zł (wartość bilansowa brutto)				udział w zaangażowaniu ogółem
	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Ogółem	(w %)
handel hurtowy	14 470,2	1 995,3	403,4	16 868,9	12,4%
obsługa nieruchomości	7 744,5	2 033,3	259,5	10 037,3	7,4%
budownictwo	7 309,6	1 065,2	272,4	8 647,2	6,4%
handel detaliczny	6 900,9	525,9	154,6	7 581,4	5,6%
pozostała działalność związana z prowadz. interesów	6 003,5	1 190,7	152,4	7 346,6	5,4%
pośrednictwo finansowe	6 118,3	862,7	1,3	6 982,3	5,1%
produkcja artykułów spożywczych i napojów	5 375,5	863,3	258,3	6 497,1	4,8%
produkcja metalowych wyrobów gotowych	5 238,7	667,6	142,7	6 049,0	4,5%
transport lądowy i rurociągami	4 631,3	907,2	170,7	5 709,2	4,2%
przemysł gumowy	4 172,5	498,3	46,6	4 717,4	3,5%
produkcja chemikaliów, wyrobów chemicznych	2 359,2	2 074,3	2,3	4 435,8	3,3%
przemysł energetyczny	3 869,8	14,0	111,4	3 995,2	2,9%
przemysł drzewny i papierniczy	3 253,2	290,1	66,4	3 609,7	2,7%
wynajem sprzętu	2 715,2	436,1	13,9	3 165,2	2,3%
administracja publiczna i obrona narodowa	1 416,5	1 682,0	0,0	3 098,5	2,3%
poczta i telekomunikacja	2 938,6	48,5	17,0	3 004,1	2,2%
sprzedaż, naprawa i obsługa pojazdów mechanicznych	2 591,5	267,5	73,6	2 932,6	2,2%
rolnictwo, leśnictwo, rybactwo	2 043,0	292,6	111,7	2 447,3	1,8%
przemysł maszynowy	2 067,4	251,3	54,1	2 372,8	1,7%
pozostałe	22 825,1	3 122,6	427,7	26 375,4	19,4%
Razem	114 044,5	19 088,5	2 740,0	135 873,0	100%

Największe zaangażowania Grupy

Poniższa tabela prezentuje zestawienie 20 największych zaangażowań Grupy wobec podmiotów / grup podmiotów powiązanych (w tym grup podmiotów, w których jednostką dominującą jest Bank).

W kwocie zaangażowań ujęto wartość aktywów bilansowych (udzielonych kredytów, złożonych lokat, dłużnych papierów wartościowych), udzielonych zobowiązań pozabilansowych oraz wartość ekwiwalentu bilansowego instrumentów pochodnych. Zaangażowania zostały pomniejszone o kwoty wyłączeń dopuszczone w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku (CRR). W zestawieniu nie uwzględniono ekspozycji wobec Skarbu Państwa, natomiast wśród wymienionych grup podmiotów znajdują się takie, w których Skarb Państwa sprawuje kontrolę.

Podmiot/grupa podmiotów powiązanych	zaangażowanie Grupy	
	2023	2022
Grupa 1	2 752,1	2 453,8
Grupa 2	2 118,0	1 659,6
Grupa 3 (bankowa)	2 101,2	2 181,0
Grupa 4 (bankowa) *	1 751,8	1 647,4
Grupa 5	1 542,3	962,3
Grupa 6	1 511,4	2 264,2
Grupa 7	1 352,0	1 431,2
Grupa 8	1 248,9	930,4
Grupa 9 (bankowa)	1 216,4	1 323,6
Grupa 10	1 180,4	1 233,4
Grupa 11	1 057,2	1 069,8
Grupa 12	1 026,2	0,0
Grupa 13	1 016,9	998,0
Grupa 14	1 015,0	858,4
Grupa 15	923,3	868,9
Grupa 16	750,8	496,1
Grupa 17	740,1	1 290,4
Grupa 18	727,6	754,0
Grupa 19	680,2	272,8
Grupa 20 (bankowa) *	668,6	542,6

* zastosowano wyłączenia zaangażowań z limitów koncentracji na podstawie zapisów art. 400 CRR

Ponadto Grupa posiada zaangażowania wobec Skarbu Państwa, których łączna wartość, bez uwzględnienia wyłączeń dopuszczonych w Rozporządzeniu CRR, wynosiła na 31 grudnia 2023 roku 44 807,2 mln zł (w porównaniu z 37 472,5 mln zł na 31 grudnia 2022 roku). Na kwotę zaangażowań składa się w głównej mierze wartość obligacji Skarbu Państwa, obligacji Polskiego Funduszu Rozwoju i obligacji Banku Gospodarstwa Krajowego oraz wartość transakcji z przyrzeczeniem odkupu (buy-sell-back), rachunków nostro oraz gwarancji i poręczeń Korporacji Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych (KUKE) S.A.

2.10.4. Zabezpieczenia

Maksymalna uznawalna kwota zabezpieczenia lub gwarancji

Grupa stosuje zabezpieczenia na następujących aktywach: środki finansowe (lokata w Banku lub innym banku), papiery wartościowe płynne, nieruchomości, środki transportu, wierzytelności, maszyny i urządzenia, zapasy, wartości niematerialne oraz inne zabezpieczenia.

Wartość zabezpieczeń ekspozycji kredytowych w Etapie 3 w wysokości nie przekraczającej sald poszczególnych kredytów na 31 grudnia 2023 roku wynosiła 1 373,7 mln zł w porównaniu z 970,3 mln zł na koniec roku 2022.

Tabele na następnej stronie przedstawiają wartość zabezpieczeń nie przekraczającą wartości bilansowej powiązanych ekspozycji kredytowych. Prezentowane wartości zabezpieczeń wynikają z przyjętych przez Grupę założeń określania nominalnej wartości zabezpieczeń, których ogólne zasady dla głównych typów zabezpieczeń są następujące:

- Wartości zabezpieczenia na nieruchomości to niższa z dwóch wartości tj. wartości ustalonej w wyniku weryfikacji wartości nieruchomości przez Grupę (nie wyższej niż wartość rynkowa określona w operacie szacunkowym lub wewnętrznym raporcie z wyceny) lub ustalona w procesie cyklicznego monitoringu / aktualizacji po pomniejszeniu o powstałe wcześniej obciążenia hipoteczne i wartości wpisu hipoteki w księdze wieczystej.
- Wartość zabezpieczenia, którego przedmiotem są maszyny i urządzenia to niższa z wartości ubezpieczenia tego przedmiotu, wartości księgowej netto i kwoty najwyższej sumy zabezpieczenia w przypadku umowy zastawu rejestrowego.
- Wartość zabezpieczenia w przypadku gwarancji innych niż firmy matki lub innej firmy powiązanej stanowi mniejsza z dwóch wartości, tj. kwota, do której wystawiona jest gwarancja lub wysokość ekspozycji kredytowej, do której odnosi się zabezpieczenie.

2023

stan na 31 grudnia

	Maksymalna uznawalna kwota zabezpieczenia lub gwarancji				otrzymane gwarancje finansowe
	kredyty zabezpieczone nieruchomościami		inne kredyty zabezpieczone		
	mieszkaniowe	komercyjne	środki pieniężne (wyemitowane instrumenty dłużne)	pozostałe	
Kredyty i zaliczki; w tym:	52 566,0	18 544,3	110,0	21 612,5	9 716,0
pozostałe instytucje sektora finansowego	586,2	20,7	0,0	80,7	337,0
przedsiębiorstwa niefinansowe	492,5	16 666,3	107,6	18 860,9	7 822,0
gospodarstwa domowe	51 487,3	1 850,7	2,4	2 541,2	1 557,0
w tym: kredyty na zakup nieruchomości mieszkaniowych	46 411,9	600,1	0,0	0,0	1,5
pozostałe podmioty (banki, sektor budżetowy)	0,0	6,6	0,0	129,7	0,0

2022

stan na 31 grudnia

	Maksymalna uznawalna kwota zabezpieczenia lub gwarancji				otrzymane gwarancje finansowe
	kredyty zabezpieczone nieruchomościami		inne kredyty zabezpieczone		
	mieszkaniowe	komercyjne	środki pieniężne (wyemitowane instrumenty dłużne)	pozostałe	
Kredyty i zaliczki; w tym:	51 324,5	20 743,1	119,7	19 542,9	9 713,9
pozostałe instytucje sektora finansowego	627,8	20,0	0,0	19,7	259,5
przedsiębiorstwa niefinansowe	514,3	18 474,6	116,5	16 697,2	8 474,6
gospodarstwa domowe	50 182,4	2 245,6	3,2	2 822,1	979,8
w tym: kredyty na zakup nieruchomości mieszkaniowych	45 594,3	584,5	0,0	0,0	1,5
pozostałe podmioty (banki, sektor budżetowy)	0,0	2,9	0,0	3,9	0,0

2.10.5. Portfel kredytowy pracujący i niepracujący i zaangażowania z udzielonym udogodnieniem typu forbearance

W poniższych tabelach zaprezentowano podział portfela kredytowego na portfel pracujący i niepracujący z wyszczególnieniem ekspozycji z udzielonym udogodnieniem typu forbearance. Do klasy kwarantanna Grupa klasyfikuje ekspozycje, dla których w przeszłości zastosowano udogodnienia, a które obecnie znajdują się w okresie obserwacji przed pełnym uzdrowieniem.

W rachunku zysków i strat za rok 2023 w pozycji *Przychody odsetkowe – odsetki od kredytów i innych należności udzielonych klientom* ujęto przychód odsetkowy od ekspozycji z udzielonym udogodnieniem typu forbearance w wysokości 419,0 mln zł (160,5 mln zł za rok 2022), z czego 351,7 mln zł dotyczy ekspozycji w portfelu pracującym a 67,4 mln zł dotyczy ekspozycji w portfelu niepracującym (za rok 2022 odpowiednio 112,6 mln zł i 47,9 mln zł).

Portfel kredytowy – podział na portfel pracujący i niepracujący z wyszczególnieniem ekspozycji z udzielonym udogodnieniem typu forbearance

2023

stan na 31 grudnia

	Portfel kredytowy pracujący (performing)	w tym zaangażowania forbearance	modyfikacja warunków	refinansowanie	kwarantanna	Portfel kredytowy niepracujący (non-performing)	w tym zaangażowania forbearance	modyfikacja warunków	refinansowanie	portfel przeterminowany	portfel z utratą wartości
Portfel kredytowy brutto, w tym:	154 024,2	4 531,5	4 108,2	423,4	4 287,6	4 231,6	1 521,0	1 518,9	2,2	1 045,1	1 527,7
Bankowość korporacyjna, w tym:	90 161,7	3 589,8	3 166,5	423,4	3 375,7	3 202,4	1 138,8	1 136,7	2,2	896,6	1 149,8
kredyty w rachunku bieżącym	13 568,7	470,0	470,0	0,0	469,7	170,6	93,7	93,7	0,0	28,5	93,7
kredyty i pożyczki terminowe	52 806,6	2 233,8	1 810,5	423,4	2 230,8	2 566,5	1 005,0	1 002,9	2,2	830,0	1 000,0
należności leasingowe	12 853,1	180,8	180,8	0,0	0,0	355,4	21,5	21,5	0,0	21,5	37,5
należności faktoringowe	6 741,6	705,2	705,2	0,0	675,2	109,9	18,6	18,6	0,0	16,6	18,6
dłużne papiery wartościowe (korporacyjne i komunalne)	4 191,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bankowość detaliczna, w tym:	63 862,5	941,7	941,7	0,0	911,9	1 029,2	382,2	382,2	0,0	148,5	377,9
kredyty i pożyczki hipoteczne	55 394,9	790,8	790,8	0,0	761,0	323,6	137,9	137,9	0,0	37,0	133,6
kredyty w rachunku bieżącym	648,6	2,3	2,3	0,0	2,3	57,8	4,0	4,0	0,0	1,7	4,0
pozostałe kredyty i pożyczki	7 819,0	148,6	148,6	0,0	148,6	647,8	240,3	240,3	0,0	109,8	240,3
Odpis na oczekiwane straty kredytowe, w tym:	-929,5	-167,6	-167,5	-0,1	-165,3	-2 578,6	-904,2	-904,0	-0,3	-738,0	-885,3
Bankowość korporacyjna, w tym:	-601,5	-145,3	-145,2	-0,1	-143,1	-1 923,6	-687,9	-687,7	-0,3	-632,0	-670,0
kredyty w rachunku bieżącym	-81,4	-8,0	-8,0	0,0	-8,0	-58,7	-17,7	-17,7	0,0	-11,5	-17,7
kredyty i pożyczki terminowe	-466,1	-113,9	-113,8	-0,1	-113,9	-1 734,9	-654,3	-654,1	-0,3	-605,1	-630,1
należności leasingowe	-21,9	-2,0	-2,0	0,0	0,0	-56,2	-6,5	-6,5	0,0	-6,5	-12,8
należności faktoringowe	-30,4	-21,4	-21,4	0,0	-21,2	-73,8	-9,4	-9,4	0,0	-8,9	-9,4
dłużne papiery wartościowe (korporacyjne i komunalne)	-1,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bankowość detaliczna, w tym:	-328,0	-22,3	-22,3	0,0	-22,2	-655,0	-216,3	-216,3	0,0	-106,0	-215,3
kredyty i pożyczki hipoteczne	-101,5	-9,8	-9,8	0,0	-9,7	-124,8	-49,2	-49,2	0,0	-17,8	-48,2
kredyty w rachunku bieżącym	-24,6	-0,2	-0,2	0,0	-0,2	-38,1	-1,7	-1,7	0,0	-0,9	-1,7
pozostałe kredyty i pożyczki	-201,9	-12,3	-12,3	0,0	-12,3	-492,1	-165,4	-165,4	0,0	-87,3	-165,4

2022

stan na 31 grudnia

	Portfel kredytowy pracujący (performing)	w tym zaangażowania forbearance	modyfikacja warunków	refinansowanie	kwarantanna	Portfel kredytowy niepracujący (non-performing)	w tym zaangażowania forbearance	modyfikacja warunków	refinansowanie	portfel przeterminowany	portfel z utratą wartości
Portfel kredytowy brutto, w tym:	152 779,5	2 298,7	2 298,7	0,0	2 132,7	3 580,9	1 470,2	1 467,8	2,5	902,2	1 454,3
Bankowość korporacyjna, w tym:	89 823,4	1 592,9	1 592,9	0,0	1 451,0	2 654,6	1 108,6	1 106,2	2,5	768,5	1 092,7
kredyty w rachunku bieżącym	14 867,7	177,5	177,5	0,0	176,6	577,1	173,5	173,5	0,0	108,5	173,5
kredyty i pożyczki terminowe	51 353,8	1 270,1	1 270,1	0,0	1 267,8	1 667,2	881,3	878,8	2,5	608,8	865,3
należności leasingowe	12 149,5	136,9	136,9	0,0	0,0	329,6	37,4	37,5	0,0	37,5	37,5
należności faktoringowe	7 670,3	8,4	8,4	0,0	6,6	80,7	16,4	16,4	0,0	13,7	16,4
dłużne papiery wartościowe (korporacyjne i komunalne)	3 782,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bankowość detaliczna, w tym:	62 956,1	705,8	705,8	0,0	681,7	926,3	361,6	361,6	0,0	133,7	361,6
kredyty i pożyczki hipoteczne	54 876,2	571,9	571,9	0,0	547,8	279,4	143,3	143,3	0,0	34,4	143,3
kredyty w rachunku bieżącym	648,6	2,3	2,3	0,0	2,3	48,9	3,1	3,1	0,0	1,3	3,1
pozostałe kredyty i pożyczki	7 431,3	131,6	131,6	0,0	131,6	598,0	215,2	215,2	0,0	98,0	215,2
Odpis na oczekiwane straty kredytowe, w tym:	-1 170,8	-88,2	-88,2	0,0	-85,1	-2 098,4	-809,7	-809,6	-1,6	-598,1	-809,7
Bankowość korporacyjna, w tym:	-687,5	-62,2	-62,2	0,0	-59,1	-1 504,7	-611,0	-610,9	-0,2	-506,6	-611,0
kredyty w rachunku bieżącym	-121,0	-5,0	-5,0	0,0	-5,0	-363,0	-105,8	-105,8	0,0	-84,6	-105,8
kredyty i pożyczki terminowe	-494,4	-54,3	-54,3	0,0	-54,1	-1 024,5	-483,7	-483,6	-0,2	-401,4	-483,7
należności leasingowe	-50,7	-2,8	-2,8	0,0	0,0	-64,9	-12,8	-12,8	0,0	-12,8	-12,8
należności faktoringowe	-16,7	-0,1	-0,1	0,0	0,0	-52,3	-8,7	-8,7	0,0	-7,8	-8,7
dłużne papiery wartościowe (korporacyjne i komunalne)	-4,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bankowość detaliczna, w tym:	-483,3	-26,0	-26,0	0,0	-26,0	-593,7	-198,7	-198,7	-1,4	-91,5	-198,7
kredyty i pożyczki hipoteczne	-152,0	-11,1	-11,1	0,0	-11,1	-117,1	-53,3	-53,3	-1,4	-16,9	-53,3
kredyty w rachunku bieżącym	-29,7	-0,2	-0,2	0,0	-0,2	-33,8	-1,7	-1,7	0,0	-0,9	-1,7
pozostałe kredyty i pożyczki	-301,6	-14,7	-14,7	0,0	-14,7	-442,8	-143,7	-143,7	0,0	-73,7	-143,7

Zaangażowania z udzielonym udogodnieniem typu forbearance według klas ryzyka

2023

stan na 31 grudnia

przedział klas ryzyka	Bankowość korporacyjna				Bankowość detaliczna				Razem			
	portfel pracujący (performing)		portfel niepracujący (non-performing)		portfel pracujący (performing)		portfel niepracujący (non-performing)		portfel pracujący (performing)		portfel niepracujący (non-performing)	
	zaangażowanie bilansowe	zaangażowanie pozabilansowe	zaangażowanie bilansowe	zaangażowanie pozabilansowe	zaangażowanie bilansowe	zaangażowanie pozabilansowe	zaangażowanie bilansowe	zaangażowanie pozabilansowe	zaangażowanie bilansowe	zaangażowanie pozabilansowe	zaangażowanie bilansowe	zaangażowanie pozabilansowe
1-10	1,5	0,0	0,0	0,0	696,8	0,5	0,0	0,0	698,3	0,5	0,0	0,0
11-17	1 298,6	88,7	0,0	0,0	218,9	0,1	0,0	0,0	1 517,5	88,8	0,0	0,0
18-19	2 288,8	313,7	1,8	0,0	26,0	0,0	0,1	0,0	2 314,8	313,7	1,9	0,0
20-22	0,9	0,0	1 137,0	10,8	0,0	0,0	382,1	0,0	0,9	0,0	1 519,1	10,8
Razem (brutto)	3 589,8	402,4	1 138,8	10,8	941,7	0,6	382,2	0,0	4 531,5	403,0	1 521,0	10,8

2022

stan na 31 grudnia

przedział klas ryzyka	Bankowość korporacyjna				Bankowość detaliczna				Razem			
	portfel pracujący (performing)		portfel niepracujący (non-performing)		portfel pracujący (performing)		portfel niepracujący (non-performing)		portfel pracujący (performing)		portfel niepracujący (non-performing)	
	zaangażowanie bilansowe	zaangażowanie pozabilansowe	zaangażowanie bilansowe	zaangażowanie pozabilansowe	zaangażowanie bilansowe	zaangażowanie pozabilansowe	zaangażowanie bilansowe	zaangażowanie pozabilansowe	zaangażowanie bilansowe	zaangażowanie pozabilansowe	zaangażowanie bilansowe	zaangażowanie pozabilansowe
1-10	0,1	0,0	0,0	0,0	505,4	0,6	0,0	0,0	505,5	0,6	0,0	0,0
11-17	1 263,8	42,8	0,0	0,0	181,9	0,0	0,0	0,0	1 445,7	42,8	0,0	0,0
18-19	329,0	30,7	0,0	0,0	18,5	0,0	0,0	0,0	347,5	30,7	0,0	0,0
20-22	0,0	0,0	1 108,6	12,6	0,0	0,0	361,6	0,0	0,0	0,0	1 470,2	12,6
Razem (brutto)	1 592,9	73,5	1 108,6	12,6	705,8	0,6	361,6	0,0	2 298,7	74,1	1 470,2	12,6

Zaangażowania z udzielonym udogodnieniem typu forbearance według okresów przeterminowania

2023

stan na 31 grudnia

liczba dni przeterminowania	Bankowość korporacyjna				Bankowość detaliczna				Razem			
	portfel pracujący (performing)		portfel niepracujący (non-performing)		portfel pracujący (performing)		portfel niepracujący (non-performing)		portfel pracujący (performing)		portfel niepracujący (non-performing)	
	zaangażowanie bilansowe	zaangażowanie pozabilansowe	zaangażowanie bilansowe	zaangażowanie pozabilansowe	zaangażowanie bilansowe	zaangażowanie pozabilansowe	zaangażowanie bilansowe	zaangażowanie pozabilansowe	zaangażowanie bilansowe	zaangażowanie pozabilansowe	zaangażowanie bilansowe	zaangażowanie pozabilansowe
0	3 413,2	402,3	409,3	10,6	883,8	0,6	233,1	0,0	4 297,0	402,9	642,4	10,6
1-30	152,0	0,1	20,5	0,2	47,8	0,0	28,8	0,0	199,8	0,1	49,3	0,2
31-60	20,0	0,0	16,6	0,0	8,3	0,0	6,2	0,0	28,3	0,0	22,8	0,0
61-90	4,3	0,0	14,5	0,0	1,8	0,0	4,0	0,0	6,1	0,0	18,5	0,0
91-180	0,3	0,0	48,0	0,0	0,0	0,0	18,6	0,0	0,3	0,0	66,6	0,0
181-365	0,0	0,0	116,9	0,0	0,0	0,0	27,8	0,0	0,0	0,0	144,7	0,0
>365	0,0	0,0	513,0	0,0	0,0	0,0	63,7	0,0	0,0	0,0	576,7	0,0
Razem (brutto)	3 589,8	402,4	1 138,8	10,8	941,7	0,6	382,2	0,0	4 531,5	403,0	1 521,0	10,8

2022

stan na 31 grudnia

liczba dni przeterminowania	Bankowość korporacyjna				Bankowość detaliczna				Razem			
	portfel pracujący (performing)		portfel niepracujący (non-performing)		portfel pracujący (performing)		portfel niepracujący (non-performing)		portfel pracujący (performing)		portfel niepracujący (non-performing)	
	zaangażowanie bilansowe	zaangażowanie pozabilansowe	zaangażowanie bilansowe	zaangażowanie pozabilansowe	zaangażowanie bilansowe	zaangażowanie pozabilansowe	zaangażowanie bilansowe	zaangażowanie pozabilansowe	zaangażowanie bilansowe	zaangażowanie pozabilansowe	zaangażowanie bilansowe	zaangażowanie pozabilansowe
0	1 560,1	73,5	525,2	12,6	662,2	0,6	232,3	0,0	2 222,3	74,1	757,5	12,6
1-30	10,7	0,0	17,0	0,0	36,1	0,0	29,8	0,0	46,8	0,0	46,8	0,0
31-60	22,0	0,0	14,3	0,0	6,2	0,0	7,2	0,0	28,2	0,0	21,5	0,0
61-90	0,1	0,0	18,9	0,0	1,3	0,0	7,1	0,0	1,4	0,0	26,0	0,0
91-180	0,0	0,0	17,9	0,0	0,0	0,0	16,7	0,0	0,0	0,0	34,6	0,0
181-365	0,0	0,0	40,8	0,0	0,0	0,0	22,6	0,0	0,0	0,0	63,4	0,0
>365	0,0	0,0	474,5	0,0	0,0	0,0	45,9	0,0	0,0	0,0	520,4	0,0
Razem (brutto)	1 592,9	73,5	1 108,6	12,6	705,8	0,6	361,6	0,0	2 298,7	74,1	1 470,2	12,6

2.10.6. Jakość kredytowa innych aktywów finansowych

Jakość kredytowa kredytów i innych należności udzielonych innym bankom

Na 31 grudnia 2023 roku oraz na 31 grudnia 2022 roku, kredyty i inne należności wobec innych banków w około 99% znajdowały się w klasach niskiego ryzyka (rating 01-10), pozostałe w klasach średniego i podwyższonego ryzyka z ratingami od 11 do 19 (od 11 do 15 na koniec 2022 roku). Ekspozycje w wysokości 19 906,0 mln zł znajdowały się w Etapie 1 a 3,1 mln zł w Etapie 2. Na 31 grudnia 2022 roku ekspozycje w wysokości 5 161,3 mln zł w całości były w Etapie 1.

Zmiana poziomu odpisu na oczekiwane straty kredytowe w roku 2023 i 2022 wynikała ze zmian parametrów kredytowych opisanego wyżej portfela.

Jakość kredytowa dłużnych papierów wartościowych

Na 31 grudnia 2023 roku, wszystkie dłużne papiery wartościowe z portfela aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu oraz portfela inwestycyjnych papierów wartościowych znajdowały się w klasach niskiego ryzyka z ratingami od 01 do 10 (od 1 do 09 na koniec 2022 roku). Zarówno na koniec 2023 roku jak i na koniec 2022 roku, wszystkie dłużne papiery wartościowe z portfela inwestycyjnych papierów wartościowych znajdowały się w Etapie 1.

Zmiana poziomu odpisu na oczekiwane straty kredytowe w roku 2023 i 2022 wynikała ze zmian parametrów kredytowych opisanych wyżej portfeli. Dodatkowo, ze względu na przebudowę modelu IFRS dla portfeli low default, ujęte zostały dodatkowe odpisy na oczekiwane straty kredytowe w wysokości 17,4 mln PLN.

W 2023 roku podobnie jak 2022 roku zmiany w wartości brutto inwestycyjnych papierów wartościowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody oraz wycenianych według amortyzowanego kosztu nie miały istotnego wpływu na poziom odpisów na oczekiwane straty kredytowe.

W 2023 i 2022 roku nie miały miejsca transfery inwestycyjnych papierów wartościowych między etapami o różnym sposobie wyceny oczekiwanych strat kredytowych.

Inwestycyjne papiery wartościowe - wartość bilansowa oraz poziom odpisów na oczekiwane straty kredytowe w podziale na Etapy

stan na 31 grudnia	2023		2022			
	Etap 1		Etap 1			
	wartość bilansowa (brutto)	odpis	wartość bilansowa (netto)	wartość bilansowa (brutto)	odpis	wartość bilansowa (netto)
Dłużne papiery wartościowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody*, w tym:	23 680,3	-12,2	-	15 691,8	-3,3	-
obligacje Skarbu Państwa w PLN	21 345,4	-11,2	-	12 153,8	-2,8	-
obligacje Skarbu Państwa w EUR	546,1	-0,3	-	1 803,4	-0,4	-
obligacje Europejskiego Banku Inwestycyjnego	1 377,7	-0,5	-	1 308,9	-0,1	-
obligacje Rządu Austriackiego	411,1	-0,2	-	425,7	0,0	-
Dłużne papiery wartościowe wyceniane według amortyzowanego kosztu, w tym:	32 711,6	-14,1	32 697,5	32 627,3	-7,2	32 620,1
obligacje Skarbu Państwa w PLN	13 101,6	-6,6	13 095,0	13 355,1	-2,6	13 352,5
obligacje Skarbu Państwa w EUR	2 942,0	-1,6	2 940,4	3 193,4	-1,3	3 192,1
obligacje Europejskiego Banku Inwestycyjnego	6 702,8	-2,4	6 700,4	6 816,2	-0,5	6 815,7
obligacje Polskiego Funduszu Rozwoju	3 861,9	-2,2	3 859,7	3 859,8	-1,4	3 858,4
obligacje Banku Gospodarstwa Krajowego	1 806,1	-1,3	1 804,8	1 803,5	-1,4	1 802,1
bony pieniężne NBP	4 297,2	0,0	4 297,2	3 599,3	0,0	3 599,3

*) W przypadku aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody, wartość bilansowa nie zostaje pomniejszona o odpis na oczekiwane straty kredytowe.

Inwestycyjne papiery wartościowe - zmiana odpisu na oczekiwane straty kredytowe

za rok kończący się 31 grudnia						
	2023			2022		
	Etap 1		Ogółem	Etap 1		Ogółem
	wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	wyceniane według amortyzowanego kosztu		wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody	wyceniane według amortyzowanego kosztu	
Odpis na początek okresu	3,3	7,2	10,5	4,6	7,4	12,0
Zmiany w okresie, w tym:	8,9	6,9	15,8	-1,3	-0,2	-1,5
utworzenia i rozwiązania w okresie	8,9	6,9	15,8	-1,3	-0,2	-1,5
Odpis na koniec okresu	12,2	14,1	26,3	3,3	7,2	10,5

Jakość kredytowa pozostałych aktywów finansowych

Pozostałe aktywa finansowe – wartość bilansowa brutto oraz poziom odpisów na oczekiwane straty kredytowe w podziale na Etapy

stan na 31 grudnia						
	2023			2022		
	brutto	odpis	netto	brutto	odpis	netto
aktywa w Etapie 1	38,5	0,0	38,5	50,5	0,0	50,5
aktywa w Etapie 3	46,3	-46,3	0,0	44,0	-44,0	0,0
Razem	84,8	-46,3	38,5	94,5	-44,0	50,5

Pozostałe aktywa finansowe – zmiana odpisu na oczekiwane straty kredytowe

za rok kończący się 31 grudnia						
	2023			2022		
	Etap 1	Etap 3	Razem	Etap 1	Etap 3	Razem
Odpis na początek okresu	0,0	44,0	44,0	0,0	42,6	42,6
Zmiany w okresie, w tym:	0,0	2,3	2,3	0,0	1,4	1,4
dowiązanie odpisu na oczekiwane straty kredytowe	0,0	6,4	6,4	0,0	7,0	7,0
usunięcie ze sprawozdania z sytuacji finansowej w wyniku umorzenia	0,0	-1,4	-1,4	0,0	-0,8	-0,8
usunięcie ze sprawozdania z sytuacji finansowej z tytułu spłaty	0,0	-2,7	-2,7	0,0	-4,8	-4,8
Odpis na koniec okresu	0,0	46,3	46,3	0,0	44,0	44,0

Pozostałe aktywa finansowe – uzgodnienie wartości bilansowej brutto

za rok kończący się 31 grudnia						
	2023			2022		
	Etap 1	Etap 3	Razem	Etap 1	Etap 3	Razem
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	50,5	44,0	94,5	122,3	42,6	164,9
Zmiany w okresie, w tym:	-12,0	2,3	-9,7	-71,8	1,4	-70,4
transfer do i z Etapu 3	-6,4	6,4	0,0	-7,0	7,0	0,0
usunięcie ze sprawozdania z sytuacji finansowej z tytułu umorzenia	0,0	-1,4	-1,4	0,0	-0,8	-0,8
rozpoznanie nowych instrumentów finansowych, spłaty i inne	-5,6	-2,7	-8,3	-64,8	-4,8	-69,6
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu	38,5	46,3	84,8	50,5	44,0	94,5

2.10.7. Modyfikacja kontraktowych przepływów pieniężnych

W 2023 roku, ekspozycje kredytowe w kwocie 1 264,3 mln zł (2 119,3 mln zł w roku 2022) podlegały modyfikacji kontraktowych przepływów pieniężnych, które nie skutkowały ich usunięciem i ponownym ujęciem składnika aktywów finansowych. Ponadto wyłączeniu i ponownemu ujęciu jako składnik aktywów finansowych nie podlegały ekspozycje w kwocie 53 378,7 mln zł z tytułu wakacji kredytowych (56 079,0 mln zł w roku 2022).

Modyfikacje kontraktowych przepływów pieniężnych, które nie skutkują ich usunięciem i ponownym ujęciem składnika aktywów finansowych czyli prowadzą do ujęcia zysków lub strat z modyfikacji, wynikają z przesłanek biznesowych lub zdarzeń z zakresu ryzyka kredytowego w postaci udogodnień (forbearance) przyznanych klientom. W przypadku wystąpienia przesłanek biznesowych sposób ustalania odpisów na oczekiwane straty kredytowe nie ulega zmianie. Przyznanie klientom udogodnień (forbearance) świadczy o istotnym wzroście ryzyka kredytowego, skutkującego klasyfikacją do Etapu 2, w przypadku przyznania kolejnego udogodnienia następuje klasyfikacja do Etapu 3 zgodnie zasadami szacowania odpisów z tytułu utarty wartości opisanymi w rozdziale III. *Znaczące zasady rachunkowości*, w punkcie 13.12. *Oczekiwane straty kredytowe*.

W tabeli zaprezentowano informacje dotyczące aktywów finansowych, w przypadku których przepływy pieniężne wynikające z umowy uległy modyfikacji, podczas gdy odpowiadający im odpis na oczekiwane straty kredytowe był wyceniany w kwocie równej oczekiwanyom stratom kredytowym w całym okresie życia (tj. aktywów finansowych w Etapach 2 i 3).

stan na 31 grudnia	2023	2022
Aktywa finansowe, które uległy modyfikacji w okresie		
zamortyzowany koszt przed modyfikacją	287,3	177,7
strata netto z tytułu modyfikacji	-0,3	-0,1
Aktywa finansowe, które uległy modyfikacji od momentu początkowego ujęcia		
wartość bilansowa brutto aktywów finansowych uprzednio zmodyfikowanych, dla których odpis na oczekiwane straty kredytowe uległ zmianie w ciągu okresu do kwoty równej 12-miesięcznym oczekiwanyom stratom kredytowym (tj. nastąpiło przesunięcie tych aktywów finansowych do Etapu 1)	98,9	11,6

3. Ryzyko rynkowe

- 3.1. Wprowadzenie
- 3.2. Cele zarządzania ryzykiem rynkowym
- 3.3. Polityki zarządzania ryzykiem rynkowym
- 3.4. Proces zarządzania ryzykiem rynkowym
- 3.5. Struktura ksiąg i metody pomiaru ryzyka
- 3.6. Struktura walutowa aktywów i zobowiązań
- 3.7. Wpływ reformy stawek referencyjnych
- 3.8. Rachunkowość zabezpieczeń
- 3.9. Podejście do zarządzania ryzykiem w spółkach zależnych

3.1. Wprowadzenie

Ryzyko rynkowe definiuje się jako potencjalną stratę, którą może ponieść Bank w związku z niekorzystnymi zmianami cen rynkowych (takich jak krzywe dochodowości, kursy walutowe, ceny na rynku kapitałowym), parametrów rynkowych (zmienności cen rynkowych, korelacji pomiędzy ruchami poszczególnych cen) oraz zachowań klientów (np. wcześniejsze spłaty kredytów).

3.2. Cele zarządzania ryzykiem rynkowym

Głównymi celami zarządzania ryzykiem rynkowym w ING Banku Śląskim S.A. są: zapewnienie, że istnieje świadomość i zrozumienie ekspozycji Banku na ryzyko rynkowe, oraz że ta ekspozycja jest odpowiednio zarządzana, i tam gdzie ma to zastosowanie, mieści się w granicach przyjętych limitów.

3.3. Polityki zarządzania ryzykiem rynkowym

Departament Zarządzania Ryzykiem Rynkowym posiada dokumenty normatywne, które opisują zakres, zasady i obowiązki departamentu. W celu optymalizacji procesu zarządzania ryzykiem rynkowym, została stworzona *Polityka Zarządzania Ryzykiem Rynkowym w ING Banku Śląskim S.A.* Opisuje ona podejście banku do zarządzania ryzykiem rynkowym. Definiuje zasady, metodologię zarządzania i pomiaru ryzyka rynkowego w Banku, jak również ogólne zasady zarządzania procesem.

Dokument jest uszczegółowieniem dokumentu *Ogólne zasady zarządzania ryzykiem w ING Banku Śląskim S.A.*, który jest zatwierdzany przez Radę Nadzorczą banku, na podstawie rekomendacji Komitetu Ryzyka. Polityka podlega zatwierdzeniu przez Zarząd Banku.

Kolejnym dokumentem jest polityka opisująca podejście banku do procesu definiowania apetytu na ryzyko w obszarze ryzyka rynkowego i płynności (*Polityka ustalania i monitorowania apetytu na ryzyko w obszarze ryzyka rynkowego i płynności*). Polityka ta również jest zatwierdzana przez Zarząd Banku.

3.4. Proces zarządzania ryzykiem rynkowym

Proces zarządzania ryzykiem rynkowym w Banku obejmuje:

- identyfikację,
- pomiar,
- monitorowanie oraz
- raportowanie ryzyka.

Departament Zarządzania Ryzykiem Rynkowym (DZRR) dostarcza menedżerom Obszaru Rynków Finansowych w Pionie Wholesale Banking oraz Centre of Expertise Treasury, wybranym członkom Zarządu oraz Komitetowi ALCO regularne raporty ryzyka. Ponadto, ALCO, Zarząd Banku oraz Rada Nadzorcza otrzymują okresowe raporty zawierające najważniejsze miary ryzyka rynkowego. Akceptacja poszczególnych limitów ryzyka rynkowego jest przeprowadzana na poziomie komitetu ALCO, Zarządu Banku lub Rady Nadzorczej, zgodnie z podziałem odpowiedzialności w określaniu poziomów limitów definiowanych w Polityce ustalania i monitorowania apetytu na ryzyko w obszarze ryzyka rynkowego i płynności. Pracownicy Departamentu Zarządzania Ryzykiem Rynkowym są wykwalifikowanymi specjalistami, a niezależność departamentu jest zapewniona poprzez jego oddzielenie od jednostek generujących ryzyko.

Zarządzanie ryzykiem rynkowym w Banku obejmuje również funkcję Kontroli Produktów („Product Control”), która zapewnia poprawność wyceny produktów Rynków Finansowych w Pionie Wholesale Banking i Centre of Expertise Treasury poprzez monitoring poprawności modeli wyceny oraz kontrolę jakości danych rynkowych stosowanych do wyceny i kalkulacji wyniku finansowego. Decyzje związane z kwestiami dotyczącymi procesu wyceny, takie jak: źródła danych rynkowych używanych do wyceny, kalkulacja korekt dotyczących modeli wycen rynkowych (bid-offer spread oraz BVA), są podejmowane przez Komitet ds. Parametryzacji Produktów Pionu Rynków Finansowych Wholesale Banking i Centre of Expertise Treasury.

W raportowanym okresie profil ryzyka rynkowego oraz sposób zarządzania tym ryzykiem nie uległ istotnym zmianom.

3.5. Struktura ksiąg i metody pomiaru ryzyka

3.5.1. Struktura ksiąg

Bank utrzymuje strukturę ksiąg bazującą na intencji, co przekłada się na wiele procesów, w tym zarządzanie ryzykiem rynkowym. Struktura ksiąg jest odzwierciedleniem typów ryzyka rynkowego, które są oczekiwane oraz akceptowane w poszczególnych obszarach Banku oraz tego, gdzie ryzyko rynkowe powinno być wewnętrznie transferowane/zabezpieczane. Księgi są pogrupowane według intencji utrzymania pozycji na:

- handlowe (pozycje zajmowane w celu uzyskania korzyści w krótkim okresie wynikających z ruchów cen rynkowych), oraz
- bankowe (wszystkie pozostałe pozycje).

Księgi bankowe

Księgi bankowe dzieli się na księgi bankowe komercyjne oraz księgi bankowe Centre of Expertise Treasury (CoE Treasury). Księgi bankowe komercyjne, to księgi pionów działalności detalicznej oraz korporacyjnej, zawierające depozyty oraz kredyty komercyjne. Ryzyko wynikające z tych pozycji jest transferowane do:

- ksiąg bankowych Centre of Expertise Treasury (służących do zarządzania ryzykiem stopy procentowej księgi bankowej, ryzykiem bazowym i ryzykiem płynności jako całości), oraz
- ksiąg handlowych Obszaru Rynków Finansowych w Pionie Wholesale Banking (dla ryzyka walutowego) poprzez transakcje wewnętrzne.

Proces ten zapewnia, że w bankowych księgach komercyjnych nie pozostaje istotne ekonomiczne ryzyko rynkowe. Jednakże, jak zostanie to opisane bardziej szczegółowo w dalszej części sprawozdania finansowego, krótkoterminowy wynik finansowy w tych księgach jest wrażliwy na zmiany stawek rynkowych. Działalność komercyjna spółek zależnych należy do komercyjnych ksiąg Banku.

Utrzymywanie otwartych pozycji jest dopuszczalne w granicach przyjętych limitów ryzyka rynkowego:

- dla księgi bankowej - NIIaR NIIaR (Net Interest Income at Risk), EVE (Economic Value of Equity), NPVaR (Net Present Value at Risk),
- dla księgi handlowej – VaR (Value at Risk), ryzyko slope (niekorzystnego wpływu na wynik spowodowanego nierównomiernym przesunięciem krzywej dochodowości), CS01 (zmiana wartości rynkowej papieru wartościowego na skutek wzrostu spreadu kredytowego), BPV (Basis Point Value),
- CS RRaR (ang. Credit Spread Revaluation Reserve at Risk) – miara ta pokazuje potencjalny wpływ zmiany spreadu kredytowego na poziom rezerwy rewaluacyjnej,
- IR RRaR (ang. Interest Rate Revaluation Reserve at Risk) - miara ta pokazuje potencjalny wpływ zmiany stóp procentowych na poziom rezerwy rewaluacyjnej.

Narzędziem wspierającym zarządzanie ryzykiem stopy procentowej księgi bankowej jest rachunkowość zabezpieczeń. Opracowane założenia strategii zabezpieczających są stosowane w sposób spójny z podejściem do zarządzania ryzykiem rynkowym w ramach przyjętych limitów ryzyka rynkowego opisanych powyżej.

Szczegółowe informacje o założeniach poszczególnych strategii w ramach rachunkowości zabezpieczeń zostały opisane w niniejszym rozdziale w punkcie 3.8. *Rachunkowość zabezpieczeń*.

Księgi handlowe

Księgi handlowe są to księgi Obszaru Rynków Finansowych w Pionie Wholesale Banking: walutowe oraz stopy procentowej. Księgi te zawierają pozycje utrzymywane w krótkim okresie w celu:

- odsprzedaży, bądź
- uzyskania korzyści finansowych na aktualnych lub oczekiwanych w krótkim okresie zmianach cen,
- bądź pozycje zawarte w celach arbitrażowych.

3.5.2. Pomiar ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej

W pomiarze ryzyka stopy procentowej księgi bankowej Bank stosuje miary wymagane przez regulacje Europejskiego Nadzoru Bankowego (EBA/GL/2022/14). Głównymi miarami są:

- dochód narażony na ryzyko (Net Interest Income at Risk) - pomiar wrażliwości raportowanych wyników pozycji księgowanej na zasadzie memoriału w oparciu o zestaw scenariuszy stóp procentowych, które zakładają różne możliwości przesunięcia krzywej rentowności,

- wartość bieżąca netto zdyskontowanych przyszłych przepływów narażonych na ryzyko – (Net Present Value at Risk) - pomiar wrażliwości wartości ekonomicznej pozycji stopy procentowej na nagłe zmiany stóp procentowych w oparciu o zestaw scenariuszy stóp procentowych, które zakładają różne możliwości przesunięcia krzywej rentowności,
- wartość bieżąca netto zdyskontowanych przyszłych przepływów narażonych na ryzyko (Economic Value of Equity - EVE) - pomiar wrażliwości wartości ekonomicznej pozycji stopy procentowej na nagłe zmiany stóp procentowych.

Jako miary dodatkowe w obszarze księgi bankowej Bank mierzy:

- ryzyko opcyjności - potencjalne straty na tych pozycjach wynikające z wcześniejszego wycofywania depozytów i/lub wcześniejszej spłaty kredytów,
- ryzyko rezydualne - potencjalna strata na tych pozycjach wynikająca ze stosowania niestandardowych mechanizmów cenowych, które nie są transferowane do Centre of Expertise Treasury zarządzającego ryzykiem stopy procentowej.

Powyższe ryzyka mają status nieistotnych (potencjalne straty mają bardzo nieznaczny udział w historycznych i prognozowanych wynikach).

Z uwagi na fakt, iż pozycje Centre of Expertise Treasury w większości podlegają wycenie według zamortyzowanego kosztu Bank monitoruje miarę BPV, która limituje ryzyko ekonomiczne pozycji na stopie procentowej. Dodatkowo wahania poziomu rezerwy rewaluacyjnej są ograniczane przez limity CS01, IR RRaR i CS RRaR.

3.5.3. Pomiar ryzyka rynkowego w księdze handlowej

Pomiar VaR stosowany przez Bank jest zgodny z najlepszymi praktykami rynkowymi. Przy obliczaniu VaR Bank wykorzystuje następujące założenia:

- jednodniowy okres utrzymywania pozycji, 99% poziom ufności,
- 260-dniowy okres obserwacji.

W celu wzmocnienia kontroli ryzyka, Bank dodatkowo wprowadził w obszarze księgi ryzyka walutowego jego pomiar i monitoring w kontekście przyznanych limitów, w ciągu dnia (intra-day).

Bank kalkuluje również tzw. "Stressed VaR". Stressed VaR jest miarą replikującą kalkulację symulacji historycznej przy założeniu, że do pomiaru wykorzystujemy bieżący portfel oraz historyczne dane rynkowe pochodzące

z ciągłego dwunastomiesięcznego okresu charakteryzującego się znacznymi wahaniami parametrów rynkowych istotnymi z punktu widzenia danego portfela.

W cyklu rocznym jest przeprowadzany ogólnobankowy stress-test obejmujący m.in. ryzyko rynkowe, ryzyko płynności i ryzyko kredytowe wykorzystujący scenariusz regulacyjny oraz scenariusze przygotowywane przez ekonomistów Banku i zaakceptowane przez ALCO. Dodatkowo, w cyklu kwartalnym przeprowadzany jest test warunków skrajnych instrumentów pochodnych pokazujący wpływ szokowych zmian rynkowych na wycenę tych instrumentów.

3.5.4. Wrażliwość na ryzyko walutowe w księdze handlowej

Poniższe tabele przedstawiają miarę VaR* (w tys. zł) za koniec 2023 i 2022 roku:

Obszar FX					
	Limit	Stan na koniec roku	Średnia	Min	Max
2023	1 739,2	76,3	257,6	7,5	991,8
2022	1 875,9	87,37	317,16	9,5	1 625,0

*) Wszystkie limity VaR i ich wykorzystanie w ING Banku Śląskim S.A są wyrażone w EUR. Poziomy limitów oraz ich wykorzystanie zostały przeliczone na PLN z wykorzystaniem dziennych kursów fixingowych NBP specjalnie dla celów prezentacji w sprawozdaniu finansowym; w kolumnie „Limit” kwoty wyznaczone z wykorzystaniem kursu fixingowego z ostatniego dnia w roku.

3.5.5. Wrażliwość wyniku z tytułu odsetek na ryzyko stopy procentowej

Aby zaprezentować wrażliwość wyniku z tytułu odsetek na zmiany stóp procentowych, Bank przeprowadził analizę wpływu szokowych zmian krzywej dochodowości (względem tej z 31 grudnia 2023 roku) na wynik odsetkowy za 2024 rok w porównaniu ze scenariuszem bazowym. Analiza została przeprowadzona z użyciem dwóch scenariuszy zakładających równoległe przesunięcie krzywej w górę i w dół o 100 pb, które następowałyby stopniowo w kolejnych 12 miesiącach (miesięczna zmiana o 1/12 z 100 pb). W scenariuszu bazowym założono brak zmian na krzywej dochodowości.

Wpływ na wynik z tytułu odsetek (mln zł)	
	100 pb
równoległe przesunięcie krzywej dochodowości w górę*	215,1
równoległe przesunięcie krzywej dochodowości w dół*	-228,5

*) względem danych za 31 grudnia 2023 roku

W powyższej analizie przyjęto założenie dynamicznych zmian poziomów sald bilansowych, zgodnych z obowiązującymi na 31 grudnia 2023 roku planami biznesowymi. Wspomniane zmiany bilansowe są wspólne dla wszystkich analizowanych scenariuszy.

3.5.6. Wrażliwość wyniku ekonomicznego i kapitału regulacyjnego na ryzyko stopy procentowej

Poniżej zaprezentowano wrażliwość na ryzyko stopy procentowej:

- wrażliwość wyników na zmiany stóp wynikającą z księgi bankowej – obserwowane zmiany w pomiarze EVE wynikają w głównej mierze z dwóch czynników:
 - zmian (wzrostu) wolumenów produktowych oraz
 - zmian parametrów modelowych stosowanych do wyznaczania wartości ekonomicznej portfeli produktów bez terminu zapadalności.

zmiana w wyniku ekonomicznym przy zmianie krzywej*		
	-2%	2%
2023	207,3	-794,4
2022	-373,9	-122,5

*) Dodatkowo wyniki w danym scenariuszu są skalowane faktorem 0,5 zgodnie z wytycznymi EBA w obszarze IRRBB

- wrażliwość funduszy własnych na zmiany stóp wynikającą z instrumentów dłużnych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody w portfelu Centre of Expertise Treasury:
 - zaobserwowano nieznaczne zmiany wrażliwości portfela instrumentów dłużnych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody w porównaniu do poprzedniego roku. Miara BPV portfela (pozycja krótka BPV) spadła z 1,2 mln zł do 1,1 mln zł.

przybliżona zmiana w bazie kapitału regulacyjnego przy ruchu krzywej				
	-2%	-1%	+1%	+2%
2023	220,9	110,5	-110,5	-220,9
2022	234,6	117,3	-117,3	-234,6

3.6. Struktura walutowa aktywów i zobowiązań

Poniżej zaprezentowano skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej oraz zobowiązania pozabilansowe Grupy Kapitałowej w podziale na podstawowe waluty. Do wyliczeń wartości w oryginalnej walucie zastosowano następujące kursy walut:

kurs na 31 grudnia		
	2023	2022
EUR	4,3480	4,6899
USD	3,9350	4,4018
CHF	4,6828	4,7679

2023

stan na 31 grudnia									
	PLN	EUR		USD		CHF		pozostałe waluty	Razem
		w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	
Aktywa									
Kasa, środki w Banku Centralnym	6 358,3	250,6	57,6	104,4	26,5	6,5	1,4	31,6	6 751,4
Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	680,4	19 078,2	4 387,8	47,0	11,9	6,6	1,4	96,9	19 909,1
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy	1 955,3	82,6	19,0	24,6	6,3	0,1	0,0	211,3	2 273,9
Pochodne instrumenty zabezpieczające	134,7	73,7	17,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	208,4
Inwestycyjne papiery wartościowe	51 435,1	5 178,6	1 191,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	56 613,7
Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	133,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	32,1	165,2
Kredyty i inne należności udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu	131 757,0	23 697,0	5 450,1	498,1	126,6	80,6	17,2	488,0	156 520,7
Inwestycje w jednostki stowarzyszone wyceniane metodą praw własności	180,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	180,9
Rzeczowe aktywa trwałe	1 002,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1 002,4
Wartości niematerialne	494,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	494,1
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	1 096,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1 096,8
Inne aktywa	138,7	4,8	1,1	0,4	0,1	0,0	0,0	0,3	144,2
Aktywa razem	195 367,4	48 365,5	11 123,6	674,5	171,4	93,8	20,0	860,2	245 361,4

2023

stan na 31 grudnia

	PLN	EUR		USD		CHF		pozostałe waluty	Razem
		w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	
Zobowiązania									
Zobowiązania wobec innych banków	725,2	12 848,3	2 955,0	2,1	0,5	0,0	0,0	79,2	13 654,8
Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy	1 445,0	213,3	49,1	24,1	6,1	0,1	0,0	139,1	1 821,6
Pochodne instrumenty zabezpieczające	194,4	85,9	19,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	280,3
Zobowiązania wobec klientów	172 766,6	26 277,3	6 043,5	5 087,7	1 292,9	63,7	13,6	1 094,6	205 289,9
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	404,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	404,4
Zobowiązania podporządkowane	0,0	1 526,2	351,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1 526,2
Rezerwy	526,8	13,6	3,1	1,3	0,3	0,0	0,0	0,1	541,8
Zobowiązanie z tytułu bieżącego podatku dochodowego	114,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	114,8
Inne zobowiązania	4 665,3	324,3	74,6	1,4	0,4	0,5	0,1	0,1	4 991,6
Zobowiązania razem	180 842,5	41 288,9	9 496,1	5 116,6	1 300,2	64,3	13,7	1 313,1	228 625,4
Kapitał własny									
Kapitał akcyjny	130,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	130,1
Kapitał zapasowy - nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	956,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	956,3
Skumulowane inne całkowite dochody	-5 060,0	-34,7	-8,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-5 094,7
Zyski zatrzymane	16 908,7	5 149,4	1 184,3	-1 363,9	-346,6	24,0	5,1	31,4	20 749,6
Akcje własne na cele pracowniczego programu motywacyjnego	-5,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-5,3
Kapitał własny razem	12 929,8	5 114,7	1 176,3	-1 363,9	-346,6	24,0	5,1	31,4	16 736,0
Zobowiązania i kapitał własny razem	193 772,3	46 403,6	10 672,4	3 752,7	953,6	88,3	18,8	1 344,5	245 361,4
Zobowiązania warunkowe udzielone	43 556,9	8 502,8	1 955,6	956,5	243,1	0,1	0,0	181,6	53 197,9
Zobowiązania warunkowe otrzymane	19 550,3	436,6	100,4	245,7	62,4	0,0	0,0	84,4	20 317,0

2022

stan na 31 grudnia

	PLN	EUR		USD		CHF		pozostałe waluty	
		w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	Razem
Aktywa									
Kasa, środki w Banku Centralnym	1 810,0	315,6	67,3	177,1	40,2	5,0	1,0	29,9	2 337,6
Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	760,2	4 066,0	867,0	73,1	16,6	1,5	0,3	260,3	5 161,1
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy	1 699,2	75,0	16,0	54,3	12,3	0,0	0,0	123,8	1 952,3
Pochodne instrumenty zabezpieczające	65,5	73,7	15,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	139,2
Inwestycyjne papiery wartościowe	41 655,2	6 777,6	1 445,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	48 432,8
Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	125,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	38,6	163,8
Kredyty i inne należności udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu	129 654,5	23 695,2	5 052,4	758,7	172,4	132,6	27,8	733,6	154 974,6
Inwestycje w jednostki stowarzyszone wyceniane metodą praw własności	178,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	178,9
Rzeczowe aktywa trwałe	950,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	950,0
Wartości niematerialne	417,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	417,2
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	572,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	572,2
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	1 828,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1 828,6
Inne aktywa	148,1	4,9	1,0	4,4	1,0	0,0	0,0	0,4	157,8
Aktywa razem	179 864,8	35 008,0	7 464,5	1 067,6	242,5	139,1	29,1	1 186,6	217 266,1

2022

stan na 31 grudnia

	PLN	EUR		USD		CHF		pozostałe waluty	Razem
		w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	
Zobowiązania									
Zobowiązania wobec innych banków	551,7	5 086,0	1 084,5	1,4	0,3	0,0	0,0	0,5	5 639,6
Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy	1 573,0	298,1	63,6	96,9	22,0	0,1	0,0	235,7	2 203,8
Pochodne instrumenty zabezpieczające	282,1	87,4	18,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	369,5
Zobowiązania wobec klientów	161 719,7	24 375,2	5 197,4	5 371,6	1 220,3	67,8	14,2	1 197,0	192 731,3
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	404,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	404,8
Zobowiązania podporządkowane	0,0	1 643,9	350,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1 643,9
Rezerwy	349,0	9,0	1,9	1,0	0,2	0,0	0,0	0,0	359,0
Zobowiązanie z tytułu bieżącego podatku dochodowego	19,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	19,9
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4
Inne zobowiązania	4 250,1	296,4	63,2	2,1	0,5	1,0	0,2	0,0	4 549,6
Zobowiązania razem	169 150,7	31 796,0	6 779,7	5 473,0	1 243,3	68,9	14,4	1 433,2	207 921,8
Kapitał własny									
Kapitał akcyjny	130,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	130,1
Kapitał zapasowy - nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	956,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	956,3
Skumulowane inne całkowite dochody	-7 970,9	-68,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-8 039,3
Zyski zatrzymane	16 298,4	-0,7	-0,1	-0,5	-0,1	0,0	0,0	0,0	16 297,2
Kapitał własny razem	9 413,9	-69,1	-0,1	-0,5	-0,1	0,0	0,0	0,0	9 344,3
Zobowiązania i kapitał własny razem	178 564,6	31 726,9	6 779,6	5 472,5	1 243,2	68,9	14,4	1 433,2	217 266,1
Zobowiązania warunkowe udzielone	39 402,0	7 475,2	1 330,4	1 257,5	332,2	0,0	0,5	23,5	48 158,2
Zobowiązania warunkowe otrzymane	15 984,1	1 008,3	241,4	410,2	92,7	0,0	0,0	78,6	17 481,2

3.7. Wpływ reformy stawek referencyjnych

Obecnie kontynuowana jest reforma tylko jednej stawki referencyjnej (tj.: WIBOR), względem której Grupa ma istotną ekspozycję na 31 grudnia 2023 roku. Przewiduje się, że zakończenie publikacji stawki WIBOR i zastąpienie jej przez WIRON nastąpi po 31 grudnia 2027 roku.

Wspomniane zmiany w stawkach referencyjnych mają wpływ na Grupę, jej klientów oraz na cały sektor finansowy i narażają Grupę na ryzyka. Wśród tych ryzyk znajdują się ryzyko prawne, operacyjne i finansowe. Ryzyko prawne jest związane z wszystkimi wymaganymi zmianami w dokumentacji dla nowych, jak i istniejących transakcji. Ryzyko operacyjne jest związane z wymaganymi zmianami w systemach informatycznych, infrastrukturze sprawozdawczej oraz procesach operacyjnych dla nowych stóp referencyjnych. Ryzyko finansowe (w przeważającym zakresie ograniczone do ryzyka stopy procentowej), jako konsekwencja zmian w wycenie instrumentów finansowych odwołujących się do tych stóp referencyjnych a zmniejszająca się płynność rynku może mieć wpływ na transakcje bezpośrednio lub możliwość zabezpieczenia ryzyka wynikającego z tych transakcji. Zmiany w wycenie, metodologii kalkulacji odsetek lub dokumentacji mogą również skutkować reklamacjami klientów oraz sporami sądowymi.

W celu ograniczenia wspomnianych ryzyk, Grupa powołała projekt wdrożeniowy, który ma rozbudowaną strukturę a postęp prac jest na bieżąco monitorowany przez komitet sterujący. Projekt analizuje i koordynuje niezbędne działania w celu wprowadzenia wymaganych zmian do wewnętrznych procesów i systemów, z uwzględnieniem wyceny, zarządzania ryzykiem, dokumentacji prawnej oraz wpływu na klientów. Grupa kontynuuje monitorowanie opracowań rynkowych oraz rezultaty analizy w zakresie niepewności wynikających z reformy oraz standardy regulacyjne dotyczących transformacji, w celu oszacowania wpływu na projekt, klientów oraz powiązane ryzyka.

LIBOR USD

Proces aneksowania umów, które odwoływały się do LIBOR USD został zakończony przed datą zaprzestania publikacji tego wskaźnika referencyjnego dla wszystkich niepo pochodnych i pochodnych ekspozycji bilansowych z datą przeszacowania po dacie zaprzestania jego publikacji (tj.: 30 czerwca 2023 roku).

Grupa zastosowała zmiany MSSF 9 IBOR Faza 2 do ujęcia wszystkich modyfikacji warunków umownych instrumentów finansowych na potrzeby implementacji reformy wskaźnika LIBOR USD z uwagi na fakt, że zmiana warunków była niezbędna w celu implementacji reformy IBOR oraz potwierdzono, że nowa podstawa kalkulacji przepływów pieniężnych jest „ekonomicznym ekwiwalentem” dotychczasowej. W rezultacie Grupa nie rozpoznała zysku lub strat na modyfikacji z uwagi na tą zmianę.

WIBOR

Planowane zastąpienie stawki WIBOR powoduje niepewność, co do wystąpienia przepływów pieniężnych wynikających ze stopy WIBOR, które zostały desygnowane do zabezpieczenia w ramach powiązania zabezpieczającego przepływów pieniężnych na bazie portfelowej (Macro Cash Flow Hedge). W wyniku tego Grupa zastosowała zmianę do MSR 39 Faza 1 i tym samym przyjęła założenie, że stawka referencyjna w oparciu, o którą kalkulowane są przepływy pieniężne wynikające ze stawki WIBOR w zakresie instrumentu zabezpieczającego i pozycji zabezpieczanej, pozostają niezmienione w wyniku reformy. Takie samo założenie jest wykorzystywane do oceny prawdopodobieństw wystąpienia przyszłych transakcji, które są przedmiotem zabezpieczenia przepływów pieniężnych. W wyniku tego Grupa kontynuuje powiązania zabezpieczające. Zmiany do MSR 39 Faza 1 przestaną być stosowane, kiedy niepewność wynikająca ze zmiany stawki WIBOR przestanie istnieć w zakresie momentu oraz kwot wynikających ze stawki referencyjnej określonego instrumentu. Poniższa tabela prezentuje wartości nominalne instrumentów zabezpieczających, które odwołują się do stawki WIBOR.

	wartość nominalna netto pozycji na instrumencie zabezpieczającym			
	2023		2022	
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania
Instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne	88 496,1	13 345,3	87 728,0	31 206,7
Instrumenty zabezpieczające wartość godziwą papierów wartościowych	11 862,0	-	812,0	-

Dodatkowo, w związku z komunikatem administratora stawki WIBOR (GPW Benchmark S.A.) o zaprzestaniu publikacji tej stawki w tenorze 1Y z dniem 2 stycznia 2025 roku, Grupa zainicjowała prace nad aneksowaniem umów odwołujących się do WIBOR 1Y.

Struktura aktywów i zobowiązań finansowych według stawek referencyjnych

Na 31 grudnia 2023 roku następujące instrumenty finansowe odwołują się do stawki referencyjnej WIBOR, co do której planowane jest zaprzestanie publikowania i która jest istotna dla Grupy. Aktywa i zobowiązania finansowe nie będące instrumentami pochodnymi są zaprezentowane w wartości bilansowej brutto, pozycje pozabilansowe są zaprezentowane według kwoty zobowiązania a instrumenty pochodne są zaprezentowane w wartości nominalnej.

Instrumenty finansowe odwołujące się do stawki WIBOR (z wyłączeniem WIBOR 1Y)

	2023		2022	
	z datą zapadalności po 31.12.2023	z datą zapadalności po 31.12.2027	z datą zapadalności po 31.12.2022	z datą zapadalności po 31.12.2027
Aktywa finansowe (z wyłączeniem pochodnych instrumentów finansowych)	131 085,7	79 439,6	133 402,8	67 815,6
Zobowiązania finansowe (z wyłączeniem pochodnych instrumentów finansowych)	583,7	0,0	2 752,4	0,0
Pochodne instrumenty finansowe	1 228 231,9	260 349,4	958 446,8	164 626,0
Pozycje pozabilansowe	13 720,2	1 596,1	8 269,1	2 432,8

Instrumenty finansowe odwołujące się do stawki WIBOR 1Y

	2023		2022	
	z datą zapadalności po 31.12.2023	z datą zapadalności po 31.12.2024	z datą zapadalności po 31.12.2022	z datą zapadalności po 31.12.2024
Aktywa finansowe	29,1	12,7	55,1	12,4

3.8. Rachunkowość zabezpieczeń

3.8.1. Rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej

W rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej zabezpieczanym ryzykiem jest zmiana wartości godziwej składnika aktywów finansowych na skutek zmian stóp procentowych. Przedmiotem zabezpieczenia jest wartość godziwa instrumentu dłużnego o stałej stopie procentowej tj. pozycja (część pozycji) na danym papierze wartościowym zaliczanym do portfela aktywów utrzymywanych w celu otrzymywania kontraktowych przepływów pieniężnych lub sprzedaży (dalej HTC&S), który na moment ustanowienia powiązania zabezpieczającego posiada określoną wartość godziwą odniesioną na pozostałe całkowite dochody.

Dla celów strategii, wyodrębnienie części zmiany wartości godziwej z tytułu zabezpieczanego ryzyka prowadzone jest w oparciu o modele wyceny bazujące na założeniach analogicznych jak modele wyceny instrumentów pochodnych stopy procentowej. Stosowane w modelu krzywe wyceny konstruowane są na bazie rynkowych stawek odpowiadającym tenorom przeszacowania zmiennych stóp procentowych instrumentów zabezpieczających.

Instrumentem zabezpieczającym jest Interest Rate Swap zamieniający stałą stopę procentową na zmienną. Powyższe powoduje, że zmiana wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego wykazuje tendencję odwrotną niż zmiana wartości godziwej pozycji zabezpieczanej. W związku z tym, dzięki ustanowieniu powiązania zabezpieczającego, w rachunku zysków i strat uzyskiwany jest efekt wzajemnego kompensowania się zmian wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego i pozycji zabezpieczanej z tytułu zabezpieczonego ryzyka. W celu potwierdzenia efektywności strategii Grupa przeprowadza:

- prospektywny test efektywności:
 - jakościowy w oparciu o termin zapadalności pozycji zabezpieczanej i instrumentu zabezpieczającego, oraz
 - ilościowy w oparciu o iloraz wartości BPV (ang.: basis point value) pozycji zabezpieczanej i instrumentu zabezpieczającego,
- retrospektywny test efektywności jako iloraz zmian wyceny instrumentu zabezpieczającego i zmian wyceny pozycji zabezpieczanej z tytułu zabezpieczanego ryzyka.

Źródła nieefektywności strategii, która ujawnia się na poziomie rachunku wyników, mogą wynikać z:

- różnic w terminach realizacji przepływów pieniężnych pozycji zabezpieczanych w stosunku do terminów realizacji przepływów pieniężnych pochodnych instrumentów zabezpieczających,
- niedopasowania wynikającego ze stosowania różnych krzywych wyceny (tj.: instrumenty pochodne stopy procentowej wyceniane w oparciu o krzywe wyceny konstruowane z uwzględnieniem dziennego zabezpieczenia ekspozycji z wyceny, tzw. OIS discounting),
- zmiany ryzyka kredytowego stanowiącego komponent wyceny do wartości godziwej pozycji zabezpieczanej z portfela HTC&S,
- korekty wyceny instrumentów zabezpieczających z tytułu przedrozliczeniowego ryzyka kredytowego (ang. bilateral value adjustment), z tym, że nie mają one istotnego wpływu na prezentowane wartości, w związku z tym, że jako instrument zabezpieczający zostały desygnowane tylko transakcje zawarte na rynku międzybankowym, dodatkowo zabezpieczone w zależności od ekspozycji ulokowanym lub otrzymanym depozytem zabezpieczającym oraz transakcje przekazane do rozliczenia w trybie dziennym za pośrednictwem Centralnego Kontrahenta,
- komponenty wyceny instrumentów zabezpieczających z tytułu rozliczenia kwoty wyrównania ceny (ang.: prace alignement amout) wynikający z usługi „rozliczane do rynku” (ang.: „settled to market”) za pośrednictwem Centralnego Kontrahenta.

Ponieważ zabezpieczeniu podlega tylko jeden rodzaj ryzyka (ryzyko zmiany stóp procentowych), zmiany wartości godziwej pozycji zabezpieczanej zaliczanej do portfela HTC&S wynikające z pozostałych niezabezpieczonych ryzyk są odnoszone na inne całkowite dochody.

Z punktu widzenia powiązania ekonomicznego, w ramach aktualnie funkcjonujących w Grupie strategii zabezpieczających, można wyróżnić dwa typy powiązań zabezpieczających tj.:

- zabezpieczenie wartości godziwej dłużnych papierów wartościowych w PLN o stałym oprocentowaniu kuponu odsetkowego zaklasyfikowanych do portfela HTC&S za pomocą transakcji IRS typu „płać stałe, otrzymuj zmienne” denominowanej w PLN,
- zabezpieczenie wartości godziwej dłużnych papierów wartościowych w EUR o stałym oprocentowaniu kuponu odsetkowego zaklasyfikowanych do portfela HTC&S za pomocą transakcji IRS typu „płać stałe, otrzymuj zmienne” denominowanej w EUR.

W tabeli poniżej zostały zaprezentowane wartości godziwe i wartości nominalne instrumentów zabezpieczających i zabezpieczanych w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej.

2023

	pozycja w sprawozdaniu z sytuacji finansowej/ nr noty objaśniającej	wartości godziwa		niezrealizowany wynik z wyceny	skumulowana korekta wyceny z tytułu zabezpieczanego ryzyka	skumulowana część wyceny z tytułu niezabezpieczonych ryzyk ujęta w innych całkowitych dochodach*	wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji			
		Aktywa	Zobowiązania				od 1 roku do 3 lat	od 3 do 8 lat	powyżej 8 lat	Razem
Instrumenty zabezpieczające wartość godziwą papierów wartościowych, w tym:	Pochodne instrumenty zabezpieczające	3,6	6,8	-190,0	-	-	5 112,0	6 750,0	908,7	12 770,7
rozliczane przez CCP		3,7	6,8	-190,0	-	-	5 112,0	6 750,0	908,7	12 770,7
Swapy na stopę procentową (IRS PLN) fixed - float		1,1	6,8	-237,8	-	-	5 112,0	6 750,0	-	11 862,0
Swapy na stopę procentową (IRS EUR) fixed - float		2,5	-	47,8	-	-	-	-	908,7	908,7
Instrumenty zabezpieczane, w tym:		12 661,6	-	-8,7	174,6	-183,3	5 112,0	6 750,0	908,7	12 770,7
Inwestycyjne papiery wartościowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody, w tym:	Inwestycyjne papiery wartościowe	12 661,6	-	-8,7	174,6	-183,3	5 112,0	6 750,0	908,7	12 770,7
obligacje Skarbu Państwa w PLN	Nota nr 19	11 031,4	-	126,4	265,1	-138,7	4 300,0	6 750,0	-	11 050,0
obligacje Skarbu Państwa w EUR	Nota nr 19	421,8	-	-50,6	-25,3	-25,3	-	-	430,4	430,4
obligacje Europejskiego Banku Inwestycyjnego w PLN	Nota nr 19	764,4	-	-56,6	-41,0	-15,6	812,0	-	-	812,0
obligacje Europejskiego Banku Inwestycyjnego w EUR	Nota nr 19	444,0	-	-27,9	-24,2	-3,7	-	-	478,3	478,3

*) prezentowana w sprawozdaniu z całkowitych dochodów w pozycji: dłużne papiery wartościowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody – zyski / straty z rewaluacji odnoszone na kapitał własny

W zakresie podejścia do rozliczania instrumentów pochodnych stopy procentowej IRS/FRA Grupa korzysta z usługi „rozliczane do rynku” (ang.: „settled-to-market”) przewidzianej w regulaminie Centralnych Kontrahentów/CCP z którymi Grupa współpracuje. Szczegółowe informacje na ten temat zawarte są w nocie objaśniającej nr 17. Wycena instrumentów pochodnych.

2022

	pozycja w sprawozdaniu z sytuacji finansowej/ nr noty objaśniającej	wartości godziwa		niezrealizowany wynik z wyceny	skumulowana korekta wyceny z tytułu zabezpieczanego ryzyka	skumulowana część wyceny z tytułu niezabezpieczonych ryzyk ujęta w innych całkowitych dochodach	wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji		
		Aktywa	Zobowiązania				od 3 do 8 lat	powyżej 8 lat	Razem
Instrumenty zabezpieczające wartość godziwą papierów wartościowych, w tym:	Pochodne instrumenty zabezpieczające	-	2,3	254,1	-	-	812,0	1 449,2	2 261,2
rozliczane przez CCP		-	0,8	254,1	-	-	812,0	1 449,2	2 261,2
Swapy na stopę procentową (IRS PLN) fixed - float		-	2,3	92,7	-	-	812,0	-	812,0
Swapy na stopę procentową (IRS EUR) fixed - float		-	-	161,5	-	-	0,0	1 449,2	1 449,2
Instrumenty zabezpieczane, w tym:		2 013,5	-	-350,3	264,7	-615,0	812,0	1 449,2	2 261,2
Inwestycyjne papiery wartościowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody, w tym:	Inwestycyjne papiery wartościowe	2 013,5	-	-350,3	264,7	-615,0	812,0	1 449,2	2 261,2
obligacje Skarbu Państwa	Nota nr 19	870,1	-	-164,1	115,0	-279,1	-	933,3	933,3
obligacje Europejskiego Banku Inwestycyjnego	Nota nr 19	1 143,4	-	-186,2	149,7	-335,9	812,0	515,9	1 327,9

Profil rozkładu w czasie kwot nominalnych oraz odpowiadających im średnich stawek procentowych instrumentów zabezpieczających

2023

		wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji					
		od 1 roku do 3 lat		od 3 do 8 lat		powyżej 8 lat	
		nominał (PLN)	średnia %	nominał (PLN)	średnia %	nominał (PLN)	średnia %
Swapy na stopę procentową (IRS PLN) fixed - float	stała %	5 112,0	4,78%	6 750,0	5,45%	-	-
	zmienna%		6,28%		6,05%		-
Swapy na stopę procentową (IRS EUR) fixed - float	stała%	-	-	-	-	908,7	1,75%
	zmienna%		-		-		4,07%

2022

		wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji			
		od 3 do 8 lat		powyżej 8 lat	
		nominał (PLN)	średnia %	nominał (PLN)	średnia %
Swapy na stopę procentową (IRS PLN) fixed - float	stała %	812,0	2,69%	-	-
	zmienna%		7,30%		-
Swapy na stopę procentową (IRS EUR) fixed - float	stała%	-	-	1 449,2	1,75%
	zmienna%		-		2,33%

Wynik odsetkowy pochodnych instrumentów zabezpieczających prezentowany jest w pozycji odsetki od papierów wartościowych wycenianych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody, w których prezentowany jest przychód odsetkowy pozycji zabezpieczanych w ramach opisywanej strategii.

Wycena transakcji zabezpieczających z uwzględnieniem komponentu z tytułu kwoty wyrównania ceny (ang.: price alignment amount) oraz zabezpieczanych zaprezentowana jest w skonsolidowanym rachunku zysków i strat Grupy w pozycji *Wynik na rachunkowości zabezpieczeń* oraz w nocie objaśniającej nr 6.

Rozbicie wyniku z wyceny transakcji zabezpieczających oraz zabezpieczanych na poszczególne strategie zabezpieczające przedstawione jest w poniższej tabeli.

Typ ekonomicznego powiązania	2023			2022		
	zmiana wartości godziwej wykorzystywana do badania efektywności strategii		nieefektywna część powiązania zabezpieczającego ujęta w P&L	zmiana wartości godziwej wykorzystywana do badania efektywności strategii		nieefektywna część powiązania zabezpieczającego ujęta w P&L
	pozycji zabezpieczanej	instrumentu zabezpieczającego		pozycji zabezpieczanej	instrumentu zabezpieczającego	
Zabezpieczenie dłużnych papierów wartościowych w PLN	317,8	-327,0	-9,2	-357,0	331,3	-25,7
Zabezpieczenie dłużnych papierów wartościowych w EUR	83,2	-82,8	0,4	-170,5	160,8	-9,7
Razem	401,0	-409,8	-8,8	-527,6	492,2	-35,4

3.8.2. Rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych

Grupa stosuje zasady rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych w stosunku do określonego portfela aktywów / zobowiązań / wysoce prawdopodobnych planowanych transakcji finansowych Grupy (np. ekstrapolacje przepływów finansowych wynikające z depozytów odnawialnych/ kredytów w rachunku bieżącym). Stosowane strategie zabezpieczające mają na celu zabezpieczenie ekspozycji Grupy przed ryzykiem zmiany wielkości przyszłych przepływów pieniężnych wynikającej z ryzyka stóp procentowych.

Pozycją zabezpieczaną jest określony portfel aktywów i/lub zobowiązań finansowych lub portfel planowanych transakcji, w skład którego wchodzi instrumenty finansowe charakteryzujące się zmiennym oprocentowaniem (produkty finansowe oparte o rynkową stopę procentową WIBOR/ EURIBOR) a tym samym narażone na ryzyko zmian przyszłych przepływów pieniężnych wynikających ze zmiany rynkowej stopy procentowej WIBOR/EURIBOR.

Dla celów strategii w zakresie kalkulacji zmian wartości godziwej przyszłych przepływów pieniężnych portfela będącego przedmiotem zabezpieczenia, Grupa stosuje metodę „derywatu hipotetycznego” (tj.: metodę która zakłada możliwość odzwierciedlenia pozycji zabezpieczanej i charakterystyki zabezpieczanego ryzyka w postaci instrumentu pochodnego). Zasady wyceny są analogiczne jak zasady wyceny instrumentów pochodnych stopy procentowej. Badania efektywności strategii obejmuje również:

- prospektywny test wysokiego prawdopodobieństwa przyszłych przepływów pieniężnych,
- retrospektywy test wysokiego prawdopodobieństwa przyszłych przepływów pieniężnych potwierdzający, na podstawie rzeczywistych wartości, że przyjęty model działa prawidłowo,
- retrospektywy test homogeniczności portfela pozycji zabezpieczanej w oparciu o analizę statystyczną (metodę regresji).

Źródła nieefektywności strategii, która ujawnia się na poziomie rachunku wyników, mogą wynikać z:

- różnic w terminach realizacji przepływów pieniężnych pozycji zabezpieczanych w stosunku do terminów realizacji przepływów pieniężnych pochodnych instrumentów zabezpieczających,
- niedopasowania wynikającego ze stosowania różnych krzywych wyceny instrumentu zabezpieczającego i derywatu hipotetycznego na pozycje denominowane w PLN (tj.: instrumenty zabezpieczające pochodne stopy procentowej wyceniane w oparciu o krzywe wyceny konstruowane z uwzględnieniem dziennego zabezpieczenia ekspozycji z wyceny, tzw. OIS discounting),
- korekt wyceny instrumentów zabezpieczających z tytułu przedrozliczeniowego ryzyka kredytowego (ang. bilateral value adjustment), z tym, że nie mają one istotnego wpływu na prezentowane wartości, w związku z tym, że jako instrument zabezpieczający zostały desygnowane tylko transakcje zawarte na rynku międzybankowym, dodatkowo zabezpieczone w zależności od ekspozycji ulokowanym lub otrzymanym depozytem zabezpieczającym.

Z punktu widzenia powiązania ekonomicznego, w ramach aktualnie funkcjonujących w Grupie strategii zabezpieczających, można wyróżnić następujące typy powiązań zabezpieczających:

- Instrumentem zabezpieczającym pozycje aktywne w strategii zabezpieczającej ryzyko zmiany stóp procentowych jest pozycja na transakcjach Interest Rate Swap typu ”płać zmienne, otrzymuj stałe”, natomiast
- instrumentem zabezpieczającym pozycje pasywne jest pozycja na transakcjach Interest Rate Swap typu ”płać stałe, otrzymuj zmienne”.

Z uwagi na fakt, że pozycja zabezpieczana będąca przedmiotem poszczególnych strategii skutkuje na rachunek wyników w sposób ciągły (tj.: poprzez wycenę zamortyzowanym kosztem) wynik odsetkowy pochodnych instrumentów zabezpieczających portfel:

- aktywów finansowych prezentowany jest w pozycji odsetki od kredytów i innych należności udzielonych klientom wycenianych zamortyzowanym kosztem,
- zobowiązań finansowych prezentowany jest w pozycji odsetki od zobowiązań wobec klientów.

W tabelach poniżej zostały zaprezentowane wartości godziwe i wartości nominalne instrumentów zabezpieczających w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych. Nominały instrumentów pochodnych zostały zaprezentowane w kwotach zakupionych.

2023

	wartości godziwa		wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Razem
	Aktywa	Zobowią- zania	poniżej 1 roku	od 1 roku do 3 lat	od 3 do 8 lat	powyżej 8 lat	
Instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne, w tym:	204,8	273,5	88 252,4	148 218,9	186 554,5	8 883,5	431 909,3
rozliczane przez CCP	144,5	160,0	80 931,6	147 438,7	186 554,5	8 883,5	423 808,3
Swapy na stopę procentową (IRS PLN) fixed - float	133,6	187,6	73 717,0	137 585,9	158 340,3	6 179,0	375 822,2
Swapy na stopę procentową (IRS EUR) fixed - float	71,2	85,9	14 535,4	10 633,0	28 214,2	2 704,5	56 087,1

2022

	wartości godziwa		wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Razem
	Aktywa	Zobowią- zania	poniżej 1 roku	od 1 roku do 3 lat	od 3 do 8 lat	powyżej 8 lat	
Instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne, w tym:	139,2	367,2	32 709,6	109 455,0	159 760,0	20 977,3	322 901,9
rozliczane przez CCP	64,0	65,6	30 706,2	101 067,2	159 760,0	20 977,3	312 510,7
Swapy na stopę procentową (IRS PLN) fixed - float	65,6	279,8	31 123,5	91 138,6	131 217,3	16 137,3	269 616,7
Swapy na stopę procentową (IRS EUR) fixed - float	73,6	87,4	1 586,1	18 316,4	28 542,7	4 840,0	53 285,2

Na 31 grudnia 2023 roku w innych całkowitych dochodach zaewidencjonowana była kwota -5 168,8 mln zł (uwzględniająca podatek) dotycząca efektywnej części powiązania zabezpieczającego w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych (-7 751,9 mln zł według stanu na 31 grudnia 2022 roku). Część nieefektywna powiązania zabezpieczającego wynikająca z niedopasowania w kompensowaniu zmian wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego i pozycji zabezpieczanej ujęta w rachunku zysków i strat w roku 2023 wyniosła 4,0 mln zł w porównaniu z -4,0 mln zł w roku 2022.

Wpływ zastosowania rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych na rachunek zysków i strat oraz inne całkowite dochody

2023

	wartości godziwa		zmiana wartości godziwej instrumentów zabezpieczających wykorzystywana do badania efektywności strategii			kwota przeklasyfikowana z innych całkowitych dochodów i ujęta w rachunku zysków i strat	
	Aktywa	Zobowiązania	niezrealizowany wynik z wyceny ujęty w okresie*	efektywna część powiązania zabezpieczającego ujęta w innych całkowitych dochodach w okresie**	nieefektywna część powiązania zabezpiecza-jącego ujęta w rachunku zysków i strat***	wynik odsetkowy wynikający z istniejących powiązań zabezpieczających	amortyzacja wyniku zakończonej strategii zabezpieczającej
Instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne, w tym:	204,8	273,5	3 194,6	-3 190,6	4,0	-2 666,2	1,6
Swapy na stopę procentową (IRS) zabezpieczające portfel aktywów finansowych w PLN	66,7	166,4	6 125,8	-6 088,4	37,4	-3 951,2	-
Swapy na stopę procentową (IRS) zabezpieczające portfel aktywów finansowych w EUR	25,6	50,5	321,1	-321,1	0,0	-160,0	0,6
Swapy na stopę procentową (IRS) zabezpieczające portfel zobowiązań finansowych w PLN	67,0	21,3	-3 219,9	3 186,5	-33,4	1 436,9	-
Swapy na stopę procentową (IRS) zabezpieczające portfel zobowiązań finansowych w EUR	45,5	35,3	-32,4	32,4	0,0	8,1	-
CIRS CHF/PLN wynikający z dekompozycji rzeczywistej transakcji CIRS zabezpieczający portfel aktywów finansowych w CHF	-	-	-	-	-	-	0,2
CIRS EUR/PLN wynikający z dekompozycji rzeczywistej transakcji zabezpieczający portfel aktywów finansowych w EUR	-	-	-	-	-	-	0,8

*) prezentowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji *Pochodne instrumenty zabezpieczające*

**) prezentowana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji *Skumulowane inne całkowite dochody* oraz w nocie objaśniającej nr 34.2. (kwota w tabeli nie uwzględnia podatku)

***) prezentowana w rachunku zysków i strat w dedykowanej pozycji *Wynik na rachunkowości zabezpieczeń* oraz w nocie objaśniającej nr 6.

2022

	wartości godziwa		zmiana wartości godziwej instrumentów zabezpieczających wykorzystywana do badania efektywności strategii			kwota przeklasyfikowana z innych całkowitych dochodów i ujęta w rachunku zysków i strat	
	Aktywa	Zobowiązania	niezrealizowany wynik z wyceny ujęty w okresie*	efektywna część powiązania zabezpieczającego ujęta w innych całkowitych dochodach w okresie**	nieefektywna część powiązania zabezpiecza-jącego ujęta w rachunku zysków i strat***	wynik odsetkowy wynikający z istniejących powiązań zabezpieczających	amortyzacja wyniku zakończonej strategii zabezpieczającej
Instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne, w tym:	139,2	367,2	-5 875,5	5 871,5	-4,0	-1 616,3	1,9
Swapy na stopę procentową (IRS) zabezpieczające portfel aktywów finansowych w PLN	34,1	263,3	-6 584,3	6 546,9	-37,4	-2 417,3	-
Swapy na stopę procentową (IRS) zabezpieczające portfel aktywów finansowych w EUR	23,5	47,5	-756,5	756,5	0,0	28,1	0,8
Swapy na stopę procentową (IRS) zabezpieczające portfel zobowiązań finansowych w PLN	31,5	16,5	1 314,4	-1 281,0	33,4	788,9	-
Swapy na stopę procentową (IRS) zabezpieczające portfel zobowiązań finansowych w EUR	50,1	39,9	150,9	-150,9	0,0	-16,0	-
CIRS CHF/PLN wynikający z dekompozycji rzeczywistej transakcji CIRS zabezpieczający portfel aktywów finansowych w CHF	-	-	-	-	-	-	0,3
CIRS EUR/PLN wynikający z dekompozycji rzeczywistej transakcji zabezpieczający portfel aktywów finansowych w EUR	-	-	-	-	-	-	0,8

Profil rozkładu w czasie kwot nominalnych oraz odpowiadających im średnich stawek procentowych instrumentów zabezpieczających

2023

		wartość nominalna pozycji na instrumencie zabezpieczającym o terminie pozostającym do realizacji							
		poniżej 1 roku		od 1 roku do 3 lat		od 3 do 8 lat		powyżej 8 lat	
		nominał (PLN)	średnia %	nominał (PLN)	średnia %	nominał (PLN)	średnia %	nominał (PLN)	średnia %
Swapy na stopę procentową (IRS) zabezpieczające portfel aktywów finansowych w PLN	stała %	11 590,5	3,27%	22 655,3	2,86%	51 018,3	3,44%	3 232,0	5,25%
	zmienna%		6,02%		6,02%		6,02%		5,96%
Swapy na stopę procentową (IRS) zabezpieczające portfel zobowiązań finansowych w PLN	stała%	-2 298,5	3,43%	-15 594,6	3,55%	28 291,4	5,04%	2 947,0	6,14%
	zmienna%		5,88%		5,91%		5,78%		5,76%
Swapy na stopę procentową (IRS) zabezpieczające portfel aktywów finansowych w EUR	stała%	1 078,3	0,89%	3 824,1	0,40%	4 778,5	0,77%	730,5	2,40%
	zmienna%		3,94%		3,93%		3,93%		3,93%
Swapy na stopę procentową (IRS) zabezpieczające portfel zobowiązań finansowych w EUR	stała%	-126,1	1,26%	108,7	0,30%	-156,5	0,85%	347,8	2,00%
	zmienna%		3,96%		3,99%		4,00%		3,99%

2022

		wartość nominalna pozycji na instrumencie zabezpieczającym o terminie pozostającym do realizacji							
		poniżej 1 roku		od 1 roku do 3 lat		od 3 do 8 lat		powyżej 8 lat	
		nominał (PLN)	średnia %	nominał (PLN)	średnia %	nominał (PLN)	średnia %	nominał (PLN)	średnia %
Swapy na stopę procentową (IRS) zabezpieczające portfel aktywów finansowych w PLN	stała %	12 610,5	2,83%	27 531,8	2,45%	40 192,4	2,96%	7 393,3	4,03%
	zmienna%		7,37%		7,39%		7,40%		7,42%
Swapy na stopę procentową (IRS) zabezpieczające portfel zobowiązań finansowych w PLN	stała%	-4 038,0	1,66%	12 156,8	2,09%	17 605,9	4,66%	5 482,0	5,22%
	zmienna%		7,43%		7,38%		7,42%		7,55%
Swapy na stopę procentową (IRS) zabezpieczające portfel aktywów finansowych w EUR	stała%	85,4	0,74%	3 998,1	0,47%	3 390,8	0,30%	450,2	0,87%
	zmienna%		1,70%		1,71%		1,75%		1,83%
Swapy na stopę procentową (IRS) zabezpieczające portfel zobowiązań finansowych w EUR	stała%	-	-	-65,7	1,03%	220,4	0,45%	919,2	1,59%
	zmienna%		-		1,20%		1,34%		1,67%

Okresy, w których Grupa oczekuje wystąpienia przepływów pieniężnych będących przedmiotem zabezpieczenia w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych a tym samym w których będą wywierały wpływ na wynik finansowy zaprezentowano poniżej.

2023

	przepływy pieniężne w PLN (w mln zł)			przepływy pieniężne w EUR (w mln EUR)		
	wpływy (aktywa)	wypływy (zobowiązania)	przepływy pieniężne netto	wpływy (aktywa)	wypływy (zobowiązania)	przepływy pieniężne netto
do 1 roku	4 356,6	-813,2	3 543,4	76,9	-1,0	75,9
1-3 lat	5 530,0	-2 463,0	3 067,0	72,5	-2,4	70,1
3-8 lat	3 982,4	-3 155,9	826,5	48,9	-10,6	38,3
powyżej 8 lat	68,8	-66,2	2,6	3,5	-1,5	2,0

2022

	przepływy pieniężne w PLN (w mln zł)			przepływy pieniężne w EUR (w mln EUR)		
	wpływy (aktywa)	wypływy (zobowiązania)	przepływy pieniężne netto	wpływy (aktywa)	wypływy (zobowiązania)	przepływy pieniężne netto
do 1 roku	5 875,1	-2 360,8	3 514,3	53,3	-7,0	46,3
1-3 lat	7 495,0	-3 625,7	3 869,3	90,2	-14,4	75,8
3-8 lat	7 446,4	-4 850,3	2 596,1	44,1	-32,6	11,5
powyżej 8 lat	420,0	-323,0	97,0	4,8	-5,8	-1,0

3.8.3. Wpływ reformy kluczowych wskaźników referencyjnych na strategię zabezpieczającą funkcjonującą w Grupie

Grupa stosuje zabezpieczenie wartości godziwej i zabezpieczenie przepływów pieniężnych zgodnie z MSR 39, w zakresie których ryzyko stopy procentowej i ryzyko kursowe jest desygnowane jako ryzyko zabezpieczane w określonych strategiach na bazie indywidualnej i portfelowej. Pozycjami zabezpieczanym są głównie portfele kredytowe, zakupione obligacje skarbowe oraz rachunki oszczędnościowe/depozytowe.

Grupa zastosowała zmiany do MSR 39 opublikowane we wrześniu 2019 roku do powiązania zabezpieczającego, które bazuje na stawce WIBOR z uwagi na rozpoczęte prace nad reformą tej stawki, zgodnie z informacją ujawnioną w rozdziale II.3.7. Wpływ reformy stawek referencyjnych.

3.9. Podejście do zarządzania ryzykiem w spółkach zależnych

Polityka ING Banku Śląskiego S.A. w zakresie zarządzania ryzykiem rynkowym w spółkach zależnych, zakłada utrzymywanie ryzyka rynkowego na niskim poziomie. Główne kategorie ryzyka rynkowego, jakie mogą wystąpić w związku z działalnością spółek zależnych to ryzyko kursowe i ryzyko stopy procentowej. Bieżąca kontrola i monitorowanie poziomu ryzyka rynkowego odbywa się poprzez okresowe pomiary kategorii ryzyka rynkowego związanego z działalnością spółek zależnych.

Spółką działającą na autonomicznych zasadach jest ING Bank Hipoteczny S.A. Jednostka ta funkcjonuje w ramach apetytu na ryzyko akceptowanego przez ING Bank Śląski S.A. i zarządzanego na poziomie ING Banku Hipotecznego S.A. Proces zarządzania ryzykiem rynkowym w ING Banku Hipotecznym S.A. został zbudowany w oparciu o najlepsze praktyki ING Banku Śląskiego S.A. Część czynności technicznych podlega procesowi outsourcingu do ING Banku Śląskiego S.A., zgodnie z podpisaną umową SLA pomiędzy obu bankami. Komitet ALCO ING Banku Śląskiego S.A. pełni rolę nadzorczą w stosunku do Komitetu ALCO ING Banku Hipotecznego S.A.

W procesie zarządzania ryzykiem rynkowym biorą udział Zarząd Banku, Komitet ALCO, Departament Zarządzania Ryzykiem Rynkowym, Centre of Expertise Finance Support and Innovations oraz inne zainteresowane jednostki Banku. Jednym z bardzo istotnych elementów procesu zarządzania ryzykiem rynkowym na poziomie Grupy ING Banku Śląskiego S.A. jest zdefiniowanie limitów ograniczających ryzyko rynkowe dla każdej ze spółek zależnych na skonsolidowanym poziomie. Stosowane techniki pomiaru ryzyka rynkowego na poziomie Grupy są takie same jak na poziomie Banku solo. Zgodnie z polityką Banku monitorowanie wielkości ryzyka oraz przestrzeganie zdefiniowanych limitów ryzyka jest dokonywane miesięcznie.

4. Ryzyko płynności i finansowania

- 4.1. Wprowadzenie
- 4.2. Cele zarządzania ryzykiem płynności i finansowania
- 4.3. Polityki zarządzania ryzykiem płynności i finansowania
- 4.4. Proces zarządzania ryzykiem płynności i finansowania
- 4.5. Rodzaje ryzyka płynności i finansowania
- 4.6. Struktura i organizacja procesu zarządzania ryzykiem
- 4.7. Ramowe zasady zarządzania ryzykiem
- 4.8. Centralizacja procesu zarządzania ryzykiem
- 4.9. Systemy raportowania i pomiaru ryzyka płynności
- 4.10. Podejście do zarządzania ryzykiem w spółach zależnych
- 4.11. Analiza wymagalności aktywów oraz zobowiązań finansowych według umownych terminów płatności

4.1. Wprowadzenie

ING Bank Śląski S.A. uznaje proces stabilnego zarządzania ryzykiem płynności i finansowania za jeden z najważniejszych procesów w Banku. Ryzyko płynności i finansowania jest rozumiane przez Bank, jako ryzyko polegające na niemożności spełnienia, przy racjonalnej cenie, zobowiązań pieniężnych wynikających z pozycji bilansowych i pozabilansowych. Bank utrzymuje płynność w taki sposób, aby zobowiązania pieniężne Banku mogły być zawsze realizowane przy pomocy dostępnych środków, wpływów z zapadających transakcji, dostępnych źródeł finansowania po cenach rynkowych i/lub z likwidacji zbywalnych aktywów.

4.2. Cele zarządzania ryzykiem płynności i finansowania

Głównym celem procesu zarządzania ryzykiem płynności i finansowania jest utrzymanie odpowiedniego poziomu płynności w celu zapewnienia bezpiecznego i stabilnego działania Banku w normalnych warunkach rynkowych oraz w trakcie kryzysu.

4.3. Polityki zarządzania ryzykiem płynności i finansowania

W celu optymalizacji procesu zarządzania ryzykiem płynności i finansowania, Bank stworzył *Politykę zarządzania ryzykiem płynności i finansowania w ING Banku Śląskim S.A.*, której celem jest opisanie zasad zapewniających

odpowiednie źródła finansowania oraz zminimalizowanie ryzyka i kosztów związanych z finansowaniem. Polityka opisuje ogólne podejście do procesu zarządzania ryzykiem płynności i finansowania w Banku. Uzupełnieniem *Polityki zarządzania ryzykiem płynności i finansowania w ING Banku Śląskim S.A.* jest Instrukcja *Awaryjny Plan Finansowania w ING Banku Śląskim S.A.*, która określa organizację i działania mające na celu likwidację niedoborów płynności w warunkach skrajnych.

Polityka wynika z zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą strategii zarządzania ryzykiem prowadzonej działalności (w tym strategii zarządzania ryzykiem płynności i finansowania). W szczególności odzwierciedla ona określony w strategii i zaakceptowany przez Radę Nadzorczą apetyt na ryzyko.

Dopuszczalny poziom ryzyka płynności i finansowania jest zdefiniowany poprzez kilkuelementowy system. Podejście to jest zgodne z podejściem opisanym w *Polityce ustalania i monitorowania apetytu na ryzyko w obszarze ryzyka rynkowego i płynności*.

4.4. Proces zarządzania ryzykiem płynności i finansowania

Ogólne podejście do zarządzania ryzykiem płynności i finansowania składa się z cyklu pięciu powtarzających się działań:

- 1) identyfikacji ryzyka,
- 2) oceny ryzyka,
- 3) kontroli ryzyka,
- 4) monitorowania oraz
- 5) raportowania.

Identyfikacja i ocena ryzyka

Identyfikacja ryzyka jest wykonywana corocznie lub ad-hoc poprzez organizację warsztatów identyfikacji ryzyka. Każde zidentyfikowane ryzyko jest oceniane w celu określenia znaczenia takiego ryzyka dla Banku. Identyfikacja ryzyka jest również przeprowadzana w procesie wdrażania nowych produktów. Wycena ryzyka oraz jego istotność jest oceniana na podstawie prawdopodobieństwa, z jakim to ryzyko zachodzi i wielkości skutków finansowych, w przypadku zmaterializowania się tego ryzyka.

Kontrola

Ryzyka są kontrolowane poprzez działania, które obniżają prawdopodobieństwo zajścia ryzyka, lub działania, które zmniejszają skutki w przypadku materializacji ryzyka. Jednym z elementów kontroli ryzyka jest zdefiniowanie dopuszczalnego poziomu ryzyka.

Monitorowanie i raportowanie

Ważnym elementem zarządzania ryzykiem jest ciągle sprawdzanie, czy wdrożona kontrola ryzyka jest wykonywana. Regularna kontrola pozwala wykazywać, czy działania w zakresie kontroli ryzyka są efektywne. Istotnym elementem procesu zarządzania ryzykiem płynności i finansowania jest odpowiednie raportowanie, które dostarcza zarządzającym informacji potrzebnych do zarządzania ryzykiem. Możliwość pokazania akcjonariuszom i partnerom, że Bank kontroluje ryzyko pozwala zdobyć ich zaufanie, jeden z najistotniejszych elementów w bankowości. Dobrze zorganizowane i zaprojektowane regularne kontrole i monitorowanie są niezbędne do dobrego zarządzania ryzykiem.

Dodatkowo, Bank przygotowuje raport procesu ILAAP. Prezentuję on, w sposób całościowy i spójny, kluczowe wskaźniki i dane liczbowe dotyczące profilu ryzyka płynności Banku. Uwzględnia on strategię, plan finansowania oraz tolerancję Banku na ryzyko. Wyniki raportu akceptowane są przez Zarząd, który informuje Radę Nadzorczą o wynikach oceny.

Zgodnie z wymogami Rekomendacji S, Bank przygotowuje pogłębioną analizę płynności długoterminowej, ze szczególnym uwzględnieniem kredytów hipotecznych. Powyższa analiza płynności pokazuje poziom ryzyka związany z finansowaniem długoterminowych kredytów hipotecznych.

Bank prowadzi aktywną politykę zarządzania płynnością w odniesieniu do walut głównych. Dla tych walut, pomiar i limitowanie ryzyka płynności odbywa się per waluta, a zarządzanie płynnością operacyjną przeprowadzane jest osobno dla każdej z walut oraz uwzględnia się je w systemie transferu ryzyka.

Płynność śróddzienna jest aktywnie zarządzana przez Centre of Expertise Treasury. W tym procesie zarządza się pozycją i ryzykiem płynności krótkoterminowej (jednodniowej i w ciągu dnia). Jego celem jest spełnianie obowiązków płatniczych i rozliczeniowych w sposób terminowy w warunkach regularnej działalności oraz w sytuacjach nadzwyczajnych/stresowych.

W Banku funkcjonuje system transferu ryzyka, w ramach, którego ryzyka rynkowe, w tym ryzyko płynności, są przekazywane do Centre of Expertise Treasury. Z wykorzystaniem odpowiednich narzędzi, zarządza on ryzykami w sposób zcentralizowany w ramach przyjętego w Banku systemu limitów.

Przyjęte w Banku procedury dotyczące zarządzania ryzykiem płynności są corocznie przedstawiane właściwym pracownikom banku biorącym udział w procesie zarządzania płynnością banku. Osoby zaangażowane w proces zarządzania płynnością banku potwierdzają zapoznanie się i zrozumienie stosowanych procedur oraz kontrolę prawidłowości ich realizacji.

4.5. Rodzaje ryzyka płynności i finansowania

Ryzyko płynności Bank dzieli na dwie grupy:

- ryzyko płynności wynikające z czynników zewnętrznych, oraz
- ryzyko czynników wewnętrznych związanych z danym bankiem.

Celem Banku jest konserwatywne podejście do zarządzania ryzykiem płynności, które pozwoli w sposób bezpieczny przetrwać zdarzenia specyficzne dla ING Banku Śląskiego S.A. oraz dla całego sektora bankowego.

W kontekście horyzontu czasowego, Bank dzieli ryzyko płynności na:

- operacyjne - skupione na bieżącym finansowaniu pozycji Banku oraz zarządzaniu płynnością śróddzienną,
- strategiczne - skupione na zapewnieniu, aby strukturalne pozycje płynnościowe Banku były na akceptowalnym poziomie.

Biorąc pod uwagę termin oraz sposób zachowania się klientów (dwa aspekty wpływające na płynność Banku), Bank rozróżnia trzy typy ryzyka płynności i finansowania:

- strukturalne - rozumiane, jako potencjalnie negatywny wpływ na dochody Banku ze względu na niedopasowania pomiędzy oczekiwanymi terminami płatności aktywów i zobowiązań Banku, jak również ryzyko braku możliwości refinansowania w przyszłości,
- związane z zachowaniem klientów - rozumiane jest, jako potencjalnie negatywny wpływ na dochody Banku ze względu na wbudowane opcje płynnościowe w produktach oferowanych przez Bank,
- związane z warunkami skrajnymi - rozumiane jest, jako ryzyko braku możliwości spełnienia przez Bank własnych zobowiązań finansowych w momencie, gdy staną się one wymagalne z powodu braku odpowiedniego poziomu dostępnych środków pieniężnych, lub ich wygenerowanie nie jest możliwe za żadną cenę, co skutkuje natychmiastową niewypłacalnością Banku.

4.6. Struktura i organizacja procesu zarządzania ryzykiem

Szczególną rolę w procesie zarządzania ryzykiem płynności i finansowania pełni Rada Nadzorcza, Zarząd Banku oraz Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO).

Rada Nadzorcza odpowiada za:

- zatwierdzanie tolerancji ryzyka płynności, ogólnego akceptowanego poziomu ryzyka płynności i finansowania (w HL RAS) przedstawianego Radzie Nadzorczej przez Zarząd.

Zarząd Banku odpowiada za:

- ustanowienie strategii w zakresie ryzyka płynności i finansowania, docelowej pozycji płynnościowej, metod jej finansowania oraz profilu ryzyka płynności,
- ustanowienie akceptowanego poziomu ryzyka (apetytu na ryzyko), tolerancji ryzyka płynności i przedstawienie go do zatwierdzenia przez Radę Nadzorczą,
- akceptację zmian limitów ryzyka płynności i finansowania (w MB RAS),
- akceptację polityki zarządzania ryzykiem płynności i finansowania i istotnych zmian w polityce, w tym w szczególności limitów dostosowanych do ogólnego poziomu akceptowalnego ryzyka zatwierdzonego przez Radę Nadzorczą,
- zapewnianie alokacji odpowiednich zasobów ludzkich oraz zasobów teleinformatycznych w ramach Banku w celu wdrożenia polityki,
- zatwierdzanie poziomów premii płynnościowych na podstawie poziomu doradzanego przez Centre of Expertise Treasury wynikającego z przeglądu premii płynnościowej i / lub koryguje ją, gdy uzna się to za konieczne, ze względu na strategiczne zmiany w bilansie lub inne czynniki.

Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO) odpowiada za:

- realizację strategii Banku w zakresie ryzyka płynności i finansowania,
- zarządzanie buforem płynności w ramach odpowiednich polityk i limitów zatwierdzonych przez Zarząd Banku, działania operacyjne w tym zakresie są delegowane na Centre of Expertise Treasury,
- nadzorowanie i monitorowanie poziomu ryzyka płynności, jak również struktury finansowania w ramach bilansu Banku,
- comiesięczną analizę krótko-, średnio- i długoterminowego profilu płynności (strategiczne pozycje płynności) prezentowaną w raportach zdefiniowanych przez regulatora i raportach wewnętrznych, w przypadku

zidentyfikowanych problemów strukturalnych (np. konieczności bardzo wysokiego refinansowania w przyszłości) Komitet ALCO odpowiedzialny jest za wydanie instrukcji odpowiednim jednostkom biznesowym w celu uzyskania odpowiedniego profilu płynności,

- akceptację zmian limitów ryzyka płynności i finansowania (w LCS i ALCO RAS),
- wdrażanie limitów w ramach przyjętego apetytu na ryzyko (zatwierdzanego zgodnie z podziałem odpowiedzialności w określaniu poziomów limitów definiowanych w *Polityce ustalania i monitorowania apetytu na ryzyko w obszarze ryzyka rynkowego i płynności*), zatwierdzanie założeń do raportów i modeli,
- analizę wszelkich zaproponowanych zmian w polityce płynności i finansowania oraz przekazanie pozytywnie rozpatrzonych zmian do Zarządu Banku,
- zatwierdzanie założeń do raportów i modeli służących do pomiaru, monitorowania i kontroli ryzyka płynności i finansowania.

4.7. Ramowe zasady zarządzania ryzykiem

Ramowe zasady zarządzania ryzykiem płynności i finansowania zawierają wszystkie istotne metody w odniesieniu do dziennego, krótkoterminowego, średnioterminowego i długoterminowego zarządzania ryzykiem płynności i finansowania. Składają się na nie, następujące kluczowe elementy:

- system limitów i pomiar ryzyka płynności,
- monitorowanie źródeł finansowania i ryzyka koncentracji,
- zarządzanie rezerwami płynności,
- zarządzanie płynnością śróddzienną,
- zarządzanie pozycjami zabezpieczeń,
- testy warunków skrajnych i plany awaryjne.

System limitów i pomiar ryzyka płynności

Formalne limity są określane przez regulatora sektora bankowego i/ lub Bank dla różnych miar ryzyka płynności. Dopuszczalny poziom ryzyka finansowania i płynności jest zdefiniowany poprzez kilkuelementowy system: ogólny poziom akceptowalnego ryzyka Banku, który jest zatwierdzany przez Radę Nadzorczą Banku, oraz system limitów, który jest zatwierdzany zgodnie z podziałem odpowiedzialności w określaniu poziomów limitów definiowanych w *Polityce ustalania i monitorowania apetytu na ryzyko w obszarze ryzyka rynkowego i płynności*. Rada Nadzorcza otrzymuje informacje o zgodności z tymi miarami, co najmniej kwartalnie.

Poziom limitów opiera się na strategicznych celach Banku, zidentyfikowanych ryzykach płynności, wynikach testów warunków skrajnych oraz zasadach określonych przez organy regulacyjne. Limity są brane pod uwagę w procesach planowania (tj. realizacja przyjętych planów nie może prowadzić do przekroczenia limitów). W większości przypadków limity mają zdefiniowany poziom ostrzegawczy ustalony powyżej (lub poniżej) limitów nadzorczych. Dopuszczalny poziom ryzyka płynności jest określany i aktualizowany, co najmniej raz w roku.

System limitów jest bardziej szczegółowy niż poziom ryzyka akceptowany przez Radę Nadzorczą. Dopuszczalny poziom ryzyka jest zagwarantowany poprzez monitorowanie ryzyka w różnych raportach dotyczących ryzyka płynności i finansowania w zakresie normalnej/regularnej działalności Banku oraz w sytuacjach nadzwyczajnych/ekstremalnych. Bank monitoruje między innymi ryzyko koncentracji finansowania, wewnętrzny bufor bezpieczeństwa płynności oraz bada stabilność środków obcych.

Zarząd Banku w cyklu tygodniowym otrzymuje raport ryzyka płynności zawierający informację o kluczowych miarach płynności, W cyklu miesięcznym Zarząd Banku i Komitet ALCO otrzymują kompleksową informację dotyczącą ryzyka płynności.

Wskaźnik pokrycia płynności (LCR) oraz stabilnego finansowania (NSFR)

Zgodnie z obowiązkami i zasadami określonymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 wraz ze zmianami wprowadzonymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2019/876 oraz Rozporządzeniami delegowanymi Komisji (UE) 2015/61, 2018/1620 oraz 2022/1994, Bank dokonuje obliczeń nadzorczych miar płynności:

- miary płynności krótkoterminowej (LCR - Liquidity Covered Ratio, czyli wskaźnik pokrycia płynności) – ma on zapewnić, że Bank posiada odpowiedni poziom płynnych aktywów o wysokiej jakości, które pokrywają potrzeby płynnościowe w okresie 30 dni kalendarzowych w warunkach skrajnych. W 2023 obowiązywał regulacyjny limit na poziomie 100%,
- miary płynności długoterminowej (NSFR – Net Stable Funding Ratio) – ma on na celu zapewnienie minimalnego poziomu dostępnego finansowania w średnim i długim okresie. W 2023 obowiązywał regulacyjny limit na poziomie 100%.

Bank jest zobligowany do raportowania wielkości miar płynności do regulatora miesięczne i kwartalne.

Na koniec roku 2023 i 2022 skonsolidowane nadzorcze miary płynnościowe wynosiły:

Miary płynności				
		Wartość minimalna	2023	2022
LCR	Wskaźnik pokrycia płynności	100%	272%	152%
NSFR	Wskaźnik stabilnego finansowania	100%	180%	155%

Poniżej przedstawiono rozbiecie aktywów płynnych poziomu 1 wykorzystywanych przez Grupę w wyliczeniu wskaźnika płynności LCR (wg definicji Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) 2015/61) według stanu na koniec roku 2023 i odpowiednio 2022. Aktywa płynne poziomu 1 obejmują aktywa charakteryzujące się wyjątkowo wysoką płynnością i jakością kredytową.

Aktywa płynne poziomu 1		
		20232022
Gotówka		782,4932,6
Środki na rachunkach nostro w Banku Centralnym po pomniejszeniu o wartość wymaganej rezerwy obowiązkowej		4,43,3
Inne ekspozycje wobec Banku Centralnego (lokaty jednodniowe, bony pieniężne)		6 759,63 713,0
Nieobciążone obligacje Skarbu Państwa		39 957,830 356,0
Nieobciążone obligacje Europejskiego Banku Inwestycyjnego		7 116,76 513,3
Nieobciążone obligacje BGK		1 692,01 559,4
Razem		56 312,943 077,6

W aktywach płynnych poziomu 1 papiery wartościowe prezentowane są według ich wartości rynkowej. Pozycja płynnościowa Grupy jest pomniejszana o papiery wartościowe obciążone (stanowiące zabezpieczenie, zablokowane) i powiększana o papiery wartościowe otrzymane jako zabezpieczenie w transakcjach reverse-repo lub buy-sell-back.

Dodatkowe wskaźniki monitorowania płynności (ALMM)

Zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) 2022/1994, Bank raportuje zestaw dodatkowych wskaźników monitorowania na potrzeby sprawozdawczości w zakresie płynności. W skład raportów wchodzi:

- niedopasowanie terminów zapadalności,
- koncentracja finansowania według kontrahenta,
- koncentracja finansowania według rodzaju produktu,
- ceny za różne okresy finansowania,
- prolongowanie finansowania,
- koncentracja zdolności równoważenia płynności według emitenta.

Wewnętrzne raporty płynnościowe

Kolejnym istotnym elementem procesu zarządzania ryzykiem płynności Banku są wewnętrznie zdefiniowane raporty, które prezentują szczegółowe i różnorodne podejście Banku do pomiaru i zarządzania ryzykiem. Bank modeluje charakterystyki płynnościowe, zarówno aktywów, jak i zobowiązań Banku w celu uwzględnienia oczekiwanych/rzeczywistych zachowań klientów. Podejście do modelowania jest mieszane. Oznacza to, że analiza zachowań klientów opiera się na danych historycznych oraz na podejściu eksperckim.

Jednym z wewnętrznych raportów płynnościowych jest raport płynności strukturalnej. Raport ten przedstawia lukę pomiędzy aktywami a zobowiązaniami Banku w przedziałach czasowych na prawidłowo funkcjonujących rynkach. Raport jest wykorzystywany do monitorowania i zarządzania pozycjami średnio- i długoterminowej płynności. Służy on jako wsparcie w procesie planowania bilansu i finansowania. Wskazuje on również wszelkie istotne potrzeby finansowania w przyszłości.

Raport ten jest scenariuszem dla aktualnego bilansu w normalnych warunkach rynkowych. Nie obejmuje on żadnych dodatkowych prognoz rozwoju bilansu. Jednakże uwzględnia typowe zachowania klientów obserwowane w poprzednich okresach. Przykładowo, przepływy pieniężne dla kredytów hipotecznych, pożyczek pieniężnych, kredytów w rachunku bieżącym uwzględniają przedpłaty, a przepływy pieniężne dla rachunków oszczędnościowych i rachunków bieżących alokowane są z uwzględnieniem charakterystyki płynności.

Raport płynności strukturalnej

	1-6 m-cy	7-12 m-cy	1-5 lat	6-10 lat	11-15 lat	pow. 15 lat
2023						
Luka płynnościowa	43 336,5	12 378,7	17 746,7	-12 826,5	-45 552,8	-15 082,7
Skumulowana luka płynnościowa	43 336,5	55 715,2	73 462,0	60 635,5	15 082,7	0,0
2022						
Luka płynnościowa	23 006,2	12 685,1	33 137,4	-7 007,7	-51 524,8	-10 296,2
Skumulowana luka płynnościowa	23 006,2	35 691,4	68 828,8	61 821,0	10 296,2	0,0

W przypadku Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A., Bank stosuje monitorowanie i limitowanie ryzyka płynności oparte na pomiarze luki skumulowanej. W celu właściwego nadzoru nad ryzykiem płynności w podmiotach Grupy ustalane są limity dla każdej spółki zależnej odrębnie.

Monitorowanie źródeł finansowania oraz ryzyka koncentracji

Bank ustala, przynajmniej raz w roku, ogólną strategię biznesową Banku oraz wynikający z niej średnioterminowy (3-letni) plan finansowy wraz z ogólną strategią ryzyka. Nieodłącznym elementem strategii jest plan finansowania, który zapewnia skuteczną dywersyfikację źródeł i terminów finansowania.

Komitet ALCO aktywnie zarządza bazą finansowania. Ponadto, monitoruje źródła finansowania, w celu:

- zweryfikowania zgodności ze strategią i planem finansowania,
- zidentyfikowania potencjalnych ryzyk związanych z finansowaniem.

Głównym źródłem finansowania w ING Banku Śląskim S.A. są depozyty klientowskie (detaliczne i korporacyjne). Bank monitoruje strukturę finansowania, a zarazem bada ryzyko koncentracji poprzez analizę swojej bazy depozytowej w podziale na:

- rodzaj finansowania,
- segment klienta,
- typ produktów,
- waluty,
- region geograficzny oraz
- koncentrację dużych depozytów.

W cyklicznych analizach monitorowane jest również ryzyko generowane przez klientów powiązanych (w ramach grup kapitałowych).

Obecna struktura finansowania jest dobrze zdywersyfikowana. Poniżej przedstawiono strukturę finansowania na koniec 2023 i 2022 roku, w podziale na finansowanie bezpośrednie i wzajemne. Finansowanie bezpośrednie obejmuje produkty, w których transakcja jest „jednostronna”: środki są pobierane, a następnie spłacane. Finansowanie wzajemne obejmuje produkty, w których finansowanie jest jednocześnie udzielane i pobierane (w osobnych walutach lub w osobnych produktach). Finansowanie bezpośrednie dostarczane jest głównie przez klientów detalicznych i korporacyjnych, natomiast finansowanie wzajemne stanowiły przede wszystkim środki pozyskiwane od innych banków.

Finansowanie bezpośrednie:

Główne segmenty klienta	2023		2022	
	finansowanie bezpośrednie	udział	finansowanie bezpośrednie	udział
Banki	157	0,1%	128	0,1%
Klienci korporacyjni	76 951	32,8%	71 830	34,2%
Klienci detaliczni	125 539	53,6%	117 813	56,2%
Emisja własna/ pożyczka podporządkowana	9 574	4,1%	2 041	1,0%
Kapitał	22 089	9,4%	17 884	8,5%

Finansowanie wzajemne:

Główne segmenty klienta	2023		2022	
	finansowanie wzajemne	udział	finansowanie wzajemne	udział
Banki	16 061	94,9%	23 494	95,0%
Klienci korporacyjni	855	5,1%	1 235	5,0%

Zarządzanie rezerwami płynności

Istotnym elementem zarządzania płynnością Banku jest utrzymywanie odpowiedniego bufora płynności. Bufor płynności prezentuje dostępną płynność, niezbędną do pokrycia luki pomiędzy skumulowanymi odpływami i wpływami w relatywnie krótkim czasie. W jego skład wchodzi aktywa, które są „nieobciążone” i łatwo dostępne dla celów pozyskania płynności. Aktywa nieobciążone są rozumiane, jako wolne od jakichkolwiek prawnych,

regulacyjnych, umownych ograniczeń dla upłynnienia ich przez Bank. Bufor płynności jest kluczowy w okresie kryzysu, gdy Bank musi w krótkim czasie pozyskać płynność, podczas gdy standardowe źródła finansowania są niedostępne lub niewystarczające.

Bufor płynności jest utrzymywany, jako zabezpieczenie przed realizacją różnych scenariuszy sytuacji nadzwyczajnych, zapewniając zaspokojenie dodatkowej potrzeby płynności, która może pojawić się w określonym czasie w warunkach nadzwyczajnych, jak również w warunkach normalnych.

Tabela poniżej prezentuje strukturę bufora płynnych aktywów według stanu na 31 grudnia 2023 roku oraz 31 grudnia 2022 roku:

	2023	2022
Struktura bufora płynności	udział	udział
obligacje emitowane przez rząd lub bank centralny (w zł)	68,8%	60,2%
obligacje emitowane przez rząd lub bank centralny (w EUR)	9,2%	14,2%
obligacje BGK i EBI	22,0%	25,6%

Bank uwzględnia realistyczne obniżki z tytułu utraty wartości papierów wartościowych, których poziom jest cyklicznie przeglądany i akceptowany przez Komitet ALCO. Obniżki te oceniane są m.in. na podstawie płynności i głębokości rynku, zmienności cen rynkowych, wymogów banku centralnego.

Bank obserwuje również koncentrację aktywów zapewniając ich bezpieczną dywersyfikację pod względem emitenta, zapadalności i waluty.

Zarządzanie płynnością śróddzienną

Bank aktywnie zarządza pozycjami i ryzykami płynności krótkoterminowej (jednodniowej i intraday/śróddziennej) w celu spełnienia obowiązków płatniczych i rozliczeniowych w sposób terminowy w warunkach regularnej działalności i w sytuacjach nadzwyczajnych/stresowych.

Proces zarządzania płynnością intraday jest procesem krytycznym z punktu widzenia poprawnego funkcjonowania Banku, jako całości, i dotyczy działalności prowadzonej w warunkach normalnych jak i w sytuacjach nadzwyczajnych (kryzysowych). Jest elementem składowym zarządzania bieżącą płynnością operacyjną. W zarządzaniu płynnością intraday Bank wykorzystuje wskaźniki intraday. Wskaźniki płynności intraday monitorowane są na bieżąco, jak również prezentowane odpowiednim jednostkom zarządzającym ryzykiem płynności oraz na Komitecie ALCO.

Jednym z elementów zarządzania płynnością intraday jest utrzymanie gotowości do realizacji zobowiązań Banku również w warunkach kryzysowych. W związku z powyższym, konieczne jest utrzymanie odpowiedniego bufora płynności w oparciu o informacje o zakresie możliwego pogorszenia dostępu Banku do płynności intraday na skutek wystąpienia stresu rynkowego. W celu zabezpieczenia odpowiedniego bufora płynności, Bank w ramach programu testów warunków skrajnych, stosuje stres testy płynności intraday.

Zarządzanie pozycjami zabezpieczeń

Zarządzanie pozycjami zabezpieczeń obejmuje zarówno pozycje wynikające z umów typu CSA i GIMRA, jak również pozycje płynnych aktywów pod operacje z bankiem centralnym. Odbywa się ono na poziomie odpowiadającym świadczonym usługom, portfelowi Banku, profilowi finansowania oraz wymogom w zakresie płynności.

Większość kontrahentów, z którymi Bank zawiera transakcje pochodne, ma podpisane umowy zabezpieczające (CSA - Credit Support Annex) będące aneksem do umowy ISDA. Regulują one kwestie zabezpieczenia portfela transakcji pochodnych. Dają one prawo do żądania wniesienia depozytu zabezpieczającego stronie, której wycena portfela za dany dzień jest dodatnia (portfel strony jest in-the-money) oraz prawo do żądania zwolnienia zabezpieczenia w przypadku zmiany tej wyceny.

W ramach strategii ustanawiania zabezpieczenia dla każdego kontrahenta objętego umową CSA, portfel transakcji jest codziennie wyceniany pod kątem wymagalności zabezpieczenia.

Instrumenty pochodne, takie jak FRA i IRS, rozliczane są za pomocą izb rozliczeniowych CCP (Central Clearing Party). Umożliwia to sprawne zarządzanie zabezpieczeniami oraz mityguje ryzyko braku rozliczenia ze strony kontrpartnera. ING Bank Śląski S.A. ma podpisane umowy z KDPW CCP, London Clearing House (LCH) oraz EUREX.

4.8. Centralizacja procesu zarządzania ryzykiem

Proces zarządzania ryzykiem płynności jest w pełni scentralizowany na poziomie funkcji skarbowych jak i zarządzania ryzykiem. Ryzyko płynności (wraz z generowaną pozycją płynnościową) poszczególnych linii biznesowych jest transferowane do Centre of Expertise Treasury w celu centralnego zarządzania.

Bank uwzględnia koszty i korzyści z różnych rodzajów ryzyka płynności w systemie wewnętrznych cen transferowych, w pomiarze rentowności i w procesie zatwierdzania nowych produktów we wszystkich znaczących obszarach działalności biznesowej (zarówno bilansowej, jak i pozabilansowej). Centre of Expertise Treasury zarządza pozycjami przeniesionymi do swoich ksiąg poprzez system transferu ryzyka, w tym zarządza ryzykiem płynności związanym z resetem premii za płynność.

W celu zapewnienia prawidłowego, niezależnego i scentralizowanego wykonywania zadań niezbędnych w procesie zarządzania ryzykiem płynności (w tym pomiar i raportowanie ryzyka oraz przygotowanie, przegląd i aktualizacja dokumentacji), w Banku funkcjonuje Departament Zarządzania Ryzykiem Rynkowym, który w strukturze Banku podlega Wiceprezesowi Zarządu.

4.9. Systemy raportowania i pomiaru ryzyka płynności

Raportowanie i pomiar ryzyka płynności jest procesem zautomatyzowanym. Bank posiada narzędzia generujące zestaw raportów płynnościowych w sposób automatyczny w częstotliwości dziennej lub miesięcznej. Informacja o miarach ryzyka pozwala na bieżące monitorowanie profilu płynności i kontrolę bazowych miar. Raporty prezentujące ryzyko płynności prezentowane są jednostkom zaangażowanym w proces zarządzania tym ryzykiem.

4.10. Podejście do zarządzania ryzykiem w spółkach zależnych

ING Bank Hipoteczny S.A. pełni istotną rolę w procesie zarządzania długoterminową płynnością Grupy. Jego rolą jest pozyskiwanie długoterminowej płynności, co pozwala Grupie na:

- wzmocnienie stabilności finansowania,
- zapewnienie dywersyfikacji finansowania dla portfela kredytów hipotecznych,
- lepsze zarządzanie niedopasowaniem aktywów i zobowiązań.

ING Bank Hipoteczny S.A. jest spółką działającą na autonomicznych zasadach. Jednostka ta funkcjonuje w ramach apetytu na ryzyko akceptowanego przez ING Bank Śląski S.A. i zarządzanego na poziomie ING Banku Hipotecznego S.A.

Ryzyko płynności pozostałych spółek zależnych Banku jest utrzymywane na minimalnym poziomie poprzez zapewnienie finansowania w ramach Grupy ING.

4.11. Analiza wymagalności aktywów oraz zobowiązań finansowych według umownych terminów płatności

Tabele poniżej przedstawiają aktywa oraz zobowiązania finansowe (z wyłączeniem wyceny instrumentów pochodnych) w podziale na pozostałe – licząc od dnia sprawozdawczego – umowne terminy wymagalności. Prezentowane wartości uwzględniają przyszłe kwoty płatności odsetek. W przypadku udzielonych zobowiązań warunkowych przy analizie wymagalności wzięto pod uwagę najwcześniejsze możliwe terminy realizacji przez Grupę wspomnianych zobowiązań.

2023

	bez określonego terminu	do 1 m-ca	1- 12 m-cy	1-5 lat	pow. 5 lat
Aktywa finansowe, w tym:	19 016,8	30 205,0	49 283,2	119 208,6	101 667,0
Kasa, środki w Banku Centralnym	4 287,3	2 464,1	0,0	0,0	0,0
Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	144,7	13 453,0	6 510,9	81,1	0,0
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy (z wyłączeniem wyceny instrumentów pochodnych)	0,4	628,4	80,2	812,5	233,7
Inwestycyjne papiery wartościowe	235,9	4 477,7	7 325,3	46 831,1	4 008,4
Kredyty i inne należności udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu	14 348,5	9 179,5	35 330,6	71 483,9	97 424,9
Inne aktywa finansowe	0,0	2,3	36,2	0,0	0,0
Zobowiązania finansowe, w tym:	173 732,2	16 915,9	24 073,3	8 696,6	4 630,6
Zobowiązania wobec innych banków	763,7	1 014,5	4 258,1	7 334,0	2 205,3
Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy (z wyłączeniem wyceny instrumentów pochodnych)	0,0	165,7	27,6	488,6	258,3
Zobowiązania wobec klientów	172 968,5	13 082,1	18 592,2	81,4	565,7
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	0,0	0,0	424,5	0,0	0,0
Zobowiązania podporządkowane	0,0	5,7	79,0	772,4	1 132,9
Inne zobowiązania finansowe	0,0	2 647,9	691,9	20,2	468,4
Zobowiązania warunkowe udzielone	3 378,7	1 610,0	21 835,3	15 955,7	10 418,3

2022

	bez określonego terminu	do 1 m-ca	1- 12 m-cy	1-5 lat	pow. 5 lat
Aktywa finansowe, w tym:	18 434,3	10 767,2	39 914,5	120 029,7	106 994,6
Kasa, środki w Banku Centralnym	2 297,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	329,1	782,9	166,8	371,6	0,0
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy (z wyłączeniem wyceny instrumentów pochodnych)	1,8	523,0	95,9	590,4	120,8
Inwestycyjne papiery wartościowe	120,9	3 798,1	1 984,1	43 056,8	7 400,0
Kredyty i inne należności udzielone klientom wyceniane według zamortyzowanego kosztu	15 684,8	5 651,9	37 628,5	76 010,9	99 473,8
Inne aktywa finansowe	0,0	11,3	39,2	0,0	0,0
Zobowiązania finansowe, w tym:	169 616,7	10 538,1	20 276,2	1 844,1	2 956,8
Zobowiązania wobec innych banków	571,4	573,1	3 660,9	635,1	199,2
Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy (z wyłączeniem wyceny instrumentów pochodnych)	0,0	164,2	12,1	412,1	178,7
Zobowiązania wobec klientów	169 045,3	7 277,8	15 850,2	110,7	447,3
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	0,0	0,0	32,1	432,2	0,0
Zobowiązania podporządkowane	0,0	3,3	55,9	237,5	1 735,2
Inne zobowiązania finansowe	0,0	2 519,7	665,0	16,5	396,4
Zobowiązania warunkowe udzielone	3 197,5	1 192,8	19 296,5	15 108,2	9 363,2

W dalszych tabelach zaprezentowano analizę wymagalności pochodnych instrumentów finansowych, których wycena na dzień sprawozdawczy była ujemna. Analiza oparta jest na pozostałych umownych terminach wymagalności.

Pochodne instrumenty finansowe rozliczane w kwotach netto

Pochodne instrumenty finansowe rozliczane przez Bank na bazie netto obejmują transakcje IRS, FRA, opcje oraz transakcje FX Forward NDF. Dane w tabelach odzwierciedlają – w przypadku transakcji IRS - niezdyskontowane przyszłe przepływy pieniężne z tytułu odsetek, a w przypadku pozostałych transakcji jako kwotę przepływu przyjęto wartość wyceny odpowiednio na 31 grudnia 2023 roku oraz 31 grudnia 2022 roku.

2023

	do 1 m-ca	1- 12 m-cy	1-5 lat	pow. 5 lat
transakcje IRS, w tym:	-1 932,4	-1 141,6	4 844,9	457,4
transakcje zabezpieczające w rachunkowości zabezpieczeń	-726,7	-467,1	1 833,5	119,2
pozostałe instrumenty pochodne	-21,4	-127,2	-12,8	0,0

2022

	do 1 m-ca	1- 12 m-cy	1-5 lat	pow. 5 lat
transakcje IRS, w tym:	1 183,8	4 151,3	-2 028,7	-1 030,1
transakcje zabezpieczające w rachunkowości zabezpieczeń	345,5	1 053,3	-1 045,6	-878,0
pozostałe instrumenty pochodne	-27,5	-66,2	-29,5	0,0

Pochodne instrumenty finansowe rozliczane w kwotach brutto

Pochodne instrumenty finansowe rozliczane przez Bank na bazie brutto obejmują transakcje FX Swap, FX Forward oraz CIRS. Dane w tabelach odzwierciedlają niezdykontowane umowne wypływy i wpływ pieniądza z tytułu nominatów oraz – w przypadku transakcji CIRS – z tytułu odsetek odpowiednio na 31 grudnia 2023 roku oraz 31 grudnia 2022 roku.

2023

	do 1 m-ca	1- 12 m-cy	1-5 lat
wypływy	-4 643,4	-3 109,1	-2 117,5
wpływy	4 570,1	2 969,2	1 998,8

2022

	do 1 m-ca	1- 12 m-cy	1-5 lat
wypływy	-5 244,5	-8 133,8	-2 160,2
wpływy	5 143,3	7 726,5	2 126,2

5. Ryzyko operacyjne

5.1. Wprowadzenie

Ryzyko operacyjne definiowane jest w Banku jako możliwość wystąpienia bezpośredniej lub pośredniej straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych. W zakres ryzyka operacyjnego wchodzi także ryzyko prawne oraz ryzyko modeli.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym jest integralnym elementem procesu zarządzania Bankiem. Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym i procesy biznesowe wykazują obustronną zależność co oznacza, że informacje uzyskane w procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym są uwzględniane przy podejmowaniu decyzji dotyczących działalności biznesowej a proces zarządzania ryzykiem operacyjnym uwzględnia decyzje biznesowe.

5.2. Cele zarządzania ryzykiem operacyjnym

Cele zarządzania ryzykiem operacyjnym, będące elementem ogólnej strategii zarządzania ryzykiem w Banku, określone są na podstawie:

- wymogów regulacyjnych,
- zaleceń Zarządu Banku i Rady Nadzorczej,
- planów i dobrych praktyk Grupy ING,
- konieczności wdrożenia środków ograniczających ryzyko stwierdzonych w trakcie ocen oraz audytów zewnętrznych i wewnętrznych,
- planów doskonalenia w obszarze zarządzania ryzykiem.

Zarząd Banku – po uzyskaniu akceptacji Rady Nadzorczej – określił strategię zarządzania ryzykiem operacyjnym. Strategia ta uwzględnia wymagania prawne i regulacyjne oraz wykorzystuje dobre praktyki Grupy ING.

Ponadto Zarząd – w porozumieniu z Radą Nadzorczą - w deklaracji apetytu na ryzyko określił maksymalne dopuszczalne limity strat, limity kapitałowe oraz zakres ryzyka, jaki jest skłonny podjąć, realizując zaplanowane cele biznesowe – przy zachowaniu pełnej zgodności z prawem i regulacjami. Poziom wykorzystania limitów jest monitorowany i przedstawiany okresowo Zarządowi, Komitetowi Ryzyka oraz Radzie Nadzorczej.

Głównym celem w zarządzaniu ryzykiem operacyjnym jest ciągła poprawa bezpieczeństwa Banku i klientów, obniżenie kosztów funkcjonowania i poprawa efektywności działania.

Oprócz realizowania podstawowych procesów w obszarze ryzyka operacyjnego, w 2023 roku Bank skoncentrował swoje działania na:

- budowaniu zintegrowanych narzędzi w zakresie ryzyk niefinansowych, również w obszarze oszustw,
- utrzymaniu jednolitych ram kontrolnych obejmujących spółki zależne Banku,
- podniesieniu poziomu dojrzałości kultury ryzyka wśród pracowników Banku,
- wbudowaniu ryzyk ESG w procesy zarządzania ryzykiem,
- aktualizacji zasad zarządzania ryzykiem w obszarze nowych technologiach stosowanych w Banku,
- proaktywnej identyfikacji obszarów podwyższonego ryzyka,
- analizie nowego podejścia dotyczącego raportowania ryzyk niefinansowych, opartego na metrykach danych a także kontynuowaliśmy wdrażanie nowej kategoryzacji ryzyka.

5.3. Polityki zarządzania ryzykiem operacyjnym

W odniesieniu do zarządzania ryzykiem operacyjnym Bank posiada spójny i na bieżąco aktualizowany pakiet wewnętrznych dokumentów normatywnych.

Zasady i wytyczne zawarte w regulacjach mają na celu ograniczanie skutków i prawdopodobieństwa wystąpienia strat finansowych oraz utraty reputacji.

System zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku bazuje na:

- normach prawa,
- wymogach wynikających z regulacji wewnętrznych stanowiącym element strategii Banku - *Deklaracji apetytu na ryzyko niefinansowe* oraz *Polityki zarządzania ryzykiem operacyjnym* określającej główne procesy zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- pozostałych regulacjach na poziomie Polityk dotyczących systemu kontroli wewnętrznej, przeciwdziałania oszustwom, ryzyk IT a także zarządzania ciągłością działania, wdrażania, modyfikowania, przeglądu i likwidacji produktów przeznaczonych dla klientów banku (PARP), transferu ryzyka niefinansowego na rynek ubezpieczeniowy, outsourcingu, bezpieczeństwa osób i zasobów,
- bardziej szczegółowych regulaminów, instrukcji i procedur Banku odnoszących się do kwestii związanych z zarządzaniem ryzykiem.

5.4. Struktura organizacyjna zarządzania ryzykiem operacyjnym

Bank posiada strukturę zarządzania z jasno określonymi, przejrzystymi i spójnymi obszarami odpowiedzialności opartymi na modelu Trzech Linii Obrony, określił również zasady współpracy z podmiotem dominującym.

Zakres odpowiedzialności jest zdefiniowany począwszy od Rady Nadzorczej i wspierającego ją Komitetu Ryzyka oraz Zarządu Banku, poprzez wszystkie jednostki organizacyjne Banku. W zakresie ryzyka operacyjnego znajduje się także nadzór nad istotnymi spółkami zależnymi Banku.

Od lat funkcjonuje w Banku stały Komitet Ryzyka Niefinansowego, którego głównym zadaniem jest bieżące wspieranie Zarządu w zarządzaniu ryzykiem niefinansowym.

5.5. Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym

Bank posiada skuteczne i spójne procesy identyfikacji i kontroli ryzyka niefinansowego we wszystkich produktach, działaniach, procesach i systemach Banku.

System zarządzania ryzykiem operacyjnym dotyczy wszystkich sfer działalności Banku oraz działalności Grupy Kapitałowej, współpracy z klientami, dostawcami i partnerami. Stanowi on spójną, stałą praktykę, która obejmuje następujące elementy:

- identyfikację i ocenę ryzyka, obejmującą między innymi oceny ryzyka, analizę zdarzeń wewnętrznych i zewnętrznych czy analizy scenariuszowe i testy warunków skrajnych,
- ograniczanie ryzyka i monitorowanie działań ograniczających,
- wykonywanie kontroli,
- monitorowanie i zapewnienie jakości.

6. Ryzyko ESG

6.1. Wprowadzenie

Zgodnie z podejściem prezentowanym w *ECB Guide on climate-related and environmental risks 2020* oraz *EBA Report on management and supervision of ESG risks for credit institutions and investment firms 2021*, Bank nie traktuje ryzyka ESG jako odrębną kategorię ryzyka, lecz jako czynnik wzmacniający występujące w Banku podstawowe kategorie ryzyka (ryzyko kredytowe, rynkowe, płynności i finansowania oraz ryzyko niefinansowe). Bank definiuje

ryzyko ESG jako ryzyko negatywnego finansowego wpływu na Bank czynników ESG – ryzyko ich wpływu bezpośredniego lub pośredniego (pośredni - poprzez wpływ tych czynników na klientów/kontrahentów Banku).

Bank zarządza ryzykiem ESG poprzez włączenie mechanizmów jego identyfikacji, pomiaru, oceny, ograniczania, monitoringu, raportowania do standardowych procesów w ramach zarządzania ryzykiem kredytowym, rynkowym, operacyjnym, płynności i finansowania oraz ryzykiem niefinansowym. Struktura organizacyjna adresuje obawy związane ze spodziewanym nasileniem się ryzyka ESG. Zapewnia ona efektywny nadzór nad ryzykiem ESG oraz prawidłowy i terminowy przebieg prac związanych z wdrożeniem mechanizmów zarządzania tym ryzykiem.

6.2. Cele zarządzania ryzykiem ESG

Na początku 2023 roku Rada Nadzorcza zatwierdziła Strategię Zarządzania Ryzykiem, w której wśród kluczowych celów na lata 2023-2025 jest kontynuacja działań w celu coraz lepszej identyfikacji, pomiaru i oceny ryzyka ESG, a także działań w celu zapewnienia zgodności polityk, procedur i procesów banku z wymogami wynikającymi z zewnętrznych regulacji.

6.3. Polityki zarządzania ryzykiem ESG

W Banku obowiązuje *Polityka zarządzania ryzykiem ESG* – dokument określający sposób zarządzania ryzykiem ESG, w tym sposób wpisania zarządzania ryzykiem ESG w istniejące ramy zarządzania ryzykiem kredytowym, rynkowym, płynności i finansowania oraz ryzykiem niefinansowym.

6.4. Struktura organizacyjna zarządzania ryzykiem ESG

Zarząd Banku, Rada Nadzorcza i kadra zarządzająca szczególną wagę przywiązują do kwestii identyfikacji ryzyka i szans oraz zarządzania ryzykiem ESG w Banku. Między innymi Zarząd zainicjował stworzenie odpowiednich struktur organizacyjnych, które zapewniają kompleksowe podejście do tematu ESG z punktu widzenia zarządzania ryzykiem, kwestii biznesowych i raportowania / ujawnień oraz odpowiedni przepływ informacji i dzielenie się wiedzą pomiędzy jednostkami odpowiedzialnymi za poszczególne aspekty ESG, Zarządem i pozostałymi pracownikami.

Zarząd powołał kompleksowy Program ESG, koordynujący zagadnienia ESG w ramach odrębnych zespołów roboczych ukierunkowywanych na kwestie ryzyka, biznesu i raportowania / ujawnień. Powołano też Projekt Model Danych ESG, w ramach którego trwają prace nad zapewnieniem dostępności danych i wysokiej jakości raportowania.

Nadzór nad zarządzaniem ryzykiem ESG został powierzony Członkowi Zarządu Banku nadzorującemu Pion CRO.

Od 2022 roku funkcjonuje Komitet Ryzyka ESG w formie komitetu stałego. Głównymi zadaniami Komitetu Ryzyka ESG są:

- kreowanie polityki zarządzania ryzykiem ESG,
- zatwierdzanie metodologii zarządzania ryzykiem ESG,
- zatwierdzanie narzędzi wykorzystywanych do oceny ryzyka ESG,
- określanie standardów analizy kredytowej ryzyka ESG oraz przebiegu procesu oceny i monitorowania ryzyka ESG, a także zasad uwzględniania ryzyka ESG w wycenie zabezpieczeń.

W ramach Pionu CRO został utworzony Zespół Ryzyka ESG w ramach Departamentu Regulacji Ryzyka, odpowiedzialny za zarządzanie ryzykiem ESG oraz inicjowanie i koordynację dalszych działań zmierzających do kompleksowego wdrożenia zarządzania tym ryzykiem do istniejącego systemu zarządzania ryzykiem kredytowym, rynkowym, płynności i operacyjnym oraz spełnienia oczekiwań wskazanych w dokumentach nadzorczych.

6.5. Najistotniejsze ryzyka w obszarze ESG

Poniżej wskazano ryzyka z obszaru ESG, które według Banku będą miały największy wpływ na jego działalność. Zaprezentowano je w kolejności od najistotniejszego spodziewanego wpływu i pogrupowano według tradycyjnych kategorii ryzyka.

Ryzyko ESG w ryzyku kredytowym

- ryzyko transformacji:
 - ryzyko pogorszenia się jakości należności od przedsiębiorstw z branż wysokoemisyjnych z tytułu spadku ich przychodów/ wzrostu kosztów /wzrostu zadłużenia,
 - ryzyko spadku wartości przyjętych na zabezpieczenie nieruchomości o niskiej efektywności energetycznej,
 - ryzyko pogorszenia się jakości należności z tytułu kredytów hipotecznych udzielonych klientom indywidualnym użytkującym nieruchomości o niskiej efektywności energetycznej,
 - ryzyko pogorszenia się jakości należności z tytułu kredytów finansujących nieruchomości komercyjne o niskiej efektywności energetycznej,
- ryzyko fizyczne klimatu:
 - ryzyko spadku wartości przyjętych na zabezpieczenie nieruchomości eksponowanych na gwałtowne lub długotrwałe zagrożenia fizyczne,

- ryzyko pogorszenia się jakości należności od przedsiębiorstw z powodu spadku ich przychodów/ wzrostu kosztów /wzrostu zadłużenia z uwagi na prowadzenie przez nich działalności w miejscu eksponowanym na gwałtowne lub długotrwałe zagrożenia fizyczne,
- ryzyko fizyczne środowiskowe i ryzyko społeczne - ryzyko pogorszenia się jakości należności od przedsiębiorstw z powodu spadku ich przychodów/ wzrostu kosztów /wzrostu zadłużenia z uwagi na prowadzenie przez nich działalności wywierającej negatywny wpływ na środowisko lub negatywny wpływ na pracowników/społeczności.

Ryzyko ESG w ryzyku Compliance

- ryzyko zgodności regulacyjnej - ryzyko straty finansowej Banku w wyniku sankcji regulacyjnych z tytułu niezgodności wewnętrznych polityk i instrukcji z regulacjami zewnętrznymi w zakresie ESG, a także z tytułu nieadekwatności procesów służących zapewnieniu tej zgodności,
- ryzyko greenwashingu - ryzyko straty finansowej Banku w wyniku sankcji regulacyjnych, straty w postępowaniu sądowym, zakłócenia działalności i utraty reputacji z powodu oświadczeń ING powiązanych z ryzykiem ESG w odniesieniu do czynników społecznych (S), w zakresie czynników środowiskowych (E) lub obszaru dotyczącego ładu korporacyjnego (G), które klient postrzegałby jako fałszywe, nieprzejrzyste, wprowadzające w błąd lub nieuzasadnione.

Ryzyko ESG w ryzyku płynności

- ryzyko transformacji i ryzyko fizyczne klimatu - ryzyko zaburzenia płynności Banku w wyniku zwiększonego odpływu depozytów z banku lub zwiększonych potrzeb kredytowych klientów w związku z potrzebą pokrycia dodatkowych wydatków wynikających z materializacji ryzyka transformacji lub ryzyka fizycznego.

Bank zarządza też pozostałymi ryzykami z obszaru ESG, przy czym nie opisano ich wszystkich z uwagi na m.in.:

- szacowany niski wpływ tych ryzyk (np. ryzyko ESG w ramach ryzyka rynkowego, ryzyko operacyjne zakłócenia ciągłości działania oraz bezpieczeństwa osób i zasobów wskutek ryzyka fizycznego klimatu,
- historycznie mocno utrwalony i skuteczny system zarządzania tymi ryzykami w Banku (np. ryzyko społeczne wynikające z niewłaściwych praktyk kadrowych, ryzyko społeczne i środowiskowe związane ze współpracą z dostawcami).

6.6. Realizacja celów ESG w ramach gospodarki własnej

W ramach gospodarki własnej Bank prowadzi działania oraz realizuje inwestycje zmierzające do ograniczania emisyjności i redukcji śladu węglowego. Kluczowe działania realizowane i zaplanowane w tym zakresie to:

- Poprawa efektywności cieplnej budynków centrali Banku przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii. W budynku siedziby Banku w Katowicach wymieniane są centrale wentylacyjne na centrale z odzyskiem ciepła, co w rezultacie przyczyni się do zmniejszenia zużycia energii.
- Poprzez modernizację istniejących instalacji grzewczych i chłodzących w budynku swojej siedziby w Katowicach Bank planuje ograniczyć wykorzystanie ciepła technologicznego, które uzyskuje się przez spalanie węgla.
- Zamontowane kolektory CWU do podgrzewania wody zastąpią częściowo ciepło sieciowe energią słoneczną. Słońce wykorzystywane jest również do produkcji własnej energii elektrycznej – w najbliższym czasie Bank zainstaluje świetlik fotowoltaiczny nad atrium budynku siedziby w Katowicach.
- Rozbudowa i rozwój BMS w budynkach centrali Banku w Katowicach pozwoli na mądre wykorzystywanie zasobów w budynkach i możliwość w prowadzenia automatyki sterowania nimi.
- Na stałej liście działań Banku pojawiają się również działania w sieci placówek m.in. modernizacje instalacji elektrycznych mające przynieść optymalizację oświetlenia pomieszczeń oraz wymiana urządzeń klimatyzacji na urządzenia z odzyskiem ciepła (w celu ograniczenia zużycia energii i obniżenia emisji gazów cieplarnianych przez zastosowanie czynnika R32).
- Systematycznie od kilku lat Bank buduje sieć ładowarek do samochodów elektrycznych i hybrydowych i sukcesywnie wymienia samochody służbowe.

Poniesione w 2023 roku koszty związane z realizacją powyższych zadań wyniosły 11,1 mln zł. Planowane nakłady na lata 2024-2026 wyniosą 53,4 mln zł.

7. Pozostałe ryzyka

7.1. Ryzyko braku zgodności (Compliance)

Misją Banku w zakresie zapewnienia zgodności jest budowanie kultury organizacyjnej opartej na znajomości i przestrzeganiu przepisów prawa, regulacji wewnętrznych, standardów rynkowych oraz Wartości i Zachowań ING, określonych w tzw. Pomarańczowym Kodzie.

Ryzyko braku zgodności rozumiane jest jako ryzyko skutków nieprzestrzegania w procesach funkcjonujących w Banku przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych.

Rada Nadzorcza Banku sprawuje nadzór nad zarządzaniem ryzykiem braku zgodności, a Zarząd Banku odpowiada za efektywne zarządzanie ryzykiem braku zgodności, w tym za:

- wdrożenie rozwiązań organizacyjnych, regulacji i procedur, umożliwiających efektywne zarządzanie ryzykiem braku zgodności oraz
- zapewnienie adekwatnych zasobów i środków wymaganych dla realizacji zadań.

Centre of Expertise - Compliance jest wyodrębnioną organizacyjnie, niezależną komórką, która odpowiada za organizację i funkcjonowanie procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności. Celem Centre of Expertise - Compliance jest kształtowanie rozwiązań w zakresie identyfikacji, oceny, kontroli i monitorowania ryzyka braku zgodności działalności Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi oraz przedstawianie raportów w tym zakresie. Działania podejmowane w ramach zapewniania zgodności mają na celu aktywny udział pracowników Banku w zarządzaniu ryzykiem braku zgodności poprzez kształtowanie kultury ryzyka opartej na znajomości i przestrzeganiu przepisów prawa, regulacji wewnętrznych, standardów rynkowych.

7.2. Bezpieczeństwo transakcji i stabilność systemów IT

Bezpieczeństwo środków i danych klientów oraz partnerów jest kluczową kwestią, na którą Bank zwraca szczególną uwagę w swoich codziennych działaniach. Na bieżąco monitoruje zagrożenia i analizuje ich wpływ na infrastrukturę teleinformatyczną (aplikacje, systemy, sieci), a także procesy biznesowe, procesy swoich partnerów i dostawców usług oraz ich potencjalny wpływ na klientów. Na tej podstawie Bank projektuje i wdraża odpowiednie rozwiązania organizacyjne i techniczne w obszarach prewencji, detekcji i reakcji. Systemy teleinformatyczne Banku chronią wielowarstwowe mechanizmy i systemy cyberbezpieczeństwa.

7.3. Bezpieczeństwo danych osobowych

Stabilność systemów IT to również ochrona danych osobowych klientów, partnerów biznesowych i pracowników. Jednak poza bezpieczeństwem informatycznym, Bank dba również o bezpieczeństwo fizyczne przechowywanych w Banku danych i informacji i stale doskonali swoje podejście do ochrony danych osobowych. Wewnętrzne regulacje Banku ściśle określają dopuszczalność i zasady obecności osób postronnych w biurach i wykluczają podłączanie niezwyfikowanych urządzeń do bankowej sieci teleinformatycznej. Regularnie testowane są fizyczne zabezpieczenia, a wnioski z kontroli stanowią inspirację dla zmian. Testowanie zabezpieczeń fizycznych oraz wszelkich metod dostępu zdalnego do systemów stało się w Banku nieodłącznym elementem testów APT badających odporność cyberbezpieczeństwa Banku.

W 2023 roku w Banku nie stwierdzono uzasadnionych skarg dotyczących naruszenia prywatności klienta, choć w pięciu sprawach toczy się postępowanie administracyjne przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym, a w trzech sprawach przed Naczelnym Sądem Administracyjnym.

W ramach Związku Banków Polskich, Bank współpracuje z innymi bankami w celu wypracowania *Zasad dobrych praktyk w zakresie przetwarzania i ochrony danych osobowych w sektorze bankowym*, a także wypracowania spójnych rozwiązań związanych z ochroną danych osobowych.

7.4. Ryzyko modeli

Zarządzanie ryzykiem modeli jest realizowane zgodnie z *Polityką zarządzania ryzykiem modeli w ING Banku Śląskim*. Polityka definiuje kluczowe obowiązki w zakresie zarządzania ryzykiem modeli, które muszą być przestrzegane dla każdego rodzaju modelu. Obowiązki te zostały określone w odniesieniu do ogólnych zasad zarządzania ryzykiem modeli a także w odniesieniu do poszczególnych etapów cyklu życia modelu.

Departament Walidacji Modeli zapewnia rejestr modeli, który stanowi repozytorium informacji na temat funkcjonujących w Grupie modeli, i który jest aktualizowany przez uczestników procesu zarządzania ryzykiem modeli, m.in. przez właścicieli modeli, walidatorów i modelarzy. Rejestr i dzienniki modeli zawierają m.in. informacje o istotności modeli, poziomach ich ryzyka oraz wynikach monitorowania ich skuteczności oraz rezultatach walidacji modeli.

Grupa regularnie ocenia ryzyka poszczególnych modeli, a także, jeśli jest to wymagane, alokuje narzuty kapitałowe dla modeli zgodnie z zasadami przyjętymi w regulacjach wewnętrznych.

Jakość funkcjonowania modeli podlega weryfikacji w ramach monitorowania skuteczności modeli i walidacji modeli. Walidacja modeli jest wykonywana zgodnie z *Polityką Walidacji Modeli w ING Banku Śląskim* oraz instrukcjami walidacji.

Raportowanie zarządcze do Komitetu Ryzyka Modeli, Zarządu oraz Rady Nadzorczej statusu działań w zakresie zarządzania modelami oraz ich walidacji obejmuje m. in. ocenę zagregowanego poziomu ryzyka modeli w kontekście przyjętego poziomu tolerancji na to ryzyko, wyniki oceny ryzyka modeli a także status planu walidacji.

7.5. Ryzyko biznesowe

W ramach ryzyka biznesowego Grupa wyróżnia jedno istotne ryzyko - ryzyko makroekonomiczne. Ryzyko makroekonomiczne to ryzyko wynikające ze zmian czynników makroekonomicznych oraz ich wpływu na wysokość minimalnych wymogów kapitałowych. Grupa zarządza tym ryzykiem poprzez regularne przeprowadzanie wewnętrznych i nadzorczych testów warunków skrajnych, zgodnie z *Polityką przeprowadzania testów warunków skrajnych*, co pozwala na bieżący monitoring wrażliwości minimalnych wymogów kapitałowych na czynniki makroekonomiczne.

W oparciu o wyniki wewnętrznych testów warunków skrajnych, zgodnie z *Metodologią kalkulacji kapitału ekonomicznego z tytułu ryzyka makroekonomicznego*, Grupa szacuje dodatkowy kapitał ekonomiczny, aby zabezpieczyć się przed skutkami materializacji testowanego scenariusza. Ze względu na wydarzenia ostatnich lat, m.in. wojnę w Ukrainie, dynamiczne zmiany w otoczeniu makroekonomicznym i politycznym oraz wyniki testów warunków skrajnych, Grupa nadal utrzymuje dodatkowy kapitał ekonomiczny na ryzyko makroekonomiczne.

Niniejsze roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. za okres od 1 stycznia 2023 roku do 31 grudnia 2023 roku liczy 176 kolejno ponumerowanych stron.

PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A.

2024-03-06	Brunon Bartkiewicz Prezes Zarządu Banku	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
2024-03-06	Joanna Erdman Wiceprezes Zarządu Banku	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
2024-03-06	Marcin Giżycki Wiceprezes Zarządu Banku	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
2024-03-06	Bożena Graczyk Wiceprezes Zarządu Banku	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
2024-03-06	Ewa Łuniewska Wiceprezes Zarządu Banku	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
2024-03-06	Michał H. Mrożek Wiceprezes Zarządu Banku	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
2024-03-06	Sławomir Soszyński Wiceprezes Zarządu Banku	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
2024-03-06	Alicja Żyła Wiceprezes Zarządu Banku	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym

PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH

2024-03-06	Jolanta Alvarado Rodriguez Lead of Centre of Expertise Accounting Policy and Financial Reporting	Podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym
------------	---	--